

DE LOFZANGEN ISRAËLS

VERHANDELINGEN EN PREKEN OVER DE PSALMEN

DEEL II

Door

Dr. H. F. Kohlbrugge

(1803 - 1875)

Predikant te

Elberfeld - Duitsland

INHOUD

1. Psalm 32. EEN PSALM VAN TROOSTRIJKE ONDERWIJZING

Een onderwijzing van David. Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is.

2. Vier verhandelingen over Psalm 45

Een onderwijzing, een lied van de liefde, voor de opperzangmeester, onder de kinderen van Korach, op Schoschannim. Mijn hart geeft een goede rede op; ik zegge mijn gedichten Hit van een Koning, mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers: Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderem genade is uitgestort in uw lippen; enz.

3. Zeven preken. Psalm 51

Een Psalm van David, voor de Opperzangmeester. Toen de profeet Nathan tot hem was gekomen, nadat hij tot Bathséba was ingegaan. Wees mij genadig, o God! naar uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid uwer barmhartigheden.

4. Psalm 77 vers 1-14

Een Psalm van Asaf, voor de opperzangmeester, over Jeduthun. Mijn stem is tot God, en ik roep; mijn stem is tot God, en Hij zal het oor tot mij neigen. Enz.

5. Psalm 90: 1- 12. Oudejaarspreek; de vergankelijkheid van het mensenleven

"Een gebed van Mozes, de man Gods, Heere, Gij zijt ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht. Enz.

6. Psalm 92. De blijde zondagsviering

"Een Psalmlied op de sabbatdag." Dat is een kostelijke zaak, de Heere te danken en Uw Naam lof te zingen, o Allerhoogste; enz.

7. Psalm 93.

De Heere is Koning; Hij is schitterend in Zijn majesteit;

8. Psalm 94: 15-20. Troost, ondanks de stoel der schadelijkheden

Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben uw vertroosting mijn ziel verkwikt. Zou zich de stoel van de schadelijkheden met u vergezelschappen, die moeite verdicht bij inzetting?

9. Psalm 110:4

'De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt priester voor eeuwig, op de wijze van Melchizédek'.

10. PSALM 117

"Looft de Heere, alle heidenen; prijst Hem alle natiën! Want zijn goedertierenheid is geweldig over ons, en de waarheid des Heeren is in der eeuwigheid! Hallelujah."

11. Psalm 119 vers 33-40

HEERE, leer mij den weg Uwer inzettingen, en ik zal hem houden ten einde toe.

1. EEN PSALM VAN TROOSTRIJKE ONDERWIJZING

Gepreekt 26 mei 1850¹

Psalm 119: 15, 16

*Weer snood bedrog, o God, van mijn gemoed;
Laat Uw gena mij Uwe wetten leren.
Ik kies den weg der waarheid voor mijn voet,
Om mij van 't pad der zonden af te keren;
Uw rechten, die zo heilig zijn en goed,
Steld' ik mij voor; die wil ik need'rig eren.*

*Mijn hart kleeft vast aan waarheid en aan deugd;
Het zal op uw getuigenissen hopen;
Beschaam mij niet; wil mij, in U verheugd,
Tot Uwe vrees, o HEER, gestadig nopen.
Als Gij mijn hart verwijdt door ware vreugd,
Zal ik het pad van Uw geboden lopen.*

PSALM 32

Een onderwijzing van David. Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is. Welgelukzalig is de mens, dien de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is. Toen ik zweeg, werden mijn beenderen verouderd, in mijn brullen de ganse dag. Want Uw hand was dag en nacht zwaar op mij; mijn sap werd veranderd in zomerdroogten. Sela. Mijn zonde maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zeide: Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor de HEERE; en Gij vergaapt de ongerechtigheid mijner zonde. Sela. Hierom zal U ieder heilige aanbidden in vindenstijd; ja, in een overloop van grote wateren, zullen zij hem niet aanraken. Gij zijt mij een verberging; Gij behoedt mij voor benauwdheid; Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding. Sela.

Ik zal u onderwijzen, en u leren van den weg, dien gij gaan zult; Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn. Wees niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft, welks muil men breidelt met toorn en gebit, opdat het tot u niet genake. De goddeloze heeft veel smarten, maar die op den HEERE vertrouwt, dien zal de goedertierenheid omringen. Verblijdt u in de HEERE, en verheugt u, gij rechtvaardigen! en zingt vrolijk, alle gij oprechten van harte!

Mijn Geliefden!

Johannes de Doper roept en getuigt van onze Heere Jezus Christus: “Zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt!” Jesaja, de profeet, getuigt van Hem: “De Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen: en God de Heere beveelt van de hemel in Zijn Wet, dat wij op het hoofd van dit Lam onze hand zullen leggen en geeft daarbij de belofte: “Opdat het voor hem aangenaam zij, om hem te verzoenen” (Lev. 1: 4). Waar wij zulke getuigenissen en een zodanig bevel hebben, waarom zijn wij dan menigmaal zo treurig en moedeloos gestemd?

Dat komt door onze zonden, die maken scheiding tussen ons en onze God.

Dat is naar waarheid geantwoord! Maar zullen wij op deze zonden blijven zitten? Wanneer maken onze zonden scheiding tussen ons en onze God? Wil ik het u zeggen? De zonden maken scheiding

---

¹ In 1886 verschenen te Amsterdam bij Scheffer & Co

tussen ons en onze God, zolang als wij onze zonden niet belijden willen en ons daarbij van God en Zijn heiligheid verkeerde voorstellingen maken. Zolang als wij onze zonden niet belijden willen gaat het onze zielen niet wel. Als wij echter aan God onze zonden geven en de vrije rechtvaardiging in het bloed van het enige offer aannemen, dan gaat het onze ziel zeer wel; want dat is des Heeren rijkswet dat wij Hem het onze geven en dankbaar aannemen datgene wat Hij ons geeft als een vrij geschenk. Als wij dat aannemen wat Hij ons geeft als een vrij geschenk, dan zijn wij ook vrolijk, opgeruimd en goedsmoeds en hebben een goed vertrouwen op God. Waar wij echter Zijn vrij geschenk aan ons afwijzen en God niet in het recht willen stellen, Die ons gestraft heeft, terwijl wij volstrekt goede, brave, eerlijke, rechtschapen, vrome mensen zijn willen, en alles doen om onze zonden te bedekken, om ze te loochenen of zelf het bedorvene te herstellen, dan vervalt ons gezicht en zien wij eruit als Kaïn, hebbende geen vrede in onze beenderen.

Dit bewijst ons de tweeëndertigste Psalm, een hartversterking voor allen die doen als de verloren zoon, die tot zichzelf gekomen zijnde, zei: "Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan, en ik zal tot hem zeggen: Vader! Ik heb gezondigd!"

In deze Psalm verhaalt ons ook een mens, hoe het hem gegaan is toen hij zijn zonden ontkennen en verzwijgen wilde. Die het verhaalt is David, de man naar Gods hart. Hij deed ook eens zoals wij allen doen; als wij volstrekt vroom willen wezen en daarbij te schande geworden zijn, dan willen wij desniettemin onze vroomheid niet laten varen maar houden dezelve staande. Zo wilde ook eenmaal David zijn vroomheid niet prijsgeven. Hij wilde zonder waarachtige bekering, zonder ware verootmoediging voor God, zonder verzoening voor zijn ontdekte schuld, zonder vergeving van zijn erkende zonde gezocht en gevonden te hebben, toch graag in Gods huis verkeren als een vrome Israëliet in wie geen bedrog was. Toen ging het hem echter zeer slecht. God kwam hem tegen en liet hem geen rust, zoals Hij al Zijn uitverkorenen geen rust laat, totdat zij voor God en mensen hun schuld erkennen en belijden: "Ik heb gezondigd!" De overigen laat Hij in hun eigen waan en in het zich beroemen op hun werkheiligheid, totdat zij zich geheel in het verderf gestort hebben.

Hoe slecht het nu David ging toen hij zijn vroomheid handhaven en zijn zonden niet bekennen wilde, dat deelt hij ons in de volgende woorden mee: *Toen ik zweeg, werden mijn beenderen verouderd, in mijn brullen de ganse dag. Want Uw hand was dag en nacht zwaar op mij; mijn sap werd veranderd in zomerdroogten. Sela.*

Dit was een benauwde toestand waarin zich David bevond. Deze toestand is hier naar het leven beschreven, geheel zoals men het ondervindt zolang men zijn zonden niet voor God belijdt. Ach, hoe is men dan met God en met zichzelf in strijd. Hoe wordt men daar inwendig verteerd, zodat alle sap en alle frisheid des levens verdwijnen.

Hoe gevoelt men in het geweten enkel toorn en verschrikkingen Gods. Hoe maakt het kwade geweten iemand zo zwak en ellendig. Hoe wijkt dan alle licht der ogen. Hoe brult men daar als een leeuw van louter angst der hel. Wat zou men niet willen geven om van de angst van het geweten bevrijd te zijn! Wat niet geven als men maar zijn oude vrede en de vorige rust weer mocht hebben, weliswaar zonder te moeten vallen met al zijn deugd en vroomheid!

Is echter God een mens genadig, dan baat alles hem niets wat hij ook mag aanvangen. Als God een mens niet genadig is, dan dekt de mens zijn zonden zelf toe, doet alsof er niets geschied was en helpt zich met een geloof dat hem niet gegeven is. Zo blijft hij nochtans een vrome, rechtvaardigt zichzelf, totdat hij bedrogen ontwaakt in de eeuwige duisternis. Of de mens brengt zijn geweten geleidelijk tot zwijgen, zegt dat hij zich steeds ernstiger op de heiligmaking wil toeleggen en wentelt zich aan het einde toch weer gelijk de gewassen zeug in het slijk. Is God echter met de mens, dan maakt God de Heere deze toestand voortdurend erger.

Daarom zegt ook David: *Uw hand was dag en nacht zwaar op mij.*

Want God laat de Zijnen dag noch nacht rust, totdat zij zichzelf aangeklaagd, God in het recht gesteld en de gerechtigheid aangenomen hebben, die voor Hem geldt. Daarom drukt en perst God de mens

met Zijn hand, terwijl Hij hem Zijn toorn, Zijn grimmigheid en verschrikkingen doet gevoelen, opdat de bekentenis uit het hart komt: ‘Gij, o God, hebt recht! ik ben niet vroom, ik deug niet! Gij alleen zijt goed!’ En waar deze bekentenis is: ‘Ik deug niet, ik ben gans onnut! Gij alleen zijt heilig, vroom, goed, waarachtig en rechtvaardig’, daar heeft God ook weldra vanuit de dood tot het leven geleid, zodat de ziel verblijd wordt want men heeft van boven vrede en rust in het gebeente.

Daarom zegt ook David: *Mijn zonde maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet.*

Het is alsof hij zeggen wil: ‘de prikkel was bij mij zo diep ingedrongen, dat ik het van zielensmart niet langer kon uithouden. Ik was door Uw hand in de diepte van mijn ellende en van de kommer mijner ziel ingevoerd, Gij had mij zo op Uw genadige pijnbank uitgestrekt, dat ik mijn vroom leven niet langer kon volhouden; en waar zou ik heen, indien niet tot U? Uw hand en Uw Geest hielden mij vast dat ik Uw gezicht niet kon ontlopen. Toen kwam het alles tevoorschijn, toen bekende ik mijn diepe, innerlijke vijandschap tegen U, mijn afschuwelijk en vervloekt tegenstreven tegen Uw genade. Ik bekende mijn liefde tot de zonde en al mijn innerlijke goddeloosheid die mij slechts dreef om mij tegenover U te handhaven, als ware ik vroom. En hoe hebt Gij U toen dadelijk als een gans Andere bewezen dan waarvoor ik U hield!’

Ik zeide: ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor de Heere; en Gij vergaaf de ongerechtigheid mijner zonden.

‘Eerst dacht ik dat om Uw troon slechts vrome lieden staan mochten en toen hield ik mij ook voor vroom. Daarna werd ik aan mijn innerlijke goddeloosheid ontdekt. Ik wilde deze echter niet erkennen, veeleer ontkende ik ze, ik wilde mijn oude verloren vroomheid weer oprichten en dan weer voor Uw troon komen. Gij wilde mij echter leren en onderwijzen dat Gij slechts één Vrome aan Uw Rechterhand hebt, namelijk Hem, Die het onschuldige Lam is, en dat alle anderen die Gij tot U doet naderen, zondaren zijn, die alleen door de genade van het Lam, uit louter barmhartigheid bij U wonen. En zulken moeten het weten dat zij enkel zondaren zijn, opdat zij zalig zijn voor U in de zaligheid van het Lam. Dat wilde ik niet verstaan, veeleer verzette ik mij daartegen. Gij echter voerde mij zo in de engte dat ik geen uitweg meer vond. Toen moest ik wel mijn zonden bekennen en ik bekende ze ook; mijn hoogmoed en mijn vertrouwen op de verdienste van mijn goede werken; en dat ik niet vroom ben, veeleer zó verdraaid dat ik Uw genade tegenstreefde. Dit alles verborg ik niet en hoe openbaarde Gij U toen als een God van wondere genade! Het woord was mij nauwelijks van de lippen: “Ik wil de Heere mijn rebellie en mijn tegenstreven tegen de genade bekennen,” aan U had ik het nog niet eens gezegd en Gij liep mij reeds tegemoet en Gij vergaf mij de verkeerdheid van al mijn dwaalwegen.’

Ziet mijn geliefden, wat een heil- en troostrijke onderwijzing wij in deze Psalm hebben; terwijl wij onderricht worden wat wij te doen hebben, zo dikwijls wij door de Geest Gods gestraft worden en Hij ons zegt dat wij tot niets deugen. Daartegen verzet zich dan wel in ons de hoogmoed en de waan van onze vroomheid. Wij willen ons niet graag laten onderwijzen en zouden graag onze stand en weg voor God en onze eigen werken handhaven. Wij zouden zo graag hetgeen slecht gedaan is voor goed laten doorgaan en zo komen wij niet licht voor God met de erkenning van onze schuld. Maar als wij kinderen Gods zijn, zo wordt ons geen rust gelaten en wij worden dodelijk ziek. Wat raad is er dan? Is het niet deze, dat wij het maken als David en ook zeggen: ‘Ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor de HEERE.’ Belijdenis doen daarvan dat ik volstrekt vroom en niet een zondaar zijn wil die aan de vrije genade genoeg heeft. Zie, waar dit voornemen ten uitvoer gelegd wordt, daar is men onmiddellijk gezond, gezond aan het gehele lichaam en aan alle leden en men wandelt zijn weg niet blijdschap.

Er is echter bij ons een traagheid die David bedrog of valsheid noemt, zoals hij betuigt: *Welgelukzalig is de mens, in wiens geest geen bedrog is.* Een traagheid om te gaan tot de geopende Fontein tegen de zonde

en de onreinheid. Een traagheid om op het Lam te zien, dat voor onze zonden geslacht is; een traagheid om met de belijdenis te komen: Ik heb gezondigd, Gij mijn God, Gij hebt alleen recht en in mij is geheel geen gerechtigheid. Een traagheid om de Heere God onze zonde te brengen, en van Hem genade te nemen om niet; een traagheid waarbij wij liever alles doen en dulden, dan erkennen dat wij zondaren zijn en voor God in ootmoed belijden, dat onze vroomheid niets dan boosheid is en wij met al onze werken slechts onnutte dienstknechten zijn.

Zolang echter zulk een traagheid bij ons heerst, zijn wij innerlijk zwakke en kranke mensen en wij hebben geen vrede in onze beenderen, wat wij onszelf ook mogen wijs maken. De trouwe God is echter wel achter de Zijnen heen, zodat zij zichzelf verwerpen, God echter hen prijst; dat zij zichzelf verachten, God echter hen een; dat zij zichzelf verdoemen, God echter hen rechtvaardigt; dat zij voor God inkomen met hun schuld, en God hen vrijspreekt; dat zij voor God hun krankheid openleggen en Hij hen gezond maakt. En dat zij voor God hun verkeerdheid, hun afval, hun rebellie en vijandschap tegen Zijn genade en hun opstaan tegen Zijn barmhartigheid niet verbergen, en God hun alsdan moed insprekt, ja hun mond vervult met roemen over hun welstand in God, over de gelukzaligheden, die zij deelachtig geworden zijn in Zijn genade.

Daarom begint de Psalm ook met: *Welgelukzalig is hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is; welgelukzalig is de mens, die de HEERE de ongerechtigheid niet toerekent, en in wiens geest geen bedrog is.*

Dat is nu een roem zonder werken. Wij horen hier van niets dan van vergeven, bedekken en van niet toerekenen der misdaad. Wat hier *bedrog* beduidt, dat hebben wij reeds gezegd; het is de traagheid om zijn zonden te bekennen. "Overtredingen" is het herhaalde donker of somber zien waar men verneemt dat men niet deugt, en het zich verzetten daartegen dat men uit louter genade verlost is. Zonde heet hier alle werk dat wij doen, hetzij vroom of goddeloos, wat geen vrucht van de Geest is. En ongerechtigheid is de verdraaidheid, dat zo dikwijls als God zegt: "Zó zult gij zijn, en zó zal dit en dat zijn", de mens antwoordt: "Welnu, zo ben ik ook en zo maak ik het ook, en zo wilde ik het juist doen", zodat men het steeds van God wil winnen en Hij niet gerechtvaardigd zij in al Zijn woorden. Zo vat onze Psalm het gehele bedenken des vleses, zoals het vijandschap tegen God is met al de werken des vleses samen, en verklaart dat dit alles de zonde en de schuld van de mens is. Terwijl hij die welgelukzalig prijst wie dit alles vergeven en bedekt is, wie dit alles niet toegerekend wordt en die het voor God weten wil, dat in hem niets anders woont dan onbekwaamheid. De mens van wie hier sprake is, is een goddeloze, maar zulk een die zijn innerlijke goddeloosheid bekent; God daarentegen rechtvaardigt hem. Zo is dan deze mens weliswaar een goddeloze, nochtans is hij rechtvaardig, heilig, volmaakt, gezond en welaangenaam voor God. Want de Schrift zegt dat die mens welgelukzalig is, ja, dat diens zaligheid en welgelukzaligheden geen einde hebben.

Indien u dit nu goed verstaat, u die het gevoelt dat er tot dusver vanwege uw zonden een scheidsmuur tussen u en God opgericht staat, dan legt u uw kwade gedachten die u van God en Zijn genade hebt af, dan geeft u God uw kwade gedachten van God en Zijn genade. Als ik zeg: 'u geeft aan God uw zonden', dan bedoel ik: u houdt het voor gewis dat God uw zonden op Zijn Lam gelegd en dat dit Lam deze weggedragen heeft. U neemt aan hetgeen God u genadig geeft, namelijk de onschuld en gerechtigheid van Zijn Lam, dat wil zeggen Zijn genade, zoals zij genade is.

Er zijn wel velen die zeggen dat zij van niets dan van genade willen weten, dat zij niet doorkomen indien de genade hun niet doorhelpt. Maar zij willen met hun vijandschap tegen de genade, met hun verkeerdheid en zonde niet voor God komen. Zij willen zich niet als goddelozen laten rechtvaardigen, daarom is in hen het werk der genade niet. Hoedanig zich echter het werk der genade openbaart bij degenen die met hun goddeloosheid voor God komen en Hem geloven die de goddeloze rechtvaardigt, zonder de werken der wet, dit beschrijft David treffend, zeggende: *Hierom zal u ieder heilige aanbidden in vindenstijd; ja, in een overloop van grote wateren zullen zij hem niet aanraken. Gij zijt mij een Verberging; Gij behoedt mij voor benauwdheid; Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding.*

Dit is dus het werk der genade en van de vrije rechtvaardigmaking, dat God te vinden is en Zich wil

laten vinden als er kruis en droefenis is. Want al wie uit de werken rechtvaardig, heilig en vroom is, heeft geen God als de nood aan de man komt. Zij hebben dan ook geen hulp te verwachten, moeten veeleer ellendig omkomen als Gods lankmoedigheid een einde heeft. Is er echter kruis, aanvechting en verdriet, dan is het juist de tijd waarin God Zich laat vinden door allen die geloven in Hem, die de goddeloze rechtvaardigt om niet. En dit zijn Zijn *heiligen* of Zijn edelmoedigen, die deze edelmoedigheid in zich hebben, dat zij van zichzelf niets weten willen dan dat zij onnutte dienstknechten zijn; zij prijzen echter God dat Hij zo rijk is aan ontferming. De zodanigen, de één zowel als de ander, die geen andere belijdenis hebben dan deze: “Mij is barmhartigheid geschied”, kennen ook geen andere grond waarop zij zouden geholpen worden dan deze barmhartigheid. En op deze grond hebben zij een goed toevorst tot God en een vrije toegang tot de troon van Zijn genade in al hun noden. Zo lopen zij de Heere aan met gebed en smeking en ervaren dat, hoe ook de wateren van aanvechting en droefenis, van ziels- en lichaamsnood, van nood, waarmede de duivel hen plaagt, of doodsnood op hen aanstormen, de genade heerschappij voert; zij regeert! Daarom heet het: “Tot hiertoe zult gij komen en niet verder! Hier zullen zich leggen uw hoogmoedige baren.”

En zo is dan het inwendig bewustzijn van de vrije rechtvaardigmaking, van de eeuwige genade en barmhartigheid de oorzaak dat een ieder die God gezond maakt van zijn geestelijke krankheid en die Hij genezen heeft van zijn vleselijk gezind-zijn, het met geloof en vertrouwen uitspreekt: *Gij zijt mij een Verberging*, gelijk ook elders betuigd wordt dat de genade van Christus gelijk een tent over Zijn volk is. Daar is wel angst, maar die wordt de Heere geklaagd; daar is wel verschrikking, want men vreest te vergaan. Daar is een voortdurend gevoel van diepe verlorenheid, maar men stort zijn hart uit voor Die, Die alleen behouden kan en betuigt in geloof: *Gij behoedt mij voor benauwdheid en geheel geen verwachting hebbende van zichzelf, roemt hij in de Heere, Die alleen hem bevrijdt en zegt: Gij omringt mij met vrolijke gezangen van bevrijding*. Dit is nu een helder inzicht in de Wet Gods, want zij wil dat wij vrolijk zijn over al de goedertierenheid des Heeren, de beker der verlossingen opnemen en Zijn Naam alleen roemen voor Zijn ontferming.

Op zulk een gebed geeft de Heere ook antwoord, want ik wil u wel zeggen waarmee de duivel en de wereld de ziel plaagt en haar benauwdheid aanjaagt, die van niets anders weten wil dan van de vrije rechtvaardiging, welke uit genade is en niet uit werken. De duivel en wereld alsmede het vreesachtige hart maken de mens beangst vanwege de werken en de heiligmaking en willen zo de ziel van de genade en van het geloof wegtoveren, en de ziel kan toch niet anders dan van genade leven. Vanwaar dan nu de goede werken? Vanwaar de heiligmaking? Vanwaar het waarachtig wandelen in de geboden Gods? Daar geeft ons de Heere God Zelf een heerlijke belofte: *Ik zal u onderwijzen, en u leren van de weg, die gij gaan zult; Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn*.

Daar heeft het nu met al het bedenken des vleses een einde. Opdat echter de hoogmoed van het vlees en de aanmatiging van het verstand zich niet andermaal daartegen verheffe, zegt God: *Wees niet gelijk een paard, gelijk een muilezel, hetwelk geen verstand heeft, welles muil men breidelt met toorn en gebit, opdat het tot u niet genake*. Het is paarden en muilezels eigen dat, indien men hun niet toorn en gebit in de muil legt en hun de zweep niet laat gevoelen, zij niet te regeren zijn, zij moeten voelen. Daarom zijn wij wel diep gezonken als wij gelijk paarden en muilezels zijn en God ons toorn en gebit in de mond moet leggen, opdat wij gaan zoals Hij wil; want daar krijgt men slagen en heeft pijn op de weg en wijzelf zijn er de schuld van. En dit is ons onverstand, onze dwaasheid, dat wij menen uit onszelf te weten wat in de ogen Gods goed en heilig en in overeenstemming met Zijn wil is. Dit zal echter ons verstand, onze wijsheid zijn, als wij met Agur bekennen: “Voorwaar, ik ben onvernuftiger dan iemand, en ik heb geen mensenverstand: en ik heb geen wijsheid geleerd, noch de wetenschap der heiligen gekend” (Spr. 30: 2, 3). Want daar ziet men niet op de weg maar op zijn Leidsman; daar is Christus onze weg en wij volgen het Lam, waar Het ook heengaat. Gods ogen zien naar het geloof en Hij wil geen paarden of muilezels, maar schapen op Zijn weide hebben. Van Zijn schapen echter getuigt Hij: “Mijn

schapen horen Mijn stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij; en Ik geef hun het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijne hand rukken. Mijn Vader, die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen, en niemand kan ze rekken uit de hand Mijns Vaders, Ik en de Vader zijn één.” Joh. 10:27-30.

Dit alles, mijn geliefden, is nu zeer gemakkelijk met de oren gehoord en vernomen, maar niet zo gemakkelijk gedaan en in pakrijk gebracht. Immers de mens vindt graag her leven in eigen hand, ziet liever, gevoelt liever, rust liever op zijn werken en wil liever de uitkomst van zijn weg berekenen, opdat hij weet dat hij geen gevaar loopt, in plaats van dat hij God geloven zou zonder te zien. Daar wordt her echter wel waarheid wat de Psalmist zegt: *De goddeloze heeft vele smarten.*

Een goddeloze is iemand die de gehoorzaamheid van het geloof niet wil en toch meent dar hij God eert en dient op de beste wijze. Er is geen goddeloosheid groter dan deze, dat de mens vleselijk gezind is en ook vijandig tegen God en zich daarom de vrije rechtvaardigmaking en eeuwige genade niet onderwerpt zoals hij is. Waarlijk, daar hebben de smarten geen einde want daar kwelt men zich dag en nacht om Godvruchtig en heilig te zijn en allerlei te ondernemen voor God en voor de naaste en toch kan men de bestraffing niet ontgaan: gij kent God niet en Hij weet van al uw werken en van uw vroomheid niets.

Ik heb echter deze Psalm de arme zondaren tot troost gepredikt, opdat zij leren bij de aanvang en bij de voortgang van hun weg zo dikwijls zij de stem van de waarheid vernemen: “U deugt niet, u bent een goddeloze”, het hoofd niet te laten hangen als een bies, maar van harte uit te spreken: ‘U hebt recht, o mijn God! en ook leren, ondanks alle geweld van de duivel en alle tirannie van de zonde, voor God in te komen, zoals zij zijn, Hem alles te bekennen en te klagen en zichzelf te verdoemen, en alsoo zonder werken, verdienste, vroomheid, deugd of heiligheid in Die te geloven, Die de goddeloze rechtvaardigt.’

Want waar zij zulks doen, daar zullen zij ervaren hoe waarachtig het is, wat de Psalm zegt: *Maar die op de HEERE vertrouwt, die zal de goedertierenheid of: de barmhartigheid, omringen.*

Dit is echter “op de HEERE vertrouwen”, dat wij alle hoop op onszelf en op eigen vroomheid prijsgeven en van alle verleden, tegenwoordige en toekomstige heiligheid, van de Wet en haar vervulling onzerzijds afstand doen en vast en onbewegelijk op deze grond blijven: ‘Ik ben een zondaar, dat is waar, maar Christus heeft mijn zonde en ik heb door Hem en in Hem Gods gerechtigheid. Aan Hem blijf ik hangen als een arme en een ellendige. Hij echter, Die Zich over mij ontfermd en mij aangenomen heeft, zal mij ook leiden in alle goede werken en alle waarachtige heiligheid. Want die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt.’

Waar wij dit doen, daar zullen wij wel gezond zijn in onze God. Wij zullen vrolijk, opgeruimd en goedsmoeds zijn, want waarheen wij ons dan ook wenden en keren, of waar wij ook heen blikken, overal zien wij ons omringd van goedertierenheid en barmhartigheid. Dat is om te huppelen en te springen van louter blijdschap in God.

Daarom eindigt ook de Psalm also: *Verblijdt u in de HEERE, en verheugt u, gij rechtvaardigen! en zingt vrolijk, alle gij oprechten van harte!*

Hebt u het vernomen, u, die aan uzelf vertwijfelt, u, die bedroefd bent naar God, u die een mishagen hebt aan uzelf, u bent de rechtvaardige die hier bedoeld is. Want deze zijn voor God rechtvaardig, die daarmee van harte tevreden zijn dat zij uit het geloof gerechtvaardigd zijn of rechtvaardig worden. En deze zijn voor God de oprechten van hart, die hun zonde, schuld en misdaad voor God niet verzwijgen. Die het voor Hem niet verbergen of verhelen dat zij niet oprecht zijn van hart en slechts van de oprechte God leven en aan de hand van Zijn genade willen wandelen. Hebt u het gehoord, wat de Heilige Geest zegt?

Welaan, u hebt niet de roem van de wereld, van de eigengerechtigte, van de heiligen des duivels en waar de verklager komt, daar hebt u niets in te brengen; laat u desniettemin de mond niet stoppen!

Beroemt u in den Heere en spreekt vrolijk en met roem in God aldus: 'Dat ik zonde heb, is mijn schande; dat ik niet deug en een goddeloze ben, is mijn schuld. Ik heb de verdoemenis verdiend; nochtans wil ik ten spijt van de ganse hel, mijn Borg noemen, Die voor mij volkomen betaald heeft, en Die de dood een gif en Die de hel een pestilentie is. Hij is mijn heiligmaking en voor de Rechterstoel daarboven is mijn eeuwige zaligheid vastgelegd; ik ben vrijgesproken, leef en sterf op eeuwige goedertierenheid, op vrije genade, op enkel barmhartigheid!' Amen.

Psalm 145: 6-7.

*De HEER' is recht, in al Zijn weg en werk;
 Zijn goedheid kent in 't gans heelal geen perk.
 Hij is nabij de ziel, die tot Hem zucht;
 Hij troost het hart, dat schreiend tot Hem vlucht;
 Dat ongeveinsd, in 't midden der ellenden,
 Zich naar Gods troon met zijn gebeens blijft wenden;
 Hij geeft den wens van allen, die Hem vrezen;
 Hun bede heeft Hij nimmer afgewezen.*

*De HEER' bewaart de ziel, die Hem bemint;
 Maar Hij verdelgt, dien Hij godd'loos bevindt.
 Mijn blijde tong zal roemen in den HEER',
 En alle vlees zal juichen tot Gods eer.*

2. PINKSTERVLAMMEN

Gehouden 25 Mei 1851.

Voorzang: Psalm 45 vs. 1, 2.

*Mijn hart vervuld met heilbespiegelingen,
Zal 't schoonste lied van een Koning zingen;
Terwijl de Geest mijn gladde tonge drijft,
Is z' als de pen van een', die vaardig schrijft,
Beminlijk Vorst! Uw schoonheid, hoog te loven,
Gaat al het schoon der mensen ver te boven,
Gená is op Uw lippen uitgestort;
Des G' eeuwiglijk van God gezegend wordt.*

*Gord, gord, o Held! Uw zwaard aan Uwe zijde,
Uw blinkend zwaard, zo scherp gewet ten strijde,
Vertoon' Uw glans, vertoon' Uw Majesteit:
Rijd zegeerijk in uw heerlijkheid
Op 't zuiv're Woord der waarheid; rijd voorspoedig,
En heers alom rechtvaardig en zachtmoedig.
Uw Rechterhand zal 't Godlijk Rijk behoén,
En in de krijg geduchte daden doen.*

Volk des Heeren! Wij mogen niet zo stil, zo zwijgend, zo stom daarheen gaan! De Geest zegt overal: „Zingt de Heere!” Zullen wij niet eendrachtig op onze pelgrimstocht een lied, een Psalm aanheffen? Een Psalm, een lied, de Heere onze God, ook dan zelfs, als ons het hart van smart dreigt te breken? Zullen wij ons de mond laten stoppen, omdat de weg eng, omdat de voet door de doornen en de stenen geheel en al doorstoken en verwond is, omdat de afgrond gaapt? Omdat menig overhangend rotsblok dreigt op ons neder te storten? Omdat van de vijanden getal groot is, en wij nergens een uitweg zien, ja zelfs de weg in het geheel niet meer weten, en onze Leidsman ons schijnt verlaten te hebben? Of, omdat een paar leeuwen ons allerwegen de doortocht dreigen onmogelijk te maken, of omdat wij door een moeras heen moeten; of omdat wij in een duister dal omdolen?

Welaan! De Geest gaf ons een Psalm; het is van de Psalmen de vijfenveertigste. Laat ons die de Heere zingen en spelen in ons leven en in onze hart en, totdat wij aangedaan worden met kracht uit de hoogte, totdat ook aan ons gezien worden de Pinkstervlammen, die in het binnenste lichten.

Tekst: Psalm 45 vers 1-5.

Een onderwijzing, een lied van de liefde, voor de opperzangmeester, onder de kinderen van Korach, op Schoschannim.

Mijn hart geeft een goede rede op; ik zegge mijn gedichten Hit van een Koning, mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers: Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderem genade is uitgestort in uw lippen; daarom heeft U God gezegend in eeuwigheid. Gord Uw zwaard aan de heup, o Held! Uw majesteit en uw heerlijkheid. En rijd voorspoediglijk in Uw heerlijkheid, op het Woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid. En uw Rechterhand zal U vreselijke dingen leren.

Tussenzang: Psalm 119 vs. 15.

Weer snood bedrog, o God! van mijn gemoed;

*Laat Uw gená mij Uw wetten leren!
Ik kies de weg van de waarheid voor mijn voet,
Om mij van 't pad der zonden af te keuren:
Uw rechten, die zo heilig zijn en goed,
Steld' ik mij voor; die wil ik ned'rig leren.*

Een bruidslid is deze Psalm, een lied van de liefde, een lied van uit de hemel voor u, volk van de Heere, dat zegt, dat gij de bruid zijt, de uitverkorene, de enige, de duive in de kloven van de steenrotsen, – opdat u vanuit die kloven de Bruidegom uw stem zou laten horen. Een lied van de liefde, van de reinste, van de volkomenste, ener vrije, eeuwige liefde, die nergens haars gelijke heeft, van de liefde Desgenen, die wij liefhebben, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad; van de liefde Desgenen, Die liefheeft, omdat Hij liefheeft; van de liefde Desgenen, die wij niet gezien hebben, en nochtans liefhebben. Over Wie wij ons eenmaal verblijden zullen met een eeuwige, onuitsprekelijke vreugde, als wij het einde van ons geloofs, namelijk de zaligheid van onze zielen, zullen verkregen hebben.

Een onderwijzing is de Psalm. Want hij leert ons afzien van het duistere dal van de dood, afzien van de moerassen, van de leeuwen op de weg, van de gruwzame vijanden; hij leert ons, dat de smalle weg, dien wij gaan, de goede en rechte weg is; hij opent onze ogen, om te zien op de Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus. Hij leert ons, dat wij door genade de stad van verderf ontvloten zijn, en dat onze voeten spoedig zullen staan in de poorten van u, o Jeruzalem, gij schone stad!

Een onderwijzing is deze Psalm, en tevens *een versterking van de harten*, hetgeen dit woord „onderwijzing” ook betekent. Zo zij ons deze Psalm dan welkom op onze pelgrimstocht, waar ons het hart dikwijls van louter mismoedigheid begeven wil, en wij menen te zullen bezwijken en met vreze vervuld zijn! Deze Psalm is als het ware een fles met kostelijke nardus, waarvan de geur de moede zielen verkwikt en de krachtelozen het leven vernieuwt, zodat zij opvaren als arenden, zodat zij lopen, en niet moede worden, maar zich plotseling opgenomen gevoelen op de wagen van het vrijwillig volk van Immanuël.

In Sion worden allerlei mensen geboren; alle zijn zij geboren zangers en speellieden, maar niet alle kunnen op eenmaal de wijze van het aan te heffen lied treffen. Voor de een is dit te laag, voor de ander is dat te hoog; daarom heeft de Heere voorzangers verordend en speellieden besteld, die voorzingen en vóórspelen, totdat ongedacht, de een vóór, de ander na, de borst verruimd en de tong losgemaakt wordt, en alle samen zingen, zodat men maar één stem hoort, als een stem van grote wateren. Want het is een lied, dat niet goed gezongen wordt, tenzij bij het kruis, tenzij in vervolging en lijden, tenzij voor een open graf, waarin al het zichtbare en al wat vlees en bloed gaarne zou willen behouden, bedolven wordt, tenzij in hoge en de hoogste aanvechtingen.

Kinderen van Korach heten de voorzangers. Van deze is niet veel goed te zeggen. Want wie kan die naam lezen, zonder te denken aan het oproerig rot van Korach, dat levend door de aarde ingeslokt werd? Zo hebben zij dan volstrekt geen geslachtsroem; wat zij zijn, zijn zij als overgeblevenen van een hoop, die door Gods rechtvaardige toorn verdelgd werd. Daarenboven betekent de naam Korach: „kaal zijn”, „koud zijn als ijs”. Maar alleen deze zijn goede voorzangers, en zullen het steeds blijven, – zij, die volstrekt geen roem hebben, maar daarentegen, als zij op hun geschiedenis zien, reden genoeg hebben, om zich te schamen en schaamrood te staan. De bovendien geen haar goed meer aan zich vinden, ook in zichzelf volstrekt geen levenswarmte bespeuren. Zo zijn zij dan voorzangers naar de regelmaat des geloofs, die niet anders weten, dan dat zij een overblijfsel zijn, dat door genade behouden is; die geen andere bedekking hebben, dan barmhartigheid. Ook geen leven meer in zichzelf tegen de ijzelijke dood, die in hun leden is. – Zulke lieden kunnen andere goed voorzingen en

vóórspelen:

*Wij kunnen maar bederven, –
In Christus moet gij sterven,
In Hem slechts wordt het leven
Uit vrije gunst gegeven.
Al dreigt alom de dood,
Met Hem heeft men geen' nood!*

Het instrument, waarop zij spelen, heet Schóschannim, d. i. een roos of lelie, en is een soort van harp, waarvan de grondtoon nimmer ontstemd wordt, en zo klinkt:

*Al word ik zevenmaal vertreden,
God richt mij op in majesteit!
Ik ben Zijn roos, de roos van Saron,
En bloei met eeuw'ge heerlijkheid!*

Zingt de Heere, gij treurigen te Sion. Want hier is vreugdeolie voor as! Zingt de Heere, gij treurigen, door onweders voortgedrevenen, – want hier is sieraad voor een bedroefde geest!

Zo dan luidt de aanhef van het lied, dat vlees en bloed ons niet leert – zo begint de Psalm, die God de Zijnen geeft in de nacht – : ***Mijn hart geeft een goede rede op; ik zegge mijn gedichten uit van een Koning; mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers.*** DeHeere geeft Zijn volk een besneden hart een hart dat de Heere meer liefheeft dan vader en moeder, dan vrouw en kind, meer dan een hele wereld met al haar heerlijkheid, die vergaat. Maar tevens is het een gevoelig hart dat zich over het lijden dezes tegenwoordige tijd niet zo gemakkelijk kan heen zetten. Daarbij is het een verslagen en een verbroken hart – verbroken door de inwonende zonde, door angst en nood en door allerlei smaadheden, waarmee de vijanden de Gezalfde van de Heere smaden. Verder is het een twijfelmoedig hart dat angstig klopt vanwege het gevaar, en niet weet, hoe te volharde tot aan het einde; hoe er door te komen; vandaar, dat Gods volk zo menigmaal opwaarts zucht: „Mijn hart keert om en om, mijn kracht heeft mij verlaten. En het licht van mijn ogen, ook zij zelf zijn niet bij mij”. (Psalm 38: 11.) Dit hart wil niets dan het éne nodige; het verlangt naar het Vaderland; het begeert bevrijd te zijn van de zonde, ontbonden van het lichaam van de dood. Want het heeft lief, – het ziet verlangend uit naar Hem, van wie het vervuld is, naar de Bruidegom, naar de verlossing van het lichaam, en roept menigmaal: „*Kom, Heere Jezus!*”

Dit hart kan alleen rusten in de Geliefde; in hetzelfde woont het geloof, dát geloof: „dat niet alleen aan andere, maar ook aan mij vergeving van de zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid van God geschonken zij, uit loutere genade, alleen om de verdiensten van Christus”. (Heidelberger Catechismus Vr. 21.) Het is een hart waarin de liefde Gods is uitgestort door de Heilige Geest, Die aan dit hart gegeven is!

En hier zegge nu een iegelijk van Gods Volk: Mijn hart; mijn hart! Dit hart is echter vanwege al het tegenstrijdige; dat men ervaart, zo onrustig, dat de klacht vernomen wordt: „Wat buigt gij u neder, o mijn ziel, en zijt zo onrustig in mij?” (Psalm 42: 6.) Maar o, hoe wordt dit hart zo gans anders gestemd, als het slechts met een half oog of ook met stervende blikken, al is het zelfs geheel uit de verte, de Bruidegom mag ontwaren! Dit hart is als ineengekrompen van schrik voor de macht van de duisternis, het is bijna doof en blind geworden door al de folteringen, waarmee het gefolterd werd door de schelle wanklanken, die een wereld, welke geheel in het boze ligt, hetzelfde doet horen; daarenboven is het angstig gemaakt door de inblazingen van de duivel, door de innerlijke klachten over zonde, over allerlei leed en nood van lichaam en ziel. En hoe veel schoonschijnende, fijne redeneringen heeft men het voorgehouden, om het van zijn zang af te brengen! Maar nee, het is voor het hart toch alles te slecht, te grof, al wat niet in eeuwige wening en knersing van tanden eindigt, – en juist al dit tegenstrijdige is het, wat door de genade van de Geest het hart uitdrijft, om de

Bruidegom te zoeken, totdat het Hem in het gezicht gekregen heeft. Dan dicht het, dan borrelt het op en stort zich bruisende uit in het lied, na lange tijd stom te zijn geweest en onder allerlei plagen gezwegen te hebben. Slechts dit lied is een *goede rede*, slechts dit een rede, een woord, waarin hemel en aarde, waarin de zaligheid der ziel staat. Wanneer de Geest tot zingen aandrijft, dan worden de wanden van de harten en te eng; het borrelt op en kookt over, het brandt en bruist; en de sluisen gaan open. Hoe noemt de ziel de Bruidegom, die zij in het oog krijgt? Zij noemt Hem een „Koning”. „Ik zegge mijn gedichten uit van een Koning!” Nee, wereld, duivel en nood, dood en zonde zullen geen koning zijn! De Heere Jezus is Koning. Hij heerst van af Zijn kruis. Daar ziet de ziel zijn heerlijkheid en in Hem de overwinning, het ga, zo het ga, en in Zijn hand de kroon van de gerechtigheid. De gebonden tong wordt losgemaakt, en gelijk de pen, de schrijf of graveerstift, eens vaardigen schijvers snel en nochtans zo schoon in het was graveert; zo stromen zonder ophouden de gedichten van de tong, in een taal, welke van de wereld onzinnig toeschijnt. De tong van de stommen zingt de Bruidegom, de Koning van de heerlijkheid, lof.

Het volk van de Heere krijgt zijn Bruidegom te zien in nood en aanvechting, in harde strijd, in verlatenheid, na lang wachten. Het vindt zijn Koning juist dan, als het met Thomas niet geloven kan, – want al de redding houdt het voor onmogelijk, en niet geloven wil, – want het begrijpt niet, hoe zijn redding zou overeen te brengen zijn met van de Konings gerechtigheid en heilige liefde. Dit volk heeft Hem gevonden, en zo spreekt het Hem aan: ***Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen; genade is uitgestort in uw lippen; daarom heeft U God gezegend in eeuwigheid!***

Wie is schoon? Hij, die goed is. Wie is goed? Hij, die rechtvaardig is. Wie is rechtvaardig? Hij, die zich met hartelijke ontferming erbarmt over de ellendige; die geen helper heeft, en de lasteraar verwerpt, en alle druk opheft. O, hoe schoon, hoe schoon is Koning Jezus voor het ellendige volk! Wie is er onder de mensen als mijn Liefste, op Wie ik leun? (Hoogl. 8: 5.) O, bij Hem worden al de mensen, zij mogen ook nog zo schoon zijn, lelijk. Want niemand kan zijn broeder verlossen, niemand God verzoenen. Al het bloed verstijft voor de donder van de Wet, al de volheid des vleses verdort voor de hitte van Gods toorn. Niemand kan mij redden van de dood, niemand mijn zonden van mij wegnemen, niemand voor mijn schuld betalen, niemand de straf voor mij dragen, die gedragen moet worden. O, wie wil zijn zonde dragen? Wie wil mij, een hellewicht, overbrengen aan Gods hart? Wie wil voor mij strijden tegen de hele macht van de hel? Al de mensen moeten ten laatste zeggen: Wij kunnen u niet helpen! Wij kunnen u geen rust geven voor uw ziel! O, hoe lelijk wordt dan al de menselijke schoonheid! Slechts Één is er onder de mensen op Wie mijn ziel ziet. Deze is in mijn vlees gekomen, Deze bewijst, dat Hij mijn hele ellende, mijn algehele verdorvenheid kent. En Hij verwerpt mij niet. Hij zegt, dat Hij in al de dingen verzocht is geweest, gelijk als ik. Er is in Hem geen hoogmoed, geen grimmigheid. Vlees en bloed moeten zwijgen. Dat Hij naar het zichtbare zo in het geheel geen gedaante heeft, dat Hij een doornenkroon draagt, dat het bloed Hem uit zeven wonden ontvloeit, dat Hij daar aan het vloekhout hangt, met gebogen hoofd, het lichaam verscheurd, bleek en dood (gelijk geschreven staat: „Mijn Liefste is blank en rood”, Hoogl. 5 vs. 10): dat zijn mijn zonden, die Hem dat hebben aangedaan, dat is mijn ellende, mijn grondeloze verdorvenheid, die Hem zo gemarteld heeft! O, hoe schoon, hoe schoon is Koning Jezus! Wil de ganse wereld Hem niet hebben, ik verloop mij met Hem, zo dood als Hij daar hangt. Ik had moeten sterven aan dat hout, waarvan ik de dood gegeten heb. Toen had Hij mij lief, maar ik wilde Hem niet hebben; nochtans had Hij mij lief, liet Zich aan dat doodbrengende hout hangen en vernietigde zo mijn dood. Bij Hem alleen heb ik de vrede gevonden. Want Hij nam de straf van mij af en op Zich. O, hoe is de genade uitgestort in zijn lippen! Toen ik meende, voor eeuwig te moeten omkomen, en ik mij voor altijd verloren zag, – toen liet Hij Zich zien, en ik ontdekte iets in zijn ogen, dat ik uitroepen moest: „Heere Jezus, Gij Zone Davids, ontferm U mijner”. Toen stroomde het van Zijn lippen: Wees getroost, – al wat gij wilt, zal Ik u doen! Wil de wet u niet hebben, Ik aanvaard uw land, dat met schuld bezwaard is, als Mijn erfgoed (zie Ruth 4), en Ik sluit met u een eeuwig Verbond. Gij zijt de Mijne met al wat gij hebt, en Ik ben de uwe met al wat Ik heb, – geheel en in eeuwigheid de uwe!

Genade is uitgestort in uw lippen. Genade vóór, genade na, altijd genade, niets dan genade, rijke genade, volle genade, gelijk een stroom, wanneer die aan al de oevers vol is, en deze stroom droogt nimmer op. Kom ik tot de wet, – zij verdoemt; de duivel klaagt aan, de zonde dreigt met haar gevolgen, de dood wil mij tot angst en vertwijfeling drijven. Maar tot U kan ik nimmer om erbarming komen, zonder in Uw lippen een zee van genade te vinden, en ... weg zijn zonde, dood en vertwijfeling van hart. En o, hoe heerlijk rust deze genade op Uw lippen, gelijk een zee, helder en spiegelglad. Al de stormen van de hel brengen deze zee niet tot haar stille rust. O, allergenadigste Koning, wie is zo schoon als Gij! Zo dikwijls ik kom en het U klaag, dat ik zo zwak, zo ellendig ben, dat ik zo zwart ben, antwoordt U altijd: „Gij zijt schoon, gij zijt liefelijk, Ik heb u uitverkoren, gij zijt volmaakt, Ik zie in het geheel geen vlek of rimpel aan u.” Zo vind ik in U te allen tijde gerechtigheid, te allen tijde nieuwe kracht. Hij kuste mij met de kussen Zijns vredes! „Uwe uitnemende liefde is beter dan wijn!” (Hoogl. 1 vs. 2.) Wie geeft de onverstandigen wijsheid, om in de gekruisigde Christus meer schoonheid te zien, dan in al het zichtbare? Wie geeft de mens, de zondaar blijmoedigheid, om alles te laten varen, zich tot het kruis te begeven en Hem te kiezen, aan wie de ogen zijns vleses toch niets zien, wat schoonheid mag heten? Dat doet de Geest van de Heere HEERE. Deze heeft gemaakt en maakt een bedelarm volk, een naar genade hongerend volk, een ellendig volk, een volk, dat zonden heeft en dat naar verlossing verlangt, een volk, dat hongert en dorst naar gerechtigheid, een volk, dat weer met zijn God, van Wie het gescheiden is, moet verenigd zijn. Dit volk, dat alleen van genade leven kan, omdat het te ellendig is, om voor zichzelf iets te verdienen; dit volk, dat door de Geest getuchtigd is, om te erkennen, dat het dan alleen Gode welaangenaam is en tot Hem toegelaten wordt, wanneer het verbonden is met de Schoonste van de mensenkinderen; mede getuchtigd en zo onderwezen is, dat deze schoonheid alleen in de genade te zoeken is, – dit volk kan de Middelaar Gods en van de mensen niet gevonden hebben, het kan Hem niet gevonden hebben, Die zijns vleses en bloeds volkomen deelachtig is geworden en Zich daarom niet schaamt, hen broeders te noemen; het kan de genade van de Konings, de genade van de Heere Jezus Christus niet smaken, ... zonder door dezelve Geest ingeleid te worden in de raad van de wille Gods, van het eeuwig welbehagen Gods, van Zijn voornemen vóór de tijden van de wereld. Dat namelijk deze Koning genade verwerve, genade uitdele aan het volk, dat de Vader Hem tot een bruid gegeven heeft. De bruid wordt door de Geest gewaar, dat zulk een heerschappij van de genade de wil van God de Vader is, en zij kan het de Koning nooit vergelden. Mijn Koning hebbe eeuwige zegen van God voor zijn eeuwige genade!

Daarom lezen wij in onze Psalm: ***Daarom heef U, o God gezegend in eeuwigheid!***

Wat is zegenen? Zegenen is: goed heten. O, mijn Koning, ik heb het gezegd: „Gij zijt de Schoonste onder de mensenkinderen”; wereld, duivel, zonde en dood brullen mij echter toe, dat het er met onze verloving niet goed uitziet. Ik kan U tegen zulke vijanden niet verdedigen, nochtans bent U goed; o, laat mij U goed genoeg zijn! God zal U tot in eeuwigheid in dit genaderijk handhaven, en al de andere rijken moeten teniet gaan. Of zijn deze vijanden werkelijk vernietigd, wanneer wij, die het volk van deze Koning zijn, Zijn schoonheid aanschouwen en roemen? Wanneer wij Zijn genade smaken en onder deze genade leven? O, ware het hier de dag van het aanschouwen, dan voorzeker! Maar hier is alles een zaak des geloofs. En waar genade genade is, daar is een, die zich de voornaamste van de zondaren noemt, een, die de eeuwige dood verdient. Zeer zeker zal de stad Gods niet wankelen, de beekjes van de rivier zullen haar verblijden. Want God is in het midden van haar, haar Koning is in haar. Maar hoe wordt zij aan al de zijden doof vijanden aangevallen, en hoe veel lijden wordt aan de broederschap, die in de wereld is, volbracht! (1 Petrus 5 vs. 9.) Het gaat in deze Gemeente gelijk een kind, dat zijn vader gevonden heeft en zich gered ziet uit het gevaar, evenwel zich geenszins veilig acht, vóórdat het gevaar geheel afgewend, de vijand geheel verslagen is. Daarom bidt de Gemeente haar Koning, dat Hij opsta en Zich vertone in Zijn kracht. Want in haar is niets dan machteloosheid. Zo bidt zij: *Gord Uw zwaard aan de heup, o Held! uw Majesteit en uw heerlijkheid. En rijd voorspoedig in Uw heerlijkheid op het Woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid. En uw Rechterhand zal U vreselijke dingen leren.*

Onze Koning Jezus is een ware Held. Tegen Hem gelukt het niemand. Held of Doorbreker heet Hij overal. Want Hij trekt als Doorbreker voor ons uit, en breekt met ons door alles heen, wat Zijn genade tegenstaat. Het schijnt echter menigmaal, alsof Hij het de vijand laat gelukken, alsof Hij zijn Majesteit, zijn heerlijkheid en Zijn zwaard vergeten is, alsof Hij Zich laat binden, Zijn volk niet bevrijdt. Zo bidden wij Hem dan, dat Hij, daar Hij toch Overwinnaar blijven zal, Zijn zwaard aan Zijn heup gorde. Wij bidden Hem, dat Hij Zijn onweerstaanbaar woord opneme, dit woord zijn loop gebiede, opdat het alle tegenstand overwinne; dat Hij met het woord van Zijn genade voor Zijn volk overal baan breke. Het woord van de Heere Jezus is waarlijk Zijn Majesteit en Zijn heerlijkheid. Het snijdt door het hardste gebeente, ja het gaat door al de vezels van het oude Adamsleven heen, het doorwondt en doodt het, maakt teniet al de eigengerechtigheid, houdt alle strikken en banden Belials in stukken, en jaagt de hele macht van de hel op de vlucht. Daartegenover ziet Zijn volk in het zwaaien en blinken van dit zwaard de gerechtigheid van de Koning, waarin het vrijgesproken en waarbij het gedurig bewaard wordt. Wanneer deze Held Zich op de wagen van Zijn heil zet, en dit zwaard zwaait, dan moet het Hem gelukken. De waarheid komt boven; die waarheid, dat de mens niets is, dat al de roem en heerlijkheid van de mens een einde heeft, en dat God alleen Sions Koning, Heere en Heiland is. En de onderdrukte onschuld, – ontzondigd in van de Konings gerechtigheid en in Zijn dienst, maar door de inwonende zonde, door de wereld, door de duivel, door de dood, door allerlei nood, angst en hartenleed onderdrukt, ziet zich geholpen, ziet zich bevrijd, wanneer de Heere met Zijn genadig Woord komt. Wanneer Hij het bevel geeft: „Gij zijt om niet verkocht, gij zult ook zonder geld gelost worden.” Ja waarlijk, als er geroepen wordt: „Het zwaard van de Heere en van Gideon”, dan wijken al de vijanden achterwaarts, kunnen niet meer tot hun krachten komen, veeleer vallen zij in elkaars zwaard. En de verlost van de Heere zingen en spelen op de aarde, die zij geërfd hebben: Farao en zijn heir heeft Hij in de zee geworpen; zij zijn alle gezonken als lood! (Zie Exodus 15: 4.)

Veel zulke wonderen geschieden, allerlei wonderen van almachtige genade door de Rechterhand Desgenen, wie al de macht gegeven is in hemelen op aarde. De Koning der ere, de Heere van heerlijkheid, de Vorst des levens. Jehovah, de gerechtigheid Zijns volks, helpt Zijn ellendigen heerlijk en wonderbaar. Zingt van Zijn wonderen, de wonderen van Zijn genade, gij allen, die tot Hem de toevlucht neemt! Zingt van deze Koning, allen, die alleen daarnaar verlangt, dat Koning Jezus leve! Zingt van Zijn wonderen, allen, die gedrukt gaat onder uw verdorvenheid! Door zulk zingen worden duivel en dood op de vlucht gedreven. Zingt van de wonderen van Zijn genade, allen, wie de zonde een te zware last is om te dragen, – en wees goedsmoeds! Want waar men van de wonderen van Zijn genade zingt, daar ziet men aan het hout van het kruis de zonde teniet gemaakt, daar gevoelt men zich op eenmaal omgeven door de liefelijkheid van de heerschappij van de genade. Maar u, die de wonderen van Zijn genade niet aan uw hart en ondervonden hebt; o kust de Zoon! O maakt nog in deze uw tijd van de genadige bezoeking vrede met Hem! Grijpt zijn sterkte aan! Kiest Hem, deze Schoonste onder de mensen! Geeft de wereld prijs! Gaat over in Zijn liefelijke dienst! Schaamt u niet voor Zijn banier! Buiten Hem is een eeuwig omkomen, in Hem gerechtigheid voor God! Met Hem de overwinning! Voor Hem een eeuwig gejuich! Amen.

Nazang: Psalm 148: 5.

*Looft, looft, met waar' erkerenis,
Zijn' Naam, die hoog verheven is;
Dewijl Zijn wond're Majesteit
Door aard' en hemel is verspreid!
Hij wou de hoorn, zo vol vermogen,
De roem van Israël verhogen;
Dat woont bij Hem, 't heeft zingensstof.
Looft God, zingt eeuwig 's Heeren lof.*

Betrachting over Psalm 45:1-12

Uitgesproken op 20 mei 1872²

Psalmen 45

1 Een onderwijzing, een lied der liefde, voor den opperzangmeester, onder de kinderen van Korach, op Schoschannim. 2 Mijn hart geeft een goede rede op; ik zegge mijn gedichten uit van een Koning; mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers. 3 Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen; genade is uitgestort in Uw lippen; daarom heeft U God gezegend in eeuwigheid. 4 Gord Uw zwaard aan de heup, o Held! Uw Majesteit en Uw heerlijkheid. 5 En rijd voorspoedig in Uw heerlijkheid, op het woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid; en Uw rechterhand zal U vreselijke dingen leren. 6 Uw pijlen zijn scherp; volken zullen onder U vallen; zij treffen in het hart van des Konings vijanden. 7 Uw troon, o God! is eeuwig en altoos; de scepter Uws Koninkrijks is een scepter der rechtmatigheid. 8 Gij hebt gerechtigheid lief, en haat goddeloosheid; daarom heeft U, o God! Uw God gezalfd met vreugdeolie, boven Uw medegenoten. 9 Al Uw klederen zijn mirre, en aloë, en kassie; uit de elpenbenen paleizen, van waar zij U verblijden. 10 Dochters van koningen zijn onder Uw kostelijke staatsdochters; de Koningin staat aan Uw rechterhand, in het fijnste goud van Ofir. 11 Hoor, o Dochter! en zie, en neig uw oor; en vergeet uw volk en uws vaders huis. 12 Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid; dewijl Hij uw Heere is, zo buig u voor Hem neder.

De vijfenveertigste Psalm is in het bijzonder een Psalm des Heiligen Geestes. Het is de Heilige Geest, Die door Davids mond deze Psalm aan de Gemeente, die toen was, die nu is, en die nog komen zal, gegeven heeft. Een Psalm voor dezulken, die in grote droefheid zitten, en tot wie vanuit de hoge hemel, tot elk in het bijzonder, gezegd wordt: "Gij hebt een Man, die Man is uw Koning en uw God!" De ziel, die zoeven nog door alle duivelen, door nood en lijden werd gekweld, begint nu opeens een Psalm te zingen, dat zij uit genade en ontferming een Bruidegom heeft, de Sterke God. Daarom heet deze Psalm *een onderwijzing* of een versterking des harten, gelijk immers de Geest met de moeden een woord ter rechter tijd weet te spreken. Zo-even was de mond nog gesloten, zodat er nauwelijks een "ach God" van de lippen komt, en opeens wordt de tong losgemaakt bij het zien op deze sterke Immanuël, zodat het toegaat, als wanneer een Oosters schrijver letters tekent en de schoonste halen op het papier werpt: *Mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers. Gij zijt veel schoner*, zegt de Geest, "Gij zijt veel schoner", zegt de Bruid, dan de mensenkinderen. Waarom is Hij toch zo schoon? O, heb maar eens van verre iets gezien van de heerlijkheid die daarboven is, en zie dan Zijn genade, Zijn ontferming, Zijn macht en trouw van de wieg af tot op heden. De wereld vergaat met al haar schoonheid; niets blijft van al hetgeen, waaraan wij mensen ons houden. Alles wordt aan het einde lelijk. Maar de Heere Jezus is gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid; Zijn schoonheid veroudert nimmer. Wat is schoon? Dit is schoon: als men moedeloos neerligt en hopen moet, waar niets te hopen is, en nu van Boven een woord, een woord des levens in het verslagen hart gesproken wordt, waarvan men weet: het is niet het woord van een mens, maar van mijn Koning.

En welk een volheid van genade, van zoete genade, die vrede en vreugde schenkt, is uitgestort in Zijn lippen! Waartoe is Hij dan gegeven? Is het niet daartoe, dat Hij tot de Zijnen zegt: "Komt herwaarts tot Mij, allen, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven. Neemt Mijn juk op u en leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen"?

Vanwaar komt toch deze Man? Deze Immanuël, deze Sterke God, vanwaar komt Hij? Van de Vader. Heb ik dan een Vader daarboven? Ik dacht dat ik een wees was, geheel verlaten en verstoten, en dat ik moest klagen: *God ziet mij niet meer aan, zoals Hij tevoren deed.* Heb ik dan toch een Vader daarboven?

² Amsterdams Zondagsblad, 8e jaargang, 1895

Ja, deze Koning komt van de Vader, en deze Vader wil wat de treurigen gaarne willen: dat zij getroost worden. Het behaagt de Vader aan het lelijkste meisje Zijn schoonheid te tonen en haar voor Zich te winnen door Zijn machtige liefde, met één woord, zoals alleen Hij het verstaat om een woord te spreken dat het hart gewillig maakt om zich aan deze Koning over te geven op leven en dood.

Daarom staat er ook in de Psalm: *Daarom heeft U God gezegend in eeuwigheid.* Een eeuwige zegen geeft God de Vader dus aan de Koning Zijner bruid, aan de Man Zijner liefde. Een eeuwige zegen, omdat Deze de wil des Vaders doet, niet Zijn eigen wil. Omdat Hij liefheeft wat God van eeuwigheid naar Zijn vrije soevereine genade verkoren heeft, om het lief te hebben.

Ach, hoe machtig zijn toch de vijanden. Met hoeveel kracht houden zij de arme ziel neer, zodat het heet: "De Filistijnen over u, Simson!" Maar welaan, deze Koning draagt een zwaard. Daarmee doet Hij wonderen. Hij verslaat daarmee alle vijanden, en met hetzelfde zwaard troost Hij de Zijnen. Hij beschermt ze daarmee en redt hen uit alle geweld en list des vijands. Dat zwaard is Zijn Woord, Zijn tweesnijdend Woord.

Als de Gemeente zingt:

Bewaar ons bij Uw Woord, o God!

Verstrooi des vijands gruwelrot,

Dat Jezus, Uw' gezalfde Zoon,

Wil bonzen van Uw' hemeltroon,

dan is dat hetzelfde, als wat wij hier lezen: *Gord Uw zwaard aan de heup, o Held, Uw majesteit en Uw heerlijkheid.* Het hart, het menselijk hart, juist het hart, waarover deze Koning Zich wil ontfermen, is ó zo gepantserd. Niets kan er in als duivel en wereld in het hart regeren. Er kunnen hier beneden geen pijlen gemaakt worden, scherp genoeg om door het pantser heen te dringen. Maar een pijl van de boog mijns Konings - want Hij kan de boog spannen met Zijn sterke hand - dringt door alles heen tot in het hart, in merg en been. En daar ligt de vijand, geeft zich over, en aanbidt de Koning, Die hem ter aarde wierp. De Heere Jezus heeft veel vijanden. Zo vriendelijk als Hij is, zo genadig, zo minzaam als Hij is, zo vijandig is de mens Hem van nature. De hoogmoed des mensen kan de grootheid, de minzaamheid, liefderijkheid en neerbuigende goedheid des Heeren niet verdragen. Daardoor gevoelt een slecht opgevoed mens zich vernederd. De mens wil voor zichzelf geen genade, maar wil alles zelf verdiend hebben. Totdat de wederhorige opeens gebroken wordt, en het woord hem als een donderslag in het hart weerklinkt: "Bekeer u, zo waarachtig als Ik leef, Ik heb geen lust in de dood des zondaars!"

Waar woont deze Koning? In de eerste plaats heeft Hij gezegd, de Hoge en Verhevene, dat Hij woont in de hemel en in het heiligdom en bij degenen die verslagenen ootmoedig van geest zijn. Hij heeft dus Zijn troon daarboven aan de Rechterhand des Vaders (vers 7) en tevens bij degenen, die verslagen en ootmoedig van geest zijn, opdat Hij de verootmoedigde geest verkwikke en de neergebogene oprichte. Dat is de troon der genade die niet wankelt. De Naam van Hem, Die daarop zit is: *Koning der koningen en Heere der heren, Immanuël, mijn Sterke God.* Laat de hel daartegen razen zoveel zij wil. Mij kunt gij neerwerpen, duivel, in een ogenblik, daar lig ik. Ik ben geen held, maar Hij is een Held. Hij zal Zijn genadetroon onwrikbaar doen blijven, opdat toch altijd weer genade voor en genade na in de genadeloosheid geschept worde. Daarom: *Uw troon, o God, is eeuwiglijk en altoos.*

En wat is Zijn scepter? Een vreselijke scepter voor alle Hamans, maar een kostelijke scepter, als God hem toereikt aan een arme Esther, die ten dode verkocht is, een kostelijke *scepter der rechtmatigheid* voor een arm volk. De wereld heeft nooit opgehouden dat volk te oordelen, te veroordelen, te doden. Kent gij deze scepter? Ja? Dan zijt gij des doods geweest, dan was het u verboden. Door wie zeg ik niet, maar het was u verboden tot de Koning te gaan. Daar komt men dan voor een keus te staan:

'Welaan, Heere Jezus, ik ben niets, ik kan niets, ik deug tot niets, ik heb niets en ik wil ook niets,

maar ik waag het in Uw Naam! Ik heb gehoord dat, wie Uw Naam aanroept, zalig zal worden. Zo roep ik dan Uw Naam aan. Ik vat Uw scepter aan en kus hem. Het moet toch goed uitkomen. Leid Gij mij nu, zoals Gij wilt! Ik ga met U, Gij dierbaar Lam, door bezaaide en onbezaaide landen. Ik ga met U door kruis en nood, door lijden en aanvechting heen. Ik kus Uw scepter, Gij zijt een barmhartig Koning.'

"Wat is uw bede, Esther?" vraagt de Koning. "Wat wilt gij, ziel?" vraagt de Koning nog heden aan een ieder, die in het verborgen kermt en tot Hem roept.

Esther antwoordt: *Mijn leven en het leven van mijn volk*. Het gaat dus om mijn leven, het gaat om mijn arme ziel, en om de ziel van mijn volk. En de Koning reikt Esther Zijn scepter toe. Dat is een scepter der rechtmatigheid.

Wat heeft deze Koning lief? *Hij heeft gerechtigheid lief*. Wat haat deze Koning? *Hij haat goddeloosheid*. Dat haat Hij, dat men van de arme eist dat hij betaalt wat hij niet betalen kan. Dat men van de zwakke kracht eist, als er toch geen krachten zijn. Dat men van een verdorven en verloren mens eist, dat hij zelf alles bij zich zal herstellen, daar hij toch verdorven is. Wat heeft Hij lief? Dat heeft Hij lief, dat men zich voor Hem neerwerpt en belijdt wat men is, en dat men zegt: 'Heere Jezus, ik kan niet, help mij, zwakke.' Hij heeft lief het oefenen van gerechtigheid. Waar niets is, eist Hij niets, maar geeft wat Hij wil dat wij zullen hebben. Hij verwacht niet, dat gij brood bakt in de woestijn, maar Hij geeft manna van Boven. Zo heeft Hij gerechtigheid lief. Hij wacht er niet op, dat gij eerst een enige zonde overwonnen zult hebben, maar Hij neemt de zonde van uw voeten weg en neemt ze op Zich, en geeft u Zijn heiligheid.

Maar Hij haat de duisternis en het farizeïsme. Hij haat het, dat een mens zegt: "Wijk van mij, want ik ben heiliger dan gij!" Hij haat de man, die van de beruchte vrouw zegt: "Deze, indien Hij een Profeet was, zou wel weten, wat en hoedanige vrouw deze is, want zij is een zondares." Waar allen de heerlijkheid Gods derven, waar alles des doods is, waar alles de Wet Gods met voeten heeft getreden en onbekwaam is tot enig goed, daar moet een Koning zijn. Een Koning, Die macht en liefde genoeg bezit om Zijn bloed te vergieten, om met Zijn zwaard erop in te slaan en uit Zijn volheid te geven, dat de ledige vaten vol olie worden, zodat de arme weduwe haar schuld kan betalen en ook haar zonen vrijgelaten worden. Dat behaagt God. Dat geeft blijdschap in de hemel, want bij de engelen is er blijdschap over één zondaar, die zich bekeert, meer dan over negen en negentig rechtvaardigen, die de bekering niet van node hebben. O, speelt toch niet met het goud des Konings. Speelt niet met het goud, dat Hij Zijn armen geeft. Geloof mij, het wordt u weer ontnomen, als gij niet verbroken en verbrijzeld bent voor Hem. Niets hebt dan armoede op armoede, om dan te ervaren, dat Hij zegt: 'Welaan, er is niets, maar helpen wil Ik, want deze roept tot Mij, en Helper is Mijn Naam.' Daarover is blijdschap in de hemel, dat een zondaar zich bekeert. Daarom zegt de Heere Jezus eens tot de farizeeën: "Hoeren en tollenaars zullen u voorgaan in het Koninkrijk der hemelen!" Waarom? Omdat zij hun zonde hebben beleden en voor God verbrijzeld zijn, en geen roem meer hebben, maar op genade moeten drijven en op genade sterven. Zulke zielen te redden, als alle duivelen zeggen: "Nee, die is verloren!" Dat geeft blijdschap, dat is de blijdschap van mijn Heere Jezus.

En zo is dan op Hem gekomen de Heilige Geest onder de naam van *vreugdeolie*. Die moet de Heere Jezus hebben, meer dan wij allen, die Zijn medegenoten zijn. Want zulk een blijdschap in het hart te geven, dat een arm kind wordt opgericht en er hemelse blijdschap is tot in merg en been, dat kan geen mens, dat kan alleen Hij en dat wil Hij ook. Zijn wij ooit beschaamd en te schande geworden als wij in armoede, nood en ellende tot Hem kwamen? Ons aan Zijn voeten legden, zo zwart als wij zijn, zo met zonde bezoedeld als wij zijn, zijn wij ooit te schande geworden? Wij zouden gaarne een stukje heiligheid en gerechtigheid vasthouden, als wij met een slecht mens te doen hebben, .. Hij niet. Hij schaamt Zich niet ons *broeders* te noemen. Het ellendigste brengt Hij terecht en brengt alles weder. Deze Koning doet een liefelijke geur van Zich uitgaan. Een liefelijke geur, ja, evenals zoveel bloempjes

in het woud een heerlijke geur verspreiden en toch door de mensen worden veracht en vertreden. Een liefelijke geur; om die te genieten ja, daartoe moet men geheel machteloos zijn; ja, op het punt zijn, van smart en angst de geest te geven, zodat men het niet meer kan uithouden in dit leven. Deze Koning laat de geur van Zijn klederen zich verspreiden. Daarin is de reuk der kostbaarste zalven en kruiden, dat is de ene belofte voor, de andere na, nu een woordje, straks weer een ander woordje. En wat zo-even ter aarde lag dat richt zich op, kan weer verder en schept opnieuw adem in de vrije lucht, in plaats van in de verstikte lucht van deze wereld. Dat is een heerlijke geur. Daarmee komt Hij uit de elpenbenen paleizen, dat is uit de hoge hemel. Men vergeet daarbij al het andere, men wordt er boven verheven. Het hart wordt vervuld van deze geur en het huis wordt er van vervuld.

In vers 10 zien wij opeens een bruid. Er komen dochters van koningen en begeleiden een bruid, en deze bruid staat in het fijnste goud van Ofir. Wie is deze bruid? Het is een ziel en de koningsdochteren zijn ook zielen. Dit is een heerlijk beeld van enkel hemelse zaken. Wie brengt nu deze ziel naar huis? Dat kan geen ziel doen, die niet van koninklijken bloede is. Verstaat mij wel, wie een ziel wil vangen en tot de Heere leiden, moet van koninklijken bloede zijn, moet in waarheid in de hemel geboren zijn, uit de baarmoeder daarboven voortgekomen. Hij kan geen gierigaard zijn, maar is mild, want hij begrijpt het hart des Konings. Hij weet wat de Koning wil, Hij weet dat de Koning leeft voor Zijn onderdanen, dat Hij geen Koning is om Zichzelf, maar om Zijn onderdanen op aarde. Zijn kroon is hun kroon; deze zijn één en niet twee.

Wie is de bruid? Wat zoekt gij langer? Geef uw hart aan de Heere Jezus en zeg dan: "*De bruid ben ik!*" Heeft Hij niet gezegd: "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen"? "De Geest en de bruid zeggen: Kom! En die het hoort, zegge: Kom! En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet."

Wat is dat kostbaar goud, waarmee deze bruid bekleed is? Dat is haar werk niet; dat kleed heeft zij niet gemaakt. Zij was moedernaakt toen de Bruidegom haar liefhad en ze Zich ter vrouwe nam. Dat kleed heeft Hij haar geschonken. Het zijn niet haar werken, het zijn Zijne gouden werken. Het is enkel geloof, 'uit geloof tot geloof', niets dan geloof, en wederom niets dan geloof, tot aan het graf. Dat zijn de allerbeste Koninklijke hemden en klederen, om erin te sterven en in de doodkist te gaan. Daarmee komt men ook weer heerlijk uit graf en doodkist tevoorschijn. De duivel kent dit goud niet, het is in zijn ogen veracht, hij kent alleen zijn eigen goud. Hij wil het rode bloed niet, maar is er bang voor en wil zijn eigen kleuren.

Daar staat deze bruid dan. Waar was deze bruid, toen de Heilige Geest David deze Psalm ingaf? Dat waren David en de weinige getrouwen die met hem waren, misschien in de spelonk van Adullam. En zovelen van het volk die hem later aanhingen, terwijl de farizeeën hem zijn leven lang vervolgden.

Maar David en die met hem waren, zijn gestorven en naar hun plaats gegaan, en de bruid was nog lang niet gestorven, toen zij reeds aan des Konings Rechterhand stond in een zuiver gouden kleed. Toen zij geboren werd, was zij een heidenkind en zij bleef een heidenkind, totdat Hij haar bekeerde.

Waar is deze bruid thans nog? Overall waar de Naam des Heeren wordt aangeroepen. Maar toch niet onder de kannibalen? O, er zijn beschaafde kannibalen genoeg! Ja, ook onder de kannibalen. Hij weet ze wel te trekken uit de duisternis en de nacht. Zij mogen nog zo verzonken zijn in ik weet niet welke goddeloosheden en vuile zonden, totdat het uur Zijner liefde slaat, dat Hij komt en daarheen rijdt en met een pijl er onder schiet en verlost, wie Hij wil.

De bruid zal zeker zeer gelukkig zijn dat zij daar zo staat in het fijnste goud van Ofir en dat voor zulk een Koning? Zij zal zeker van blijdschap niet weten, hoe zij huppelen en dansen, zingen en springen zal? Dat zou men zeker verwachten. Maat een ieder van ons sla eens een blik in zijn eigen hart. Welke prediking komt tot de bruid? Hoor! Is zij dan doof? Ja gewis, zij is doof! Hoort zij dan niets? Nee, zij hoort niets! Hoe komt dat? Och, de zonde, de begeerlijkheid, de wereld gonst haar in het oor. De duivel fluistert haar zoveel in het oor, allerlei zorgen gonzen in haar oor, zodat zij niet horen kan. Daarom wordt tot haar gezegd: "Hoor!" Anders horen wij alles, wij hebben de oren altijd open voor alles, wat er gepraat wordt, wat de een de ander vertelt, wij hebben de oren een ogenblik open voor de

prediking en uren lang voor iets anders. Daarom wordt er gezegd: "Hoor!" Het is toch verschrikkelijk, dat God de Heere de mens een oor heeft geschapen, om hier het zoete Evangelie te horen en hiernamaals het eeuwig geklank van de gouden harpen, en dat de mens toch doof is.

Nog eens: ziet zij dan de Koning en de kostelijke klederen niet? Ziet zij niet in welk gezelschap zij zich bevindt? Ach nee! De mens is veel te vol van eigenliefde, van hetgeen zijn eigen-ik streeft.

Vergun mij hier een opmerking. Nu zie ik een grote schare voor mij en gisteren voor de middag? Ach, hoe diep bedroefd was mijn hart, hoe vol smart, zodat ik moest zeggen: 'Mijn God, moet ik het in mijn ouderdom nog beleven dat er zo weinigen aan de tafel des Heeren komen?' Hooft gij dat? Zo schaamt u. Is dan de Heere niet vriendelijk? Is Hij niet goed en genadig? Wat kan Hij meer geven dan het teken en onderpand van Zijn liefde? Wat baat mij het horen, als ik niet hoor? Orpa hoorde, toen haar schoonmoeder klaagde en eindelijk begon zij bitterlijk te wenen. Maar Moab en het trouwen zat haar toch te veel in hoofd en zinnen, toen Naomi zei: 'Laat mij alleen gaan, voor dat weinige leven dat ik nog vóór mij heb, zal ik nog wel brood vinden. Gij, mijn dochters, keert terug en trouwt rijke mannen.' Ruth zegt niets, maar zij hoort, zij laat de andere wenen, maar blijft bij Naomi, zeggende: Waar gij blijft daar blijf ik ook! "Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God." Dat was gehoord en ze heeft er naar gedaan. Zo gaat het bij het horen om de goede keuze.

En nu, let hier op de kiesheid van de Heilige Geest. Hij verwijt u niet dat gij doof zijt, maar spreekt zeer liefelijk, vriendelijk en voorkomend. Dochter, zegt Hij, 'hoor, o dochter, om haar hart in te nemen. Wees niet bang, Ik wil u niet slaan, vrees niet. Geef Mij uw hart met vol vertrouwen. Hoor, o dochter! O lief kind, waarom houdt gij toch uw hoofd en uw hals zo stijf? Neig uw oor, hoor eens even, wat u gezegd wordt. Let er op, zie, daar is de Koning! Daar hebt gij eeuwige heerlijkheid. Zeg Mij, heeft Ruth er ook iets bij verloren, dat zij de goede keuze deed? Orpa keerde terug naar Moab en enige jaren later kwam het zwaard over Moab. Heeft Ruth er ook iets bij verloren? Ontving zij in Boaz niet alles terug? Zie eens naar de weg, die gij wilt gaan en waarop gij volhardt. Het is immers een weg des verderfs die gij in uw hoofd haalt en door wilt zetten, denkende dat gij verstand hebt. Mijn Woord doet het alleen, hoor dat en blijf bij Mijn Woord, hang het aan en geef het niet prijs. Het Woord brengt het voor u in orde. Daarin is het gelegen, niet in uw wijsheid en overlegging, niet in uw kracht en uw vermogen, maar in het Woord uws Konings. Ga toch eens de ganse Schrift na. Is er ooit iemand beschaamd en te schande geworden die op deze Koning heeft gehoopt? Heeft Hij niet, als men er ook schijnbaar alles bij verloor, heeft Hij het niet honderdvoudig vergoed? Daarom: Hoor, o dochter, en zie, en neig uw oor!'

En nu tenslotte nog een enkel woord.

Zoudt gij deze Koning behagen? Ja, maar hoe zal ik Hem behagen? Ik ben immers zo lelijk. Hoe zal ik Hem behagen? Met te horen, met uw oor te neigen, met uw ogen te gebruiken en te zien, wat voor een koning uw Koning is. Wat Hij u schenkt en waarheen Hij u leidt. Waar de man blijft, daar blijft de vrouw, en waar dus de Heere Jezus blijft, daar blijft de ziel die niet Hem verbonden is. Maar heeft nu de bruid terstond zulk een hart, om zich gewillig aan de Heere over te geven? Of zit haars vaders, des duivels, huis en haar volk, vlees en bloed en alles wat vergaat, haar niet in het hoofd? Houdt zij steeds in gedachtenis des Konings schoonheid en heerlijkheid of wel haars vaders, des duivels, huis, van waar zij komt, en haar volk dat haar toch in de dood niet kan troosten? Zo moet het dan der bruid gezegd worden: *Spring er niet zo lichtzinnig over heen*. Het moet u gezegd worden: Welaan, gij hebt des duivels, uws vaders, huis in uw hoofd, gij denkt aan uw volk; laat dat varen. Vergeet het! Dat zal de Koning behagen.

'Ja maar, moet ik dat alles dan opeens uit de handen geven?'

Geef de duivel wat des duivels is, en de Heere wat des Heeren is. Dat zal Hem behagen, zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid. Bezit ik dan schoonheid? O, gij bezit schoonheid genoeg voor de wereld. Gij houdt uzelf ook voor zeer schoon en kunt u wel zevenmaal in de spiegel bezien. Maar voor uw Heere, voor Hem wilt gij altijd lelijk zijn. Waarom? Omdat gij bang voor Hem zijt en

niet weet hoe gelukkig gij aan Zijn hand zijt.

Maar nog eens: 'wat bezit ik dan voor schoonheid?'

Wat gaat u dat aan? Zeg gij maar: "Ik ben zwart." Dan zal de Geest er wel bijvoegen: "Nochtans liefelijk." En dat zal juist uw schoonheid zijn en aan deze schoonheid zal Hij lust hebben.

Hoor, o dochter, let er op: *Hij is uw Heere*. Zoals de apostel Petrus op de eerste Pinksterdag predikte: "Zo wete dan zekerlijk het ganse huis Israëls, dat God Hem tot een Heere en Christus gemaakt heeft, namelijk deze Jezus, Dien gij gekruist hebt" (Hand. 2:36). Nu, weet gij niet wie uw Heere is? Gij zijt uws zelfs niet. Hebt gij het niet als kind geleerd: "Ik ben niet mijns, maar mijns getrouwen Zaligmakers, Jezus Christus, met lichaam en ziel"? Aangezien gij dat zijt wat u in de Doop werd verzegeld, moet Hij immers uw Heere zijn. En omdat Hij uw Heere is, wel, zo laat toch al het andere varen. Dewijl Hij uw Heere is, zo buig u voor Hem neder. Geen duivel, geen wereld, geen vlees en bloed houde u daarvan terug. Komt, aanbidt in het stof de Heere onze God, onze Koning en Heiland. Dient Hem alleen. Zijn dienst is zaligheid!

Aantekeningen op Psalm 45:2-8³

Vers 2. *Mijn hart geeft een goede rede op; ik zeg mijn gedichten uit van een Koning; mijn tong is een pen eens vaardigen schrijvers.*

Het hart, het arme hart, geeft in zijn nood zo velerlei op: het getuigt van zijn zonde, van zijn ellende en zijn verderf. Het heeft echter op de Koning te zien, heeft te getuigen van de Koning, Die de grootste zege behaald heeft, die niemand anders behalen kon, de overwinning op de oude slang. Die Zijn volk bevrijd en uitgevoerd heeft uit de dienstbaarheid. En wanneer dan nu nog zoveel nood en ellende, zonde en dood het arme hart vervult, zo neem nochtans dat schone, goede lied, dat alleen goed is, het rechte volkslied en de nationale zang van de stad daarboven. Het lied des Konings, Die Koning is van alle koningen, zodat, wanneer wij ook zuchten moeten: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods", wij nochtans kunnen zeggen: "Ik dank God door Jezus Christus, onze Heere."

De tong zal zich wel bewegen als de pen eens vaardigen schrijvers, zodat het stroomt, gelijk de Heere Jezus het getuigd heeft: "Die in Mij gelooft, stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien." Ach, waar de zonde loodzwaar op het hart ligt, waar het beschuldigend geweten knaagt, waar men gevoelt welk een vreselijke last de eeuwige schuld is wanneer men de toom Gods over zijn zonde ondervindt, hoe deze toom brandt, daar zwijgt de tong en is verlamd. Ook wegens al de nood, de smarten en het lijden van dit lichaam en dit leven, totdat de arme, de gevangene zijn Koning aanschouwt in Zijn schoonheid en macht. De macht Zijner genade, hoe Hij de zonde weggenomen heeft. Daar wordt de tong los om te loven en te prijzen de enige Heiland en Ontfermer. Zij kan niet meer zwijgen en zich de mond niet meer laten stoppen. Waar de wereld ook met recht haar verwijten moge: *gij zijt onheilig*; en de wet zegt: *gij zijt onheilig en onrein*; daar zegt de ziel met het oog op de Koning nochtans: *ik ben zwart, doch liefelijk*.

Vers 3. *Gij zijt veel schoner dan de mensenkinderen; genade is uitgestort in Uw lippen; daarom heeft U God gezegend in eeuwigheid.*

Maar Eén is schoon en wij allen zijn lelijk. Hoe meer gij uw lelijke gedaante erkent, des te meer erkent gij de schoonheid van die Ene, Zijn schoonheid niet in het uitwendige maar wat uit het hart

³ Amsterdams Zondagsblad, 2e jaargang, 1889

voortkomt, wat uit de ogen straalt: Zijn genade, vergeving van zonden, barmhartigheid. 'Gij zijt *een mens*, om en om een mens, zo spreekt Hij. Morgen zijt gij des doods: een prooi der wormen. Ik ken uw ellende, dat gij zonder Mij zijn zult een buit des duivels, gij ligt verlaten en alleen in uw bloed. Maar gij in uw bloed: *leef, ja gij zult leven!*' En Hij geeft u de kus des vredes en zegt: *Ik wil Mij u ondertrouwen in eeuwigheid.*

Gij zijt de Schoonste onder alle mensenkinderen. 'Ja, juist aan Uw kruis, aan dat kruis, waaraan ik moest gemarteld worden. Maar mijn Heiland, mijn Heere en mijn God, Gij treedt in mijn plaats om mij te bekleden met Uw heerlijkheid, naar Uw macht en toegenegenheid. Gij zijt de Schoonste onder de mensenkinderen, ja Gij alleen. Niets kan U weerstaan en niets kan falen wat naar Uw raad is.' Alle goddelozen zullen verbroken en teniet gemaakt worden, maar de rechtvaardigen zal Hij verhogen. Het is waar, zij hebben niets waarop zij bouwen en vertrouwen konden. Onrechtvaardig zijn zij, in zichzelf om en om zondaren. En hun geweten klaagt hen voortdurend aan dat zij nooit enig gebod Gods gehouden hebben, maar tegen alle gezondigd hebben. Maar het nochtans des geloofs, zij moeten het vasthouden, want zij hebben niets anders voor Gods gericht en wet en Evangelie zeggen het hem: dit geldt voor God. Daar maakt de duivel zich wel op tegen deze leer: "Hoe zijt gij rechtvaardig voor God?" Alle goddelozen komen tezamen, die bij en in zichzelf hun gerechtigheid zoeken en drijven het hoger en hoger. Zij willen de arme en ellendige, de verlorene niet laten leven, maar willen zien, of zijn dromen uitkomen. 'Maar, o Koning, genade is uitgestort in Uw lippen, de ganse hel zegt: wanneer gij gelooft, alleen gelooft en houdt u aan niets anders, zo zijt gij verloren. En nu vraag ik U, o Koning, ben ik verloren wanneer ik mij alleen houd aan U, de Gekruisigde?'

Nee, is Zijn antwoord, gij zijt gered!' Dát is de genade die uitgestort is op Zijn lippen; derhalve genadig en vriendelijk zijn zij. 'Omdat genade in Uw lippen uitgestort is, o Koning, daarom zegent U God eeuwig.' Want God is liefde, Hij is de Bronwel van alle heil. In God is de genade, een eeuwig ontfermen, en gelijk Hij naar Zijn eeuwig gericht verhardt, dien Hij verharderen wil, zo zal Hij Zich ook ontfermen, diens Hij Zich ontfermen wil. Zij, over wie Hij Zich ontfermt, die zijn de duivel te slecht, zij zijn verloren, geheel verloren, dieper en dieper neer- en weggezonden. En het is Gods voornemen, de ganse heerlijkheid en macht Zijner genade te verheerlijken bij goddelozen. Zo zendt Hij dan Zijn Zoon, de Enige en Geliefde, in de diepe ellende. Daar strijdt dan de sterke Michael en de duivel om de arme ziel. De duivel zegt: *de ziel is mijns.*

Nee, zegt de Heere, *zij is de Mijne*; en geeft haar Zijn bloed te drinken en Zijn vlees te eten, opdat zij eeuwig leve en van dorst niet omkome. Hij spreekt tot haar: 'Wees getroost Mijn zoon, grijp moed Mijn dochter, uw zonden zijn u vergeven.'

'Daarom, o Koning, omdat Gij zulk een Koning zijt, zegent U God eeuwig.' Dat is een Koning naar mijn hart, Deze is de armen en ellendigen goed.

Vers 4. *Gord Uw zwaard aan de heup, o Held, Uw majesteit en Uw heerlijkheid.*

Deze zegen Gods, waarmee God Zijn Koning gezegend heeft, is eeuwig en moet bestaan tegen alle vloek en donder der wet. Tegen alles wat duivel en wereld vermogen of beproeven om die te vernielen, te vernietigen het eeuwige Evangelie. En zo heeft de Koning een tweesnijdend scherp zwaard, het snijdt aan weerszijden, het slaat niet mis, maar gaat door en door. Dit zwaard is Zijn heilig Woord. Daarmee slaat Hij alle vijanden der ziel temeer. Hij geeft dit zwaard de Zijnen in de hand, zodat ook zij zeggen kunnen: *Het is in de Naam des Heeren, dat ik hen verhouwen heb.* Dit zwaard is het grootste sieraad van onze Koning. Waar dit zwaard op de weegschaal wordt gelegd, daar kan niets worden aangebracht dat zulk een waarde heeft. Dit is echter Zijn wijze van doen, dat Hij van de verachte vrouw in het aangezicht van de voorname farizeeër zegt: *haar is veel vergeven, want zij heeft veel liefgehad.* De vrouw werd onderdrukt en vertreden. En zij heeft zich laten vertreden, maar zij is toch weer opgekomen, een wonderkind.

Vers 5. *En rijd voorspoedig in Uw heerlijkheid, op het Woord der waarheid en rechtvaardige zachtmoedigheid; en*

Uw rechterhand zal U vreselijke dingen leren.

‘Het moet U gelukken in Uw heerlijkheid. Ja, door Uw hand, o mijn Koning en mijn God, zal het U gelukken, gelijk Gij, o Rechtvaardige, het verstaat tot gerechtigheid te brengen. Gelijk Gij het verstaat Uw leer ter wille van de waarheid te handhaven, gelijk Gij het verstaat de ellendigen te bewaren bij Uw recht. Wonderbare Koning! In zulk een heerlijkheid trekt Gij door, niet bemind van wereld, dood en duivel, - zelfs niet van mijn eigen vlees en bloed - maar gehaat. Doch Gij geeft genade dat een mensenkind met de leugen begint te worstelen en het daarin niet meer kan uithouden. Maar zij moeten naar de waarheid heen, gelijk zij uit de waarheid geboren zijn. Wonderlijk is Uw heerlijkheid; een sieraad van wonden en etterbuilen, om te gaan de onderste weg, vertreden en vernietigd te worden. Een sieraad, waarmee men duizendmaal ellendiger wordt dan de ellendigste worm. Maar gelukken zal het U in deze Uw heerlijkheid, dat het zichtbare tenietgedaan en het onzichtbare zo verheerlijkt wordt dat zonde, dood en nood worden weggenomen.’

Want alles wat de Heere doet, zijn wonderen waaraan men niet gedacht heeft. Hij is verrassend in de heerschappij Zijner genade, zodat Hij de arme stelt op de stoel en de onvruchtbare tot een blijde moeder maakt. Terwijl Hij alles wat zich tegen Hem verheft, in het stof neerbuigt en ter aarde werpt. Gelukken zal het de Heere in Zijn heerlijkheid, waarmee Hij de Zijnen versiert met het bruiloftskleed, dat Hij schenkt om niet.

Vers 6. Uw pijlen zijn scherp, volken zullen onder U vallen; zij treffen in het hart van des Konings vijanden.

De pijlen van onze Heere en Koning zijn scherp en wanneer Hij treffen wil, zo treft Hij en de vijand ligt ter aarde. Hij heeft er genoeg in, de macht Zijner genade aan de sterkste tegenpartijder te tonen, gelijk wij het aan Saulus zien. Opdat vervuld worde: *God is opgevaaren in de hoogte en heeft de gevangenis gevangen genomen*, anders zou ik er niet uitgekomen zijn. Hij heeft gaven ontvangen voor de mensen, ook de wederhorigen, van welke Gij wilde, dat zij nochtans bij U zouden wonen. De mens is voortdurend tegenstrevig tegen de vrije, eeuwige, soevereine genade. Hij houdt liever zijn leven in eigen hand vast, zolang het kan. Hij wil zich gaarne vleien zolang hij kan. Maar de Heere heeft Zijn pijlen en wanneer Hij de mens daarmee doorboren wil, zo doet Hij het en waagt naar niets. Daar ligt men dan inbeet stof en roept: ‘Heere Jezus, wat wilt Gij, dat ik doen zal? Ik heb U nog nooit gekend, zoals het moest.’ En men ervaart dat Hij God is en dat de troon van Zijn genade vast staat gelijk een rots, onwrikbaar. Alle vaten, daartegen geworpen, zullen gebroken worden, maar de rots des heils blijft eeuwig staan, opdat alle armen en ellendigen het ervaren: *mijn God, ik had nooit gedacht, dat Uw genade voor mij was.*

Vers 7. Uw troon, o God, is eeuwig en altoos; de scepter Uws Koninkrijks is een scepter der rechtmatigheid

De scepter Uws Koninkrijks, o mijn Koning, is een scepter der rechtmatigheid. Dat heeft mijn ziel ervaren in de uiterste nood, toen Haman mij en het ganse volk wilde doden. Daar, in de uiterste nood, liet de rijkswet zich niet verbreken. Daar, in de uiterste nood, is een andere wet voor mij en de mijnen. Schrik vervolgt mij, in mijn omkomen waag ik het, dood is dood, verloren is verloren. Of alle duivelen schreeuwen, *wanneer gij dat doet, zo zijt gij des doods*. Ik ben zo des doods, ik waag het. ‘En waar Gij mij tot U zag komen, zo doodsbleek in mijn dood, in mijn lijden, daar had Gij hart voor mijn ellende. Daar hebt Gij Uw scepter tot mij uitgestrekt en hebt mij gevraagd: *wat wilt gij, ziel?* Ik begeerde leven en Gij hebt mij beloofd en zult het trouw bewaren. Niet een half Koninkrijk, maar het gehele Koninkrijk met U aan Uw rechterhand.

Uw scepter is een scepter der rechtmatigheid. Gij ziet niet naar hetgeen voor ogen is. Gij hoort niet wat men met de oren hoort, maar Gij oordeelt rechtvaardig, om de nooddriftige die schreeuwt en de ellendige op te heffen uit de diepte, en hem te schenken Uw gehele zaligheid.

Vers 8. Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid; daarom heeft U, o God, Uw God gezalfd met vreugdelie, boven Uw medegenoten.

Gij hebt gerechtigheid lief, daarom kunt Gij het niet dulden dat de farizeeër van de beruchte vrouw zegt: wat voor een vrouw deze is moet Hij weten; indien Hij een Profeet was. Hij kan geen aanmatiging dulden. Mensenkind; het is niet wegens uw waardigheid, noch om iets anders, dat uit u zou tevoorschijn komen, indien gij iets hebt dat anderen niet hebben. Maar het is enkel barmhartigheid en als gij dat niet erkent, zal God u verpletteren in uw waan. Maar wanneer gij erkent en bekent: *ik ben de voornaamste der zondaren, maar mij is barmhartigheid geschied, ik heb niets anders dan de gerechtigheid van Christus*. Er is niets bij mij en er groeit ook niets bij mij, maar nochtans, Gij hebt gerechtigheid en ik zal die hebben.

Gij hebt gerechtigheid lief en haat goddeloosheid. Gij maakt mij Uw gerechtigheid deelachtig en verlost mij naar Uw barmhartigheid van goddeloosheid, en geeft mij daarvoor teken en onderpand: *zo wil Ik het hebben, alzo behaagt het Mij*. Het behaagt God, dat Christus gerechtigheid liefheeft en dat Hij alle goddeloosheid haat, terwijl de mens meent, dat hij iets heeft wegens zijn vroomheid. Want het is alles uit Hem, door Hem en tot Hem. Hij heeft hemel en aarde gemaakt, zo zijn wij allen voor Hem stof, *heden rood, morgen dood*. Doch - hoewel Hij ons niet nodig heeft en duizendmaal duizend dienaren Hem omringen in de hemel - er moet ontferming zijn voor de arme raven, die tot Hem roepen. Er moet en zal ontferming zijn voor de ellendigen. Gerechtigheid zal hebben, al wie geen gerechtigheid heeft. Gered zal zijn, al wie zich in de dood bevindt. Dat doet de Heere Christus ons mensen, daartoe is Hij de Knecht Gods en daarom heeft God Hem zo lief. *Gij zijt God, wat Gij doet, dat kan geen mens*. Al wie uit de diepte der verlorenheid opkwam, die verstaat iets daarvan. Maar zich zo geheel over de meest onwaardige ontfermen, dat kan alleen God en geen mens. 'Heere Jezus, Gij zijt mijn God. Uw God, de Vader, zalft U met olie der vreugde en is met de ganse hemel blij: *Ik heb Mijn verloren schaap weder!*'

Alzo heeft God onze Koning gezalft met olie, met vreugdeolie. Daarom heet Hij immer Christus, als onze Profeet, Hogepriester en Koning. Hij is het alleen en God heeft Hem daartoe verordend en gezalft met de Heilige Geest. Gelijk Hij de Geest heeft, alzo heeft niemand die Geest. Wie aldus tot Hem gaat, als tot de enige Oorsprong en Bron, die vindt een onuitputtelijke volheid. Hij heeft meer dan wij allen tezamen, dat is een Koning in alle nood, in alle lijden, een vriendelijke Koning! Alles is vriendelijkheid en liefelijkheid wat aan Hem is. Daarom, en daarmee willen wij eindigen zoals wij begonnen: ach mijn hart, waarom zijt gij bedroefd?

Weg met alle andere geschiedenissen! Mijn hart geeft een goede rede op. Gaat weg, al gij duivelen. Ik wil zingen van een Koning, Die helpt door de dood en over de dood heen in Zijn heerlijk paleis!

Betrachting over Psalm 45:13, 17 en 18

Uitgesproken op 9 juni 1872⁴

11 Hoor, o Dochter! en zie, en neig uw oor; en vergeet uw volk en uws vaders huis. 12 Zo zal de Koning lust hebben aan uw schoonheid; dewijl Hij uw Heere is, zo buig u voor Hem neder. 13 En de dochter van Tyrus, de rijken onder het volk, zullen uw aangezicht met geschenk smeken. 14 Des Konings Dochter is geheel verheerlijkt inwendig; haar kleding is van gouden borduursel. 15 In gestikte klederen zal zij tot den Koning geleid worden; de jonge dochteren, die achter haar zijn, haar medegezellinnen, zullen tot u gebracht worden. 16 Zij zullen geleid worden met alle blijdschap en verheuging; zij zullen ingaan in des Konings paleis. 17 In plaats van Uw vaderen zullen Uw zonen zijn; Gij zult hen tot vorsten zetten over de ganse aarde. 18 Ik zal Uws Naams doen gedenken van elk geslacht tot geslacht; daarom zullen U de volken loven eeuwig en altoos.

Vers 13 en de laatste twee verzen van Psalm 45 bevatten heerlijke beloften voor Christus, de Bruidegom der Gemeente én voor deze Zijn bruid.

Vers 13: *De dochter van Tyrus, de rijken onder het volk, zullen uw aangezicht met geschenk smeken.*

Dat is een belofte voor de op zichzelf arme en verachte Gemeente, dat zij geen gebrek zal hebben. Integendeel, dat zij, trots alle druk, lijden en nood, overvloed zal hebben, dat al de koophandel der wereld haar zal dienen, en dat zich met haar zullen vergezelschappen niet slechts rijke, maar zelfs de allerrijkste steden der wereld.

Vers 17: In plaats van Uw vaderen zullen Uw zonen zijn; Gij zult hen tot vorsten zetten over de ganse aarde. Dat is een belofte voor de Bruidegom met de bruid, dat de Gemeente dus niettegenstaande alle onvruchtbaarheid waarover zij klaagt, nochtans buitengewoon vruchtbaar zal zijn. En dat Christus bij Zijn - schijnbaar onvruchtbare -vrouw zeer veel kinderen zal hebben in plaats van de vorige geslachten der vaderen die vóór Christus waren. Zodat het dus een eeuwige Gemeente is en de Heere Christus allen, die Hem eren, also zal eren dat Hij door hen de wereld regeren zal.

Tenslotte spreekt in vers 18 de Heilige Geest tot Christus, de Bruidegom: *Ik zal Uws Naams doen gedenken van elk geslacht tot geslacht.* Dat is, Ik zal er voor zorgen dat Uw Naam in gedachtenis blijft en van Uw Naam gepredikt wordt. Ik zal de prediking en het sacrament van de Doop handhaven, zodat Uw Naam geprezen wordt door de ouders in de Gemeente. Door hun kinderen en kindskinderen die na hen zullen zijn, dus door de ouders en hun zaad en door het zaad van hun zaad. Zodat dus de Gemeente zal staan in de wereld met Christus, haar Bruidegom. En Christus zal staan in de wereld met Zijn bruid. En de Gemeente brengt door de Heilige Geest de Naam Jezus van volk tot volk. Daarom volgt daarop nog: *Daarom zullen U de volken loven, eeuwig en altoos.*

Wij hebben hier dus een arme bruid, die nochtans rijk is, rijker dan de heren der wereld. Wij hebben hier verder een onvruchtbare vrouw, die nochtans zeer vruchtbaar is, zodat zij haar kinderen niet weet te bergen. Een moeder wie het, in weerwil van al de verachting en smaad, waarmee haar de wereld bejegende, nochtans gaat zoals het Naomi ging. Die weliswaar arm te Bethlehem kwam, maar toch zag dat haar dochter Ruth, de Moabietische, een vorstin in Israël werd. En eindelijk, om het nog eens te herhalen, hebben wij hier het woord van de Heilige Geest. Dat zijn geen woorden van David: "Ik zal Uws Naams doen gedenken van elk geslacht tot geslacht." Dat kon David niet doen, hij is gestorven en begraven. Dat kan alleen de Heilige Geest. De gedachtenis van de Heeren Jezus kan geen mens in het hart van een mens leggen, geen vader of moeder kan die leggen in het hart van een kind of kindskind. Dat kan alleen de Heilige Geest en Hij begint bij de kinderen met de Heilige Doop. Geen

⁴ Amsterdams Zondagsblad, 8e jaargang, 1895

mens kan ook maken, dat de volken eeuwig en altoos de Bruidegom loven, dat vermag alleen de Heilige Geest. Wij hebben dus in de eerste plaats de belofte aan de - naar de wereld arme - bruid van Christus, dat zij niet alleen geen gebrek hebben zal, maar integendeel overvloed. Dat al de rijkdom en koophandel van deze aarde eigenlijk om haar bestaat en haar moet dienen, en dat dus ook de rijksten door de Heere Jezus tot de Gemeente geroepen zullen worden om haar te dienen. En dat dezen in weerwil van de macht die zij bezitten, zich gewillig aan de vermaning en tucht van deze bruid van Christus onderwerpen, haar liefhebben en met hun goederen eren zullen.

Omdat David deze Psalm maakte, werd daarin de machtigste stad van de toenmalige tijd, de machtigste handelstad, de kroon der steden, genoemd. Deze stad heette Tyrus. Als hij zegt: "de dochter van Tyrus", dan is dat een Hebreeuwse wijze van spreken. De steden werden steeds door de Hebreeuwse dichters "dochters" genoemd. Zo lezen wij bijvoorbeeld in Psalm 137:8: "O dochter van Babel, die verwoest zult worden", dat is de stad Babel. Tyrus dan was de machtigste stad van de toenmalige tijd. Wij lezen zeer veel van haar bij de profeet Ezechiël, zoals bijvoorbeeld hoofdstuk 27:12 en verder: "Tarsis dreef koophandel met u vanwege de veelheid van allerlei goed; met zilver, ijzer, tin en lood handelden zij op uw markten. Javan, Tubal en Mesech, die waren uw kooplieden; met mensenzielen en koperen vaten dreven zij onderlingen handel met u. Uit het huis van Togarma leverden zij paarden en ruiters en muilezels op uw markten. De kinderen van Dedan waren uw kooplieden; vele eilanden waren de koophandel uwer hand; hoemen van elpenbeen en ebbenhout gaven zij u weder tot een verering. Syrië dreef koophandel met u vanwege de veelheid uwer werken; met smaragden, purper en gestikt werk en zijde, en ramoth, en cadkod, handelden zij op uw markten. Juda en het land van Israël, die waren uw kooplieden; met tarwe van Minnit en Pannag, en honing en olie en balsem dreven zij onderlingen handel met u. Damaskus dreef koophandel met u, om de veelheid uwer werken, vanwege de veelheid van allerlei goed; met wijn van Chelbon en witte wol. Ook leverden Dan en Javan, de omreizer, op uw markten; glad ijzer, kassie en kalmus was in uw onderlingen koophandel", enzovoort.

Deze stad Tyrus, wij hebben haar voor ogen. Denkt slechts aan de fabrieken en de handel in het Wuppertal, denkt aan steden zoals Londen, Liverpool, New-York, enzovoort. Denkt aan de machtige koopstad Venetië van voor driehonderd jaar, aan steden als het vroegere Amsterdam, Middelburg en Dordrecht. Dit Tyrus nu van eertijds wordt genoemd als een beeld van alle door koophandel en rijkdom machtige steden tot op de huidige dag. En de Gemeente Gods, de bruid van Christus, wat heeft zij eeuwenlang - rekenen wij eens van Christus af, wij kunnen echter nog verder teruggaan - wat heeft zij niet al geleden van vervolging en beroving van goederen! Hoe vaak moesten niet de Gemeenten, de heiligen van de Heere Jezus, alles in de waagschaal stellen, zodat zij geacht waren als slachtschapen. Hoe dikwijls ging het van de ene beroving van goederen in de andere, van de ene armoede in de andere. En in weerwil van dat alles had de bruid toch een lieve Man en in weerwil van dat alles was zij innerlijk toch rijker dan de machtigste koopstad. Had zij werkelijk al de eeuwen door niet enkel rijke, maar zelfs de rijkste koopsteden tot vriendinnen en gezellinnen, die haar aangezicht met geschenk smeekten. Dat is, niettegenstaande haar aanzien, haar macht en haar rijkdom, onderwierpen zij zich toch gewillig aan de tucht en vermaning van de Gemeente en waren naar de geest armer in de Gemeente dan de armsten. Dat is van oudsher zo geweest.

Zo was het ook toen de Hervorming in de Nederlanden uitbrak. Toen kwam er vervolging op vervolging, beroving op beroving, op een vreselijke wijze. Het land verarmde geheel en al, zodat Prins Willem dikwijls niet wist hoe hij aan slechts een paar duizend gulden zou komen. Maar hij zette alles op het spel voor de Gemeente; en de Gemeente alles voor de ere Gods. Het land was zo veracht dat koningin Elizabeth van Engeland zich schaamde voor de Nederlandse gezanten om hun armoede en ze niet wilde ontvangen. Niemand wilde met hen van doen hebben en tien jaren later telde de Nederlandse regering, of liever de bruid van Christus in de Nederlanden, 110 gezantschappen van de aanzienlijkste volken der wereld, die met geschenken kwamen om hulp en bijstand te vragen.

Hoe vreselijk zijn de Hugenoten in Frankrijk vervolgd, hoe treurig zag het er uit met de naar Holland uitgeweken Refugiés, die tevoren rijk waren geweest. Maar hoe arm en beroofd zij waren, toch

stammen tot op de huidige dag van deze Hugenoten de rijkste en aanzienlijkste geslachten van Holland af.

Zo vraag ik dan nu, of men met zijn Bruidegom niet iets kan wagen. Wat gaat de Gemeente al de wereldse ballast aan? Die mag de wereld haar nadragen; alles moet Christus en Zijn bruid dienen. Bedenk, dat een ieder die ondervonden heeft in welk een nood, angst en druk men kan geraken om der gerechtigheid wil, en hoe nochtans de hemelse Vader voor Zijn enige Zoon en Zijn enige dochter zorgt, zodat zij het huis vol hebben. We hebben gezien, wat alleen tot de bruid gezegd wordt. Nu gaan wij na, wat tot Christus wordt gezegd.

In plaats van Uw vaders zullen Uw zonen zijn, dat is het eerste. Het tweede is: *Gij zult hen tot vorsten zetten over de ganse aarde*"(vs. 17).

Ik zeg, dat wordt gezegd tot Christus in vereniging met Zijn bruid. Maar daar staat onze lieve Heere Christus als ... ik zou haast zeggen: als vader Abraham; deze had Sara die echter onvruchtbaar was. Zijn bloedverwanten kregen kind op kind, maar hij had niets en toch zou Saraï Sara zijn en Abram een Abraham. Zo zal onze Heere Jezus Christus toch Christus blijven, en Zijn Saraï een Sara. Hier is echter geen sprake van natuurlijke, maar van geestelijke kinderen. De geestelijke kinderen zijn kinderen door de wedergeboorte en niet door de geboorte uit hun ouders. Maar de kinderen van gelovige ouders hebben toch de belofte en wordt zo het geestelijke niet langs de natuurlijke weg voortgeplant? Waartoe toch heeft God het huwelijk, die eerwaardigste en oudste stand, ingesteld? Misschien alleen voor deze aarde? Opdat men hier vruchtbaar zou zijn en zich zou vermenigvuldigen en daarna alles door de dood zou ontbonden worden?

Dan, zou ik zeggen, had deze stand, waarop de duivel zijn aanvallen richt zoals op geen andere en die allerlei kuis, zorg en druk meebrengt, geen hoop. Maar deze stand wordt geheiligd voor de Gemeente. Voor de Gemeente worden de huwelijken voltrokken, en zo komt het gebed en de zegen Gods door de Gemeente op bruidegom en bruid. En is het, dat de Heere hen met kinderen zegent, zo worden dezen tot de Heilige Doop gebracht en opgenomen als kinderen der Gemeente; dat is *als in Christus geheiligden*, die daarom behoren gedoopt te worden. Zo komen dan de kinderen in de plaats der vaders. De Gemeente ontvangt ze in plaats van de ouden, die wegsterven. Immers zou de Gemeente uitsterven als de Heere God niet de heilige staat des huwelijks had ingesteld en deze niet had gezegend. Met deze vaders van Christus worden bedoeld de vaders naar het vlees, zoals Abraham, Izak, Jakob en de profeten, die vóór Christus hebben geleefd. Deze allen zijn immers gestorven, maar de bruid is niet gestorven; zij leeft immer voort in Christus. Dat gaat dus door een voortdurend elkander opvolgen. De ouden sterven en er worden kinderen geboren, gedoopt. Zij doen belijdenis en gaan aan het Heilig Avondmaal, komen tot het geloof en worden dus ook weer in de Kerk van Christus opgevoed voor de Heere Jezus Christus, voor het paleis daarboven waar de vaders heengegaan zijn.

Hoe echter deze Gemeente zichzelf kent als onvruchtbaar, en volgens haar gevoel en gedachten onvruchtbaar is, zien wij uit de vermaning van de Heilige Geest aan deze onvruchtbare, door de mond van de profeet Jesaja in hoofdstuk 54. Volgens het eerste vers gevoelt en belijdt zich de Gemeente als onvruchtbaar; als een, die niet gebaard heeft en geen barensood gehad heeft; als een, die eenzaam is en geen man heeft. Daar zegt dan de Heilige Geest tot haar op grond van de belofte in het paradijs gegeven en in Psalm 45 neergelegd (in plaats van uw vaders zullen uw zonen zijn): "Zing vrolijk, gij onvruchtbare, die niet gebaard hebt, maak geschal met vrolijk gezang en juich, die geen barensood gehad hebt, want de kinderen der eenzame zijn meer dan de kinderen der getrouwde, zegt de Heere. Maak de plaats uwer tent wijd, en da t men de gordijnen uwer woningen uitbreide, verhinder het niet; maak uw koorden lang en steek uwe pinnen vast in."

Hoort u het? Als de kinderen komen die u zult krijgen, dan zult u ze beslist niet kunnen bergen in de hoek waarin u nu zit te wenen. "Want gij zult uitbreken ter rechter- en ter linkerhand..., vrees niet, want gij zult niet beschaamd worden, en word niet schaamrood, want gij zult niet te schande worden;

maar gij zult de schaamte uwer jonkheid vergeten en de smaad uws weduwschaps zult gij niet meer gedenken."

En op een andere plaats (hoofdstuk 49:18 en verder) zegt Hij: "Hef uw ogen op rondom, en zie, alle dezen vergaderen zich, zij komen tot u; zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere, zekerlijk, gij zult u met alle dezen als Met een sieraad bekleden, en gij zult ze u aanbinden, gelijk een bruid... Nog zullen de kinderen, waarvan gij beroofd waart, zeggen voor uw oren: De plaats is mij te nauw, wijk van mij, dat ik wonen mag En gij zult zeggen in uw hart: Wie heeft mij dezen gegeneerd, aangezien ik van kinderen beroofd en eenzaam was? Ik was in de gevangenis gegaan, en weg- geweken."

Zo was immers ook ik van 1827-1846 eenzaam, in de gevangenis gegaan en weggeweken! "Wie heeft mij dan dezen opgevoed? Zie, ik was alleen overgelaten, waar waren dezen?" Dat is nu: *in plaats van uw vadersen zullen uw zonen zijn*. Dewijl dit woord is uitgegaan uit de mond van de Heilige Geest, Die bij de schepping als een duif over de afgrond zweefde en alles levend maakt, is het alzo gekomen en zal zo komen tot aan het einde, als Christus komt.

Wat doet nu Christus met Zijn kinderen? Hij zet hen tot vorsten over de ganse aarde. Laat ons wel bedenken dat ook wij grote vorsten zijn. Hebben niet Petrus en Paulus de wereld geregeerd tot op de huidige dag, eerst met hun prediking, later met hun brieven? Zo ook de andere apostelen die de Heere Christus op de troon heeft gezet om te oordelen de twaalf geslachten Israëls, dat is gans Israël, bestaande uit Joden en heidenen? En zeg mij, wie heeft van de tijd der Hervorming aan de wereld geregeerd? Zijn het niet Luther, Calvijn, Melanchthon? Waren dat vorsten die met zwaard en beul kwamen? Of die met Gods Woord en met het gebed alles regeerden? Dezulken mogen soms miskend worden, maar zij regeren toch. Hier vermag de eenvoudigste predikant meer dan een koning. En als God hem een woord in de mond legt en dit van de kansel gehoord wordt, dan geschiedt dit woord en dwingt de omstandigheden. Tot vorsten zet Hij derhalve Zijn kinderen.

Denken wij aan de machtige Napoleon. Deze bevond zich te Moskou in het Kremlin; tegelijkertijd echter zaten er drie eenvoudige, arme, gelovige vrouwen bij elkaar die het niet langer konden uithouden maar tot God riepen om uitkomst. Op hun gebed werd de plaats waar zij zaten, bewogen, en terzelfder tijd, op dezelfde dag en hetzelfde uur, gaat Moskou in vlammen op en de machtige Napoleon is geslagen en moet uit Rusland vluchten. Zo moeten dus de heiligen Gods, zo moet dus de bruid van Christus aanhouden bij haar Bruidegom. De man heeft immers zijn vrouw lief en heeft alles voor haar over. Hij geeft haar het ganse Koninkrijk. Zij zijn immers erfgenamen Gods en mede-erfgenamen van Christus. Twee of drie van de eenvoudigste zielen uit deze heiligen des Heeren, een paar vrouwen of maagden die de Heere aanroepen, vermogen meer dan de machtigste vorsten en diplomaten. Immers heeft de Heere Jezus gezegd, en Hij zal wel woord houden: "Waar twee of drie in Mijn Naam vergaderd zijn, daar ben Ik in het midden van hen ", en: "Al wat gij den Vader bidden zult in Mijn Naam, dat zal Hij u geven." Zo is dan het woord waarheid: "Gij zult hen tot vorsten zetten over de ganse aarde."

Nu volgen verder de woorden van de Heilige Geest. De Heilige Doop herinnert en verzekert ons, dat de Heilige Geest onze en onzer kinderen Leraar en Trooster wil zijn tot in eeuwigheid. Zeg nu eens: hoe maakt de Heilige Geest, dat men van kind tot kindskind de Naam van Jezus gedachtig is? Doet Hij het niet daardoor, dat van geslacht tot geslacht, al de eeuwen door, de moeders haar kinderen leren de handjes vouwen als zij naar bed gaan en te bidden: "Het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon, reinigt ons van alle zonden"? Komt de Heilige Geest niet voortdurend in het hart met Zijn vertroosting? En waarmee vertroost Hij? Is het niet met de Naam Jezus, met ons te leren dat Hij juist daarom Jezus heet, omdat Hij Zijn volk zalig maakt van hun zonden? Wij zijn deze Naam zo spoedig vergeten. En als wij in nood komen, o hoe weinig denken wij aan deze Naam! Maar de Heilige Geest is er, in het verborgen werkt Hij terwijl Hij in het hart komt, en maakt dat men de toevlucht neemt tot deze Naam. Dat men deze Naam gedachtig is en alzo verkwikt, gelaafd, vertroost wordt en goede moed krijgt. Wat doet de Heilige Geest? En wat heeft Hij gedaan? Ik heb gedurende mijn lang leven

zoveel heiligen des Heeren gekend en als ik hun vroeg: "Wat was uw vader, uw moeder? Hebben zij de Heere gevreesd?" Dan was het antwoord "ja" of ook "nee." Dan vroeg ik verder: "Hebt gij dan een grootvader of grootmoeder gehad, die de Heere vreesden?" "Ja, die heb ik gehad", was dan het antwoord. De Heilige Geest heeft dus de gebeden van vader en moeder, van vrome grootouders gehoord, heeft hun gegeven de kinderen op te voeden in de tucht en vermaning des Heeren, er met alle naarstigheid op uit te zijn, dat de kinderen de Catechismus leerden, dat zij eerbied hadden voor hun ouders en voor de Naam Jezus.

En zo zegt dan de Heilige Geest tot de Heere Jezus: *Ik zal Uws Naams doen gedenken van elk geslacht tot geslacht.* Nu heeft Christus, de Bruidegom, het bruiloftsfeest gevierd met Zijn bruid. De vrouw wordt echter steeds naar de man genoemd en zo wordt de bruid, de christin, ook genoemd naar de Naam van haar Bruidegom Christus. Deze Naam houdt zij immers hoog in ere; deze Naam is haar kroon, haar vrede, haar hoop, haar beschutting en bescherming, haar steun en sterkte, haar gerechtigheid, haar overvloedige rijkdom.

En nu, wat gebeurt er? Waar de Naam des Heeren door de Heilige Geest in de Gemeente gedacht wordt, daar verspreidt God de Vader in Zijn wijsheid verscheidene leden van deze Gemeente over de gehele wereld. De een moet hier, de ander daarheen. Daarbij nemen zij dan hun Bijbel mee, de goede leer, waarin zij onderwezen zijn en in hun huisgezinnen wordt het Woord gehandhaafd. Zij steken een preek van het goede Woord in de zak. Anderen gaan voor in eerbaarheid, goed voorbeeld en naarstigheid. Zij staan daar te midden der ongelovige volken als een banier. En zo wordt Christus verheerlijkt, Die Zijn bruid zó heeft versierd, dat zij daar staat zonder smet te midden van een wereld die in het boze ligt. Zo komt dan het ene volk voor, het andere na, dat niets van Christus afwist, tot kennis der waarheid, hetgeen in de eerste eeuwen meestal geschiedde door koninginnen, die God bekeerde en tot gezellinnen Zijner bruid maakte.

Ziedaar zo het een en ander over bovenstaande woorden uit Psalm 45. De trouwe God, Die het alles bij mij waargemaakt heeft, geve, dat het ook bij u waar geworden zij en make het ook verder waar.

God, ontferm U over mij!
Een woord van troost en raad
voor
Armen en ellendigen
volgens de leidraad van Psalm 51

Zonde en Genade
Zeven Leerredenen
over
PSALM LI
gehouden in de maanden Juni en Juli 1850
tor_
H. F. KOHLBRUGGE
Doctor in de Godgeleerdheid
Predikant van de Nederlandsch Gereformeerde Gemeente
te Elberfeld.
Naar het Hoogduits.
J. P. VAN de TOL Jz. NIEUWBEIJERLAND
1936.

2. 1ste LEERREDE PSALM 51 vers 1-5.

Een Psalm van David, voor de Opperzangmeester. Toen de profeet Nathan tot hem was gekomen, nadat hij tot Bathséba was ingegaan.

Wees mij genadig, o God! naar uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid uwer barmhartigheden. Was mij wel van mijn ongerechtigheid, en reinig mij van mijn zonde. Want ik ken mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij.

Het is zeer liefelijk, met verlichte ogen in te zien, welke de uitnemende grootheid van de kracht zij van de God van onze Heere Jezus Christus aan allen, die geloven, naar de werking van de sterkte Zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt, en heeft Hem gezet tot Zijn rechterhand in de hemel. Het geeft een eeuwige troost dit in te zien, als men eerst van zijn volslagen machteloosheid levendig overtuigd en daarover hartgrondig verootmoedigd is, en het er ons om te doen is dat deze kracht zich ook aan ons verheerlijke. Om echter in te zien hoe deze kracht werkt, moeten wij naar de Schrift, want daar zijn wij op de rechte plaats om haar te zien werken. Moet ik daartoe een gedeelte van de Schrift aanwijzen, zo is het de 51ste Psalm.

Deze Psalm heet vanouds een Boetpsalm en moge deze naam behouden. Zie ik echter op de woorden van de Heere Jezus, dat er blijdschap in de hemel is voor de engelen Gods over één zondaar die zich bekeert, dan begrijp ik waarom de Heilige Geest dezen Psalm niet Boet-psalm, maar Psalm heeft laten noemen; want zo dikwijls de engelen Gods deze Psalm uit de mond van de Davids Gods vernemen, luisteren zij zeker en zeggen: *Welke vorstelijke muziek! Hoe verheerlijken deze tonen de eeuwige God!*

Dit lied nu heet „een psalm van David". De maker daarvan is dus David, en wel nadat hij lang reeds wedergeboren en bekeerd was geworden. Dat moeten de veinzaards en werkheiligen, ter ere van de eeuwige waarheid, als waarheid laten staan, al wenden zij ook tevergeefs alle moeite aan om te beweren dat de apostel Paulus niet van zijn voortdurende ervaringen gesproken heeft, toen hij het 7de kapittel aan de Romeinen schreef, maar dat hij zou hebben gesproken in de persoon van een onwedergeborene.

De eerste woorden van het opschrift van deze Psalm zijn dus reeds uitingen van de uitnemende grootheid van de kracht Gods. Want deze Psalm heet niet boetelied, niet klaaglied, maar Psalm; niet Psalm van een diep gevallen, van een groot zondaar, maar Psalm van David. Hij wordt niet genoemd een Psalm om aan zeer grote heiligen in het verborgen te worden meegedeeld, maar een Psalm voor de Opperzangmeester, d.i. een Psalm om voor te zingen. Trouwens David ervaart het, dat hij in de hel van zijn verlorenheid door armen van eeuwige liefde gegrepen is, en wat een arme en ellendige in de grondeloze diepte van zijn ellende klaagt en jammert, heet in de hemel „een Psalm". David is gegrepen door de kracht, welke in Christus opstanding ligt, - opdat hij zich dapper houde, om genade roepe en niet omkomt in zijn verlorenheid, noch versmacht in de dood - waarin hij de Heere zijn God en de broeders liefheeft; de Heere, opdat Hem alle eer gegeven worde; de broeders, opdat zij gesterkt mogen zijn om in hun zondenood de toevlucht tot de genade te nemen. Daarom heeft hij geschreven, dat het zijn Psalm is. Hij stelt zichzelf voor altijd ten toon opdat alléén de Naam des Heeren geroemd blijve in de gemeente. Hij stelt zichzelf voor altijd ten toon, opdat al de broeders, die van de duivel en wegens verleiding van de zonde te schande geworden waren of zouden worden, met vertrouwen tot de geopende fontein tegen de zonde en tegen de onreinheid mochten gaan. Daarom schrijft hij: „om voor te zingen", en hij vreest niet dat daarvan misbruik zal gemaakt worden, of dat men uit dezen Psalm aanleiding zou nemen om de genade te veranderen in ontuchtigheid. O, het wild gedierte spert steeds als een brullende en verscheurende leeuw zijn kaken op, wanneer de Zon van de gerechtigheid opkomt, want dan heeft het roven en moorden een einde. Hoe duidelijker het rechte gebruik wordt

geleerd, des te eerder is het misbruik te schande gemaakt. Daarom aarzelt David ook niet om op te geven bij welke gelegenheid hij dezen Psalm maakte. Waarom? Wel, toen hij het geneesmiddel gevonden had, moest hij toen daarmee niet in het ziekenhuis gaan, waarin wij allen ziek lagen en krank liggen! De zonde tegen het zevende gebod is een algemene zonde; daarbij komt uitwendig tevoorschijn het geestelijke drijven van de duivel, welke de mensen aanzet tot doen, tot werken, tot vermenigvuldigen, waar God het niet wil. En tot niet doen, niet werken, niet vermenigvuldigen waar God het wil. En tevens des mensen afschuwelijke lust om zijn eigen lichaam en dat van zijn naaste te schenden, en alzo te verwoesten en te verderven datgene, wat de Heilige Geest tot zijn werkplaats wil aannemen. Ook is deze zonde gewoonlijk de straf welke God, in Zijn rechtvaardige toon, aan onze werkheiligheid moet opleggen; waarmee God onze neuswijsheid moet straffen, dat wij menen te weten wat goed en kwaad is; ook onze fraaie vrije wil moet straffen, die zich niet wil buigen onder Gods wil, noch wandelen wil in de zachte liefdekoorden van de vrijheid, waarmee Christus vrijmaakt. De verschrikkelijke gevolgen dezer zonde zijn openbaar. Men verliest daardoor de rust van zijn geweten, het lichaam en het leven; deze zonde breekt huizen af en verwoest koninkrijken en volken; bijna elke omwenteling werd door haar aangeblazen; haar drift kent geen grenzen, en zij waadt graag door mensenbloed.

De getrouw afbeelding van elk mens sedert de val van Adam is deze: 'Een mansbeeld en een vrouwenbeeld, geheel verstrikt en omvlochten door het ijzeren net van de dood, naar de hel heengetrokken door de sterke arm van de duivel en de metgezellen van het mansbeeld gelijk van het vrouwenbeeld zijn een wulps hert en een bloeddorstige tijger.'

Maar God heeft Zich een gemeente verkregen door Zijn eigen bloed. Slechts deze gemeente ziet de verschrikkelijke toestand waarin zij zich van nature bevindt. Hier openbaart zich de uitnemende grootheid van de kracht Gods! Te midden van het gevaar van omkomen zendt Hij Zijn woord - door dat woord maakt Hij het ijzeren net tot spinrag, de Zijnen breken door het ijzeren net hen, de duivel moet zijn buit loslaten, het hert en de tijger worden verjaagd - en de vrijgemaakte gemeente heeft wel de gevolgen van haar zonde te bewenen, zodat tot haar het woord komt, evenals tot David: *Het zwaard zal van uw huis niet wijken!* Maar zij ademt evenwel vrij in een liefde, welke sterker is dan de hel en haar lust.

Het woord dat aldus vrij maakt vinden wij reeds in het opschrift: David was tot Bathseba ingegaan, in zijn en des duivels lust - daarop was een bode, door de Heilige Geest gedragen, - zijn naam was Nathan, - tot David gekomen in de liefde Gods, volgens het getuigenis: *Alzo lief heeft God de wereld gehad!*

Aanschouwt nu de werking van de macht, die God gewrocht heeft in Christus, als Hij hem uit de doden heeft opgewekt! Niet voor Zichzelf stond Christus op, maar met Hem moet opgewekt zijn al wat Hem van de Vader gegeven is, al wat verloren is.

„Zo waarachtig als de Heere leeft, deze man is een kind des doods!" zei David tot Nathan.

Toen zeide Nathan tot David: „Gij zijt die man!"

David zei daarop: „Ik heb gezondigd", - en Nathan: „De Heere heeft ook uw zonde weggenomen."

Met de profeet had de Koning afgehandeld; nu in de binnenkamer en de deur gesloten, want met zijn God heeft hij te doen.

Daar neemt hij zijn harp in de hand, en de eerste tonen die hij uit een gebroken hart, met bevende lippen, van de ruisende snaren tot God opzendt, zijn deze: *Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden.*

Dat is de macht Gods door de opstanding van Jezus Christus, de macht te hebben verlost; dat is de macht van de Heilige Geest, welke Christus verworven heeft. Nee, dat waagt geen menskind, geen zondaar, om uit zichzelf zó tot God te spreken. O, als alle vroomheid, alle werk, alle verdienste, elke roem voorbij is, als men zelf zijn ganse weg bedorven heeft, als men alleen toorn, zonde, schuld en gedreigde straf voor zich heeft, ja, dan mag men alles beproeven, maar men komt niet verder, uit

zichzelf dan aan de grens van de vertwijfeling, of wel, het hart wordt als een steen. O, het is alleen een werk van de vrijmachtige genade, dat een zondaar genade wil en niets anders dan genade!

Maar deze Psalm is om voor te zingen en dus ook om ná te zingen. Davids hart was verslagen geworden, was van liefde ontstoken geworden, om genade te begeren; daartoe was hij door het woord van de profeet voorbereid; en is de Psalm om voor te zingen. Dan wil dat zeggen: 'Gemeente Gods, u hoort het Evangelie, het heeft u trouw aangezegd: Gij zijt de man, de man des doods! Het is u aangezegd wat u te lijden hebt; u treedt in met uw schuld, en zegt: „Ik heb gezondigd." Voorgehouden, aangezegd is u de kwijtschelding van al uw zonden - maar nu naar God toe! Sla de snaren van uw harp aan en zing aldus: „O God, wees mij genadig!" - Dat is de stem uws Liefsten tot u, zo wil het de Heilige Geest.

Hoort wat David God heeft voorgezongen: Bijna ieder moederdier heeft een hart voor haar arme en ellendige jongen, het hart breekt haar om hunnentwil als zij daar zo hulpeloos neerliggen, voornamelijk als zij in nood en gevaar zijn, zodat zij zich over haar jongen ontfermen moet wegens innerlijke barmhartigheid. "God, Gij sterke God, Gij, God de Vader, Gij, God de Zoon, Gij, God de Heilige Geest, maak U het ook zo met mij, die zo geheel en al in de nood van mijn verdorvenheid zit; ik ben toch Uw dierbaar kind, alhoewel ik de hel verdiend heb, en ofschoon ik niet meer waardig ben Uw kind genaamd te worden."

Uit God, tot God, klinken deze woorden; en er is iets wonderbaars in, dat een anders zo hoogmoedig mens, die zich liever aan vertwijfeling overgeeft, om genade roept. Wie om genade roept, bekent dat hij de eeuwige dood verdiend heeft, bekent dat hij in 't geheel geen werk noch verdienste meer heeft, dat alle roem des vleses heeft opgehouden. Wie om genade roept, bekent dat hij het niet meer beter kan maken, dat het met hem voor altijd een verlorene zaak is. Nog meer: wie om genade tot God roept, gelooft dat er hier Boven genade voor hem is, gelooft, dat alleen de genade hem helpen, hem redden kan. Wie om genade roept, gelooft dat genade een vrije gave is, maar gelooft ook, dat, daar God vrij is om genade te geven, Hij ook genade geven kan, geven wil en geven zal.

Maar laten wij daarbij de grootheid van de kracht Gods niet uit het oog verliezen. Een zondaar, een echtbreker, een moordenaar, iemand die reeds beladen is met verschrikkelijke straffen, hem door de profeet aangekondigd, een mens, beladen met de vloek en de verdoemenis van de wet, innerlijk geheel melaats, onrein van geboorte, onrein van hart, onrein van lippen; een mens die zijn wedergeboorte en bekering en al de hem geschonken goederen des heils verdaan heeft voor één ogenblikkelijke lust - deze mens raakt met zijn door het bloed eens rechtvaardigen bezoedelde vingeren de snaren van zijn harp aan, en ademt uit een hart waarin de dood zit, de dringende bede: *Channeni Elohim* - wees mij genadig, o God!

Dat heeft onze lieve Heere en Heiland Jezus teweeg gebracht. Daarvoor stierf Hij aan het vervloekte kruishout, daarvoor ging Hij in het graf, daarvoor stond Hij op ten derden dage, daarvoor verwierf Hij de Heilige Geest, daarvoor heeft God Hem met heerlijkheid en eer gekroond - dat zijn de daden van de macht Gods, de grote daden welke Hij door Hem doet in de gemeente.

Hier zien wij wat het Evangelie van Jezus Christus werkt, als God de wasdom geeft. Het was niet voor de eerste keer dat David om genade riep, want hij was allang tevoren een van God bekeerde en wedergeborene. Ach, zo velen houden zich voor bekeerd en wedergeboren, maar willen hun zonden niet bekennen, willen de staf over zichzelf niet breken, ontkennen en verbergen hun zonden, en de genade, zoals die genade is, willen zij niet.

Saul, hoewel hij de profeet Samuël om zich heen gehad heeft; Kaïn, hoewel God Zelf met hem sprak en hem goedgunstig nog een teken gaf; de farizeeën, ofschoon zij de Heere Jezus dagelijks konden horen prediken; de Joodsgezinden in 't algemeen, ofschoon zij van de apostelen, bijzonder van Paulus, de prediking van de macht van de genade vernamen, - deze allen hadden er minder of meer

ervaringen van, wat genade is. Evenwel wilden zij tot de genade niet komen, maar namen haar in de persoon van haar getuigen gedurig in verdenking. En zo gaat het nog tot op de huidige dag: deze allen willen wel genade, maar die genade niet, waarbij zij zelf geheel wegvallen; niet die genade waarbij zij geheel en al goddelozen zijn. Zij roepen om genade, omdat zij God niet vertrouwen, en menen dat Hij hen ook wel verscheuren kon. Zij roepen om genade opdat zij daardoor iets worden in zich zelve, en mislukt dit, zo haten en lasteren zij de genade.

Hier hebben wij echter een man, die tot God om genade roept omdat hij gelooft dat God enkel genade is, en omdat hij van zichzelf gelooft dat hij van nu aan geen goed werk meer uit zichzelf zal kunnen doen, maar dat hij zichzelf geheel en al ongeschikt voor de wet gemaakt heeft. Geloofst hij dan niet dat God schrikkelijk tegen de zonde toornst? Zeker gelooft hij dat, maar hij vraagt hier niet naar toorn, grimmigheid, wet en zonde, maar naar hetgeen over wet, zonde, toorn en grimmigheid heengaat, hetgeen wet, zonde en schuld wegneemt, hij vraagt naar datgene wat God op het hoogst verheerlijkt, Hem in Zijn Majesteit het meest openbaart. Hij vraagt naar genade, en wel naar genade voor zich, en naar genade zoals die genade is, en op die wijze als Gods goedertierenheid en de veelheid Zijner barmhartigheden op het heerlijkste aan de dag komen.

Van deze goedertierenheid Gods heeft ook de apostel Paulus heerlijke dingen getuigd in zijn brief aan de Romeinen, waarin hij in het 11de hoofdstuk schrijft: *Zie dan de goedertierenheid over u, indien gij in de goedertierenheid blijft, anderszins zult ook gij afgehouden worden.*

De Heere God geeft niettemin wonderbare gebeden aan Zijn heiligen in hun nood. *Wees mij genadig, o God!* roept David, zodanig als Uw goedertierenheid goedheid is, en delg mijn overtreding zó uit, als de grootheid Uwer barmhartigheid een veelheid van barmhartigheden is. Gods goedertierenheid is echter zó rijk, dat men dezelve zo rijk denke als men wil, ze is evenwel nog rijker; en Zijn barmhartigheid is zó groot, dat men zich niets groter kan voorstellen. Reeds meermalen heb ik u gezegd, wat goedertierenheid is: een opgezwollen moederborst, welke er naar verlangt om het kind te laven; een opgezwollen bezie, die haar edel sap niet meer bij zich kan houden. Ook heb ik u reeds gezegd wat barmhartigheid is: zij is het moederlijke ingewand, hetwelk zich niet éénmaal, maar honderd duizend en miljoenen malen over haar zuigeling, over de zoon van haar buik ontfermt.

‘Evenals deze Uw goedertierenheid is, wees mij alzo genadig; gelijk Uw ingewand is, delg ze alzo uit, wis uit mijn opstand, dat die voor Uw ogen en voor mijn geweten niet meer aanwezig zij.’ Aldus bidt een mens niet uit zichzelf, dit is de kracht die God gewrocht heeft in de opstanding van Christus. Zulk een taal kan vlees en bloed niet voeren.

Ook deze taal niet: *Was mij wel van mijn ongerechtigheid*, dat is: maak het toch rijkelijk met mij van mijn verdraaidheid te wassen, en reinig mij van mijn zonde. Wat meent David? Heeft hij het oog op zijn daad met Bathséba? Ja en nee; de daad was het gevolg van een andere daad, van zijn inwendig bestaan, dat hij hier voor God openlegt. ‘Ik ben een opstandeling voor Uw aangezicht’, wil hij zeggen; ik heb het niet willen weten voor U, hoe jammerlijk en ellendig ik ben. Ik heb het niet grondig willen verstaan, dat het alleen daar goed gaat, waar Uw genade heerschappij voert, en al het moeten, kunnen en willen des mensen uit is; ik heb het niet willen begrijpen, dat ik uit mijzelf, hoewel bekeerd, tot alles onbekwaam ben - dat is mijn verdraaidheid, zij is nu aan de dag gekomen. Ik heb toch nog gemeend, dat ik mij niet geheel en al onbekwaam voor Uw wet gemaakt had, dat is mijn zonde. En mijn zonde is het ook, dat ik mij nu zó verdorven heb, dat er geen vezeltje aan mij is, bekwaam of geschikt tot uw dienst.’

Daarom zegt David ook: *want ik ken mijn overtredingen*; ‘ik heb de slang geloofd en van de boom van kennis des goeds en des kwaads gegeten - en mijn zonde, dat ik mij geheel en al onbekwaam gemaakt heb voor Uw wet, is steeds voor mij, daaraan ben ik van nu aan steeds indachtig, aan deze wond ben ik met al mijn willen en lopen doodgebloed en ben thans geheel en al des doods - dit bedoelt David.

Maar wat gelooft hij? Nu gelooft hij het volkomen: God alléén is goed, God alléén heeft ingewanden van barmhartigheid, en dat niet voor eenmaal of tweemaal, maar zonder ophouden. God is genadig, en God is in Zijn hemel steeds bezig met het uitdelgen van misdaden en blijft onophoudelijk van

zonden af wassen, opdat een mens, een zondaar, van al zijn vuiligheid gereinigd zij.

Dit is het geloof dat God werkt en volgens hetwelk God Zijn heiligen leert wie Hij is; een geloof, waarbij men leeft, als men sterke begeerte heeft naar troost. God leert al Zijn kinderen zó, dat zij het even als David maken; daarom is deze Psalm ook om vóór te zingen en na te zingen, opdat men betuige: 'Ik ben een opstandeling in het rijk van genade, ik heb versperringen opgeworpen tegen U, want ik wilde de heerschappij Uwer vrije genade niet - ik ben echter beschaamd en te schande geworden, ik heb de eeuwige dood verdiend, maar nu, Vader, Zoon en Heilige Geest, geef mij pardon! Uw genade leve, zij bedekke mij, zij drage mij, zij omgeve mij, zij doorstrome mij, van nu aan voere zij heerschappij; ik ben een verdraaide en verkeerde. Nee, naar mijn verdienste kunt U niet één enige weldaad meer aan mij betonen, maar wees mij goed naar Uw barmhartigheid, die Gij rijk en onuitputtelijk wilt laten zijn over verlorenen.' En op deze wijze belijdt David van zich, dat het afgedaan is met hem en met al zijn werken - en dat God Vader, Zoon en Geest in de hemel alleen goede werken doen, wassende en wederom wassende van alle verdraaidheid, wat niet meer waardig is kind genaamd te worden, uitdelgende de verdraaidheid zonder dat hun barmhartigheid een einde heeft, genade latende gelden voor recht.

Maar op welken grond bidt David dit alles?

Ik heb gezegd, op grond van de goedertierenheid Gods, op grond van Zijn barmhartigheid.

Maar waar blijft hier de genoegdoening aan Gods gerechtigheid, waar de verzoening?

David spreekt ze immers uit in al zijn woorden, terwijl hij van goedertierenheid, van genade, van barmhartigheid, van wassen, van uitdelgen, van reinigen spreekt. Het zou mij te ver leiden indien ik het u bewijzen wilde, dat hij in al deze beelden God zijn eeuwige, vrije verkiezing heeft voorgehouden en het bloed en de Geest van Christus over zich afgesmeekt heeft.

Maar de macht, de werking Gods in Christus Jezus, opgestaan uit de doden, o mocht u die ervaren, u die tot dus ver niet doorgebroken bent tot de genade, zoals die alleen genade is, en past te dien einde, bid ik u, de prediking op u zelf toe. Want u hebt vernomen wat God wil; en wie God is hebt u ook vernomen. Wie nu verbroken is onder zijn opstand, zijn verdraaidheid en ondeugendheid, die lere het gebed, zoals de Heilige Geest het van de gemeente voorlegt om te bidden: *Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid*, enz.

Zo bidden enigen van u niet, omdat zij zich het woord van de Heere niet eens sterk aantrekken: „Wie een vrouw aanziet, om dezelve te begeren" - en zij dus, gelijk zij menen, geen zonde hebben. Anderen bidden niet zo, omdat zij de genade niet willen, ofschoon zij zonden hebben. Anderen wederom bidden niet, omdat zij niet tot de grond van hun zonden doordringen, en daarom menen, dat er voor hen geen genade is. Nochtans, al wie God in Geest en in waarheid aanbidt, zal dit gebed zo bidden, als ware het de uitstorting van zijn eigen hart.

Waarlijk, wat uit God geboren is belijdt met een verbroken hart: „Ik ben van nature geneigd God en mijn naaste te haten." En „ik heb al mijn leven lang te strijden met mijn zondigen aard".⁵ Ja, de uit God geboren weten van zichzelf niets anders dan „dat zij tegen al de geboden Gods zwaarlijk gezondigd en van dezelve geen gehouden hebben, en nog steeds tot alle boosheid geneigd zijn".⁶ O, welke menigvuldige zuchten worden door het gevoel van hun verdorvenheid in de gelovigen opgewekt! Hoe vurig wensen zij van dit lichaam des doods verlost te worden, terwijl zij tot hun diepste smart en verootmoediging ervaren, hoe de zonde in het paradijs begaan, de aangeërfde verdorvenheid van hun menselijk wezen, zodanig is, dat alle denkbare zonden daaruit als een gestadig opwellend onrein water, gelijk als uit een schadelijke fontein voortkomen; en dat deze verdorvenheid, zolang zij vlees en bloed met zich omdragen, nooit geheel teniet gemaakt of volkomen uitgeroeid wordt!

Het heeft mij altijd verwonderd dat er mensen gevonden worden, die Christenen of bekeerd willen

⁵ Heid. Catech. 56ste vr. en Heid. Catech. 60ste vr.

⁶ Heid. Catech. 5de vr.

heten, en dan de moed hebben om de vraag op te werpen: 'hoe zulk een heilig man als David tot zulk een val gekomen is'; als of zij in het verborgen niet dagelijks nog veel erger dingen pleegden. Ik zou hen aanraden, de Heere te bidden om ogenzalf om te erkennen hun aangeboren blindheid, waardoor zij hun eigen verdorvenheid niet zien. Want menig man, menige vrouw bedekken met zulke huichelachtige vragen hun eigen onkuise overlegging in hun hart en hun heimelijke streken, waardoor zij menig huwelijk, dat anders gelukkig kon zijn, geheel en al beroeren. Werkelijk zij weten niet welk een oordeel zij ondanks al hun schijn-christelijkheid tegemoet gaan.

Dat weten ook zij niet, die bij herhaling er geen zwaarigheid van maken de wil des duivels te doen en Gods schepsel, zijn ingestelde orde en de heiligste betrekkingen van het leven te verwoesten, en die zich daarbij evenzo schielijk met de genade weten te helpen, zonder ooit grondig op zichzelf toe te passen wat wij lezen: *doch deze zaak, die David gedaan had, was kwaad in de ogen des Heeren!* (2 Sam. 11: 27)

De uit God geborene weet het uit eigene ervaring of zelfkennis wel, waarin de oorzaak van de daad was gelegen: al onze wegen dienen tot onze diepste verootmoediging, en alle wegen des Heeren ter verheerlijking van Zijn vrije eeuwige goedertierenheid over ons in Christus Jezus. De waarachtig bekeerde blijft niet bij zijn broeder David staan; hij is de man, en heeft dikwerf reden genoeg om te bidden: *Och, dat mijn wegen gericht werden om uw inzettingen te bewaren! Dan zou ik niet beschaamd worden, wanneer ik merken zou op al Uw geboden.* (Ps. 119: 5, 6.) Want daaraan ligt het juist dat wij zulke verootmoedigende ervaringen maken, dat wij niet op al de geboden des Heeren acht geven.

Daaraan lag het ook bij David. Want zo lezen wij, 2 Sam. 11. „En het geschiedde met de wederkomst van het jaar, ter tijd als de Koningen uittrekken, dat David Joab, en zijn knechten met hem, en gans Israël heenzond, dat zij de kinderen Ammons verderven en Rabba belegeren zouden. Doch David bleef te Jeruzalem." Waarom trok hij niet mee uit, wat zijn roeping meebracht? Was het roekeloosheid? Was het gemakzucht? Het hele Israël is in het veld getrokken - en de koning, altijd een held in de sterke God, ligt te Jeruzalem op zijn bed! De koning is niet bij zijn volk, de vader van het land niet bij zijn kinderen, de herder niet bij zijn schapen! Daar merkte hij niet op Gods gebod en had zijn bijzondere begeerte - *en waar zo de begeerlijkheid ontvangen heeft, baart zij de zonde en de zonde voleindigd zijnde, baart de dood.*

Als men niet is waar men zijn moest, dan wordt men door de duivel en eigen begeerlijkheid gemakkelijk gevonden, en daar gebracht, waar men niet behoorde te zijn. - En ach! De zaak begint met de geest, gelijk men meent, en eindigt met - hoererij, echtbreuk, moord en dergelijke gruwelen, zonden en schandelikheden.

Dat is de dagelijkse geschiedenis van de mens; niemand wane er boven verheven te zijn.

Verder is onze verdorvenheid van die aard, dat niemand moet denken dat hij, op zichzelf staande, aan een enige zonde geheel gestorven is.

De Heere rekent zijn uitverkorenen de zonden niet toe: „Hij schenkt en rekent hun toe de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus, evenals hadden zij nooit zonde gehad noch gedaan". Het is „om de genoegdoening van Christus, dat God al onze zonden, ook onzen zondigen aard, waarmede wij al ons leven lang te strijden hebben, nimmermeer wil gedenken."⁷

Maar de aard zelf laat zich niet uitdrijven zo lang wij in dit leven zijn, de zonde is nog steeds aanwezig. En deze brandstof heeft maar één vonk nodig om geheel in gloed te geraken. Voor deze zonde, voor de aangeboren verdorvenheid en haar droevige werking is geen mens, is geen wedergeborene op zichzelf beschouwd, zelfs niet in hoge ouderdom (1 Kor. 11: 4) veilig. Ook daarvoor is hij niet veilig, dat deze werking zelfs bij herhaling bij hem zich zal openbaren. Daarom dan, omdat de Heere van ons gezegd heeft: „Gij nu, o Mijn schapen, schapen Mijner weide! gij zijt mensen, maar Ik ben uw God;" (Ezech. 34 vs. 31) moeten wij ons niet inbeelden, dat hetgeen menselijk is, ons vreemd en verre van ons zou zijn. Hoe meer wij zien dat de mens zo lichtelijk van Gods geboden afwijkt, des te meer moeten wij het er voor houden dat ook wij licht van deze geboden afgeweken zijn. En dat het geen

⁷ Heid. Catech. 60ste vr. Heid. Catech. 56ste vr.

zaak van ons verstand of van ons hart is als wij op deze geboden letten, maar dat het alleen de genade van de Heilige Geest is wanneer onze voeten gehouden worden in het midden van de paden des rechts. Laten wij dus ter harte nemen wat geschreven staat Jeremia 9: 23, 24: „Zo zegt de Heere: Een wijze beroeme zich niet in zijn wijsheid, en de sterke beroeme zich niet in zijn sterkheid; een rijke beroeme zich niet in zijn rijkdom; maar die zich beroemt, beroeme zich hierin, dat hij verstaat, en Mij kent, dat Ik de Heere ben, doende weldadigheid, recht en gerechtigheid op de aarde: want in die dingen heb Ik lust, spreekt de Heere."

De aangevochtenen mogen dus tot hun troost het woord des Heeren tot zich nemen: "Ook hebt gij ze niet gehoord, ook hebt gij ze niet geweten, ook van toen af is uw oor niet geopend geweest: want Ik heb geweten, dat gij gans trouweloos handelen zoudt, en dat gij van de buik af een overtreder genoemd zijt. Om Mijns Naams wil zal Ik Mijn toorn langer uitstellen, en om Mijns roems wil zal Ik, u ten goede, Mij bedwingen, opdat Ik u niet afhouwe. (Jes. 48: 89)

Daartoe moet het in elk opzicht met ons komen, dat wij met Jeremia belijden: „Ik weet, o Heere! dat bij de mens zijn weg niet is; het is niet bij een man, die wandelt, dat hij zijn gang richte!" (Jer. 10: 23.) Want onze ongerechtigheid moet juist uitwerken dat wij goddelozen worden en zondaars blijven, en Gods gerechtigheid, de de gerechtigheid die Hij de mens toerekent, zonder werken van de wet, geprezen en dus Zijn genade op het hoogst verhoogd worde, waarmede Hij dan ook overvloedig over ons geweest is in Christus Jezus.

Ik wil en kan het de Godvrezenden, die als goddelozen begeren gerechtvaardigd te worden, niet verzwijgen dat alle dingen, bij gevolg ook de zonde, dengenen ten goede moeten medewerken, die naar het voornemen geroepen zijn. Want ofschoon de verantwoordelijkheid van al het overtreden aan 's mensen kant blijft en God alleen heilig en rechtvaardig blijft in al Zijn wegen en werken - zal God toch, naar Zijn wijsheid, wegen en middelen weten om ons te verootmoedigen, klein te maken en klein te houden, opdat wij leren wat Hij zegt, als Hij ons op deze wijze troost: "Mijn genade is u genoeg, mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. "Want daartoe werd ook aan Paulus een scherpe doorn in het vlees, een engel des satans gegeven, dat hij hem met vuisten slaan zou, opdat hij zich door de uitnemendheid van de openbaringen van de genade Jezus van Christus niet zou verheffen.

En daar de Heere nu aan David zijn knecht de uitnemende openbaring deed toekomen, dat uit zijn lenden, zoveel het vlees aanging, zou voortkomen degene die Koning van Gerechtigheid en des vredes zou zijn, en wiens Naam Jezus zou heten, omdat Hij Zijn volk zalig zou maken van hun zonde, zou het dan vreemd zijn, dat het de Heere in Zijn wijsheid behaagd heeft, David nog eens recht te tonen welk een zondaar en hoe zwak hij op zichzelf staande was, opdat hij zich niet zou verheffen, maar voor zichzelf des te meer de volle troost zou smaken van de hem verleende openbaring van zulk een eeuwige genade?

Eindelijk hebben wij alle reden om verbaasd te staan en te aanbidden, wanneer ons de liefderaad Gods in zodanige geschiedenissen tot onze eeuwige troost wordt opengelegd, want als wij verwaardigd worden met de openbaring, langs welke wegen en uit welk vlees de Christus zou en wilde voortkomen, en in welk vlees Hij, de gekomene, zijn wilde. Hij, die geen zonde gekend heeft, maar door God, die in Hem was, tot zonde voor ons gemaakt werd - opdat wij geworden zijn rechtvaardigheid Gods in Hem - hebben wij daarvan een rijke troost, wij, die in ootmoed des harten en in het aanschouwen van de heerlijkheid van de wet belijden: "Ik weet dat in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont." Want alleen in de weg van de verootmoediging voor God, wegens onze aangeboren verdorvenheid en haar werking, verstaan wij de mening van de Geest met de woorden: Overmits dan de kinderen des vleses en bloeds deelachtig zijn, zo is Hij ook desgelijks derzelve deelachtig geworden, opdat Hij door de dood te niet doen zou dengene die het geweld des doods had, dat is de duivel, en verlossen zou al degenen, die met vreze des doods, door al hun leven, aan de dienstbaarheid onderworpen waren, Hebr. 2: 14, 15.

Wèl ons, als wij aan de hand van de Gees door de erkenning en ervaring van onze ellende en diepe verdorvenheid dáártoe gebracht worden om op niets meer te vertrouwen, dan alleen op de genade des

Heeren, opdat wij bevestigd worden in de vrijheid van Christus, en onze gerechtigheid en sterkte alleen is door het geloof in Hem en in de kracht Zijner opstanding.

Ook David moest deze genade in al haar macht en heerlijkheid in een eigenaardige weg op nieuw ondervinden, en van de genadige belofte van Christus, hem lang tevoren toegekomen, moest hij verzekerd worden in een weg, welke hem in het geheugen deed houden dat het een *genadige belofte* was. In een weg waarin hij niet alleen de verzoening, maar ook de kracht van de opstanding van Christus aan zich ondervond, in een toestand van ellende, zoals hij die vroeger wel niet in die mate zal gekend hebben.

Wie zich aan anderen spiegelt, spiegelt zich zacht. Wij allen hebben gezondigd als Adam, als David, en wonen allen in hetzelfde zondige en schandelijke vlees - het gaat er nu om, dat wij grondig onze opstand, onze verdraaidheid, onze ongeschiktheid voor de Wet erkennen en voor God belijden, niet om daarop te blijven zitten, maar opdat het er ons om te doen zij, dat de kracht van de opstanding van Christus door Gods genade aan ons verheerlijkt worde. En wie in zulk een weg zich in de kaken des doods en op de bodem van zijn diepe verlorenheid bevindt, terwijl het Evangelie hem predikt op zijn belijdenis, „Ik heb gezondigd“: „*God heeft uw zonde weggenomen*“ - hij sla de snaren zijner harp aan en zinge: *Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid - reinig mij van mijn zonde. Amen.*

2° LEERREDE PSALM 51 vers 6-9.

Gehouden 9 Juni 1850

Gezongen Psalm 51: 3, 5

Ps. 119: 88.

Ps. 145: 6.

Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen; opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein zijt in Uw richten. Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen. Zie, Gij hebt lust tot waarheid in het binnenste, en in het verborgene maakt Gij mij wijsheid bekend. Ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn; was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw.

De Heere God kent de Zijnen toch beter dan zij zichzelf kennen, en heeft het reeds bij de eerste mens getoond, dat Hij de deugd van de Zijnen niet veel vertrouwt. Hij heeft Adam geroepen, gerechtvaardigd, toen Hij hem het Evangelie van het Vrouwenzaad gegeven heeft, - in de rokken van vellen, die God zelf Adam aantrok, - had Hij hem met de mantel van de gerechtigheid bekleed, óók omhangen met Zijn heiligheid. Het is openbaar welk rechtschapen geloof de Heilige Geest, door het Evangelie in Adam gewerkt heeft, want Adam noemde Eva *de moeder van de Kerk*. Maar hoe moet Adam nu in het Beeld Gods blijven, waarin hij opnieuw geschapen is? Hoe zal hij in Christus blijven, hoe blijven in de heiligmaking des Geestes, waarin hij nu geroepen is? Hoe onder de heerschappij van de genade, onder de heerschappij van goede werken, welke in God gedaan zijn, tot lof en prijs van Zijn Naam?

Wordt er nu wellicht gezegd: „Adam was wel gevallen, maar Wij hebben hem weder opgericht, nu staat hij weer op eigen voeten: voorwaarts nu Adam! Groei van heiligheid tot heiligheid, van deugd tot deugd, totdat gij Ons volkomen gelijk geworden zijt?”

Geenszins, maar zó heet het voor de troon Gods: „Adam is geworden als Onzer één, kennende het goed en het kwaad! Nu dan, dat hij zijn hand niet uitsteke, en neme ook van de boom des levens, en ete, en leve in eeuwigheid. Zo verzond hem de Heere God uit de hof van Eden, om de aardbodem te bouwen, waaruit hij genomen was. En Hij dreef Adam uit; en stelde Cherubim tegen het oosten des hofs van Eden, en een vlamig lemmer enes zwaards, dat zich omkeerde, om te bewaren de weg van de boom des levens.”

Hebt u het gehoord, kinderen Gods, die elke dag uw plaag, het lichaam des doods in u voelt? Dat God ons ten enenmale voor overtreders houdt, die aanhoudend Christus zouden laten varen en het leven in eigen hand zouden zoeken! Daarom moeten wij hier immers in geen paradijs leven, maar moet het met ons in de ellende in, opdat het daarbij blijve: *Mijn genade is genoeg, Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht*. En opdat wij de Psalm leren zingen: “Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid, en delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden.” Boven deze dingen moet het met ons niet gaan, opdat de uitnemende grootheid van de kracht Gods, die Hij gewrocht heeft in Christus' opstanding uit de doden, bij ons, die niettegenstaande alle tegenwerking geloven, verheerlijkt worde.

De ware belijdenis is: ‘Wij liggen midden in de dood, maar tegelijker tijd met de vrijmoedige bekentenis er bij: Wie helpt ons in en uit dezen dood? Dat doet Gij, Heere! Gij alléén.’

De valstrik nu, die het arglistige hart, het hoogmoedige vlees, de boze duivel en het ‘heilige IK’ ons spannen, is hierin gelegen, dat wij niet tot de erkentenis willen komen, dat wij midden in de dood liggen, en dat niettemin uit het geloof, dat God werkt, het leven Jezus zich aan ons verheerlijkt. Dat is nu een beklagenswaardige opstand van ons, dat wij zulks niet willen weten noch erkennen. Maar God

de Heere zal Zijn genade bij Zijn volk weten te handhaven, opdat Zijn Naam geprezen worde, ja Zijn naam alléén. Intussen ondervinden wij tot onze smart, dat wij niet aan genade alleen willen vasthouden; daarom moeten wij door schade en schande wijs worden gemaakt, opdat wij inzien en bekennen hoe al onze zonden, - bijzonder ook die tegen het zevende gebod, - uit onze opstand tegen de eeuwige genade, welke God heeft laten opgaan, voortkomen; voortkomen uit deze verdraaidheid, dat wij vroom willen zijn in datgene, waarin God het niet wil, en dat, waar Hij het wil, wij allerlei kunstgrepen bedenken om ons van het gebod te ontslaan.

Wat echter leven heeft uit God, zucht naar licht en lucht, het wordt dikwijls van de dood besprongen, maar kan het in zulk een dood niet uithouden en schreeuwt: „Geef leven aan mijn ziel!” En het bekent het ook wel, dat alle overtreding van het gebod: „Gij zult niet begeren”, uit eigen waanwijsheid, verdraaidheid en opstand tegen de eeuwige genade voortkomt. Al wat uit God geboren is, houdt dit juist voor zijn zonde, en heeft daarom in zijn zonde niet met de mensen te doen, maar belijdt hoe al het doen en drijven uit dezen opstand voortkomende, voornamelijk en uitsluitend zonde tegen God is. Want als God ons met onze werken goed wil hebben, ons ook goed geschapen heeft in Christus Jezus, en wij, in de Geest wandelende aan de hand van de genade, goed zijn in Gods ogen, en datgene wat wij aan deze hand van de genade doen, voor Zijn ogen goed is. Zo is het in waarheid een zondigen tegen God alleen, en een bedroeven van Zijn Heilige Geest als wij menen iets te kunnen of te moeten, waneer wij ophouden te geloven dat wij, hoe ook in allen opzichte bekeerd, midden in de dood liggen.

Daarom belijdt ook David: *Tegen U, U alleen heb ik gezondigd, en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen; opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein zijt in Uw richten.*

David wil zeggen: „Gij, mijn God hebt mij reeds lang geleerd, dat ik, hoewel bekeerd, voor Uw wet niet deug, en dit niet alleen, maar dat ik ook vervuld ben met wrevel tegen Uw vrije genade en tegen de weg waarin U mij wilt zalig maken. Dat heb ik evenwel niet kunnen of willen aannemen, maar heb Uw dierbaar evangelie verdacht en U geen gelijk willen geven. Al Uw oordelen over mijn stand en weg, dat zo alles wat ik deed verworpen werd, en met één woord werd neengerukt hetgeen ik met moeite had opgebouwd, dat was voor mij als een onreine en ketterse leer. Maar nu belijd ik het, dat ik, in mijn onwetendheid, verworpen heb wat ik niet kende. Hier heb ik alleen met U te doen. O, hoe heb ik mij tegen U en Uw goedheid verzet, hoe opgeblazen was ik in mijn nieren, menende dat ik nu wat kon en wat moest omdat ik bekeerd was; hoe ben ik echter te schande geworden in mijn waan! Nee, U alleen hebt gelijk, en zult gelijk hebben in Uw woorden: „Laat dat staan, dat kunt ge niet; houdt u aan Mijn Christus en laat Mijn genade u genoeg zijn; houdt u daaraan, Ik zal midden in uw dood Mijn kracht verheerlijken! Ach, ik heb U, o God der waarheid, met al de smaad van de kwade gedachten mijns harten overladen. Nee, Gij zijt geen ketter, de ketterij zit in mij. Rein zult u blijven als u elke stand die niet in Uw genade is, welke geestelijken schijn die ook moge hebben, voor enkel ongerechtigheid verklaart; voor niets anders dan zelfliefde, waaruit niets dan echtbreuk, moord en allerlei gruwelen en goddeloosheden moeten voortkomen.”

David maakt het even zoals een zeker kind; beneden in de gang stond een kan met olie. Het kind deed graag iets voor zijn ouders, maar leerde niet graag; nu wilde hij ook de kan met olie naar boven dragen. Vader en moeder zeiden: „Laat dat staan, dat kun je niet, dat zullen wij doen.” Maar het kind dacht: „Zou ik dat niet kunnen? Ik wil mijn ouders verrassen, dan zullen zij zeggen: Hoe heb je dat klaar gekregen!” Zo sluipt hij dan uit de kamer, waarin de ouders waren, liet het boek liggen waaruit hij moest leren, en droeg de olie naar boven. Toen hij heel hoog gekomen was, kon hij de kan niet meer vasthouden, verloor het evenwicht, viel naar beneden en bedierf met de uitgestorte olie het hele huis. Gelukkig leefde het kind nog, en toen hij door de zorg van de liefhebbende ouders weer bijkwam, waren zijn eerste woorden: „U bent zo goed, lieve ouders, wees weer goed op mij, naar uw goedheid! Ik heb slecht tegen u gehandeld, ik wilde het u afwinnen; u hebt echter alleen gelijk - ik ben een verkeerd kind.”

Had echter David niet tegen Bathséba, had hij niet tegen Uria gezondigd, dat hij zegt: „Tegen U, tegen U alleen, heb ik gezondigd!” Zeker had David tegen Bathséba gezondigd, zeker had hij tegen Uria gezondigd. Het is een overtuigend bewijs van onze verloren toestand, dat iemand, die in genade is, wanneer de begeerte opkomt niet aan zijn God en aan de genade indachtig is, en dat hij niet zegt: „Ik heb gezondigd”, maar er op uit is, om zijn naaste, - die toch met het bloed van Christus gekocht is, zowel als zichzelf, - naar lichaam en ziel te verderven. Het is een overtuigend bewijs, zeg ik, dat zelfs een mens in genade, uit en van zichzelf aan hemel noch hel gelooft, een overtuigend bewijs, dat het zelfs bij de meest begenadigde geen zaak van eigen gedachte is, de ogen bestendig gevestigd te houden op de Man van smarten en lijden, die ook voor de zonde tegen het zevende en zesde gebod zo onnoemelijk veel geleden heeft in Gethsémané, op Gábbatha en op het met beenderen overdekte Golgotha.

Maar zo roept de apostel, - die zijn diepe verdorvenheid boven anderen heeft erkend, maar ook de kracht van de opstanding van Christus aan zichzelf ondervonden heeft, - de gemeente toe: „Zal ik de leden van Christus nemen, en maken ze leden ener hoer?” Ik voeg er bij: En van de hoerierij? Daarmede raakt hij juist de vuile vlekken.

Hoe ziet het er bij ons en in ons midden uit? Juist zoals het er bij de Korinthische gemeente uitzag, juist zoals het er bij David uitzag, vóór het gebeurde met Bathséba; bij de patriarch Juda, vóór het gebeurde met Tamar; bij Simson, vóór dat hij er zijn ogen door verloren had. Wij geloven God niet. Hoe? Geloven wij God niet?

Nee, wij brave, fatsoenlijke, vrome, bekeerde lieden, tot wie God gezegd heeft: „Ik ben de Heere, uw God, die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb”, wij geloven God niet, omdat Hij nooit iets goeds van ons zegt, maar alleen kwaad. De grote en waarachtige God kan ons niet vleien, maar zegt ons rechtuit: „Gij zijt afgodendienaars, vereerders van het zichtbare, schenders van Mijn Naam en van Mijn sabbat; ongehoorzamen zijt gij, moordenaars, echtbrekers, dieven, lasteraars, gij zijt vol van alle kwade begeerlijkheden.” Wij geloven God niet, als Hij zegt: „Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al de woorden van de wet, om die te doen.” Hoort u het! „Een iegelijk”, zegt God.

Wij geloven God niet, die ons alleen rein verklaart, ons alleen heilig, rechtvaardig en zalig verklaart in het bloed des Lams en in het water Zijner genade. Het gaat met ons als met de kinderen, zij leren de Tien geboden en hun betekenis van buiten, maar zij zijn geen dieven, geen onkuisen, geen lasteraars, geen schenders van Gods Naam en van zijn sabbat, geen afgodendienaars. Ja, wij allen zijn zo vol eigengerechtigheid, dat wij de zonde kunnen indrinken als water, en zolang het maar niet openbaar is geworden willen wij ons evenwel rechtvaardigen.

Wij geloven God niet wanneer Hij tot ons spreekt: „Ik geef u Mijn genade, Mijn Christus, houdt u daaraan zoals u bent, zo maak Ik dit verbond met u, dat de zonde over u niet zal heersen - veeleer zult u het in die weg ondervinden, dat Ik u zó geschapen heb, dat u Mijn wetten in het hart hebt en in Mijn wegen wandelt.”

Op dit éne kunnen wij niet rusten; het is ons te zwaar dat wij, hoewel reeds zolang bekeerd, nóg moeten staan vrijgesproken als goddelozen, vrijgesproken uit louter genade door de verdienste van het geslachte Lam ter rechterhand Gods. Zo willen wij het dan God altijd afwinnen. Maar, maar, al het volk Gods zal toch niet altijd op de hoogte offeren, maar, de een voor, de andere na, daarvan afkomen, en veel liever armen en benen gebroken hebben, veel liever het ganse huis met zijn kan olie bedorven, in plaats van geheiligd zijnde, dan dat een andere geest zou heersen, dan de Geest die alléén heiligt, en een ander Offer dan dat alléén volkomen is.

En als men nu door schade en schande wijs geworden is, dan blijft men niet bij de gebroken stukken staan, niet bij Bathséba, niet bij Uria, maar - hier is de kracht van de opstanding van Christus uit de doden: De hemel gaat open! En wat ziet men? Zo spreekt de alleen Heilige God, de Vader van onze Heere Jezus Christus: „Zó, zóals gij zijt, wil Ik u hebben” - en men ziet het Lam dat geslacht is, aan Zijn rechterhand. Dit Lam draagt de kroon van heiligheid. En dan vloeit het van de lippen: „Tegen U, U alléén heb ik gezondigd, en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen; opdat Gij rechtvaardig zijt in Uw spreken, en rein zijt in Uw richten.”

O, mijn Geliefden! Wat God gesproken heeft, is ons toevertrouwd. God heeft van de bekeerde en gelovige Adam gesproken: „Nu dan, dat hij zijn hand niet uit steke, en neme ook van de boom des levens, en ete." En God heeft tot de duivel, van Zijn Christus gesproken: „Ik zal vijandschap zetten tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u de kop vermorzelen." En tot ons heeft Hij van Zijn Christus gesproken: „De goddeloze legge zijn hand op het hoofd des brandoffers, zo zal het aangenaam zijn en hem verzoenen." En wederom: „Ik zal raad geven, Mijn oog zal op u zijn". Hier staan wij echter met onze waanwijsheid, rebellie en verkeerdheid gedurig in de weg, menende dat wij toch iets kunnen en moeten, dat wij toch geschiktheid hebben voor de wet. Zo kunnen wij evenwel en zullen ten laatste ook wel onze heilige weg tot de onheiligste weg van de wereld maken. Wel hem, die, als hij dit ervaart, zich niet aan vertwijfeling of verharding overgeeft, maar voor God komt en belijdt: „Tegen U alleen heb ik gezondigd; wat U gezegd hebt van mijn gehele onbekwaamheid en van de heerschappij Uwer genade, is waar. Gij alleen zijt rechtvaardig, ik lig echter in mijn verkeerdheid, ik heb Uw woorden niet willen geloven, maar Gij hebt overwonnen in Uw richten."

Op deze belijdenis bouwde de apostel Paulus een gedeelte van zijn brief aan de Romeinen, en staft uit deze spreuk, dat onze ongerechtigheid Gods gerechtigheid bevestigt - dat God waarachtig is, en alle mensen leugenachtig, - want, men zij jood of heiden, bekeerd of onbekeerd, christen of kind van de wereld - zo men onder de wet wil zijn, als men toch onder genade kan zijn, zo zal het wel openbaar worden, wat de Schrift naar waarheid betuigt: „Er is niemand die rechtvaardig is, ook niet één; er is niemand, die verstandig is, er is niemand, die God zoekt - hun voeten zijn snel om bloed te vergieten, vernieling en ellendigheid is in hun wegen; de weg des vredes hebben zij niet gekend; er is geen vreze Gods voor hun ogen."

Zulke uitspraken van de Heilige Schrift zou men graag van de onbekeerden uitleggen. Ik zeg echter met de apostel dat zij van ons allen gelden, bekeerd of onbekeerd, zolang wij onder de wet zijn, dat is, zolang wij niet van harte geloven, dat wij bij de wet in 't geheel niet deugen en het „doet dat" aan de hand houden, moet aan alle heiligheid en gerechtigheid des vleses de mond worden gestopt, en de gehele wereld, vroom of niet vroom, schuldig staan voor God, opdat het daarbij blijve: „Wij worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is, welken God voorgesteld heeft tot een verzoening, door het geloof in Zijn bloed."

Heeft David dit dan niet lang vóór de daad met Bathséba geloofd? Zeker, maar hij heeft niet als profeet, maar zoals hij als mens daarheen ging en leefde, het er ook voor gehouden, dat hij van zijn kant na zijn bekering iets moest bijdragen. En dat hij, op zichzelf beschouwd, niet meer zo slecht was als weleer. Een andere onderwijzing daaromtrent kon hij van God niet verdragen, en sloeg die in de wind. Thans had hij het echter ondervonden, daarom treedt hij ook tot God in met zijn schuld en belijdt het van harte, dat hij een opstandig, verdraaid en zondig mens is, een onreine en melaatse onder Gods hemel. Dat hij geheel ongeschikt voor Gods wet is, en dat het alles van de vrije, ongehoudene, almachtige genade komen moet. Zo rechtvaardigt hij dan God en veroordeelt zichzelf. Hij tracht het ook niet weer goed te maken met te zeggen: „Weliswaar ben ik deze keer tot een diepe val gekomen, maar hoewel ik mij nu ook geheel onbekwaam betoond heb, zo wil ik van nu af aan tonen dat ik toch geschikt ben voor Gods wet." Nee, dit belijdt hij: „Gij alleen zijt heilig, Gij alleen goed, Uw genade doet het alléén, ik echter deug niet, en niet alleen dat, maar ik heb nooit gedeugd voor Uw wet."

Zie, zegt hij, ik ben in ongerechtigheid, geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen. Dat is juist de rechte zondebelijdenis, dat men er toe komt om het uit te spreken: „Hoe zou uit mij, als uit mijzelf, ooit iets goed kunnen komen, hoe ooit iets reins, dewijl ik, als een verdraaide en onreine, van een verdraaide en onreine ontvangen ben!"

Geliefden! David wentelt de schuld hier niet op zijn moeder, maar hij belijdt dat hij, van het eerste ogenblik van zijn aanwezen af, geheel ongeschikt voor Gods wet geweest is. En wij hebben het hier wel ter harte te nemen, dat Davids moeder een Godvruchtige en gelovige moeder is geweest. David

noemt toch zijn moeder in een andere Psalm, *een dienstmaagd des Heeren*. Hoe kan hij dan evenwel zo iets van zijn moeder zeggen? Evenals Paulus van de vader van de gelovigen, van de rechtvaardigen Abraham zegt, dat hij een goddeloze geweest is, dien God als een goddeloze gerechtvaardigd heeft. David werpt hier zichzelf en zijn moeder met Adam op één hoop. Wat uit vlees geboren is, dat is vlees, en moet geen roem voor God hebben, maar zich van enkel rebellie, verkeerdheid en ongeschiktheid voor de wet schuldig kennen en dit ook belijden. Dat is de waarheid in het binnenste en waaraan God lust heeft. Want dit begrijpt al het vrome vlees niet, en weet dat ook niet uit elkaar te houden, hoe een mens eensdeels een goddeloze zijn kan, onbekwaam tot alle goede werk, een onreine en onheilige, een geheel verkeerde en verdraaide van der jeugd af en voor altijd, een geheel machteloze - en nochtans rechtvaardig, tot alle goed werk volkomen toebereid, nochtans heilig, geheel recht en gezond van lichaam en leden voor God, nochtans zulk een, die zeggen mag: „Ik vermag alle dingen”; en uitroept: „Ik dank God, door Jezus Christus onzen Heere!” Want de natuurlijke mens, de mens zoals hij uit een vrouw wordt geboren, begrijpt niet de dingen die des Geestes zijn, en het natuurlijk verstand verstaat niets, in waarheid en in gerechtigheid, van het geloof. Is men dus bekeerd, zo meent men iets te kunnen en te moeten bij de wet, maar God de Heilige Geest drijft allen, in welke ware genade is, ten laatste wel op de verborgen grond des harten, zodat zij daar geen einde vinden aan al de gruwelen en verfoeiselen. Ja, hoe dieper zij graven, des te verschrikkelijker ziet het er op de inwendige grond uit. Daaraan echter heeft God lust, dat men zich ten laatste in het paradijs bevindt met Adam, zoals men daar meegegeten heeft van de boom - en zo wil God dan, dat men eindelijk in de diepte zijner verlorenheid armen van eeuwige liefde vindt. Zo komt men dan tot de verborgen wijsheid, gelijk David zegt: *“In het verborgen maakt Gij mij wijsheid bekend.”*

Wat is deze verborgen wijsheid? *“Maak mij tot zondaar, als zodanig; ontzondig mij met hysop, en ik zal rein zijn; was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw.* Hoort u het, melaatsen, die van de voorhoven des Heeren uitgesloten bent? Alleen in het geloof is men rein, is men sneeuw wit - hier geen inspanningen meer van eigen of geleende kracht, om de zonde in zich te verzwakken of te doden. De gehoorzaamheid des geloofs is, dat men bidt om de besprenging met het bloed van Jezus Christus, en Zijn reiniging alleen dáárvan gelooft; dat men bidt om de heiliging des Heiligen Geestes, en alleen dáárvan gelooft, dat men zo wit is als sneeuw - zó wordt men ontzondigd, zó komt men van de last van de zonde af, zó wordt men ook recht zondaar gemaakt, welk een groot heilige men ook vroeger moge geweest zijn. Want o, wie op Golgotha vertoeft en met zijn Heere aan het kruis hangt, wie zijn Heere ter rechterhand Gods ziet, en van Hem een Pinksterdag beleeft, die is er blij over dat hij gekruist, gedood en gestorven is - vrijmoedig spreekt hij het uit: „ik ben dood en begraven” - en een zodanige gelooft dat hij sneeuw wit is. Want hier gaat het toe zoals de apostel Paulus in de 2de brief aan de Korintiërs schrijft: „Nu echter, terwijl wij ons in des Heeren heerlijkheid als in een spiegel aanschouwen met ongedekten aangezichte, worden wij naar hetzelfde beeld in gedaante veranderd, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.” Amen.

3^e LEERREDE PSALM 51: 10-12

Gehouden 16 Juni 1850.

Doe mij vreugde en blijdschap horen, dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt. Verberg Uw aangezicht van mijn zonden, en delg uit al mijn ongerechtigheden. Schep mij een rein hart, o God! en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest.

Het is een wondere genadewerking, volgens welke God, uit kracht van de opstanding van Christus uit de doden, in de uitverkorenen zondaar droefheid naar God werkt, en uit deze droefheid een berouw laat voortkomen, een bekering die onberouwelijk is. Droefheid naar God werkt de genade ten dele door de Wet, ten dele door het Evangelie. Deze droefheid naar God is in een iegelijk bij wie ware genade is, zo vaak hij door de macht van de zonde besprongen wordt, en gewaar is geworden dat hij tegen God gezondigd heeft. Naarmate iemand gegrepen wordt door de genade, en ter neergeworpen door de heiligheid van de wet, is deze droefheid sterker. Niet altijd is die bij de uitverkorenen zo levendig voelbaar, dat zij het weten dat er een diepe droefheid naar God bij hen bestaat; het heeft wel eens de schijn alsof zij die droefheid niet hadden; van daar dan het klagen over hardheid des harten, en dat het hart niet breken wil en er geen tranen willen vloeien. Hun angst vermeerdert intussen onder ene

schijnbare verstoktheid onder de zonde. Maar, wanneer de tijd des Heeren daar is en Hij hen genadiglijk aanziet, dan kan het niet anders of de kinderen Gods worden door en door verslagen, zij krijgen behoefte aan troost, zij verlangen het genadige aangezicht des Heeren opnieuw te aanschouwen, opdat zij volkomen van de genade verzekerd mogen zijn. zo werd Petrus geheel verslagen toen de Heere hem aanzag in het paleis van Kájafas, en hij naar buiten ging en bitterlijk weende. En de engelen in de hemel, bij wie blijdschap is over een zondaar die zich bekeert, wisten wel wat Petrus van node had, daarom zeiden zij tot de vrouwen aan het graf: Zegt het aan Petrus. En de Heere wist het nog beter, daarom openbaarde Hij zich ook aan hem op de dag Zijner opstanding. zo was ook David geheel verslagen geworden toen Nathan bij hem was gekomen, en werd het nog meer toen hij op zijn harp van de verborgene wijsheid zong, en hij de ontzondiging in hysop, de vrije rechtvaardigmaking in het bloed van Christus en de heiliging in de Geest van Christus, te zien kreeg. Hoe meer een uitverkoren zondaar de kracht van de vrije rechtvaardigmaking van de genade en van de liefde van Christus en Gods aan zichzelf ervaart, des te meer wordt hij bedroefd en verslagen, omdat hij tegen deze genade en liefde heeft gezondigd, en hoe meer hij daaronder bedroefd wordt, des te minder kan hij het in deze droefheid uithouden. Een ieder die uit Geest geboren is heeft er behoefte aan, dat God zijn ziel in het leven stelle, dat de vrucht des Geestes bij hem zij, welke is vreugde, blijdschap en verheuging. Op de rechtvaardigmaking uit geloof in Jezus van Christus volgt vrede met God, volgt een goed geweten, vreugde en blijdschap in de Heilige Geest. Maar al is het dat men de vrije rechtvaardigmaking gelooft en die voor zich begeert, ja, van dezelve verzekerd is, zo behoort er wederom geloof, wederom genade toe, om ook vrede voor het aangezicht van God te hebben; ook dat kan een mens, een zondaar, zichzelf niet geven; hij kan het uit de hemel niet nemen. Hij moet het uit de mond Gods zelf vernemen, vernemen door het gehoor van het Woord; dat Woord moet hem weder vrolijk maken, en de zorgen en droefheid zijner ziel verzachten en geheel wegnemen, zodat er tussen de ziel en God niets meer in de weg staat.

Daarom bidt David, en geeft hij dit gebed aan de gemeente over, opdat zij in dergelijke omstandigheden ook bidde: Doe mij vreugde en blijdschap horen; dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt. Het eerste woord beduidt zulk een vreugde, welke uit de ogen straalt wegens het goede geweten tot God; het tweede zulk Bene vreugde, waarbij men van alle zorgen ontslagen, van alle strikken van de ongerechtigheid losgemaakt is; het derde is een dansen en opspringen in God, zodat men het als het ware op aarde niet langer kan uithouden, maar in de hemel van de zaligheid

zou willen inspringen. Dit is nu met recht een Godverheerlijkend gebed; want David zegt ten eerste, dat hij de verbrijzelde beenderen niet eens van zichzelf heeft, maar dat God ze hem verbrijzeld heeft; ten tweede, dat hij zichzelf niet troosten, helen en helpen kan en ook niet wil; en ten derde wil hij de ganse hemel hebben en houdt hij het God voor, dat wegens zijn grote zonde en zijn schikkelijke ellende, zijn hart is met weinig niet tevreden te stellen is. - Dat Is de macht van de genade en van de liefde Gods, dat een arm zondaar, hoewel alle liefde en genade onwaardig, niets aan zichzelf, maar alles aan God toeschrijft; zijn volkomen machteloosheid voor God bloot legt, maar van God de liefde, de ganse vrucht des Geestes afsmeekt, om God te dienen naar Zijn welbehagen. Ik zeg dat zulk een gebed een Godverheerlijkend gebed is. Want waar God zulke vreugde en blijdschap doet horen en de beenderen verheugt door de zalving Zijner genade, daar moeten alle duivelen vlieden, en het aanklagend geweten, benevens de verdoemende wet, wijken.

Maar, hoe kan dé Heere God zo iets doen? Het zou een schoon gebed zijn, goede David, indien er behalve de zonde met Bathséba iets heiligs aan u ware. Maar uit deze zonde is het immers openbaar geworden, dat gij buitendien door en door in zonde en verdraaidheid zit, dat er geen vezel meer aan u is, om welks wil de Heere u vreugde en blijdschap zou doen horen en uw beenderen zou verheugen? Dat weet ik wel, antwoordt David. Dat belijdt hij ook voor God, dat hij door en door vol zonde is en dat allerlei verdraaidheid in hem is. Maar de Heere God leert hem dit gebed en geeft het ook aan de gemeente, geeft het aan al Zijn uitverkorene zondaren, opdat zij het ook leren bidden en verstaan, dat de Heere juist een zondaar en niet een heilige met deze vreugde en blijdschap wil vervullen, dat hij juist zulke verbrijzelde beenderen, en niet gezonde beenderen, alzo verheugen wil. Maar waar blijft gij dan met uw zonden en met al uw verkeerdheden? Hier is het gebed: Verberg Uw aangezicht van mijn zonden, en delg uit al mijn ongerechtigheden. Mag echter een mens, een zondaar, die geheel in zonden is geboren, en allerwegen vol zonden is, van de heiligen God bidden dat een rechtvaardig God als het ware een deksel op het aangezicht legge, opdat Hij al die zonden, welke in een mens zijn, niet zie; mag hij bidden dat God als het ware blind zij voor zijn zonden, en dat Zijn heilige hand zich maar gedurig bezig houde met het zonderegister door te halen, hetwelk Hij naar Zijn rechtvaardigheid heeft moeten maken? Ik zou het antwoord schuldig moeten blijven, en zou ook de moed niet hebben zulks te bidden, maar David heeft door de Heilige Geest dit gebed gebeden en gaf het van de gemeente. Op grond daarvan is het antwoord: „Ja", een zondaar, die geheel vol zonden en gebreken is, mag zulks bidden; hij mag uit hoofde van zijn nood bidden, dat het in de genade zó voor hem moge toegaan als in het gewone leven: daarin is immers de liefde blind, en de moeder stoort zich niet aan de kwalen, de vuiligheid en afzichtelijkheid van het kind, maar vindt het daarbij nog mooi, en wil het wel reinigen; ook is zij wel zeer bezorgd wegens de verdraaidheden des kinds, en zou alles graag wegnemen, als zij maar wist hoe daarmee aan te vangen. En als dit nu, in het dagelijkse leven, van de moeder, en in 't algemeen van degenen die elkander liefhebben, waar is, zoude het dan van God niet waar zijn? Dat wist de valse profeet Bileam ook zeer goed, daarom sprak hij aldus van God: “Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jacob, ook ziet Hij niet aan de boosheid in Israël. De Heere, zijn God, is met hem, en het geklank des Konings is bij hem. God heeft hen uit Egypte uitgevoerd; zijn krachten zijn als van een eenhoorn. En zo min de wasvrouw er zich aan stoort of het linnen geheel of half vuil is, maar het vuile goed bij ondervinding kent, en het in het water werpt, er loog en zeep bij doet om alle vlekken weg te nemen, evenzo min stoort God er zich aan als Hij een zondaar wil reinigen, of hij van alle kanten en door en door bezoedeld is; Hij ziet al de vuiligheid niet aan, maar werpt de zondaar in het water Zijner genade, en heeft ook Zijn loog en zeep, om de kinderen van Levi van al hun vuiligheid te reinigen.

Een zodanig gebed te bidden werkt de Heere God in de Zijnen, naar de grootheid Zijner kracht, die Hij gelegd heeft in de opstanding van Christus, opdat de uitverkorene zondaren niet in hunnen dood en slijk bedolven blijven, en daarin omkomen; opdat zij van God afsmeeken: dat hij hen niet alleen van hun zonden moge reinigen, maar dat Hij ook hun aangeboren verdorvenheid en al hun zondig doen, hun afkerigheid tegen de genade en inwendige vijandschap tegen God moge vergeten zijn, en al hun verkeerdheden niet meer gedenke, derhalve de welverdiende straf des eeuwigen doods niet over

hen late komen, en hunnen nood moge verzachten. Zulk een gebed heeft ook de belofte, en ik zou niet weten hoe de genadige en barmhartige God bij een zondaar Zijn genade en barmhartigheid zou verheerlijken en hem zou heiligen, zo niet in dien weg, dat Hij Zijn reine hand tot een geheel en al bezoedelde uitstrekt, en aldus zijn ongerechtigheid uitdelgt; want zonden weg te nemen en ongerechtigheden uit te delgen is Gods werk alleen, en zo begeeft Hij zich dan ook in het slijk en de onreinheid des zondaars in, ziet of bemerkt die niet eens, maar laat zichzelf daarvan veeleer overdekken, op dat Hij er de zondaar uitgered en hem van alle kanten gereinigt hebbe. zo doet God, en geeft de zijn te bidden dat Hij zo doen moge, anders blijft men wel in zijn onreinheid zitten. Maar wat wilde David dan? Wilde hij op zijn zonden blijven zitten? In het geheel niet. God moest op zijn zonden maar niet zien, zich ook aan al zijn verdraaidheid niet storen, om tot hem te komen, om hem te reinigen en met vreugde en blijdschap te vervullen. David belijdt dat hij niets dan zonden heeft en dat hij geheel en al verkeerd en verdraaid is, en dat, zo God zich daardoor wil laten terughouden van hem in hysop te reinigen, hem in het bloed van Christuste rechtvaardigen en in zijn Geest te heiligen, ook met vrede, vreugde en blijdschap in de Heilige Geest te vervullen, hij dan verloren is. Hij belijdt zijn gehele onwaardigheid, maar bidt dat God zich niet daaraan kere, hij bekennt ook dat hij in 't geheel geen goed werk meer heeft, dat het bij hem alles zonde en verdraaidheid is, maar daarom wil hij op die zonden niet blijven zitten; hij belijdt niet zulk een genade noch smeekt die af; waarbij hij zou kunnen toegeven aan alles wat uit het hart voortkomt. Maar, daar het hem nu openbaar is geworden, dat uit zijn hart niets anders voortkomt dan allerhande kwade gedachten, allerlei echtbreuk en moord, allerlei boze streken en boze dingen, bovendien onverstand, zo bidt hij: Schep mij een rein hart, o God! en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest.

De verlegen en bekommerde zondaar zal nu wel willen weten, wat David gemeend heeft toen hij om een rein hart bad, en om vernieuwing van een vasten of zekeren geest. Ten eerste schrijft de apostel Paulus Hebr. 10, vs. 21, 22: „Dewijl wij hebben een groten priester over het huis Gods, zo laat ons toegaan met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, onze harten gereinigt zijnde van het kwaad geweten“; vervolgens kap. 13, vs. 9: „Het is goed, dat het hart gesterkt worde door genade, niet door spijze, door welke geen nuttigheid bekomen hebben, die daarin gewandeld hebben.“ Onder „rein hart“ verstond David een besneden hart, waarin de liefde Gods uitgegoten is. Pij de apostel Jacobus staat geschreven: „Naakt tot God, en Hij zal tot u naken. Reinigt de handen, gij zondaars! en zuivert de harten, gij dubbelhartigen!“ en onze Heere zegt: „Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.“ David bidt om zulk een hart, waarin het recht, door de wet gevorderd, vervuld zij: „Gij zult de Heere uw God liefhebben uit geheel uw hart, uit geheel uw ziel, en uit geheel uw kracht, en uit geheel uw verstand; en uw naaste als uzelf.“ Hij bidt om een besneden, kuis, onverdeeld hart, hetwelk de Heere zijn God aanhangt en Zijn geboden, Zijn rechten, Zijn wegen en inzettingen gekozen heeft, opdat het niet meer wankel tusschen het onzichtbare en het zichtbare, tusschen God en het eigen Ik, tusschen God en vlees, tusschen de geboden des levens en de begeerlijkheid, welke, ontvangen hebbende, zonde baart, terwijl de zonde, voleindigd zijnde, de dood baart.

David maakt zich intussen geen voorstelling van zulk een hart, zoals ik het wel eens in een boek afgebeeld zag - als een hart, dat eerst vervuld is van vele duivelen, zwijnen en allerlei wangedrochten, en dan daarna vervuld is van de zon van de genade, van welker stralen de duivelen, zwijnen en andere gedrochten uit het hart weg vlieden, totdat er eindelijk geen duivelen of zwijnen meer zijn en het hart alleen vervuld is van de gekruisigden Christus. Want hoewel ik van de een kant zulk een beeld zou kunnen goedkeuren, zo maakt men zich toch een verkeerde voorstelling van de zaak, en geraakt op schrikkelijke dwaalwegen, tot vertwijfeling of opnieuw tot wereldsgezindheid en onverschilligheid tegen het heilige gebod, wanneer later de zwijnen en duivelen, men weet zelf niet hoe, zich weer in het hart begeven hebben. Als David om een rein hart bidt, zo bidt hij om een ander hart, en toch is het hetzelfde hart, waarvan het waarheid zal blijven: „Al het gedichtsel van de gedachten des harten is te allen dage alleenlijk boos“ - het is hetzelfde hart waarvan Jeremia klaagt: „Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja dodelijk is het, wie zal het kennen?“ En evenwel, met dit hart begeert hij van God dat het niet meer arglistig zij, dat het de levenden God niet meer verlate, maar van nu aan Hem voor

altijd gekozen hebbe, met verzaking van al het overige; zodat hij in zijn hart wel duivelen en zwijnen zal zien, maar nochtans met dit hart en met al deszelfs innigste vezelen vasthouden zal aan eeuwige ontferming, en alzo aan het gebod des levens. Daarom bidt hij ook om vernieuwing van een vaste geest, dat is van een geest die genade vasthoudt, en op de grond van de genade zó gezonken is, dat hij zich niet meer met allen wind van de leer en opblazing des duivels, om de wille van het vlees laat bewegen en omvoeren of van dezen grond laat afslaan, maar rustig voor anker blijft liggen in het water van de genade, macht en trouw van de waarachtige en almachtige God, die hemel en aarde bezit.

David heeft een afkeer van alle halfheid; hij denkt: Het moet geheel zijn of het is niets. Hij belijdt: „In ongerechtigheid ben ik geboren, vol zonde ben ik, ja verdraaid tot in het diepste van mijn hart en bestaan, maar die God die mij van mijner moeders lijf aan heeft gekend, dien ik van mijn jeugd af gekend heb, wiens genade, ontferming, trouw en goedheid ik in duizend wegen heb ondervonden, dien kan ik niet laten varen. Hij moet mij geheel en onverdeeld hebben zoals ik ben, en dit hart, zoals het is, moet Hem geheel en onverdeeld aanhangen, eren en liefhebben, voor Hem moet al het overige wijken. Maar hoe kom ik er toe, dat dit hart Hem onverdeeld aanhange?" Hij gevoelt ten volle, dat dit alléén een werk van almachtige genade is. Moet het zijn daar, waar niets is, zo is het een werk gelijk aan dat van de schepping, toen God sprak; Daar zij! en daar werd. Daarom bidt hij: „Schepp het mij, o God!" Hij zoekt het einde des gebods, hetwelk is liefde uit een rein hart; hij begeert de Heere uit een rein hart aan te roepen, Hem lief te hebben in onverderfelijkheid. En was zijn geest vroeger vast, om aan genade te houden, maar was hij door verleiding des duivels uit deze vastigheid uitgevallen, zo bidt hij nu om vernieuwing van dezen geest, opdat hij wedergekeerd zij tot zijn vastigheid, en van nu aan daarin goed bewaard blijve; opdat de zonde van de eigengerechtigheid en van de waanwijsheid tegen Gods woord hem niet op nieuw ter neerstorte.

Dat is nu wel een man naar Gods harte, die lieve broeder David, die daar bidt: „Schepp mij een rein hart, o God!" - Bedenk dat van Saul geschreven staat, dat God hem een ander hart gaf, zou dit dan niet zoveel te meer van David waar zijn? Of, met welk een hart greep David, als jongeling, de leeuw en de beer aan, toen zijn schapen in gevaar waren? Met welk een hart naderde David tot de Filistijn Goliath en wierp hij deze sterke reus de gladde steen in het voorhoofd? Met welk een hart verschoonde hij Saul bij herhaling? En wat was dat voor een hart, van welks volheid de mond overvloedde in de plechtige woorden tot Michal, nadat hij voor de ark des Heeren gehuppeld had met alle macht: „Ik zal spelen voor het aangezicht des Heeren die mij verkoren heeft. Ook zal ik mij nog geringer houden dan alzo, en zal nederig zijn in mijn ogen, en met de dienstmaagden, waarvan gij gezegd hebt, met dezelve zal ik verheerlijkt worden?" Of was dat geen rein hart, waarin de gedachte opkwam: „Zie, ik woon in een cederen huis, en de ark Gods woont in het midden van de gordijnen?" Vloede zijn gebed: „Gij hebt over het huis Uws knechts gesproken tot van verre heen"; vloeden zijn vroegere psalmen, gebeden en daden, die ons beschreven zijn, niet uit een rein hart? Had hij dit hart dan verloren? - o, juist een rein hart bidt: „Schepp mij een rein hart, o God!" en een vaste geest bidt juist: „Vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest!" - Dáárin, zeg ik, is David juist een man naar Gods hart, en hij bewijst het, dat geen slinkse geest in hem is, en dat hij de kromme wegen verfoeit. David houdt niet vast aan vorige vroomheid; hij zegt niet: „Ik heb toch een goed en rein hart"; hij houdt niet vast aan zijn vorig rein hart, en zegt niet: „Het is nu onrein geworden, maak gij het weder rein". Maar hij wil een gans ander hart hebben, dan hij tot hiertoe gehad had. zo bindt hij dan al Zijn vorige werken, zijn weg, zijn ervaringen, innerlijke bewegingen en liefde tot God, al de deugden en genadegaven die hij te voren heeft gehad, in één bundeltje tezamen en werpt dit in de dood - en bidt: „Schepp mij een ander, een nieuw, een rein hart." Daarentegen werpt hij de vorige genade, als genade, niet van zich of uit zich weg; de genade, zegt hij, is staande gebleven, maar hij is in zijn binnenste overhoop geworpen, en heeft zich aan het wankelen laten brengen, en toen heeft hij zijn hart aan de zonde en de lust overgegeven. Maar ach, dat de vaste geest in zijn binnenste mocht vernieuwen, opdat hij aan genade vasthield!

Zoo wil David dan niet op de zonden blijven zitten, en hij bidt niet om genade ten einde in de

zonden te volharden, maar hij werpt zichzelf weg, breekt de staf volkomen over zich, belijdt dat hij alles bedorven heeft, dat hij geheel en al zonde en verdraaidheid is. Maar hij wil de waarachtige heiligmaking, de heerschappij der genade, vastigheid des geloofs, een onverdeeld God aanhangen. En alzo hij alles bedorven heeft, vraagt hij er niet naar, wat vroeger door hem goed moge gedaan zijn, om zodoende kentekenen van de genade bij zich te zoeken, maar hij gaat tot God, zijn Schepper, en bidt Hem dat Hij alles weer herstelle, opdat alles door en door rein en nieuw zij.

Nu legge een iegelijk zich de gewichtige vraag voor: Heb ik een rein hart, heb ik in mij een vasten geest? en wie zich met David veroordeelt die zie niet naar, hetgeen achter hem is, maar strekke zich uit naar hetgeen vóór hem is - naar God, naar de levenden God en almachtigen Schepper, en bidde met David: „Schep mij een rein hart, o God! en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest." Amen.

4^e LEERREDE PSALM 51: 13, 14.

Gehouden 23 juni 1850.

Gezongen Ps. 19 vs. 5, 6

Ps. 119: 85

Ps. 103: 7.

Verwerp mij niet van Uw aangezicht, en neem uw Heilige Geest niet van mij. Geef mij weder de vreugde Uws heils; ende vrijmoedige geest ondersteune mij.

Indien deze oprechtheid in ons ware, voor God te willen bekennen hoedanige overtreders van Zijn heilige wet wij allen zijn, zo zou het geloof van de misdadiger meer in ons leven die zichzelf veroordeelde, op des Heeren onschuld zag, de Heere rechtvaardigde en tot hem zei: *Heere, gedenk mijner!* Waar moordenaarsgeloof is, daar verheerlijkt zich ook moordenaarsgenade. Het is niet goed, dat de mens, zich verheft tegenover de echtbreker en moordenaar David, dat hij van zijn diepe val spreekt, daar wij toch allen deze diepe val dagelijks doen. Of oordeelt de wet alleen naar de letter? Oordeelt zij niet naar de geest waaruit zij is voortgekomen? Is de wet niet geestelijk? En wie is nu de man of de vrouw onder ons, die heiliger zou zijn dan Paulus, die uitriep: „Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods!” Of wie is hij, die heiliger is dan David, de man naar Gods hart?

Zo spreekt de waarachtige getuige, onze Heere Jezus Christus: „Gij hebt gehoord dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet doden. Maar wie doodt, die zal strafbaar zijn door het gericht. Doch Ik zeg u: zo wie te onrecht op zijn broeder toornig is, die zal strafbaar zijn door het gericht; en wie tot zijn broeder zegt: Ráka! (niets waardig) die zal strafbaar zijn door de grote raad. Maar wie zegt: Gij dwaas! Sie zal strafbaar zijn door het helse vuur.”

En nogmaals: „Gij hebt gehoord, dat van de ouden gezegd is: Gij zult geen overspel doen. Maar ik zeg u, dat zo wie een vrouw aanziet, om dezelve te begeren, die heeft alreeds overspel in zijn hart met haar gedaan.” Als wij deze uitleg van Gods geboden niet als vergeefse hoorders horen, maar bedenken wat dagelijks uit het hart des mensen, dus ook uit ons hart voortkomt, en wij het weten dat er geschreven staat: „Vervloekt is een iegelijk, die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek van de wet, om dat te doen”; dan dienen wij de 51ste Psalm wel dagelijks voor ons te nemen opdat uit de grond van de ziel slechts dat gebed voortkome: „Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid Uwer barmhartigheden.”

Waarlijk, waar de beenderen verbrijzeld zijn, daar houden de overleggingen wel op hoe het bij David mag gesteld zijn geweest in de zaak met Bathséba en Uria. Want daar heeft men eigen ellende genoeg, zonder nog te spreken van deze of geen hartstocht die soms met vernieuwde kracht losbreekt. Daar heeft men dan echter ook de ware troost van deze Psalm, zo dat die ons dan als uit de ziel gebeden is; daar smaakt men aan de een kant de zoetheit van het evangelie, die elk woord van dezen Psalm medebrenge, en van de andere zijde is men zo zeer vervuld van zijn onwaardigheid en van de soevereiniteit Gods om te behouden of te verderven, dat men alleen in Zijn vrije genade en barmhartigheid de grond van zijn zaligheid ziet en daarvan zijn heil verwacht.

Zo lag het bij David toen hij bad: „*Verwerp mij niet van Uw aangezicht, en neem uw Heilige Geest niet van mij.*”

Met de woorden: *Verwerp mij niet van Uw aangezicht*, belijdt hij terstond zijn diepe onwaardigheid en Gods soevereiniteit en vrijheid om te verderven of te behouden. Hij gevoelt en weet het, dat hij

vanwege zijn zonde billijkerwijze verwerpelijk is, maar bidt zulks ootmoedig af. Hij drukt zich evenzo uit in een andere Psalm: „Zo gij Heere! de ongerechtigheden gadeslaat; Heere! wie zal bestaan?" Het is verschrikkelijk als iemand voor de voeten van een machtig vorst neerligt en om genade en pardon bidt, dat de vorst hem dan niet doet opstaan en hem genadig aanziet, maar tot zijn dienaren zegt: „Doet de overtreder weg van mijn aangezicht!" Zo ging het de goddeloze Haman; de kamerlingen des konings moesten zijn aangezicht bedekken en hem verwijderen, opdat zijn tegenwoordigheid de majesteit van de koning niet langer beledigde.

Voor de hoogste Majesteit liggen wij allen in onze schuld, en met onze zondige tegenwoordigheid beledigen wij Zijn heilig aangezicht. Zo zij en blijve het dan ook onze bede: „Verwerp mij niet van Uw heilig aangezicht!" Er zijn er enigen onder ons, die gerust zijn dat zij voor Gods aangezicht bestaan zullen op grond van de reeds ontvangen genade, op grond van hun geloof, terwijl zij ondertussen voor Gods Soevereiniteit nog nooit zijn vedergevallen. Deze moeten hier van David leren, hoe een in waarheid verootmoedigde ziel tot God nadert. David had toch van Nathan gehoord: „De Heere heeft uw zonde weggenomen, gij zult niet sterven." Nu verheft hij zich echter niet voor de soevereine God, zeggende: „Gij hebt mijn zonden vergeven, Gij hebt mij verkoren, ik heb genade, ik heb het geloof, ik heb de liefde, daarom kunt Gij mij niet verwerpen, ik behoor immers in Uw tegenwoordigheid".

Maar hij belijdt voor God, dat hij om zijn weerspanningheid en aangeboren verdraaidheid niet anders had verdiend, dan dat de Heere hem van Zijn aangezicht verwierp. Trouwens, geschonken genade, gegeven geloof, in Christus Jezus ingewerkte liefde, (want wat hebben wij dat wij niet van God hebben) verplichten God niet om ons zalig te maken. Integendeel, alle gaven maken ons des te verdoemens-waardiger, als wij die niet aanwenden tot dat einde, waartoe ze ons geschonken zijn, maar met die gaven zondigen. Als God ons voor Zijn heilig aangezicht wil laten leven en blijven, zo is dit Zijn welbehagen, Zijn soevereine wil, en dit heeft alleen grond in Zijn eeuwige vrije barmhartigheid. Hij doet dat alleen om de wil van Hem, die zich aan het kruis onder de soevereiniteit Gods heeft laten vernietigen voor ons, en geroepen heeft: „Mijn God, mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?" Van onze kant verdienen wij elk ogenblik, om de minste begeerte en de verborgenste gedachte die tegen een van Gods geboden in ons opkomt, dat wij van Gods aangezicht verworpen worden.

O, mijn geliefden! Dat deze ootmoedige belijdenis in ons zij, zo zullen wij vrezen voor God, en dan moet de lichtzinnigheid ophouden waarmede men dikwijls zegt: *God moet alles doen*; zonder dat het ons om iets Goddelijks te doen is; de lichtzinnigheid ook, volgens welke menigeen waant dat God het zo nauw niet neemt, en denkt: ‘eenmaal verkoren, eenmaal begenadigd, eenmaal bekeerd, blijft toch verkoren, begenadigd, bekeerd.’ Want wij vernemen hier van David wel wat anders: die is ongerust dat God hem van zijn aangezicht mocht verwerpen. Daar ligt deze oude Christen, deze profeet Gods, die liefelijke in Psalmen Israëls, aan de voeten van de allerhoogste Koning van hemel en aarde. Alle ontvangen genade, al zijn ervaringen, al het vroegere, geheel zijn weg, alles is hij kwijt geraakt. Wat heeft dat veroorzaakt? Zijn zonde. Daarom belijdt hij het, dat hij waardig is van Gods aangezicht verworpen te worden.

Denkt iemand: „Ik heb tot nog toe niet gedaan wat David gedaan heeft", die wete dat deze gedachte alleen erger is voor Gods rechterstoel, dan Davids zonde, want hij verheft zich boven zijn broeder David - en voor God, die met duizend ogen ziet, is er geen reïne uit de onreinen.

Daarentegen handelt David niet als de huichelaars, die, omdat ze niet met hun schuld voor God willen komen, (welke zij steeds op God, of op de naaste en van zich af werpen) met Kaïn zeggen: „Ik moet mij voor Zijn aangezicht verbergen; mijn misdaad is groter, dan dat zij vergeven worde"; trappende met zulke woorden God op het hart, daar zij Hem Zijn grondeloze barmhartigheid als 't ware in 't heilige aangezicht werpen. Nee, David wil niet weg van het heilige aangezicht Gods, gelijk de eigengerechte van het aangezicht van een rechtvaardige liever weg en alleen is en het aangezicht van een rechtvaardige schuwt, omdat hij zich voor Hem over zijn goddeloosheid bestraft voelt. David spreekt het uit, dat hij zonder Gods aangezicht niet leven kan, en handelt als Mozes, die ook zei: „Indien Uw aangezicht niet meegaan zal, doe ons van hier niet optrekken." Had hij toorn in Gods

aangezicht gelezen, de heilige afkeer van alle verdraaidheid, verkeerdheid, zonde en misdaad. Zo had hij niet minder de liefelijkheid, het blijdschap en vreugde mededelende, het gunst betonende, het leven aanbrengeende, het medelijden, genade en barmhartigheid betonende, het zijn ziel rust gevende, het eeuwig liefelijk reine in het aangezicht van God gelezen. Voor dit aangezicht alleen kon hij adem scheppen, leven, alleen gelukkig en zalig zijn. Zonder dit aangezicht is alles een woestijn, een hel. En hoewel hij zich nu waardig voelt van hetzelfde verworpen te zijn, zegt hij toch niet met het oog op zijn verdraaidheid: „Ik ben van Uw aangezicht verworpen”, maar: „*Verwerp mij niet van Uw aangezicht.*”

Zie, Geliefden! dat is de kracht, die God gewrocht heeft in Christus, toen Hij hem uit de doden heeft opgewekt, dat een mens, een zondaar, aldus tot de allerhoogste God spreekt: ‘Hoewel ik zo geheel en al verkeerd, verdraaid en verdorven ben, lig ik toch met al mijn zonde, schande en afschuwelijkheid voor Uw heilig aangezicht, hier moet ik blijven, ik kan het nergens anders uithouden - ik ben waardig dat Gij mij verwerpt, maar Uw aangezicht is nochtans liefelijk, alhoewel het toorn, verwerp Gij mij maar niet. Als ik maar voor Uw aangezicht mag blijven zoals ik ben, dan ben ik toch gelukkig. Zie mij weer vriendelijk aan, wees goed op mij, laat Uw vriendelijk, liefdevol vaderlijk aangezicht over mij lichten, dan ben ik zalig.’

En neem uw Heilige Geest niet van mij. Wonderbaar gebed! Ik ben voor Uw aangezicht; - verwerp mij niet van Uw aangezicht! Ik heb uw Heilige Geest; - neem uw Heilige Geest niet van mij! Zó staat het evenwel geschreven, hoewel ook duizenden hier liever zouden willen lezen, gelijk zij dan ook op hun wijze bidden: ‘Geef mij Uw Heilige Geest weer’. Wat het „Uw” hier betekent, valt hun niet eens in. Het is als of David de woorden des Heeren Jezus gehoord heeft, die duizend jaren na hem zijn uitgesproken geworden: „Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijve in van de eeuwigheid. Hij blijft bij ulieden, en zal in u zijn”.

Deze Trooster was ook hem gegeven bij zijn bekering, en was ook bij hem en in hem gebleven, anders had hij niet gebeden: *Neem de Geest niet van mij.* Maar hoe? Was dan Gods Heilige Geest in hem gebleven toen hij zondigde met Bathséba, toen hij overlegde hoe Uria te bedriegen en hem eindelijk aan een gewisse dood prijs gaf?

Mensenkind, u ziet het pak met zonden dat David aankleefde, maar het pak met zonden dat op uw schouderen drukt, maar de weg vol overtredingen waarop u gegaan bent, ziet u niet. Antwoord mij. Onze getrouwe Hogepriester sprak tot Petrus: „Simon, Simon! ziet, de satan heeft ulieden zeer begeerd, om te ziften als de tarwe. Maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude.” Wat is geloof zonder de Heilige Geest, ja, wat is het geloof anders dan Gods Heilige Geest in ons? Waar was het geloof van Petrus toen de satan hem zifte, toen Petrus in het paleis van Kájafas zich vervloekte en zwoer: „Ik ken de Mens, niet!” Was de Heilige Geest van hem genomen, was hij weg? Het zou in strijd zijn met de woorden des Heeren, dát te willen beweren. En wanneer het geloof, de Heilige Geest niet van Petrus werd weggenomen in het paleis van Kájafas, dan ook niet van David, toen hij tot Bathséba inging. Zie maar hoe het geloof ontvlamde toen de Heere Petrus aanzag, hij ging naar buiten en weende bitter.

Hoor nu, hoe de Heilige Geest in de raderen is. Toen Nathan tot David was gekomen vastte hij en weende bitter en riep: „Wees mij genadig, o God! naar Uw goedertierenheid - neem uw Heilige Geest niet van mij.” Maar hoe, David? Weet u, gelooft u, verstaat u des Heeren woord en belofte niet: „Mijn Geest zal bij u blijven en zal in u zijn, Hij blijft bij u. Zo’n verbond maak Ik met u. Mijn Geest zal van uw mond niet wijken?”

Ach ja, zo is het lichtzinnig geloof waar het niet om Gods Heilige Geest te doen is. Waar echter ware genade is, daar houdt men God niet meer verplicht Zijn beloften na te komen als men tegen de stem en drang van de Heilige Geest aan gezondigd heeft. Maar daar is de belijdenis, dat men het waard is en met zijn zonden verdiend heeft, dat God zijn Heilige Geest wegneme. Niet dat David vreesde dat God zo veranderlijk is, maar hij is de inwoning van deze hoogheerlijke Gast onwaardig, omdat hij die zo diep bedroefd heeft.

Het is ons zeer nodig, dat wij deze bede ter harte nemen, wij die weten dat niemand Jezus *een Heer* kan noemen, zonder de Heilige Geest, en dat geen genade of gave voor God voldoende is, noch met de zaligheid is verbonden zonder Gods Heilige Geest. Wie gemeenschap met de Vader en met de Zoon heeft, die heeft dit in gemeenschap des Heilige Geestes. Hij weet dat Christus deze Trooster heeft verkregen, om ons in alle waarheid te leiden, om het alles te nemen uit de volheid van Christus en het ons te verkondigen. Ook weet hij dat deze Geest als een Geest van de waarheid, van de tucht, des geloofs, van de genade en des gebeds van de Vader gegeven is, op dat wij door dezelve geheiligd en tot op de toekomstige verlossing verzegeld zouden zijn. God heeft deze Geest gegeven als het bewijs en Onderpand, dat Hij met ons verzoend is door de dood van Zijn Zoon. Alleen in deze Geest hebben wij toegang tot de genade en tot de geopende bron tegen de zonde en onreinheid. Alleen door deze Geest hebben wij en genieten wij de zekerheid onzer zaligheid. God de Vader geeft Hem, en wie de Geest niet heeft, die behoort de Heere Jezus niet toe, maar zichzelf. De Zoon zendt de Geest van de Vader, en alleen waar die Geest is, is een wandelen in Gods wil en wegen.

Dat wij de Geest ontvangen, dat Hij in ons woont als in Zijn tempel en dat Hij bij ons blijft, is enig en alleen vrije genade, hangt alleen van Gods Soevereiniteit af, is alleen vrije ontferming, naar Gods welbehagen over ons in Christus Jezus. Daarom hebben wij alle reden om dagelijks te bidden: *Neem uw Heilige Geest niet van mij!* Indien wij ten minste deze Geest ontvangen hebben. Ook hebben wij alle reden om Gods ontferming gedurig te prijzen, als wij bedenken hoe wij dagelijks, ja elk ogenblik tegen Gods gebod met gedachten, woorden en werken zondigen en zijn Heilige Geest bedroeven, maar dat God nochtans Zijn Geest niet van ons genomen heeft. Hoe evangelisch is echter dit gebed, waarin de uitverkorene Gods genade, trouw en ontferming prijst, dat Hij Zijn Heilige Geest nog niet van hem heeft genomen, en daarentegen met ootmoed van God smeekt, dat Hij niet naar verdienste met hem moge handelen, deze Geest niet van hem moge nemen.

Wat David van deze Heilige Geest Gods verwacht, legt hij open in de woorden: ***Geef mij weder de vreugde Uws heils; en de vrijmoedige geest ondersteune mij.***

Zie, hij wil weer troost van God hebben door deze Heilige Geest, dat God door deze Geest hem al datgene herinnere wat hij voorheen zo dikwijls van Hem vernomen had en wat Hij in Zijn woord tot de armen en ellendigen spreekt. David was bedroefd met een droefheid naar God, want Gods heiligen en rechtvaardigen worden diep, zeer diep bedroefd over al hun doen, verkeerdheid en verdraaidheid, daarom willen zij altijd van God getroost zijn door Zijn Heilige Geest. God de Heere legt hun deze bede in de mond. Gods heil waarmede zij voor en na getroost moeten zijn, is niets minder en geen ander dan onze lieve Heere en Heiland Christus zelf, de eniggeboren Zoon des Vaders.

Als God ons, die verslagen zijn, met Zijn Christus troost, ons troost met de volkomen gerechtigheid die Hij heeft aangebracht, zodat God ons om Zijntentwil Zijn gunst verleent en ons deze gerechtigheid toeëigenen en schenken wil, dan zijn wij in waarheid getroost. Dat is de mening van de woorden: „Geef mij weder de vreugde Uws heils”, dat is, van Uw Jezus. Zie, zo wil David al dieper en dieper in het heiligdom in, daarom bidt hij ook: „de vrijmoedige geest ondersteune mij”, namelijk dat ik het wagen durf om toe te gaan tot de troon Uwer genade. Wagen?

Ja wagen, hoewel men er niets bij waagt. In het hart van de kinderen Gods is, bij het diep gevoel en het bewustzijn van hun verdorvenheid, een staan van verre, een zekere vreze en schroom, want als alle vertrouwen op uiterlijke gerechtigheid is opgegeven, och, dan heeft men zo'n vervaard en schroomvallig geweten; de genade is inderdaad groot, o, hoe gelukkig zou men zijn als men haar gevonden had! Maar de onwaardigheid, maar de schuld, maar de zonde, hoe groot is die niet? Daar is het dan geen menselijk werk, noch menselijke kracht of moed dat men toegaat tot de Troon om genade, en er is geen mens, die, hoe diep zijn nood moge zijn, zoiets tot stand brengt. Maar daar is het de Heilige Geest Gods die de uitverkoren zondaar als onder de armen vat, hem liefelijke, troostlijke woorden ingeeft, zodat hij moed krijgt, en in weerwil van alle helse stormen, golven en

baren, het anker van de ziel (men weet zelf niet hoe) geworpen wordt in de grond van de eeuwige barmhartigheid Gods en genade van Jezus Christus. Daar ligt dan het schip voor anker - geen duivel trekt het anker uit de grond of verbreekt de keten van de zaligheid - en vervuld is de spreuk: „De volmaakte liefde drijft de vrees buiten.”

Deze Geest heet daarom een vrijmoedige, ook een gewillige of vorstelijke Geest, want door deze Geest waagt het een zwakke en over zijn verdorvenheid wenende, met de duivel een lans te breken, als het er om gaan moet of het bloed van Jezus Christus, de Zoon van God, een gans onreine van alle zonden reinigt, of niet. Door deze Geest waagt het een versaagde en met vreeze des doods bevangene, (hoewel de wet het verbiedt,) in te gaan in het heiligdom waar God woont tussen de Cherubim, de zoom van Zijn kleed aan te raken en zich in Christus Jezus aan Zijn Vaderhart te werpen.

Verootmoedigen wij ons voor Gods Soevereiniteit; bekennende dat wij dagelijks, ja elk ogenblik, voor Zijn hoge Majesteit schuldig staan aan de overtreding van het zesde, zevende en tiende gebod - ja van al de geboden - en verbinden wij onze zaligheid aan Gods vrije barmhartigheid, dan zal Hij ons geleerd hebben, van Hem af te smeken datgene wat in het hart eens mensen van zelf nooit opkomt; dat wij namelijk eeuwig voor Zijn aangezicht mogen blijven, dat Zijn Heilige Geest in ons blijve, dat de vreugde Zijns heils ons vervulle en dat Zijn koninklijke Geest ons standvastig bij de genade doe blijven. Amen.

5^e LEERREDE PSALM 51: 15, 16.

Gehouden 30 Juni 1850

Gezongen Psalm 147 : 57

Psalm 22 : 12.

*„Zo zal Ik de overtreders Uw wegen leren; en de zondaars zullen zich tot U bekeren.**Verlos mij van bloedschulden, o God, Gij God mijns heils: zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen.*

„Jaagt de liefde na, en ijvert om de geestelijke gaven, maar meest dat gij moogt profeteren. Die profeteert, spreekt de mensen stichting, en vermaning en vertroosting"; zo schrijft de apostel Paulus aan de gemeente te Korinthe. Wat is profeteren? Het is hetzelfde wat men ook noemt „de tale Kanaäns spreken"; het is: woorden spreken van een gezond verstand; niet woorden die de menselijke wijsheid leert, maar die de Heilige Geest leert; woorden die dit aankondigen: „Zo en zo was ik, zo en zo ben ik, maar zo en zo is God in Christus Jezus, en dat en dat doet Hij aan allen die op Hem wachten."

Naar deze gave van de profetie streefde ook David, toen hij hier zei: *zo zal ik de overtreders Uw wegen leren; en de zondaars zullen zich tot U bekeren.*

Had hij dat te voren niet gedaan? Had hij de gave van de profetie niet gehad? Zeker. Zo zeker als hij voorheen een rein hart gehad heeft, zo zeker had hij ook de gave van profetie. Maar hier hebben wij een bede, zoals God die werkt in de harten van de Zijnen, naar de macht welke Hij in de opstanding van Christus gelegd heeft. Hoe ziet het er gewoonlijk bij ons uit? Als wij geen ogenblikkelijke zonden zien, zo zouden wij willen spreken en getuigen van God, van Christus, van Zijn genade. Hebben wij daarentegen iets bedreven wat niet behoorde, dan werpen wij aanstonds de genade van ons, laten ons de mond stoppen, en het aanklagend geweten, geholpen door de duivel, drijft ons in een hoek. Omdat wij het bedorven hebben, denken wij dat alle hoop van zaligheid voor ons verloren is, en in ons binnenste horen wij een stem die ons zegt: „Hoe, zou zo'n verdorven mens als jij bent de Naam van God en van Zijn genade op de lippen nemen?" Maar hoe ook het aanklagend geweten, met behulp van de duivel en van de eigengerechtigte wereld, ons moge willen neerhouden, de Geest van God laat de kinderen Gods toch wel tot doorbraak komen, opdat zij met het hart geloven en met de mond belijden; opdat zij de genade niet laten varen, maar haar belijden voor de ganse wereld. De Geest Gods werkt in hen, dat zij bidden om de vrijmoedige Geest, opdat deze hen ondersteune om in te gaan in het binnenste heiligdom, en om ook aan anderen mede te deden wat zij daar gevonden, gesmaakt en ervaren hebben. Daar bidt David dan ook om.

„De overtreders", zegt hij, „zal ik Uw wegen leren; en de zondaars zullen zich tot U bekeren."

„Overtreders" zijn hier rebellerenden tegen de genade, verbrekers en verstoorders van de orde die God vastgesteld heeft. Onder „wegen Gods" verstaat David hier de wijze waarop God de wederhorigen arm, naakt, blind en ellendig maakt; hoe Hij hen verootmoedigt en hoe Hij hun vervolgens een vrije woning bouwt, om daarin eeuwig met God te wonen en alles om niet te hebben onder de Vaderlijke, liefelijke, zachte en milde regering van zijn genade.

„Gods wegen" wil dus hier zo veel zeggen als Gods verootmoedigingen, en overigens Zijn genade, goedheid, liefde, trouw, waarheid, ontferming.

„Leren" is hier niet alleen aanwijzen, aantonen, maar veeleer aansporen, aanzetten om in deze wegen te wandelen, dus aansporen met vermaning, bestraffing en vertroosting.

Dit zijn wonderbare, heerlijke, evangelische woorden, waarbij David tot God zegt: 'Als de vrijmoedige

Geest mij maar ondersteunt, dan zullen allen, die nu nog niets van de koninklijke heerschappij Uwer genade willen weten noch verstaan, en die menen dat zij zonder zonden zijn, het van mij vernemen hoe zwak de ladder is waarop zij tot U willen opklimmen, en hoe machtig de armen van Uw genade zijn.'

„Ik zal hun Uw wegen leren." 'De uitgangen van de wegen des doods, van alle menselijke gerechtigheid en van het willen en lopen des vleses zullen zij vernemen, en het vaste, heilige en zekere van de weg van Uw genade en van de rechtvaardigheid, welke de mens uit geloof wordt toegerekend - en dat zult Gij, o mijn God, er van hebben, dat zondaren, dat tollenaren en hoeren, echtbrekers en moordenaars, achterklappers en lasteraars, afgodendienaars, ongehoorzamen en onteerders van Uw heilige Naam, een geheel ander hart en andere zin tot U zullen bekomen, ook geheel andere gedachten van U zullen opvatten, wanneer zij van mij horen dat U een Heiland van arme zondaren bent, en dat Gij U over hen, zoals zij zijn, wilt ontfermen. Ik zal hun Uw wijd uitgebreid en verzoend hart voorhouden, dat hart, dat arme zondaren in zich wil opnemen om hen voor eeuwig gelukkig te maken. En als dan degenen die in zonden en schande voortleven, horen zullen welk een goed, genadig God en Ontfermer U voor hen zijn wilt, welke zaligheid zij bij U kunnen vinden, en welk een rampzalige dienst de dienst van de zonde is, zo zullen zij zich tot U omwenden en Uw genadig aangezicht zoeken.'

Maar hoe? Een overtreder, wil die aan overtreders Gods wegen leren? Dat moet toch een heilige doen? Zeker, maar voor God is deze een groot heilige, en de beste doctor en professor, hij die niets meer van zichzelf weet, dan dat hij een overtreder is. Die, wanneer God zegt: „Ik heb geweten, dat gij gans trouwloos handelen zoudt, en dat gij van de buik af een overtreder genoemd zijn - om Mijnentwil, om Mijnentwil zal ik het doen", uit zulke woorden een buitengewone troost scheidt en de zekerheid van de zaligheid smaakt.

Overtreders, onderzoekt uw hart en wees zo eerlijk om op te merken of uit uw hart niet allerlei boze gedachten, echtbreuk, moord, dieverij, lastering en onverstand voortkomen. Dat mag uit het hart des mensen niet voortkomen. Overtreders, u meent dat de zonde door de genade in u gedood is, dat gij op een meer evangelisch standpunt staat dan David. U kunt van uzelf zeggen: Ik heb nog nooit Uw gebod overtreden, ten minste in lange tijd niet, in vele jaren niet - en wanneer een arm zondaar, die echter eerlijk op ontferming hoopt, met u spreekt, moet hij wel vragen: of men nog op een andere wijze dan door genade zalig kan worden? Ten minste daar de zonde in u gedood is, bent u zonder zonde, dus volkomen genoeg dat u de gerechtigheid naar verdienste, en dus als loon worde toegerekend.

Hoort nu Gods wegen: Uw broeder is gekomen, die al zijn goed met hoeren heeft doorgebracht. En - als hij nog verre was, zag hem zijn vader en werd met innerlijke ontferming bewogen; en toelopende, viel hem om zijn hals en kuste hem; en - de vader hoorde niet eens naar de woorden: „Vader! Ik heb gezondigd en ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden." Maar de vader zei tot zijn dienstknechten: „Brengt hier voort het beste kleed en doet het hem aan, en geeft een ring aan zijn hand en schoenen aan de voeten; en brengt het gemeste kalf en slacht het, en laat ons eten en vrolijk zijn."

Gij overtreders, op de heilige weg zal geen onreine gaan, en wat is onreiner, dan hetgeen zich inbeeldt rein te zijn? Van onszelf komen wij noch door tranen noch door zuchten door de enge poort, en door de poorten van de eeuwigheid komt slechts door wat niets is. Wanneer u overtreders zult geworden zijn, wanneer u om zo te zeggen van de hoogste trap af in een nooit tevoren gekend verderf zult zijn neergestort, weet dan: aldus zijn de wegen Gods, en Zijn verootmoedigingen maken groot; en daar waar genade, en genade alleen, haar heerschappij zal hebben, daar zal slechts dit woord gelden: „Gij zult van schaamte en schande uw mond niet openen, als Ik u alles zal vergeven hebben."

Gij zondaars, bekeerd of onbekeerd, u bent aan allerlei ondeugden en hartstochten overgegeven, u voelt u daaronder gehouden, geketend, verkocht; waar moet het met u heen, en hoe komt u van ondeugd en hartstocht af? Hebt u hier Boven niet een God, een God die u geschapen heeft, en u het

leven nog laat en u onderhoudt? Wendt u om en naar Hem toe; legt af uw kwade gedachten van God en van Zijn zalige dienst! Is hier Boven niet een Lam, dat de zonde van de wereld heeft weggedragen? Is Gode door dit Lam niet een volkomen voldoening aangebracht? Is de heilige God niet verzoend door de dood van Zijn Zoon? Wast en reinigt Zijn rode bloed ons niet van alle zonden? God laat ons, zondaren, als zondaren vriendelijk nodigen tot het bruiloftsmaal, dat Hij zijn Zoon bereid heeft, en laat roepen: *Komt, alle dingen zijn gereed!* Hij laat prediken boete en vergeving van zonden door het geloof aan de Naam van Jezus Christus; goddelozen rechtvaardigt Hij, zondaren rekent Hij de gerechtigheid en heiligheid toe, welke Christus verworven heeft. Keren wij ons tot de Heere, onze God, zoals wij zijn, om genade, om ontferming. Keren wij ons tot Hem, en houden wij Hem voor een eerlijk man, die onze dood niet wil, maar ons leven. Zondaars zijn het die God wil hebben, die Hij wil aannemen, die Hij niet van Zich wil

stoten als zij tot Hem komen en Hem zijn Zoon voorhouden, dien Hij gegeven heeft voor het leven van de wereld, en als zij bij Hem aanhouden om genade op grond van zijn eeuwige ontferming, op grond van het volkomen offer en de eeuwiggeldende losprijs die Christus heeft aangebracht en betaald.

Heiligen bekeren zich niet tot God, maar worden in hun hoogmoed meer en meer van God afgekeerd, maar zondaren zijn Hem welkom in Zijn Koninkrijk, dat een rijk is van kwijtschelding, rechtvaardiging, reiniging en afwassing van zonden.

O, welk een genadebedeling, waar een overtreder aan overtreders Gods wegen leert en een zondaar tot zondaren zegt: 'Ziet God eens recht in het Vaderlijk aangezicht in Christus Jezus, Zijn geliefde Zoon! Hij is u genadig en goedertieren, geeft u aan Hem zoals u bent en Hij zal u bekleden met de gerechtigheid die voor Hem geldt, en u die heiligheid geven die voor Zijn aangezicht heiligheid is. Zijn Geest zal Hij in u geven en zal zulke mensen uit u maken, die in Zijn geboden wandelen!

Maar, maar, ... welk een zwaar en voor vlees en bloed onmogelijk werk is het, aan zondaren Gods genade voor te houden, zodat zij een hart voor Hem krijgen, en aan overtreders Gods wegen te leren! Ach, het zwakke hart vertwijfelt immers altijd aan de genade, en waar het met vrijmoedigheid wil getuigen, daar trachten schuld en zonde de mens weer een slot op de mond te leggen. Daar is de duivel op de been en fluistert hem toe: „Hoe, zondaar, overtreder, durft je het te wagen, van Gods wegen, genade en ontferming te getuigen?" En zo werpt de duivel de gehele schuld die men gemaakt heeft, ja alle bloedschulden, als zo vele golven en baren op de mens, opdat men immers de genade en het getuigen van genade maar moge opgeven. En een stem in ons binnenste zegt ons: „Ja, je mag preken wat je wilt en je houden waaraan je kunt, je bloedschulden verslinden je evenwel. Deze bloedschulden verheffen zich tegen het getuigenis dat je van de genade aan zondaren aflegt!"

Dit gevoelt David ook. Terwijl hij deze Psalm van de harp laat galmen, verwijt de duivel hem de moord van Uria en wat niet al meer. Want als de aanklager komt, dan vindt hij bloedschulden genoeg. De kwijtbrief dat alles betaald is, is men alsdan voor zichzelf in 't geheel niet indachtig, men kan zich niet daaraan houden - en de bloedschulden gaan ons als 't ware aan de arm hangen, opdat men de snaren niet aanslaat en van Gods ontferming zinge - en allerlei dingen worden ons ingeblazen, opdat men voor zichzelf de liefelijke tonen niet zou horen, die men van hart tot hart zingt. Daarom bidt David: *Verlos mij van bloedschulden.*

Bloedschuld is zo'n schuld, waardoor men de dood verdiend heeft. Nu zijn voorzeker voor God, volgens de wet velerlei zonden de dood schuldig, maar David heeft hier bijzonder het vergoten bloed van Uria op het oog, waarvoor, naar de wet, geen verzoening hier beneden was. Want zo lezen wij Num. 35, vs. 3 -33: „Gij zult geen verzoening nemen voor de ziel des doodslagers, die schuldig is te sterven, want hij zal zekerlijk gedood worden. Ook zult gij geen verzoening nemen voor dien, die gevlucht is naar zijn vrijstad, dat hij zou wederkeren, om te wonen in het land, tot de dood des hogepriesters. Zo zult gij niet ontheiligen het land, waarin gij zijt; want het bloed ontheiligt het land; en voor het land zal geen verzoening gedaan worden over het bloed, dat daarin vergoten is, dan door

het bloed desgenen, die dat vergoten heeft."

De duivel zegt hem, dat dit bloed tegen hem roept van de aarde, dat het aan zijn handen, klederen, ja aan het ganse lichaam kleeft en dat zijn ganse hart daarmee bekleet is. Want niet anders gaat het Gods kinderen; moeten zij van de genade prediken, dan zijn het niet oude, verleden zonden alleen, maar dan is het dit of dat vers bedreven misdrijf, iets van gisteren of eergisteren, dat kronkelt zich om hen heen en dreigt hun het hart te breken, zo zij de moed hebben, Gods wegen te leren.

Trouwens, de duivel wil niet dat zondaars zich tot God bekeren. Want grove, zware zondaren, zodra zij genade gevonden hebben terwijl zij de eeuwige dood meenden te vinden, hebben zó lief, zó lief, dat zij met hun liefde tot de Heere de hele hel in oproer brengen.

David laat zich echter de moed niet benemen, en dat moeten wij ook niet. Hij klaagt het zijn God, dat zich dit heir van bloedschulden om hem legert en hem beletten wil, zijn God zó te zingen en te spelen, dat alle zondaren het horen. En zo moeten wij ook doen, als wij van bloedschulden omringd zijn, die ons beletten onze God te zingen en te spelen en vrijmoedig van Zijn ontferming te getuigen. Dan moeten wij ook bidden: „Jaag dit heir, deze zwerm van mij weg."

En er ook dat boven opzetten, wat David zei: 'O God, zegt hij, Gij God mijns heils. Of: o God, God mijner zaligheid. Zo behaagt het de Heere: een zwerm van bloedschulden om ons te zien, en evenwel te zeggen: ik ben zalig, de eerste oorzaak van deze mijn zaligheid is God, de sterke God. O Gij sterke God, Gij almachtige Ontfermer, Gij hebt mij zalig gemaakt, mijn zaligheid hebt U uitgewerkt, zij is in Uw handen. U bent de oorzaak van mijn zaligheid; dat waarborgt mij mijn zaligheid, dat U God bent. Daar U mij nu zalig hebt gemaakt, jaag deze zwerm van bloedschulden van mij af, opdat zij mij niet de oren verdoven, anders moet ik hier omkomen. Zo'n Heiland bent U, die beloofd hebt het rokende lemmer niet te zullen uitblussen. De bloedschulden willen het uitblussen, blaas U het aan; giet olie in de lamp, in de verbrijzelde beenderen, want daartoe zijt U immers in genade tot mij gekomen en hebt U aan mij bekend gemaakt als een God, die zulks graag doet om Uws Naams wil.'

Zulk een gebed, ja zo'n schreeuwen uit de diepte verhoort de Heere; zodat het ganse heir van bloedschulden niet alleen moet ophouden met zijn inblazingen maar ook met martelen, kwellen en plagen, en er niets gezien wordt dan de gerechtigheid van Christus, welke God aan het geloof toerekent en er niets gehoord wordt dan deze lof Gods: „Zijn genade heeft het gedaan en doet het, het is alles Zijn ontferming. Dit heeft het bloed des Lams vermocht." Want alleen daarom wil David die zwerm van het hart hebben en daarvan verlost zijn, opdat hij Gods gerechtigheid roeme, gelijk hij ook zegt: *zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen.*

Maar welk een gerechtigheid is dat nu? Wij vinden van haar vele heerlijke dingen geroemd: Psalm 22 en 40; ook in de brief aan de Romeinen. En de Gemeente roemt haar als zij op de vraag: „Maar wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft?" antwoordt: „*Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben, en een erfgenaam des eeuwigen levens.*” Dat is echter Gods gerechtigheid, die Hij bedoelt, dat God van de mens, van de zondaar, niets eist, noch werk noch gerechtigheid, omdat bij de mens, zelfs bij de besten, niets van de gerechtigheid die God wil, aanwezig is. Zo zullen al des mensen werken, vroomheid, gerechtigheid, deugd hier niets gelden - want dat alles is voor God nutteloos. Daarentegen geeft Hij uit eeuwige barmhartigheid en uit loutere vrije genade de mens, de zondaar, een gerechtigheid, welke voor Hem geldt en rekt die aan het geloof toe. Dat is, Hij geeft de mens volkomen kwijtschelding van zonden, geeft hem Zijn gunst weer, bedekt hem met Zijn genade, delgt al zijn schuld uit, neemt zijn dood weg, maakt hem erfgenaam des eeuwigen levens, houdt hem onder heerschappij van goede werken en dat alles in zo'n weg, dat hij hem uit de oude stam Adams uitneemt en hem overplant in Zijn Zoon Christus Jezus, de enige mens in genade, door Wiens volkomen gehoorzaamheid velen tot rechtvaardigen zijn gesteld geworden. Wat Christus gedaan, geleden, verworven, geërfd heeft, dat schenkt God de mens, de zondaar, de gelovende, en rekt het hem zo toe, als had de mens het zelf verdiend, verworven, geërfd. Deze gerechtigheid wil David roemen, vrolijk roemen, zó roemen dat anderen die ook vernemen, daarom zegt hij: *zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen.* Hij

zegt niet: zo zal mijn hart Uw gerechtigheid roemen, maar: *zo zal mijn tong het doen*. Zo schrijft ook Paulus, Rom. 10: „Indien gij met uw mond zult belijden de Heere Jezus, en met uw hart geloven, dat hem God uit de doden opgewekt heeft, zo zult gij zalig worden. Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid, en met de mond belijdt men ter zaligheid.” De duivel zal er weinig naar vragen wat de mond spreekt, als het niet van harte gaat. Zo daarentegen iemand met het hart gelooft, zo zou de duivel graag de tong verlammen, opdat zij de gerechtigheid die voor God geldt niet roeme, noch verkondige, en heeft hij de tong verlamd, zo rust hij niet voordat ook het hart ophoude te geloven. Spreekt de tong echter datgene wat men met het hart gelooft, welke bergen van schuld en zonde hij ook in de weg werpe opdat de tong het niet doe, zo vindt men zich juist dan verlost, hoe dan ook de duivel met dood en verderf dreige, en het hart ontvangt meer en meer vrijmoedigheid in de zekerheid van de zaligheid, naarmate de tong Gods gerechtigheid vrijer roemt, zo veel zij maar vermag.

Maar zie nu hoe de ganse wet Gods: „God boven alles liefhebben en zijn naaste als zichzelf”, vervuld wordt in een mens die aan de Geest wandelt. Want David geeft Gode zijn eer terug en is er alleen op uit om Gode de Hem toekomende eer en liefde te brengen, dilaai dat hij zichzelf in het ongelijk stelt, aanklaagt en veroordeelt, en wil van zichzelf, van zijn vorige vroomheid, goede wegen en goede werken, waarin hij toch waarlijk gewandeld heeft, niets weten. Daarom ligt hij voor zijn God als een overtreder van van de jeugd aan, als een man bedekt met bloedschulden. Maar deze bloedschulden zullen hem niet beletten Gods gerechtigheid te roemen, de overtreders Gods wegen te leren en God als het ware de vreugde te geven dat zondaren zich tot Hem bekeren. Neen, zijn bloedschulden zullen hem niet terug houden, God als de God van zijn zaligheid te belijden, daarom bidt hij, dat de geest van vrijmoedigheid hem onder de armen gegrepen hebbe - en wil hij deze belofte getrouw vervullen: Als Gij mij uit deze diepte zult hebben uitgetrokken, zo zal ik voor de ganse wereld belijden, dat Gij mijn genadige God en Heiland zijt. En uit deze liefde Gods in Christus is ook de liefde des naasten aanwezig, ondanks het aanklagende geweten en de boze wereld, om wederhorigen met Gods wegen aan te sporen, opdat zij zich. met een andere gerechtigheid laten bekleden, dan met die welke de farizeën en schriftgeleerden hebben; en in een andere heiligmaking gevonden worden dan in die welke zij najagen, die naar het vlees wandelen. Hij wil Gods gerechtigheid en niet eigene gerechtigheid (want die heeft hij niet) luid roemen, opdat zondaren zich in waarheid bekeren, zich bekeren tot Dien, bij wien alleen de heerschappij van de zonde een einde heeft, en opdat zondaren, uit de volheid van Christus, genade voor genade mogen ontvangen.

Nu zijn er onder u nog verscheidene wederhorigen, overtreders, en dat juist dáárin, waarin zij zich rechtvaardig en goed in het geloof wanen. Dezen raad ik dat zij acht geven op Gods wegen, welke geheel anders liggen, leiden en gaan dan vlees en bloed zich dezelve voorstellen, en zij moeten weten dat, waar God Zijn genade wil verheerlijken en zijn Christus wil laten komen, de mens, meer dan eenmaal alleen komt te staan, opdat hij armen en benen breke en zijn gehele weg bederve, zodat hij in waarheid niets meer over heeft en onverwachts steeds oude zonden en nieuwe nood vinde, en daarbij een getrouw God die genadig is die Hij genadig is. Denkt echter iemand nu: „Dus kan ik er dan maar op los zondigen”, zo wete hij ten eerste, dat tot David gezegd is: „Het zwaard zal van uw huis niet afwijken” en dat God een wreker van het kwaad is, en ten andere, dat God Zich niet laat bespotten.

Er zijn ook onder u vele zondaren die op hun zonden blijven zitten, en die niet willen verstaan welke zaligheid er in de dienst van God is; zij kunnen ook niet begrijpen dat en hoe er ook voor hen genade is in verlossing van al hun zonden. Deze raad ik, dat zij het evangelie ter hand nemen, opdat zij andere gedachten van God mogen krijgen dan zij nu van Hem hebben. Het zijn toch Zijn eigen woorden: „De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechte man zijn gedachten; en hij bekere zich tot de Heere - zo zal Hij Zich van zijn ontfermen.” En velen zijn er onder u, die zich de mond laten stoppen, omdat de duivel de bergen van hun bloedschulden tussen de Heere en hun ziel zet; de God aller barmhartigheid make het gebed van David zonder ophouden tot hun gebed: „Verlos mij van bloedschulden, o God, gij God mijns heils! zo zal mijn tong Uw gerechtigheid vrolijk roemen.”

Amen.

6^e LEERREDE PSALM 51: 17-19

Gehouden 7 Juli 1850.

Gezongen Psalm 40: 3-5.

Heere, open mijn lippen, zo zal mijn mond Uw lof verkondigen. Want Gij hebt geen lust tot offerande, anders zou ik ze geven; in brandofferen hebt Gij geen behagen. De offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten.

Mijn geliefden! De apostel Paulus betuigt aldus: *God heeft uitverkoren hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is, te niet zou maken, opdat geen vlees zou roemen voor hem. Maar uit God zijt gij in Christus Jezus, die ons geworden is wijsheid van God, en heiligmaking, en verlossing. Opdat het zij, gelijk geschreven is: Die roemt, roeme in de Heere.* Alle roem aan 's mensen zijde is uit, niet door de wet van de werken, maar door de wet des geloofs. Het evangelie, deze kracht Gods om zalig te maken een iegelijk die gelooft, ontsteekt in het hart van de gelovende de lof en de dankzegging Gods, bij volstreckte zelfverwerping en het afzien van alle werk dat uit de mens zou moeten voortkomen. de armen en ellendigen wordt het geloof voorgehouden, en hij moet geloven omdat er anders geen uitweg meer voor hem is. Wie het geloof ontvangen heeft, heeft alles wat Gode welbehagelijk is in dit geloof; werk, verdienste, eigen roem heeft hij in 't geheel niet meer. Wie het geloof heeft, die gelooft dat zijn ganse zaligheid van God is; dat hij niets daartoe bijgedragen heeft, ook niets daartoe bijdragen kan, hij schiet over met zijn gehele godsdienst. Wie het geloof heeft is van zijn eigen verdorvenheid zozeer doordrongen, dat hij alleen zijn Heere roemen, loven en prijzen wil, dat Die alleen heilig, alleen rechtvaardig, alleen goed is. Hij wil het, hij wenst het, maar kan het nog niet geheel, van zichzelf heeft hij noch de moed, noch de kracht om dit te doen. Daarom bidt David: *Heere! open mijn lippen, zo zal mijn mond uw lof verkondigen.* Want alsdan leert men de overtreders de wegen Gods, en zulk leren heeft ten gevolge dat de zondaren zich tot de Heere bekeren, als men namelijk de lof des Heeren verkondigt. Waar de lof des Heeren verkondigd wordt, daar wordt van Hem met zo vele woorden gezegd dat Hij alléén een eerlijk man is en Zijn woord waarachtig; dat Hij alléén een trouw God is, dat Hij alléén volkomen zalig maakt; daar wordt God en Zijn genade op het hoogst verheerlijkt en al het vlees op het diepst vernederd. Waar des Heeren lof verkondigd wordt, daar worden alle mensen, bekeerden en onbekeerden, bestraft en overtuigd dat zij zondaars zijn, dat niets aan hen, als uit hun zelf voortkomende prijs en lofwaardig is, maar dat zij alleen schande en straf verdiend hebben.

Waar des Heeren lof verkondigd wordt, daar worden alle mensen geleerd, dat de lof en eer alleen des Heeren is, dat Zijn alleen de gerechtigheid, de wijsheid, de macht, de sterkte en de zaligheid is. Dat is dus des Heeren lof verkondigen, dat men aan zichzelf enkel zonde en dwaasheid toeschrijft en aan de Heere alleen al de wijsheid, gerechtigheid, heiligheid, in één woord al het goede. Waar des Heeren lof aldus verkondigd wordt, daar wordt alle farizeese hoogmoed, wijsheid, vroomheid en kracht ter neder geworpen en alleen Christus gepredikt als de kracht Gods en de wijsheid Gods, en wordt de tollenaars en zondaars moed ingeboezemd om zich tot de Heere te bekeren; bovendien wordt de mens het gehele heirleger van bloedschulden afgenomen, wanneer hij de lof des Heeren verkondigt.

Maar alleen in de kracht van de opstanding van Christus heeft men de moed om de lof des Heeren te verkondigen; daarom bidt David: *„Heere! open mijn lippen.”*

Het begint in de hel en in de wereld te rumoeren, waar des Heeren lof wordt verkondigd - daarom willen alle duivelen een gelovende de tong verlammen, de lippen toehouden, de mond stoppen, opdat hij de lof des Heeren toch maar niet verkondige. Al is een mens van zichzelf ook nog zo moedig

en sterk, en al heeft hij ook al het geloof, zo zal hij het wel laten om uit zichzelf de lippen te openen, de mond te openen ten einde van de gerechtigheid te prediken, die voor God geldt. En wie hier uit zichzelf komt aangelopen, die zal niet slagen. Voor de mens is het een te hoog en te zwaar stuk, Gods lof te verkondigen, want wie Gods lof uitspreekt, die gelooft, en wie gelooft ziet niets dan het tegenstrijdige. Vreselijke stormen, ongelooft, zonde, wereld, dood en duivel komen op dengene los, die het waagt Gods lof alléén te verkondigen.

Wat? Zonde zien, grote en zware zonden, die de dood verdiend hebben en dan te prediken: *Ik ben rechtvaardig voor God!*

Aan zondaren te prediken: *Gij zijt rechtvaardig voor God, als u alleenlijk gelooft!*

Wat? De farizeeërs te prediken: *Al uw gerechtigheid, uw gehele godsdienst helpt u niets, indien uw gerechtigheid niet overvloediger is, dan komt gij niet binnen!*

Wat? Te moeten klagen: onreinheid brengt het een wee na het andere in mij te weeg, en toch met frisse moed te betuigen: *Nochtans ben ik heilig!*

De dood voor ogen te hebben en dan met luider stemme te juichen: *Ik heb het eeuwige leven!*

Van alle duivelen als vastgebonden te zijn hun in 't aangezicht te zeggen: *Wie zal verdoemen? Christus is hier!* - Is dat het werk des Geestes?

De duivel dreigt met toorn en grimmigheid, met eeuwige verdoemenis, hij schreeuwt met zijn wet: 'Gij hebt toch niet genoeg ter zaligheid!' En de wereld dreigt met het ganse teniet gaan van onze eer, van ons doorkomen, en de Synagoge werpt ons uit, ja God Zelf schijnt zich aan ons te onttrekken. O, welk een gevaarlijk werk is het, des Heeren lof te verkondigen! Zodra men een begin maakt wil ons de ganse hel verslinden, en de ganse vrome en goddeloze wereld houdt ons voor uitzinnig. Daarom wilde de profeet Jeremia ook eens zwijgen van Gods lof, maar het werd hem als een brandend vuur in zijn gebeente.

Zo werd ook de arme zondaar David vervuld van het vuur van Gods lof en wilde die alleen verkondigen, maar uit zichzelf kon hij zijn lippen niet openen; het ging hem als Jesaja; toen deze de heerlijkheid des Heeren zag, riep hij uit: *Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben!* Onrein van lippen, en evenwel Gods lof verkondigen? Waarom niet? Als slechts een kool van het altaar genomen is en de lippen daarmee aangerood zijn, - waardoor God betuigt: Zie, Ik heb genadiglijk uw zonden bedekt; - dan opent de Heere (die Zichzelf alles kan onderwerpen, want daarom noemt David God hier Heere) zelf de lippen. En waar Hij die opent, daar vloeit uit de benauwde geest en het verslagen hart enkel de lof Gods. Wel hem uit wie deze bede komt, hij spreekt terstond in Christus: *Ik boodschap Uw gerechtigheid in de grote gemeente; zie, mijn lippen bedwing ik niet; Heere! Gij weet het.*

Maar deze lof Gods moet ik nog nader beschrijven. Waarin bestaat het? Allereerst daarin dat Hij de zonden vergeeft. *Waar vergeving van zonden is, daar is leven en zaligheid*, zegt Luther. Ik voeg daarbij: In dit leven, in deze zaligheid is vrede, gerechtigheid, heiligheid, is de ganse vrucht des Geestes heerlijk ingesloten. Waar vergeving van de zonden is, daar is de liefde Gods in het hart uitgestort door de Heilige Geest, de liefde, welke God Góð laat zijn, en die niet anders kan, dan genade genáde laten blijven. Zodat daar zelfs de gedachte verre is, dat een mens Gode iets zou vermogen toe te brengen. De lof des Heeren is bijgevolg dit: dat Hij Zijn eniggeboren Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons allen heeft overgegeven, en dat Hij ons ook met Hem alle dingen genadig zal schenken. Het is dit: dat de Oorzaak onzer zaligheid, en met Hem de ganse zaligheid, rechtvaardiging, heiligmaking, alle goed werk, elke goede gave, de vergeving van de zonden en het recht op het eeuwige leven, een zuivere, vrije genadegave van de Heere is - en dat de begunadigde van alle eigen werk en godsdienst (al ware het anders ook naar het bevel Gods en daarom bij hem hoog geacht) niets meer weet. Daarom zegt David: *„Want Gij hebt geen lust tot offerande, anders zou ik ze geven; in brandofferen hebt Gij geen behagen.“*

Hier vernemen wij nu, hoe David enkel van de lof Gods vervuld is, en hoe hij het in de Heilige Geest verstaat dat hem de zonden vergeven zijn en tevens hoe rijk hij zich in deze vergeving van zonden gevoelt. Hij ziet slechts twee dingen, namelijk zijn zonde en Gods ontferming. God heeft geen Rechter willen zijn; hij heeft niet gezien naar Davids zonde, ook niet gewacht naar Davids vroomheid, offer, werk, boete, bekering, goede voornemens of welke andere deugd dan ook, maar God is tot David gekomen toen David nog verre was, heeft hem het eerste opgezocht, hem het overtreden van zijn gebod voorgehouden, hem zijn zonde en grondeloze verdorvenheid blootgelegd, zodat al zijn beenderen verbrijzeld waren - en nadat God dit alles aan David gedaan had, heeft Hij hem geen bevel gegeven van offeren, van boetedoeningen, ook niet van gaven of vruchten van de dankbaarheid, maar God heeft het met hem gemaakt zoals de apostel Paulus beschrijft: „Er is geen onderscheid, want zij hebben allen gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd, uit Zijn genade, door de verlossing, die in Christus Jezus is: welchen God voorgesteld heeft, door het geloof in Zijn bloed, tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid, door de vergeving van de zonden.” (Rom. 3: 7-5)

Dat gevoelt het geweten echter wel, dat als God zonden vergeeft het niet zo is als wanneer een mens aan iemand iets vergeeft. Waar God zonden vergeeft, daar heeft Hij genoegdoening voor de zonden. Daar heeft Hij betaling voor de schuld, daar is de straf gedragen, daar is de zonde weggenomen, als ook de bezoldiging van de zonde, de dood. Daar is een gerechtigheid voor God aanwezig, volgens welke Hij de zonde heeft kunnen vergeven.

David had evenwel niets voor zijn zonde gedaan. Toen God kwam vond Hij hem midden in zijn zonde, stelde hem die voor ogen en vergaf ze hem. David lag midden in zijn ongerechtigheid toen God tot hem kwam. God maakte hem zijn ongerechtigheid bekend en verklaarde hem rechtvaardig, zonder enige verdienste. Wat moesten nu alle offeranden van zijn zijde? Deze waren allen overtollig bij zo'n zondevergeving, zij deden niets af tot zijn zaligheid. Zal hij ze nog brengen om dankbaarheid aan God voor de zondevergeving te bewijzen? Ach, David gevoelt het; alles wat ik God zou brengen is te gering bij zo'n weldaad, bij zo'n genade! Hij kan God niets meer brengen. Maar dit wil hij in God roemen, dat Hij alles om niet gegeven heeft, dat Hij alles om niet geeft, dat Hij hem leven en zaligheid, vergeving van zonden en het recht op het eeuwige leven gegeven heeft, zonder enige verdienste, daarom geeft hij hier aan zijn hart lucht, even als in de 116de Psalm: „Wat zal ik de Heere vergelden voor alle Zijn weldaden aan mij bewezen? Ik zal de beker van de verlossingen opnemen, en de Naam des Heeren aanroepen.” Als wilde hij zeggen: ‘Ik kan het Hem met niets vergelden. Maar dat zal de dankbaarheid zijn, dat ik de genade Gods niet wegwerpe, maar in waarde houde, en dat ik het verkondige, dat de gerechtigheid niet door de wet komt, maar aan het geloof toegerekend wordt.’ Anders ware Christus te vergeefs gestorven. Nu zijn wij met God verzoend door de dood van Christus, en niet door offers van onze zijde, - en nu zijn wij geheiligd in de wil van God, welke Christus voor ons gedaan heeft, daar hij Gode de volkomene gehoorzaamheid, de gerechtigheid die de wet vorderde, gebracht heeft. En zo stemmen de woorden van David overeen met de woorden van Christus in de 40ste Psalm van vers 6-11, waaruit de apostel Paulus zo'n troostrijke gevolgtrekking maakt. Hebr. 10, vs. 1-10.

David spreekt hier eerst van offerande, dan van brandofferen waarbij alles in de vlammen opgaat. Hij zegt van de eerste, dat God geen lust daaraan heeft, dat hij ze anders wel aan God wil geven; en van de andere, dat zij God niet verzoenen, niet bewegen tot het geven van genade. Hij zegt dus tot God, dat zelfs de voortreffelijkste offeranden Gode niet waardig zijn, en het heeft de schijn dat hij een ketterse leer drijft, gelijk ook in Psalm 50, alwaar hij, alsof er geen wet van Mozes ware, zonder schroom, als uit de mond Gods, schrijft: „Zou ik stierenvlees eten, of bokkenbloed drinken? Ik zal uit uw huis geen var nemen, noch bokken uit uw geloften. En roept Mij aan in de dag van de benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en gij zult Mij eren.”

David veracht daarom het offer niet, hij zegt immers, dat hij het wel zou willen geven, want waar ware genade is, daar is men van harte bereidwillig gemaakt tot alle Gode welbehaglijke diensten en tot het wandelen in Zijn geboden - en daar komt men ook wel ter tijd als God het wil, met de schapen en

met hun vet, terwijl huichelaars met de veldvruchten aankomen, die ze over de hand hebben en zelf niet willen eten. Het is hier echter de vraag, wat God gegeven of toegebracht moet worden opdat Hij ons de zonden vergeve; of, waartoe God lust heeft, ten einde ons de zonden te vergeven.

En dan is het antwoord van de oprechte: dat Gode daarvoor in 't geheel niets toegebracht kan worden; dat het Hem met niets ter wereld kan vergolden worden; dat God tot al die dingen, die Hij anders in Zijn Woord heeft bevolen, in 't geheel geen lust heeft, als het u namelijk zou strekken om ons om hunnentwil de zonden te vergeven. En dat Hij ook de zonden niet heeft vergeven, opdat het Hem door ons, op welke wijze dan ook, zou vergolden worden, want God neemt iets van de zondaar aan dan zijn zonde. En voor de gerechtigheid, welke God aan het geloof toerekent, neemt Hij van de mens niet één penning, niet één zucht, niet één traan. Hij vergeeft de zonden, en indien het vergeving is, dan wordt er aan de kant van de mens Hem niets gebracht en kan Hem ook niets gebracht worden. Het is een vrije daad van de ontferming Gods, en berust in het bloed en de gerechtigheid van Christus, en geschiedt ook alleen tot roem en lof van de Naam Gods.

Dat staat intussen vast - wie vergeving van de zonden gelooft, zou God wel alles willen brengen, die zou van ganser harte wensen, geheel overeenkomstig Gods bevelen te zijn, die zou in alle goede en Gode behaaglijke werken willen wandelen en daarin meer en meer overvloedig zijn. Er zijn zo vele zaligheden in de dienst van God, dat de oprechte wel de voorste zou willen zijn om zich daarin bestendig te verlustigen. Maar wanneer hij nu alles beziet wat uit hem voortkomt in deze dienst van God, en hij in alles slechts zonde ziet - wat kan hij dan brengen voor de vergeving van zijn zonden, waarmede kan hij dit de Heere vergelden? O, zijn ganse godsdienst verliest zich bij de heerlijkheid van Jezus, voor de heerlijkheid van de eeuwige ontferming. De vrije genade kan hij alleen roemen, alleen Gods Naam prijzen, wanneer de Heere hem de mond opent, en zijn bidden en zuchten is, dat de Heere, die zich alle dingen kan onderwerpen, zulks moge doen. Want anders is men de vergeving van de zonden weldra niet meer indachtig, en men zit weer in offeren, in de wet, in de werken, om vergeving van zonden te verdienen of Gode de zondevergeving te vergelden.

Er zijn evenwel offeranden, slachtoffers die Gode aangenaam zijn, namelijk: een gebroken geest, gelijk David schrijft: *De offeranden Gods zijn een gebroken geest, een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God! niet verachten.*

Een verbroken, verslagen en verbrijzelde geest, dat zijn de ware offeranden waarin God behagen heeft. Niet dat wij met de gebroken geest de vergeving van de zonden erlangen of bedingen, maar als er geen gebroken geest aanwezig is, dan kan de zondenvergeving geen plaats hebben - zoals de Heere bij de profeet Jesaja betuigt: „Ik zal zien op de arme en verslagene van geest, en die voor Mijn woord beeft." En wederom: „Zalig zijn de armen van geest. Want hunner is het Koninkrijk der hemelen." David laat er op volgen: *Een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God! niet verachten.*

God veracht alzo de hoogverheven geest, de zich op offers en werk beroemende geest, en het in eigengerechtigheid verstokte hart. Waar een gebroken geest, een gebroken en verslagen hart is, daar wil God Zijn genade verheerlijken, want Hij wederstaat de hovaardigen. Nu is dit een gebroken en verslagen hart, dat aan zichzelf de zonde en schande geeft en de eer aan God; het is een hart dat van God aanneemt, en van zichzelf niets heeft, ook niet in staat is iets te geven.

Die echter een gebroken en verslagen hart hebben, weten en voelen dat niet, ja zij zouden alles willen geven om het te hebben, want naar het hun voorkomt is hun hart dikwijls als van steen. De genade verbreekt het echter dermate, dat zij het hart gezond maakt, zodat het altijd gebroken blijft en nochtans gezond is.

Een gebroken hart werkt echter op die wijze, als wij van Abraham lezen. Hij kon niet geloven, dat God uit een verstorvene en uit een onvruchtbare hem zaad kon geven. God nu leidde hem naar buiten, en zeide: "Tel de sterren, indien gij ze tellen kunt; zó zal uw zaad zijn." Nu geloofde Abraham de Heere, dat is, hij zonk weg voor God met zijn ongeloof, zijn hart brak, werd verslagen toen hij het miljoenen tal sterren aanschouwde; God had die immers gemaakt en hij kon ze niet eens tellen. Hoe

machtig was God, hoe nietig was hij - en deze God wierp hem niet neer, maar gaf hem uit Eigen beweging, zonder verdienste, de belofte, en vergaf hem in de belofte, zijn hard en zwaar ongeloof, rekende hem dit ongeloof niet toe, maar rekende hem zijn geloof tot gerechtigheid. Terwijl Abraham beleed: „Grote God, dat kan ik niet, ik vermag niets, maar nu erken ik het, dat U het een en ander kunt; ik zit in een diep ongeloof en U wilt mij zó genadig zijn!" Toen had hij een gebroken hart, en dat heeft God niet veracht, hoewel Hij er anders wel reden toe had, om niet alleen onze waanwijsheid en ons ongeloof, maar ook de bekentenis daarvan, te verachten. God zegt niet in toorn: 'Zie je nu wel dat je niets kunt en niets bent. Maar aldus spreekt God: „Omdat u bekent dat ú het niet bent, maar dat Mijn Woord alles doet en u dus verbroken voor Mij neerligt - zo verklaar ik u, goddeloze, rechtvaardig in de gerechtigheid die voor Mij geldt.'

O, Geliefden! Laten wij het toch verstaan, dat vergeving, vergéving is, dan zullen wij onze zaligheid niet op offers of werken onzer handen bouwen, maar met gebroken en verslagen harten ons aan Christus houden en aan Zijn gerechtigheid. Zó zal het ons zuchten, roepen en schreeuwen blijven: 'Heere, U die alles vermoogt, open mijn lippen, opdat mijn mond, in weerwil van duivel, dood, zonde en wereld, het ga dan hoe het ga, dit verkondige, dat U alleen ons een oorzaak van eeuwige zaligheid bent, en wij in Uw offerande in waarheid volmaakt zijn. Daartoe geve de God aller genade, aan alle armen en ellendigen, zijn vrijmoedige Geest. Amen.

7^e LEERREDE PSALM 51: 20, 21

Gehouden 14 Juli 1850.

Gezongen Psalm 69: 13, 14

Psalm 143: 10

Psalm 50: 6

Doe wel bij Sion naar uw welbehagen, bouw de muren van Jeruzalem op. Dan zult Gij lust hebben aan de offeranden van de gerechtigheid, aan brandoffer en een offer dat gans verteerd wordt; dan zullen zij varren offeren op Uw altaar.

Zo sluit David deze Psalm, nadat hij te voren gezegd had: *In brandofferen hebt Gij geen behagen; de offeranden Gods zijn een gebroken geest.* Wat beweegt zijn hart, dat hij nu zo sluit? Wij zien de vrucht van de verootmoediging bij hem. Hoort wat iemand bij de profeet Micha spreekt en wat God antwoordt: „Waarmede zal ik de Heere tegenkomen en mij bukken voor de hogen God? Zal ik Hem tegenkomen met brandofferen? Met eenjarige kalveren? Zou de Heere een welgevallen hebben aan duizenden van rammen? Aan tien duizenden van oliebeken? Zal ik mijn eerstgeborene geven voor mijn overtreding, de vrucht mijns buiks voor de zonde mijner ziel? Hij heeft u bekend gemaakt, o mens! wat goed is; en wat eist de Heere van u, dan recht te doen, en weldadigheid lief te hebben, en ootmoedig te wandelen met uw God?" Micha 6: 6-8.

Zie, hoe David ootmoedig is voor zijn God, dat hij Hem de verbrijzelde beenderen brengt, opdat Hij ze heelde, en een verslagen en verbroken hart, opdat Hij het verbindt. Zie, hoe hij Gods woord houdt en recht en gerechtigheid doet, daar hij de schuld niet op anderen werpt, maar zichzelf aanklaagt en veroordeelt en God gelijk geeft, en zich aan Zijn barmhartigheid houdt. Zie, hoe hij liefde oefent, daar hij wil dat ook aan anderen de barmhartigheid wedervare, welke hem wedervaren is. O, hoe betoont David zich hier gelijkvormig aan de barmhartige Samaritaan! Hij heeft hier Gods uitverkoren volk voor de geest, dat noemt hij Sion, dat noemt hij Jeruzalem. Het zijn echter armen en ellendigen, geplaagden en gekwelden van de duivel, van zonde, dood, nood en allerlei smart en onrust. Velen van hun zijn onder moordenaarshanden gevallen en liggen voor dood ter neder, geen priester, geen leviet bekommert zich om hen. Anderen zijn in allerlei verkeerde toestanden ingewikkeld, en de duivel drijft zijn spel met hen. Weer anderen worden door de wereld hard aangevallen en in de engte gedreven met de zonde van hun broeder David, die de vijanden des Heeren heeft doen lasteren. En hoort, hoort, mijn geliefden! wat hij aan zichzelf heeft waargenomen, dat neemt hij met verlichte ogen ook aan Sion, ook aan Jeruzalem, dat neemt hij aan Gods volk waar. Wat neemt hij dan waar? Het is hetzelfde, wat ik tot mijn diepe smart ook aan zo velen van u waarneem. Moet ik het u opnoemen? Hoort de Apostel: „De werken nu des vleses zijn openbaar: welke zijn overspel, hoererij, onreinheid, ontuchtigheid, afgoderij, venijngeving, vijandschappen, twisten, afgunstigheden, toorn, gekijf, tweedracht, ketterijen, nijd, moord (oneerlijkheid, gierigheid, lichtvaardigheid, verkwisting), dronkenschappen, brasserijen en dergelijke; van dewelke ik u tevoren zeg, gelijk ik ook tevoren gezegd heb, dat die zulke dingen doen, het Koninkrijk Gods niet zullen beërven."

Zulke werken zijn onder Gods volk openbaar, en Gods volk is zo blind, dat het zulke werken aan zichzelf niet waarneemt; integendeel, door eigenliefde en hoogmoed brengen zij Sion, brengen zij zichzelf gedurig nadeel toe, ja breken met eigen handen af, wat onder zware strijd bij hen opgebouwd was. En wat er dan ook moge aanwezig zijn, de grond, die enig en alleen blijvende vrucht draagt, ontbreekt; er ontbreekt een verslagen en gebroken hart, er ontbreekt een verbroken geest, welke aan zichzelf de zonde en schande geeft, maar de eer en de heerlijkheid aan God geeft.

Ach, dat het er onder Gods volk zo heeft uitgezien en nog uitziet, dat was het juist wat vanouds alle heiligen zo diep bekommerde, ja het meest heeft bekommerd, zo dikwijls zij boven anderen hadden

waargenomen, (en zich daarover bij God aanklaagden), *dat in ons, dat is in ons vlees, geen goed woont*. En waarom bekommerde hun dat? Waarom bekommert het ook mij zo menigmaal?

Paulus schrijft van degenen, welke de vrucht des Geestes brengen: *Tegen de zodanigen is de wet niet*. Wat hebben wij daaruit af te leiden? Is het niet dit, dat Gods volk in overeenstemming moet zijn met een wet Gods? Is het niet dit, dat, als wij niet in overeenstemming zijn met de wet Gods, ons toorn wacht, omdat wij niet volkomen zijn in de genade, niet volmaakt zijn in de liefde. Of zullen wij in het laatste oordeel doorkomen, als onze werken niet vol gevonden zijn voor God? Als wij het bruiloftskleed niet aan hebben, geen olie in onze lampen medegenomen hebben? Men vleit zich mogelijk met „ja”. Maar God vraagt niet naar de woorden, maar naar de kracht, en niemand vermag het, over Gods onverbreekelijke wet heen te springen; veeleer zal, als het op de toets komt, de vrijmoedige geest, de verbroken geest, het waarachtig arme zondaar-zijn, ontbreken voor het gericht, als men zich te goed doet op verkregen genade, op geloofservaringen, en de lusten van het vlees daarbij toch ingewilligd worden. Want de hoge en heilige God laat zich niet bespotten, *maar, wat de mens zaait, dat zal hij maaien*. Die in eigenliefde, hoogmoed en eigengerechtigheid in zijn eigen vlees zaait, zal uit het vlees verderfenis maaien, en maar alleen die in de nest zaait, zal uit de geest het eeuwige leven maaien.

Waar vandaan moet het dan nu komen, dat Gods volk in overeenstemming gevonden zij met Gods wet, dat het de wet van Christus vervulle, dat het aan genade vasthoude, dat het recht en gerechtigheid doe, liefde oefene, en ootmoedig zij voor zijn God? Van waar anders dan van de barmhartigheid Desgenen die Sion verkiest naar Zijn vrije welbehagen, en Die de muren van Jeruzalem opbouwt, omdat Hij in vrije liefde gewild heeft dat het een stad zij, verschrikkelijk voor de vijand, maar waarin Zijn lof zoude weergalmen. En hoe zoude het komen, zo de Heere het niet uit vrij welbehagen doet?

Zo bidt dan ook onze lieve broeder David, dat de Heere Zijn genade bij Zijn uitverkorenen mocht willen verheerlijken, niet naar hun verdienste, maar naar Zijn genadige wil. Dat is wat hij zegt: *Doe wel bij Sion naar Uw welbehagen, bouw de muren van Jeruzalem op*. O, hoe was hij van God, van de Vader van onze Heere Jezus Christus, gezegend met alle geestelijke zegening in de hemel in Christus! Hoe vast zag hij zijn uitverkiezing vóór de grondlegging van de wereld in Christus, ter heiligheid en onberispelijkheid voor hem in de liefde! Maar alles had God gedaan. *Hij had hem verordineerd tot het kindschap, door Jezus Christus, in Zichzelven, naar het welbehagen van Zijn wil, tot prijs van de heerlijkheid van Zijn genade, door welke Hij ons begenadigd heeft in de Geliefde. In Christus had hij de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving van de misdaden, naar de rijkdom van zijn genade.* (Efeze 1) O, welk een volheid van genade, welk een macht van het vrije welbehagen zag hij in God! Wat een rijkdom van leven, van vrede, van overvloed, van zaligheden zag hij, door Christus, voor Zijn volk bereid! Hoe had zich de uitnemende grootheid van Zijn kracht bij hem verheerlijkt, naar de werking van de sterkte van Zijn macht, die Hij gewrocht heeft in de opstanding van Christus uit de doden, in deszelfs verhoging aan Zijn rechterland!

Kon hij het voor zich alleen houden? ‘Laat regenen genadige regen op uw erfdeel, dat mat is; stort uit van de Geest Uwer genade, van de Geest des gebeds van de Geest van de liefde, des geloofs, van de vreze Uws Naams!’ Dit was zijn gebed. ‘U hebt immers uw Sion vrijwillig liefgehad, en aan dat Sion barmhartigheid laten wedervaren; sta op Heere! En wat Gij voor Uw volk in Uw genade verworven, geschapen, daargesteld hebt van gerechtigheid, van heiligheid, van leven, van overvloed, van vrede, van zegen, van zaligheid, laat dat alles uitspruiten bij Uw volk, bekleed het daarmee ondanks duivel en wereld, ondanks vlees en bloed, opdat Uw volk in waarheid prijke in de heerschappij Uwer genade. Bouw de muren van Jeruzalem op. Maak al de zalig- en gelukkig makende waarheden van de eeuwige zaligheid tot leven bij Uw volk; al de deugden en volmaaktheden van Uw Naam, die in de weg der zaligheid geopenbaard worden, verheerlijk die bij Uw volk, opdat het in de goede wapenrusting blijve! Laat het zo aan de Geest wandelen, eensgezind voortgaan aan de Geest, de Geest van de genade, des geloofs en van liefde, volgens welke men niet zichzelf zoekt, maar Uw eer en de eer van Uw Gezalfde, en het welzijn des naasten.’

Dat is zijn gebed. - Alzo: 'Heere Christus, geef de sappen van Uw Geest aan de van zonde en nood versmachtende ranken, aan de van de duivel, van eigengerechtigden en zielemoorders in de enge gedrevene ranken.'

En gelijk David van de Heere bidt, dat Hij Zijn genade bij Zijn volk in alle opzichten mocht verheerlijken, naar Zijn welgevallen voor Zijn volk, zo vertelt hij als het ware aan de Heere, wat de Heere Zelf ervan zou hebben en waaraan hij alsdan Zijn welbehagen hebben zou. ***Dan zult Gij lust hebben aan de offeranden (slachtoffers) van gerechtigheid, aan brandoffer en een offer dat gans verteerd wordt; dan zullen zij varren offeren op Uw altaar.***

Dat wil zeggen: Als U het geeft, dat Uw volk aan Geest wandelt en Gij de eeuwige heilswaarheden kracht en leven bij hen doet zijn, zo zal men de begeerlijkheden des vleses niet volbrengen, maar U loven met lichaam en ziel in zijn ganse wandel, en ook niettegenstaande lijden en wederwaardigheden standvastig bij Uw genade blijven, tot dat U zult komen om uw volk volkomen te verlossen van alle kwaad.

Sommigen leggen deze spreuk aldus uit: 'Laat uw Messias komen, zo zal Hij U offers brengen, die U beter zullen behagen dan de tegenwoordige offers die wij U brengen.' Ik kan met deze uitleggers niet instemmen, want als David niet in Christus gevonden geweest, en had hij het heil van Christus niet in al deszelfs volheid, in de Geest Christus, voor zich aanschouwd, dan had hij deze Psalm niet kunnen bidden. Want zonder Christus zou hij het wel gelaten hebben om te schrijven: „Wees mij genadig, o God!" Zonder Christus weet geen mens iets van Gods grondeloze barmhartigheid, niemand zal, zonder op de offerande van Christus te zien, het ook wagen om uit te spreken: „Gij hebt geen lust tot offerande." En zonder op het lijden en de genoegdoening van Christus te zien, kan niemand een gebroken geest hebben, maar wel een geest vol hoogmoed, een trotserende geest, die met werken en offeren zich tegen Gods toorn en gerechtigheid aankant.

Waar God echter Zijn Heilige Geest geeft, de Geest Christi, daar heeft Hij Zijn vermaak aan de vrucht dezes Geestes, die in Zijn heilshof heerlijk tiert. Dat zijn alsdan de offeranden van de gerechtigheid, dat is alsdan het brandoffer en het offer dat gans verteerd wordt. Dit wordt door de Apostel Paulus duidelijk genoeg te kennen gegeven: „De vrucht des Geestes, schrijft hij, is liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid. Tegen de zodanigen is de wet niet." En nogmaals: „Het einde des gebods is liefde uit een rein hart, en uit een goed geweten, en uit een ongeveinsd geloof." En wederom: „Indien de Geest desgenen, die Jezus uit de doden opgewekt heeft, in u woont, zo zal Hij, die Christus uit de doden opgewekt heeft, ook uw sterfelijke lichamen levend maken, door Zijn Geest, die in u woont."

Trouwens, waar niet naar Geest gewandeld wordt, daar mogen al velerlei slachtofferen zijn, het zijn echter geen offeranden waaraan God lust heeft, want het zijn offers van eigengerechtigheid van eigenliefde en niet offeranden van de gerechtigheid. Al doet men dan ook nu en dan allerlei slachtingen, zo geschiedt zulks evenwel alleen om het geweten tot rust te brengen. Men geeft slachtofferen om zalig te worden, maar waar God blijft, en de naaste, daar vraagt men niet naar, gelijk het betaamt. Van dergelijke offers betuigt de Heere Jezus: „Ik wil barmhartigheid en niet offerande." En: „Ik zeg u: tenzij uw gerechtigheid (dat is, uw wandel voor God) beter zij, dan van de Schriftgeleerden en Farizeeën, dat gij in het koninkrijk van de hemelen ook geenszins zult ingaan." En de Apostel Paulus betuigt: „Al ware het dat ik de talen van de mensen en van de engelen sprak, en de liefde niet had, zo ware ik een klinkend metaal of luidende schel geworden."

Daarentegen, waar de Heere weldoet bij Sion naar Zijn barmhartigheid en de muren van Jeruzalem opbouwt, dat is, waar Hij naar Zijn welbehagen over Zijn volk Zijn Heilige Geest geeft, de Geest van heiligmaking, daar wordt naar de Geest gewandeld; - en wordt er naar de Geest gewandeld, terstond is er ook de vrucht des Geestes, zodat men Gode *offeranden van gerechtigheid* brengt, dat is, dat de ganse innerlijke en uiterlijke wandel ingericht wordt overeenkomstig de Tien woorden van Gods wet. Want de liefde is er, die niet lichtvaardig handelt, niet opgeblazen is, zichzelf niet zoekt, geen kwaad denkt.

alle dingen bedekt, alle dingen gelooft, alle dingen hoopt, alle dingen verdraagt, en men is door de Heilige Geest, in Christus Jezus, met Zijn werken, de dienstknecht, verzorger en verlosser zijns naasten. Want alle goede werken zijn vanzelf daar, zodat het een welgevallen is voor Gods aangezicht, zodat men daarin de geboden van Christus houdt, zodat men liefde heeft onder elkander en men zichzelf, geheel zoals men is, met een gebroken geest aan zijn God overgeeft, in de hoop op gerechtigheid en in volharding bij de geboden des levens tot het einde toe. Dat zijn de offeranden van gerechtigheid!

En de *brandofferen* zijn: dat men zijn eigen begeerlijkheid er aangeeft, benevens het zoeken van zichzelf en alleen op de eer van Gods Naam uit is.

En de *offers die gans verteed worden*, zijn: dat men zich aan God en Christus geeft, als een nieuw schepsel in Christus, in de geheelheid van de waarheid.

En dat zijn de *varren*, welke dan niet meer op ons eigen altaar, maar het altaar des Heeren komen: dat men vader en moeder, vrouw en kind, huis en have, eigen eer en rust en het gehele doorkomen door deze wereld, niet liever heeft dan de Heere, maar dit alles, om Zijns Naams wil en om de gerechtigheid wil, als het dan niet anders kan, blijmoedig laat varen. En als een Christen de hoon, smaad en vervolging van de wereld lijdt en verduurt; dat men zich ook niet door duivel, dood, nood en tegenspoed, niet door eigen verdorvenheid het geloof laat ontroven, maar het Lam volgt, door bezaaide en onbezaaide landen, zich in zijn ellende aan de genade van Christus houdende; in zijn zonde, aan het kruis van Christus; in zijn machteloosheid aan de opstanding van Christus, en in alle lijden, nood en tegenspoed aan de heerlijkheid van Christus; welke aanstaande is om geopenbaard te worden.

Ziet, dat alles is daar, waar aan de Geest gewandeld wordt; het is er, niet uit ons, ook niet door ons, maar dit alles werkt de Heilige Geest, welke Geest de Vader aan Christus beloofd en Christus voor Zijn gemeente verworven heeft. Deze Geest deelt aan een iegelijk het zijne toe, gelijk Hij wil, zodat Christus geheiligd wordt in onze harten en in onze wandel, en de Naam van God wordt geloofd, gelijk Paulus schrijft: „Zo laat ons dan door Hem altijd Gode offeren een offerande des lofs, dat is, de vrucht van de lippen, die Zijn Naam belijden.”

Wie de Naam van Christus noemt, hebbe afstand gedaan van alle ongerechtigheid, van alle leugen in de rechterhand. Wie de Heere Jezus begeert, die hebben ook de Geest van de heiligmaking begeerd. *Want zo iemand de Geest van Christus niet heeft, die komt Hem niet toe.*

Het zij ons gebed: *Vergeef ons onze zonden en geef het goede, zo zullen wij offeren de varren onzer lippen.* En wie een arm, begenadigd zondaar is, worde niet moede met David te roepen: *Doe wel bij Sion naar Uw welbehagen!* Al moest hij ook voor een korte tijd daarom door Gods volk zelf miskend worden, wie zich voor dit volk in de bres en in de diepte werpt, wordt ten laatste voor zijn Heere een gelukkig visser van de mensen, en hij ziet ook, als verhoring van zijn gebed, als loon van zijn strijd voor de gerechtigheid, de voorspoed van Jeruzalem, zijn leven lang. Amen.

4. LEERREDEN OVER PSALM 77 : 1-14.

Gehouden 4 November 1849.⁸

Voorzang: LIED 249 vers 2 en 3.

De liederen, die de lezer in deze leerredenen de Duitse Gezangbundel, in gebruik bij de Nederlands Gereformeerde Gemeente te Elberfeld. Hun vertaling is aan de berijming van A. Velingius en D. E. Otterbein gedeeltelijk ontleend (Amsterdam, 1798.)

*'k Mocht, door mijn schuld, geen ruste vinden,
Maar, met een diep ontrust gemoed,
Was ik een prooi van woeste winden,
Geslingerd door den wilden vloed.
Verkeerdheid bleef mij immer eigen,
't Bevekt geweten bleef mij dreigen
Met diep' ellend' en bitt'ren nood.
Vertwijflend door de kracht der golven,
Was 'k onder zond' en schuld bedolven,
En streed met leven en met dood.*

*Doch onder al mijn' nood en lijden
Aanschouwde Jezus mijne smart;
Hij zag mijn bidden en mijn strijden,
En toonde mij Zijn Midd'laarshart.
Hij schonk mij krachten in "t geloven,
Waar twijfling mij Zijn Woord zou roven
En nu verkwikt Zijn vrede mij
Hoe groot, mijn Jezus, is Uw liefde:
Gij troost, waar bitt're nood mij griefde,
En wie verkwikt, wie troost als Gij?*

PSALM 77 vers 1-14

Een Psalm van Asaf, voor de opperzangmeester, over Jeduthun. Mijn stem is tot God, en ik roep; mijn stem is tot God, en Hij zal het oor tot mij neigen. Ten dage mijner benauwdheid zocht ik de Heere; mijn hand was des nachts uitgestrekt, en liet niet af; mijn ziel weigerde "getroost te worden. Dacht ik aan God, zo maakte ik misbaar; peinsde ik, zo werd mijn ziel overstelpt. Sela. Gij hield mijn ogen wakende; ik was verslagen, en sprak niet. Ik overdacht de dagen van ouds, de jaren der eeuwen. Ik dacht aan mijn snarenspeel; in de nacht overlegde ik in mijn hart, en mijn geest onderzocht: Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten en voortaan niet meer goedgunstig zijn? Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten? Sela.

---

⁸ In 1892 verschenen te Amsterdam bij Scheffer C°. De preek werd gehouden tijdens een cholera-epidemie. Het voornemen van Dr. Kohlbrugge was om de preken over deze Psalm te vervolgen. Er zijn uit deze periode geen meerdere preken bekend. Wel heeft Dr. Kohlbrügge in 1859, dus 10 jaren later, toen de cholera eveneens te Elberfeld heerste, over deze Psalm drie leerredenen gehouden, die door een vriendenhand onder de voordracht zijn opgeschreven. Deze zijn verschenen in 2005 bij DE Groot Goudriaan, onder de titel: Aanvechtingen; ingeleid door T. van Es.

Daarna zeide ik: Dit krenkt mij; maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert. Ik zal de daden des HEEREN gedenken; ja, ik zal gedenken Uw wonderen van ouds her. En zal al Uw werken betrachten, en van Uw daden spreken. O God! Uw weg is in het heiligdom; wie is een groot God, gelijk God?

Mijn Geliefden!

“Al Mijn berouw (volgens Luther: Mijn barmhartigheid is te vurig, zodat Ik niet doen zal naar Mijn grimmige toorn) is tezamen ontstoken; Ik zal de hittigheid Mijns toorns niet uitvoeren” (Hoséa 11: 8 en 9.)

Deze woorden heeft de Heere in de week die nu achter ons ligt bij ons waargemaakt. Wederom zijn wij allen in het leven gebleven ofschoon wij vóór anderen de dood verdiend hebben. Wij allen spreken het uit: Geloofd zij Zijn heilige Naam, Zijn barmhartigheid over ons heeft geen einde, Zijn goedertierenheid is elke morgen nieuw.”

Delen wij thans elkaar mee wat wij in de week die nu voorbij is ondervonden hebben en scheppen wij uit de troostbron van het levende Woord Gods een frisse, lavende dronk om onze reis door deze woestijn wederom zeven dagen voort te zetten. Wat is daartoe wel geschikter dan de zevenenzeventigste Psalm? Wilt dus met alle aandacht uit deze Psalm vernemen hoe het een ellendige in nood en gevaar van het lichaam en van de ziel te moede is, hoe groot de benauwdheid van het hart kan worden, hoe beangst het geweten kan zijn en hoe hij door de Heere geholpen wordt.

Deze Psalm is *een Psalm van Asaf*, van een man aan wie zijn verdorvenheid zeer in het bijzonder ontdekt is, die veel ellende gezien heeft, in grote aanvechting geweest is en menigmaal in allerlei gewetensangsten de vertwijfeling nabij was. Die echter bij Gods waarheid volhard heeft en daarom bij al zijn roepen: “Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods?” met Paulus in het binnenste van de ziel rust, heerlijke rust gevonden heeft, waarom hij door de Heilige Geest betuigt: “Ik dank God, door Jezus Christus, onze Heere.”

Asaf bestemde deze Psalm *voor de opperzangmeester* om hem voor te zingen Hij gaf hem dus om gebruikt te worden door de gemeente Gods, opdat allen die met hem of na hem in dergelijke aanvechting zijn, wanneer zij deze Psalm horen of lezen zouden, weten dat zij niet de enige geplaagden in de wereld zijn, maar dat hun weg dezelfde is welke de ganse broederschap te gaan heeft en ook dat deze Psalm juist voor hen gernaakt is.

- Wij willen eerst het tweede vers afzonderlijk behandelen en daarna uit het derde, vierde en vijfde vers vernemen hoe het in de aanvechting toegaat.
- Vervolgens willen wij nagaan hoe de ziel allengs weer uit de aanvechting opkomt en wel naar het zesde en zevende vers met betrachtning van hetgeen zij vroeger van de goedertierenheid Gods ervaren heeft.
- En vanuit het achtste, negende en tiende vers willen wij overdenken hetgeen een einde maakt aan de vertwijfeling: de Heere toch blijft de oude, getrouwe God.
- Ten slotte willen wij overwegen hoe de ziel opnieuw moed grijpt en hoe het te allen tijde Gods wijze is geweest Zijn macht te verheerlijken in onze machteloosheid en ons te leiden, zoals wij het nooit verwacht hadden.

1. Mijn stem is tot God, en ik roep; mijn stem is tot God, en Hij zal het oor tot mij neigen.

Ik roep, zegt Asaf, opdat de aangevochtene het hoort en ook roept, of, zo hij reeds roept, daarin niet vertraagt. Uit de diepte van het hart, uit de diepte van de ziel, waar alle ellende, nood en zonde die op het hart drukt zich ophoopt, breekt de stem gelijk de bliksem uit het graf der ellende naar buiten. Een stem, hoezeer ook aanvankelijk weerhouden, baant zich een weg naar boven. Waarheen? Tot God, tot de levende God en enige Verlosser. De ziel kan het niet langer uithouden in de nood, in de zonde, in

de dood en in het gevaar van om te komen. Tot God moet zij heen, ofschoon God toorn, ofschoon Zijn hand dag en nacht zwaar op de mens is, zodat zijn sap wordt veranderd in zomerdroogten.

Mijn stem is tot God, herhaalt Asaf. Ofschoon de dood ons aangegrepen heeft, ofschoon alle duivelen ons willen meesleuren, ofschoon wij aan de rand van de hel staan, juist vanwege deze verlorenheid, vanwege het omkomen roepen wij tot God. Bij onszelf kunnen wij het niet vinden, bij geen mens meer. Mensen kunnen niet helpen, niet troosten, geen leven geven; zij kunnen de zonden niet vergeven, het geweten niet stillen noch het hart reinigen. Zij allen kunnen niet zalig maken; in de ganse wereld is geen hulp te vinden. Wij voelen ons geheel zonder God. Met Hem, ons hoogste Goed, moeten wij weer verenigd zijn. Van Hem alleen kan de hulp komen. Hij alleen kan verlossen, Zijn macht alleen is daartoe genoegzaam. Hij alleen kan de zondaar rechtvaardigen. Hij alleen kan Zich over hem in zijn ellende ontfermen, hem barmhartigheid laten wedervaren en een woord tot de ziel spreken, waardoor wij de zekerheid verkrijgen dat ons de zonden vergeven zijn en dat wij aan onze God een genadige, verzoende God en Vader hebben. Daarom: *Mijn stem is tot God*.

De arme zondaar, hij die de ondergang nabij is, verneemt het opdat ook hij tot God roept; want als de nood en de aanvechting, als dood, zonde en rampspoed op ons aanstormen, dan wil de duivel ons altijd de mond sluiten en ons wurgen, opdat wij toch niet tot God roepen. Daarom bedelft de duivel ons onder allerlei oude en nieuwe zonden, zegt ons dat God de zondaars niet hoort, vervult bovendien het hart met allerlei Godslasterlijke gedachten zoals: "Waarmee heb ik dat verdiend?" of: "Dat hebt u nu daar- of daarvoor", en hij wil dat de mens God in zijn hart zegent en zich onttrekt met de gedachte: "God wil mij toch niet." Daarom herhaalt Asaf het: *Mijn stem is tot God*, als wilde hij zeggen: "Tot God, tot God, zeg ik, moet ik heen, tot Hem maak ik mij nochtans op; ik weet wel dat ik het niet verdiend heb dat Hij mij helpt, maar waar zal ik anders blijven dan voor de deur der genade? Tot de duivelen kan en wil ik niet gaan."

Terstond daarop nu betuigt hij dat zijn roepen niet vergeefs is, dat, hoewel het scheen alsof God niet wilde, alsof Hij niet op hem, maar wel op anderen lette, zijn roepen toch vernomen is. Daarom schrijft hij: 'Hij verhoort mij. Hij neigt het oor tot mij, arm schaap, dat vanwege de grote nood niet ophoudt tot Hem te blaten.' Dat is geschreven tot troost van de aangevochtene, die denkt: "God verhoort mij niet", als de nood nog hoger klimt en hij in het geheel geen uitzicht op hulp of verademing heeft. Asaf wil zeggen: 'Dierbare gemeente Gods! Ik ben zulk een arm dier, ik vertwijfelde aan mijn leven, ik was ten prooi aan de grootste angst, terwijl ik dacht: God zou Zijn Woord bij mij niet waarmaken, niet aan mij Zijn barmhartigheid verheerlijken. Toen ik echter tot God riep, tot God zeg ik, hoezeer ik ook door gevoel van zonde, nood, dood en ellende weerhouden werd, zo liet Hij Zich toch verbidden.' Daarom, vergeten wat achter ons ligt en tot God heen! Hij zal, Hij moet u verhoren!

En zo hebben wij het ervaren in de laatste week. Daarom heet het ook bij ons in deze week: "Tot God, tot God is mijn stem en, Hij verhoort mij." Immers heeft Hij ook gezegd: "Mijn duive, zijnde in, de kloven der steenrotsen, doe Mij uw stem horen" (Hoogl. 2: 14).

In de aanvechting gaat het zó toe, dat men, terwijl men tot God roept, zich als zonder God gevoelt. God houdt Zich verborgen, Hij schijnt Zich niet te willen laten vinden.

2. Daarom zegt Asaf: *Ten dage mijner benauwdheid zocht ik de Heere.*

Dat is geen geringe benauwdheid waarvan hij spreekt, maar een zware, ja de zwaarste aanvechting die alle kinderen Gods door te maken hebben. Het gaat naar de 22^e Psalm: "Mijn God, mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten? Benauwdheid is nabij, en er is geen helper!" (vers 2 en 12). Daar gaat men dan aan het zoeken in het gebed, in het Woord, of er niet een straal van troost komt, of niet de Heere komt. Men zoekt Hem, Die alleen verlossen kan, Die men liefheeft; men zoekt de Heere, gelijk Maria Magdalena, die vroeg: "Hebt gij mijn Heere weggenomen?" Men zoekt de Heere van Zijn gemeente. Wat heeft Hij niet aan ons gedaan, wat ons niet al beloofd! Hij alleen kan verlossen uit zulk een diepte, maar men ziet slechts nood en dood en de Heere vindt men niet. Het geloof moet de Heere hebben, maar het geloof kan niets meer vasthouden. Des nachts, als de mensen sliepen, was

mijn hand uitgestrekt, in de duisternis uitgestrekt tot Hem, en liet niet af, en of ons daarbij ook al een geruststellende gedachte inviel, zodat wij in onszelf zeiden: “Jozef leeft nog”, het hart was toch van geheel andere dingen vervuld en geloofde de beste woorden niet, want de Heere was niet gekomen. Intussen was de nood dermate gestegen, dat de hulp geen seconde meer uitblijven mocht. Wat is troost van het Woord zonder daden van het Woord, zolang men meer op de nood ziet dan op het Woord, zolang de Heere met Zijn tegenwoordigheid geen einde gemaakt heeft aan de nood?

Mijn ziel weigerde getroost te worden, schrijft Asaf daarom. Dit betekent: zij verwierp alle troost zolang zij niet de Heere Zelf had, dat Hij haar rechtvaardigde en hielp. Hoe men echter ook de Heere zoekt, God blijft uit. Men zendt bode op bode tot de Heere, men roept en roept nogmaals en intussen ligt Lazarus op sterven.

O, dan vermenigvuldigen zich de gedachten aan God, wanneer wij zo de dood voor ogen hebben en ons onze ellendigheid en hulpeloosheid zo gans en al bewust worden en alle duivelen met ons de spot drijven. Dacht ik aan God, aldus vervolgt de Psalmist, zo maakte ik misbaar. Ja, hoe diep bedroefd wordt men dan als men aan God denkt! Waarom komt Hij niet? Waarom is Hij toch niet hier? Bekommert Hij Zich dan in het geheel niet meer om mijn nood? O, ik weet het, ik heb alles verzondigd; daarom heet het nu tot mij: “Ik zal lachen in uw verderf, Ik zal spotten, wanneer uw vrede komt.”

Ach, hoe is mijn ziel ontroerd als ik van Hem spreek tot anderen, als ik dit alles overpeins: Peinsde ik, zo werd mijn ziel overstelpt! Met deze woorden beschrijft Asaf zijn en aller gelovigen zware aanvechting, dat zij graag van Gods ontferming zouden willen spreken, doch in hun binnenste slechts vrees gevoelen van Zijn vrije genade, maar door hun zonden terneergeslagen worden, van Zijn waarheid, maar niets kunnen geloven, niets voor zichzelf voor waar kunnen houden. Welk een benauwdheid is dat in het binnenste!

Sela, schrijft Asaf, als wilde hij zeggen: “Ach, hoe lang duurt deze aanvechting!”

Gij hield mijn ogen wakende. Ach, de sombere gedachten waarmee men zich aftobt op zijn legerstede vermenigvuldigen zich zozeer. Men zou zo graag een weinig slaap hebben, maar ook dat geeft God niet, en zo begint men dan welhaast te klagen: “Ik ben zó uitgeput, dat ik niet meer spreken kan.”

Ik was verslagen, en sprak niet, zo lezen wij verder in onze tekst. Ik heb geen enkel wapen meer tegen alle aanvallen van de boze; alles is weg, ik lig hier neer in mijn ellende en mijn jammer; ik zou willen uitroepen: “Pak u weg, duivel, en ga naar Golgotha!”, maar ook daartoe heb ik de moed niet. Ik word hier niets anders gewaar dan dat de dood het leven spoedig zal verslonden hebben en Gij zijt verre van mij, mijn God!

Deze en dergelijke aanvechtingen zal misschien menigeen van ons verleden week doorgemaakt hebben, en mocht iemand zulks in deze week of later doormaken, dan weet hij dat er ook een Asaf, dat er nog meer geweest zijn die aan zodanige angst en zulk een machteloosheid overgegeven terneerlagen, zodat zij de moed niet hadden om te zeggen, wat zij toch zeggen mochten.

Dat moeten wij vóór alle dingen weten, dat God toch niet zo ver van de ziel is als deze wel meent. Hij is met Zijn verborgen ondersteuning haar wel nabij en geeft door Zijn Heilige Geest de aangevochtene gedachten in, door welke hij allengs uit de aanvechting weer opkomt. Daartoe laat Hij de ziel ten eerste overwegen wat zij vroeger van de Goddelijke goedertierenheid ondervonden heeft.

3. Daarom schrijft Asaf: Ik overdacht de dagen vanouds, de jaren der eeuwen; ik dacht aan mijn snarenspeel; in de nacht overlegde ik in mijn hart, en mijn geest onderzocht.

Want als de nood ons prangt, dan wordt de ziel, al kunnen wij ons ook niet met vroegere ervaringen helpen of troosten, toch allengs uit de diepte van de nood opgeheven door de overdenking, hoe de Heere haar tevoren menige genade bewezen, menige verlossing beschikt heeft. En hoewel zodanige overdenking de aanvechting nog heviger schijnt te maken, gevoelen wij toch werkelijk enige

verlichting als wij God eens mogen voorhouden hoe Hij ons toch van moeders buik af gekend en zo menigmaal als op arendsvleugelen door alles heen en over alles heen gedragen heeft. En als wij dan bedenken hoe dikwijls wij van harte gezongen hebben: “De Heer is mij tot hulp en sterkte”, dan wordt de begeerte om deze hulp en sterkte bij vernieuwing te ondervinden recht levendig. Daarom begint het vreesachtige hart aldus te spreken: “De oude, trouwe God zal toch wel kunnen wederkeren en verlossen; Hij heeft toch zo dikwijls geholpen en wonderen gedaan.” Daarom moet de geest onderzoeken of de Heere het verlorene toch niet weder zou kunnen en willen zoeken en herstellen. Zo is dan de Heere, Die gezocht wordt, ofschoon Hij Zich verborgen houdt, zeer nabij en heeft Zijn genaderijke tegenwoordigheid bewezen door het verslagen hart weer op te wekken tot een zoete overpeinzing van de Goddelijke weldaden, door welke Hij Zijn liefelijkheid heeft te smaken gegeven aan degenen die Hem vrezen, en tot het gedenken aan de veelvuldige hulp die de Heere aan Zijn gemeente heeft bewezen en de grote heilsgoederen, met welke Hij haar altijd in haar armoede rijk gemaakt heeft.

Ten andere laat Hij de ziel uit haar aanvechting daardoor weer opkomen, dat Hij haar door het onderzoeken op allerlei vragen brengt, die wel de vertwijfeling nog groter schijnen te maken, maar inderdaad de vertwijfeling doen ophouden. De vragen zijn namelijk alle van die aard, dat de aangevochten ziel op geen enkele beslist *ja* kan zeggen, maar eindelijk moet uitroepen: “Nee, nee!”

De Heere heeft mij verlaten, heet het, waarom verstoof Gij mij van Uw aangezicht? Ach, hoe lang, hoe lang! Zal het dan eeuwig zo blijven? *Zal dan de Heere in eeuwigheden verstoten?* Zal Hij mij laten uitdrogen, zodat alle leven en sap voor eeuwig weg is?

En als antwoord wordt vernomen: “Het is onmogelijk dat God Zijn erfdeel zou haten, dat Hij degenen die Hij eenmaal aangenomen heeft niet meer zou aannemen, en hun niet meer genadig zou zijn, die Hij begenadigd heeft in de Geliefde.”

Daar ontstaat reeds in de ziel de gedachte aan genade, een honger en dorst naar genade, een roepen: “Zijt mij genadig, o God, naar Uw grote goedertierenheid!” en een vragen: *Zal de Heere voortaan niet meer goedgunstig zijn?*

Deze wonderbare genegenheid jegens ons, met welke Hij ons tot dusver genegen is geweest, deze vrije liefde, die zich door geen zonde heeft laten weerhouden, zal Hij haar niet meer bewijzen? Daar krijgt het harde ongeloof een stoot; het geloof is gewekt. Ja, Hij moet genade bewijzen! Daar wordt de hoop gewekt; ook zij begint te klagen en te vragen: *Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht?*

Dat kan toch niet waar zijn, Zijn goedertierenheid duurt immers tot in eeuwigheid en Zijn toezegging moet immers komen. Gods mond kan niet liegen, Zijn Woord kan de mens niet bedriegen. De duivel werpt wel dit woord in het hart: “Zijn goedertierenheid houdt in eeuwigheid op, Zijn toezegging geldt u niet!” Maar door de ingeving van de Heere is ongemerkt in het hart het woordje “goedertierenheid” en het woordje “toezegging” opgedoken en er is een worstelen, totdat het ten slotte heet: ‘Nee, Zijn goedertierenheid kan niet ophouden, goedertierenheid is goedertierenheid, zij stoort zich niet aan zonde, zoekt geen werk van onze handen; goedertierenheid verlost en zet in vrije ruimte.’ “Bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid”, heeft Hij gezegd, “zal van u niet wijken” (Jesaja 54: 10), en: “De toezegging zal op het einde komen en niet achterblijven” (Hab. 2: 3). En onwrikbaar vast staat immers het woord: “De rechtvaardige zal door zijn geloof leven” (vers 4). God is getrouw en waarachtig, Zijn testament is vast door de dood van Zijn Zoon.

Allengs wordt het versaagde hart met rust vervuld en de vertwijfeling moet plaats maken voor de liefde, opdat ook de liefde begint te vragen en te klagen. *Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten? Sela.*

Kan de Almachtige Zijn natuur verloochenen, Hij, Die toch rijk is aan genade over allen die Hem aanroepen en mild om het leven te geven aan zulken, die niets verdiend hebben dan de eeuwige dood? Zou Hij niet meer gedachtig zijn, dat Hij eens voor altijd op Zich genomen heeft niet moede

noch mat te worden, maar Zijn genade rijk te laten komen over armen en ellendigen? Neen, God moet toch God blijven! En zou Zijn toorn machtiger zijn dan. Zijn barmhartigheid? Nee, dat is onmogelijk!

De vragen zijn van het hart genomen. Het aangevochten gemoed heeft Gods deugden genoemd: dat Hij de Heere van Zijn gemeente is, dat Hij genade bewijst, dat Zijn goedertierenheid tot in eeuwigheid is, dat Zijn getuigenissen getrouw en waarachtig zijn en dat Zijn toezegging eeuwig is, dat Hij der genade gedachtig is en dat Hij Zijn barmhartigheid wel ontsluiten kan.

Zo ging het in de vorige week menigeen van ons in zijn nood, en aan wie het in deze week of later zo gaat, die weet dat Asaf ook zo gevraagd heeft, dat alle heiligen in hun lijden, kruis en aanvechting zo vragen en dat het door zulke schijnbaar wanhopige vragen tot verdrijving der wanhoop, tot genezing en tot een hartelijk vertrouwen op God de Heere komt.

4. Dat zien wij bij Asaf eerst in het elfde vers, waar wij naar het Hebreeuws lezen: *Daarna zeide ik: Mij te krenken, dat betekent: mij te onderdrukken, mij te laten omkomen, ware de rechterhand des Heeren te veranderen.*

Willen wij bij de gewone vertaling blijven, die aldus luidt: *Daarna zeide ik: Dit krenkt mij; maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert*, dan is de betekenis bijna dezelfde als die van Paulus' woord: "De verdrukking werkt lijdzaamheid, en de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop." Asaf nu heeft willen zeggen: "Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" Hij spreekt hier uit, wat Paulus uitspreekt in het laatste gedeelte van Rom. 8: "Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?" Nee, God kan Zijn barmhartigheid niet door toorn toesluiten; daarvoor hebben wij een goede Borg. Het is even onmogelijk dat enige macht, welke ook, mij zou kunnen ten onder houden en teniet maken, als het onmogelijk is dat Gods rechterhand zou ophouden Zijn rechterhand te zijn, om niet in de toestand verandering te brengen. En daar verstaat hij onder Gods rechterhand: Gods voornemen der genade, Zijn raadsbesluit tot onze zaligheid, Zijn eed die Hij de erfgenamen van Zijn belofte gezworen heeft, Zijn almachtige en alomtegenwoordige kracht, waarmee Hij alle dingen regeert en de Zijnen wonderbaar uithelpt.

Dit hartelijk vertrouwen wordt vervolgens versterkt door de overdenking hoe het altijd Gods wijze is geweest Zijn macht te verheerlijken in onze machteloosheid, ons armen en ellendigen ten goede, en ons zo te leiden als wij nooit gedacht hadden.

Hij spreekt daarom van de onvergetelijke daden des HEEREN en van Zijn wonderen van oudsher, zeggende: *Ik zal de daden des HEEREN gedenken, ja, ik zal gedenken Uw wonderen van oudsher; en zal al Uw werken betrachten, en van Uw daden spreken.*

Dat zullen de aangevochtenen ter harte nemen, om ook zulke daden, wonderen en werken des Heeren, zoals zij die uit de Heilige Schrift kennen en ook zelf ervaren hebben, de Heere voor te houden in hun gebeden, in alle nood, alle kruis en lijden, want dat geeft ons moed in alle moedeloosheid, opdat ons het hart niet ontvalle. En dat heeft de Heere graag, dat wij Hem Zijn vorige wonderen voorhouden; dan wil Hij er ook nieuwe aan toevoegen, zodat wij gelijk Asaf Hem spoedig beginnen te prijzen, terwijl hij, die zo-even in zijn wanhoop nog klaaglijk weende en jarnmerde, op eenmaal uitroept: *O God! Uw weg is in het heiligdom* (of naar Luthers vertaling: *Uw weg is heilig*); *wie is een groot God, gelijk God?*

Gods weg is Gods raad, naar welke Hij ons leidt. Deze weg ligt altijd anders dan vlees en bloed zich die voorstelt. Gods weg is in het heiligdom, want dat moet de vrucht van alle aanvechting zijn, dat wij van harte het lied zingen:

*Gij maaktet, Heer, tot priester mij,
 Dies mag ik Uwen Tempel vrij
 Betreden zonder schromen.
 De voorhang scheurde door Uw' dood,
 En 'k mag als bond- en deelgenoot
 Thans voor Uw aanschijn komen.*

In de aanvechting worden wij namelijk teniet gemaakt, opdat Christus alleen het leven zij. Dan kennen wij Christus als de macht en wijsheid Gods, zodat wij ook uitroepen: "Wie is een groot God, gelijk God?", machtig om ons te bewaren, Zijn eed te houden, Zijn belofte te vervullen en voor ons te blijven een Verlosser, onze gerechtigheid en onze heiliging, met genoegzame macht bekleed om ons bij de verworvene verlossing te beschutten en te bewaren.

Daarvan willen wij een andere keer nog een en ander nader overwegen.

Wat wij nu beschouwd hebben, is voldoende geweest, om te vernemen, dat, als onze stem tot God is, tot God, zeg ik, Hij ten slotte toch hoort, en dat, wordt ook de aanvechting zeer hevig, de Heere Zich toch niet zó ver van Zijn volk houdt, als dit wel meent, veeleer door de verborgen werking van Zijn Heilige Geest midden in de angst ons levend maakt, zodat wij toch ten slotte Hem prijzen vanwege Zijn wonderen en daden, en blijmoedig van Hem belijden, dat de zaligheid alleen in Zijn Naam staat. Al het volk, dat de Heere kent, moet door de diepte heen; het wordt echter in het eind tevreden gemaakt met des Heeren weg, en wil geen andere God dan deze levende Helper in de nood. Daarop zegge een iegelijk onzer: Amen, ja amen!

Nazang: LIED 224 vers 5.

*Houdt Hij Zich ook soms verborgen,
 Toch blijft Hij mij welgezind,
 Blijft als Vader liefd'rijk zorgen
 Voor Zijn zwak en hulp"loos kind,
 Dat Hij beide handen biedt,
 Als hem alle hoop ontvlíedt.*

5. Oudejaarspreek

De vergankelijkheid van het mensenleven

Mijn geliefden! Laat ons samen lezen wat wij geschreven vinden in de twaalf eerste verzen van de negentigste Psalm. Daar lezen wij:

"Een gebed van Mozes, de man Gods, Heere, Gij zijt ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht. Eer de bergen geboren waren, en Gij de aarde en de wereld voortgebracht had, ja van eeuwigheid tot eeuwigheid, zijt Gij God. Gij doet de mens wederkeren tot verbrijzeling, en zegt: Keert weder gij mensenkinderen. Want duizend jaren zijn in Uwe ogen als de dag van gisteren, als hij voorbijgegaan is, en als een nachtwake. Gij overstroomt hen; zij zijn gelijk een slaap: in de morgenstond zijn zij gelijk het gras, dat verandert: In de morgenstond bloeit het, en het verandert, des avonds wordt het afgesneden, en het verdort. Want wij vergaan door Uw toorn; en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt. Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns. Want al onze dagen gaan henen door Uwe verbolgenheid; wij brengen onze jaren door als een gedachte. Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, of, zo wij zeer sterk zijn, tachtig jaren; en het uitnemendste van die is moeite en verdriet: want het wordt snellijk afgesneden, en wij vliegen daar henen. Wie kent de sterkte Uws toorns, en Uw verbolgenheid, naardat Gij te vrezen zijt? Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen."

Wat wij daar lezen, is een gedeelte uit het gebed van Mozes, de man Gods, en uit dit gebed hebben de Profeet Jesaja en al de andere profeten veelvuldig en overvloedig geput bij het schrijven van hun geschriften.

Een "man Gods" noemt Mozes zich hier, en dat doet hij op grond van het ambt en het gezag, waarmee de Heere God hem had bekleed.

"Een gebed" wordt deze Psalm genaamd, en dat is deze negentigste Psalm ook van het begin tot het einde, ook al komt er veel in voor, dat ons mensen, duister is; maar dat ligt geenszins aan de heilige woorden van God, die wij voor ons hebben, maar aan de verduistering van ons verstand, en aan de verkeerdheid van ons hart, dat een soort van evangelie wil horen, dat het ware niet is, en dat alleen, om het geweten te stillen, zonder er begrip van te hebben, met Wie wij eigenlijk te doen hebben, en Wie wij rekenschap verschuldigd zijn.

Het zal voor de natuurlijke mens, die niet begrijpt wat de Geest Gods is, altijd een zeer zwaar stuk zijn, de twee en veertigste vraag en antwoord van onze Catechismus "Zo dan Christus voor ons gestorven is, hoe komt het, dat wij ook moeten sterven? Antwoord: Onze dood is geen betaling voor onze zonden, maar alleen ene afsterving der zonden en een doorgang tot het eeuwige leven;" te rijmen met wat wij in de negentigste Psalm lezen: "*Want al onze dagen gaan henen door uwe verbolgenheid*" (vs. 9). Deze schijnbare tegenstrijdigheid moet opgelost worden. En dat valt ook niet moeilijk, want, wie dat in waarheid voor zich zelf weet: onze dood is geen betaling voor onze zonden, maar alleen een afsterving der zonden en een doorgang tot het eeuwige leven", die kent ook de toorn en de grimmigheid van de Heere, en spreekt van ganser harte met het genoemde vers van onze psalm: "*want wij vergaan door Uw toorn, en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt.*" Wat brengt nu echter de genade van de Heere Jezus Christus teweeg?

De toorn en de grimmigheid van de Heere, ja! die neemt zij weg, maar de gevolgen daarvan, die wij te dragen hebben, heft zij daarom niet op. Maar toch, de genade van de Heere Jezus Christus weet voor Zijn ellendigen in hun krankheden hun hele leger te veranderen, zodat, hoewel zij vergaan door de toorn van de Heere, deze toorn toch niet eeuwig op hen blijft rusten, want de Heere Jezus treedt op als Borg en Middelaar voor de Zijnen, opdat, waar zij wegzinken onder de last van de eeuwigen toorns van God tegen de zonde, en zij schijnen te zullen omkomen voor eeuwig, zij toch niet daaronder

bezwijken, maar uit toorn en dood, overgaan in het eeuwige leven, door hun Heere en Heiland Jezus Christus, die alleen hun leven is.

Ik herhaal het echter, mijn geliefden! wie dat belijdt, die heeft ook geleerd, en leert het bij voortduring, zich van harte voor het aangezicht van de Heere te verootmoedigen, en zal het met zijn laatste ademtocht nog belijden: het is door Gods toorn, dat wij vergaan. Want wij waren oorspronkelijk niet geschapen om te sterven, en "God heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen, dat is in ware gerechtigheid en heiligheid, opdat hij God zijn Schepper recht kennen, Hem van harte liefhebben, en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zoude om Hem te loven en te prijzen". (Heidelb. Catechismus, antwoord op vraag 6). Maar na de val en ongehoorzaamheid van onze stamvader Adam in het Paradijs, ging het vonnis in vervulling: *"ten dage, dat gij daarvan eet, zult gij de dood sterven"*! en dat was een tweevoudige dood, een geestelijke en een lichamelijke dood. Daarom vraag ik het luid: is de dood niet een jammerlijke zaak? O, men kan zich wel in lichtzinnigheid en vrolijkheid daarover heen zetten, als het ware daarover heen huppelen, en als of het maar zo een geringe zaak was, zeggen: nu ja! eens komt de dood, en sterven moeten wij allen! Daarbij menen zulken dan volle aanspraak te hebben op een goede plaats in de hemel, voor zich zelf en hun geestverwanten, maar het hart, het harde hart blijft onverbroken en onverbrijzeld voor het aangezicht van de Heere, omdat men nooit en nimmer voor de toorn van de Heere en grimmigheid weggesmolten is.

Maar mijn geliefden! Het Woord van God moet recht gesneden worden, opdat de mensen juist zouden leren begrijpen met Wie zij te doen hebben en aan Wie zij eens rekenschap zullen moeten afleggen: anders bedriegt men zich zelf, en men zal ook bedrogen uitkomen voor eeuwig. Daarom roep ik het u allen toe: de dood is een vreselijke, een jammerlijke zaak! Zoals ik, die aan zo vele doodsbedden gestaan heb, met mijn ogen gezien heb, en zoals er velen onder u zijn, die dat ook zeer goed weten.

Maar mijn geliefden! Indien het een jammerlijke zaak is, dat onze dagen heengaan door de verbolgenheid van de Heere, en dat wij vergaan door Zijn toorn, zo is het nog een veel meer jammerlijke zaak, dat de mens dit van nature niet bedenken kan, daar hij dood is in zonden en misdaden, en dus uit zich zelf nooit zal bidden: *"Leer ons Heere! alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen."*

Het is de wet, het is de eeuwige wet van God, die Mozes, de man Gods, hier in deze Psalm handhaaft, om ons te leren, hoe het van nature met ons gesteld is.

Want geliefden! het evangelie kan toch onmogelijk in de wereld zijn verschenen om de wet te logenstraffen, beide hebben immers een eeuwig geldende kracht: de wet, om ons in de vierschaar Gods te brengen, het Evangelie, om ons, als wij sidderende en bevende voor de vierschaar Gods staan, uit onze druk op te heffen, en ons te vertroosten. En wie waarachtig gelooft, ligt voortdurend verbroken en verbrijzeld voor het oordeel van God. Er zijn o zoveel mensen, die alleen met het verstand geloven, maar het ware geloof is een zaak van het hart, en waar men met het van harte gelooft tot zaligheid, kan men zich de genade geenszins in eigen kracht toe-eigenen. Want er woont in het binnenste een heilige vrees voor die God, met Wie wij te doen hebben, en diezelfde God is het, die het gebed geeft, en de verhoring van het gebed laat komen, opdat men met het bloed Christus door alle de golven en baren van Gods toorn heenbreekt.

Mijn geliefden! wij hebben, ook na ontvangen genade, er geen denkbeeld van hoe groot onze zonden en ellenden zijn, en wij kunnen, helaas! de zonde indrinken als water, en toch ons zelf voor oprechte en Godzalige mensen houden en bij anderen als zodanig voordoen. Daarom is het ons allen, wie wij ook zijn, zo hoog nodig steeds weer de eenvoudige tien geboden te lezen en te herlezen, zowel als de onvergelykelijk mooie uitleg, die wij van elk van die geboden hebben, in onze Heidelbergse Cate-

chismus. Indien wij, wat wij daarin lezen, op ons zelf toepassen, wat zullen wij dan moeten antwoorden op de vraag: Bent u schuldig of niet? Vervult u die geboden zoals zij vervuld moeten worden of niet?

O, leer toch uzelf te veroordelen, eer het vonnis van de eeuwige dood, dat u, dat wij allen verdiend hebben, over u uitgesproken wordt. Het is helaas maar al te waar, dat wij er geen denkbeeld van hebben, hoe groot onze zonde en ellende is, en dat wij van nature niet eens weten, dat wij zonde hebben.

Daarom zegt Mozes in het achtste vers van onze Psalm: *"Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns."*

Onze ongerechtigheid, dat is iets, waardoor wij volgens de wet de dood verdiend hebben. Ik wil hier eens een ogenblik stilstaan bij een enkele zonde, de zonde tegen het zevende gebod, en dat wel, omdat de gevolgen van de overtreding van dit gebod duidelijker in het oog springen, dan die van andere geboden. Want een mens kan tengevolge daarvan doodziek worden, zijn hersens kunnen er door gekrenkt worden.

Ja! wie kan de gevolgen tellen van één enige misstap, van één gang in de hollen van die ontucht en verderf! Ach! de gevolgen daarvan kunnen zich voortplanten van kind tot kind. En zulke ongerechtigheden stelt de Heere steeds weer voor Zijn aanschijn, tot verootmoediging en verbrijzeling van degenen, die ze bedreven hebben.

Daarom, als u uw troost en toevlucht zoekt in de vergeving van zonden, vergeet nooit mijn geliefden! ook al bent u voor grove uitspatting bewaard gebleven, bij de Heere aan te houden met het gebed: *"gedenk niet der zonden mijner jeugd"*, en: *"vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onzen schuldenaren!"* God stelt onze ongerechtigheden voor Zich, onze heimelijke zonden in het licht van Zijn aanschijn, en dan valt er onverwachts een slag, men weet niet van waar die komt, en nog een slag en nog een slag, men stort neer en - men sterft.

Wij sterven echter niet op dezelfde wijze als het vee van het veld, als de bloemen of bomen, want die sterven op de gewone, hun van God gezette wijze, volgens Zijn instelling.

Maar wij, kinderen van Adam, wij waren oorspronkelijk niet geschapen om te sterven en het is een jammerlijke zaak, dat wij moeten sterven, en dat wij het beeld en de gelijkenis van God, waar wij naar geschapen waren, hebben verloren, en dat het woord moest worden uitgesproken: *"Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht uws aanschijns"*. En zoals het met de overtredingen van het zevende gebod is gelegen, is het met de overtredingen van al de geboden van God gelegen. Of is het misschien geen zonde, als men, het heilige negende gebod overtredend, moedwillig en driest de goede naam van de naaste te gronde richt door allerlei boze en vuile laster? Worden er niet dagelijks de grofste overtredingen gepleegd tegen het vijfde en zesde gebod? Omdat nu de zonde een vergrijp is tegen de allerhoogste Majesteit van God, zo blijft het een onomstootbare waarheid, dat deze zonden en misdaden niet kunnen weggenomen worden, niet kunnen worden uitgedelgd, dan door een eeuwig geldend offer, dan door het bloed van Jezus Christus, de Zoon van God.

Wie kent al de lasteringen, die dagelijks worden uitgesproken? Nee! Zeker, niemand kent de sterkte van Zijn toorn en Zijn verbolgenheid, naar dat Hij te vrezen is! Maar niemand kent ook de grootheid van Zijn genade en barmhartigheid.

Wie nu iets heeft leren kennen van de toorn van God, wie heeft leren inzien, waar die uit komt, die zal ook zeker leren wat genade is, en zal om deze genade leren roepen te midden van dood, zonde en toorn, en dan spreekt hij ook met de negentigste Psalm: *"Heere! Gij zijt ons geweest een toevlucht van geslacht tot geslacht"*.

Wat willen deze woorden eigenlijk zeggen? In het Hebreeuws staat er eigenlijk: Heere God! Gij zijt ons een woning geweest van geslacht tot geslacht. Nu, in een groot en sterk huis, onder een stevig en

sterk dak ben ik goed geborgen tegen de storm en het onweer, ook ik het holst van de nacht. Daarom zal ook Mozes, zal de gehele gemeente Gods, zal elke ziel, die genade heeft gevonden, het even goed als zij heeft leren zeggen: "*want wij vergaan door Uw toorn, en wie kent de sterkte Uws toorns en Uwer verbolgenheid, naardat Gij te vrezten zijt!*"; het ook luid uitspreken: "*Heere God, Gij zijt ons een toevlucht, Gij zijt onze Woning van geslacht tot geslacht*".

Van geslacht tot geslacht, van eeuwigheid tot eeuwigheid, heb ik dan de Heere tot mijn Deel en Erfenis, en zo blijf ik in Hem, en Hij in mij. Dat is geen woning voor een paar dagen of weken, of maanden, of jaren, maar dat is een zekere, een vaste, wel gefundeerde woning, hier in de tijd een toevlucht tegen de zonde en de dood, een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen!

Want God sterft nooit, en zoals Hij het ene daar stelt door Zijn Woord en Geest, zo stelt Hij ook het andere daar, en dezelfde God, die ons leert zien, hoe groot onze zonde en ellende is, en hoe schrikkelijk Gods toorn is over alle aangeboren en werkelijke zonde, Hij leert ons ook zien, hoe wij van al onze zonde en ellende verlost worden, Hij leert ons de enige zekere toevlucht kennen tegen de zonde en tegen de dood.

Hoe krijgen wij deel aan deze toevlucht, hoe komen ook wij binnen die vaste en welgegronde vesting Gods? O ziel! leer toch eerst goed uw eigen zonde en ellende, eerst goed de toorn van God tegen de zonde kennen en erkennen. Hoevelen zijn er niet reeds heengegaan gedurende de lange reeks van jaren, dat ik onder u in- en uitga, zodat wat ik nu nog voor mij heb, niets meer is dan een gering overblijfsel! Ja wij zitten nu nog, op dit ogenblik gezond en wel in onze woningen of in het huis des Heeren, maar hoe spoedig kan niet door onze woonplaats de mare klinken: hij of zij is heengegaan, is gestorven.

Daarom mijn geliefden! laat ons de toevlucht nemen tot de Heere, laat ons tot Hem spreken: *Heere God! U alleen bent mijn Toevlucht, U alleen bent voor mij een huis om in te wonen!* En zo zult u om genade roepend en genade zoekend, de Heere zelf vinden tot uw deel en eeuwige erfenis. Zo zal de Heere Zijn barmhartigheid groot aan U maken, en dan weet u ook, waar u bent, en waar u blijft, en u zult u goed geborgen zien voor tijd en eeuwigheid in de drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest. Dan wordt het ondervonden, dat men wegzinkt voor de toorn en de verbolgenheid van de Heere HEERE, en dat men toch in het leven blijft, omdat men van de dood over is gegaan in het leven. Dan wordt het ondervonden, dat ook onze dierbaren wegzinken onder Gods toorn, en toch leven, al zijn zij ook gestorven, omdat zij uit de dood overgegaan waren in het leven, want zij zijn namelijk, die des Heeren zijn.

Johannes de Doper riep het eens luid uit in de woestijn: "*zie het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt*". En de Apostel schrijft: "*veel meer dan, zijnde nu gerechtvaardigd door Zijn bloed, zullen wij door Hem behouden worden van den toorn; want indien wij, vijanden zijnde, met God verzoend zijn door de dood Zijns Zoons, veel meer zullen wij, verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven.*" Rom. 5:9, 10.

Wee daarom hem, die niet verschrikt voor de toorn van God, die niet daarop acht geeft, zoals het behoort. Want hij zal de troost moeten missen, door het bloed van Jezus Christus behouden te worden voor de toorn, zowel voor zichzelf, als voor de zijnen.

Hoe velen zijn er bovendien niet, die zichzelf de dood op de hals halen, zodat zij eigenlijk zelf de oorzaak van zijn dood zijn! En al gebeurt dat ook in de toorn van God, toch is het de schuld van de mens, door het najagen van allerlei begeerlijkheden, door het plegen van allerlei onmatigheid, doordat hij zijn lichaam moedwillig en nodeloos bloot stelt, zich niet behoorlijk in acht neemt voor tocht en allerlei andere schadelijke invloeden, in plaats van ook zijn aardse leven te beschouwen als een schat, en zijn lichaam als een tempel van de Heilige Geest, gekocht door het dierbare bloed van Christus. Maar zo moet de mens in zijn lichtzinnigheid en halsstarrigheid dikwijls zelf er aan meewerken, dat het oordeel van God over hem voltrokken wordt.

Wil dit toch goed begrijpen mijn geliefden! en leren inzien, dat in alles wat ons overkomt, de schuld steeds de onze is, opdat, waar wij vergaan door Zijn toorn, en ons voelen wegdrijven door Zijn verbolgenheid, wij toch de toevlucht zouden nemen tot de levende God, toevlucht zoeken onder de schaduw van Zijn vleugels, en het zó leren opvatten: *de toorn van God, waaronder ik voor eeuwig had moeten verzinken, heeft Hij gedragen, onze dierbare Heere Jezus Christus, en zo is Hij ons waarachtig het leven te midden van onze dood.*

Zie, wij verheugen ons in het bezit van een teder beminde zoon, van een geliefde dochter, wij hebben man of vrouw, die ons zijn als het licht van de ogen, vader of moeder, die wij niet zouden kunnen missen, en plotseling worden zij ziek en sterven en zij zijn uit onze ogen verdwenen! Is dat niet een bittere smart, een heet en grievend lijden? Maar geliefden, er is nog een grotere angst, en heviger strijd, en in die angst, in die strijd is het hem of haar, die waarachtig des Heeren is, daarom te doen, dat de ziel van de aangevochtenen, van de stervenden, op de eeuwige grond en fundament van de zaligheid komen te rusten, en wie kan dat tot stand te brengen?

Ach! hoe gaat het toe er aan in het dagelijkse leven? Onverschilligheid en valse rust heersen overal, en men kent in dagen van gezondheid haast geen andere zorg dan hoe men door dit aardse leven heen, hoe men in dit aardse leven vooruit zal komen, maar in de grond van zijn hart denkt ieder: ik sterf niet, ik zal altijd blijven leven. Men bekommert zich er niet om, dat men plotseling, geheel onverwachts op het sterfbed kan komen te liggen. En men vraagt zich niet af of men dan wel vaste grond onder de voeten heeft, of men genoeg heeft voor de eeuwigheid. In valse rust leeft men daarheen en als dan dood onverwacht door de vensters klimt, dan vertwijfelt men; want wij voelen dan de toorn van God, die over ons is gekomen en de zielvijand roept ons toe, "er is voor u geen genade, voor u is Jezus niet gestorven, uw geloof is niet meer dan een ijdele inbeelding van uw hart!" Dan slaat die vijand het register van onze zonden op, en van waar zal dan redding en uitkomst komen?

Ja, mijn geliefden! zo is het in waarheid met ons gelegen. Daarom moge de Heere Zelf ons genade schenken, om het van harte te geloven: *ik heb een eeuwige woning*, en dat te blijven geloven op goede gronden, en om, als wij niet geloven, of niet geloven kunnen, God te smeken om de genade van de Heilige Geest, om de waarachtige wedergeboorte en bekering. En wij hierdoor leren ook onze toevlucht te nemen onder de vleugels van de Almachtige. En zijn wij in Zijn woning opgenomen, o dan krijgt alles spoedig een geheel andere kleur en gestalte.

Al zie ik dan ook alle golven en baren van Gods toorn op mij aanvallen, zo vrees ik niet, want ik werp mij in deze woning van God, en vlucht, o mijn God zoals ik ben, in dit Uw vast gefundeerd huis.

Wie is die God, die zo vreselijk toornit beide over de aangeboren en werkelijke zonden? Hij, die dit moet doen, uit kracht van Zijn wijsheid en majesteit, is dezelfde God, "*die de wereld alzo heeft lief gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zon heeft gegeven, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe*". Zo werpt de Heere ons in Zijn toorn op het ziek-, op het doodsbed neer, nadat Hij ons door allerlei kruis door dit leven heeft geleid, dat niet anders is dan een gestadige dood.

Is men wel een enkele dag zeker, dat men de avond in gezondheid zal bereiken? Is alles hier op aarde niet zo gesteld, dat zij in waarheid een jammerdal kan genoemd worden? Maar niet tegenstaand dit alles, dat niet op te heffen is, wonen wij, die geleerd hebben tot God onze toevlucht te nemen, in een hemels paleis, waarin wij goed geborgen zijn, waarin de Heere Jezus Christus Zelf de gastheer is, die ons uit de schatkamers van Zijn Vader alles mededeelt wat wij nodig hebben.

En al hebben wij ook voortdurend met onze zonden en ellende te doen, zodat wij in waarheid verbroken en verootmoedigd worden, zo zullen wij toch ook niet vertwijfelen, maar tegen alles de

toevlucht nemen tot de vrije en soevereine genade van onze God. In dit paleis smaken wij ook de zoete gemeenschap der heiligen, en daarin vernemen wij met innige vreugde, hoe een zieke broeder, een stervende zuster, die met ons in dit paleis wonen, plotseling rust bekomen, te midden van de benauwdheid, en dat de hoop der heerlijkheid weer opdaagt aan den oever, ja te midden der doodsjordaan.

Welaan! was het dan Gods toorn, die hen heeft weggeraapt, zo werden zij toch in genade aangenomen, en wij smaken de troost: zij zijn reeds bij de Heere, en hebben het goed!

Mijn geliefden! wij zijn *bijna een nieuw jaar* ingetreden; wat zal het ons brengen? Bij God bestaan er geen jaren. Bij God zijn duizend jaren als één dag, en één dag is bij Hem als duizend jaren. Hij is een eeuwige God. Daarom zal het in het nieuwe jaar weer gaan, zoals het ging in de jaren, die achter ons liggen. Smart, zonde, verlegenheid, nood en angst zullen ons telkens tegemoet treden, maar het zal ons ook niet ontbreken aan hulp, vrede, vreugde, troost en leven. Dat gaat zo op en af hier op aarde. Bij God zijn geen jaren. God is eeuwig, en omdat Hij eeuwig is, hebben wij, die geloven in Hem, een eeuwige toevlucht, een eeuwige woning. Daarom willen wij beslist de dood voor een jammerlijke zaak blijven houden, want elk sterfbed is de voltrekking van het onherroepelijke vonnis: "*ten dage, dat gij daarvan eet, zult gij de dood sterven*", maar toch willen wij ook aan ons laatste uurtje denken, als aan het zaligste uurtje van ons leven, want dan gaat het deurtje van de kooi open, en dan is de vogel voor eeuwig verlost uit de kluisters van de zonde en van de dood.

Wij willen nu, nadat wij het eerste gedeelte van dezen Psalm met u behandeld hebben, overgaan tot de laatste verzen, beginnende met het 14de vers: *Verzadig ons in de morgenstond met Uw goedertierenheid, zo zullen wij juichen, en verblijd zijn in al onze dagen. Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben. Laat Uw werk aan Uwe knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de liefelijkheid des Heeren, onzes Gods, zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja het werk onzer handen, bevestig dat.*

Allereerst hebben wij hier dus het 14e vs.: *Verzadig ons in de morgenstond met Uwe goedertierenheid, zo zullen wij juichen en verblijd zijn in al onze dagen*".

Met deze woorden belijden wij, dat de Heere in Zijne hand een hoorn des overvloeds heeft, dien Hij uitstort over Zijn gemeente, een hoorn des overvloeds, vervuld met louter genade en goedertierenheid, tegenover al de gemeenschappelijke ellende en jammer, die zij te dragen hebben, die de eerstelingen des Geestes hebben ontvangen, en waaronder, al is het dan ook op een andere wijze, de gehele mensheid zucht en bezwaard daarheen gaat. Deze jammer, deze algemene ellende is ontstaan door de afval van God, uit de ongehoorzaamheid van onzen eerste stamvader Adam in het Paradijs, en deze ellende, die uit de erfzonde ontstaan is, wordt nog groter en zwaarder gemaakt door de dagelijkse zonden en overtredingen. Nu geeft de Heere ons daar tegenover dit gebed, opdat wij de zekerheid zouden verkrijgen der vergeving onzer zonden en wij zó goed bevestigd en gefundeerd zouden zijn in de hoop der eeuwige heerlijkheid.

Lezen wij dan verder: "*zo zullen wij juichen, en verblijd zijn in al onze dagen*", zo betuigt de gemeente daar mede: "*in onszelf zijn wij treurig en als wij geen genade hebben gevonden, geen voortdurende genade ontvangen, kunnen wij ons ook niet verheugen en vrolijk zijn. Maar nochtans, Heere, Gij hebt U immers een volk geschapen, dat de deugden moet verkondigen Desgenen, Die het uit de duisternis heeft geroepen tot Zijn wonderbaar licht! Een volk geschapen en geroepen, om zijn gehele leven lang met lofliederen en gejuich, al was het ook tot zevenmaal toe, rondom Jericho te trekken om met de lof Gods op de lippen allen tegenstand ter neder te werpen, en op deze wijze over allerlei*

lijden, nood en smart heen te komen. Heere God, Gij hebt ons dus geschapen en geroepen, opdat wij zouden zingen en juichen U ter eer, al de dagen onzes levens. Indien U ons echter niet vervult met Uw genade en goedertierenheid, dan gaan wij treurig en bezwaard daarheen, alsof wij wezen waren; dan weten wij ook niet recht, Wiens eigendom wij zijn, Wien wij toebehoren, vinden geen rust voor het hol van onzen voet, en dragen onze ziel in onze handen."

Ik herhaal het, zonder genade van Boven kunnen wij niet juichen, niet zingen, ofschoon dat het enige middel is, om over alles heen te komen. "Nu, lieve Heere God, daar de zaak zo gelegen is, schenk Gij ons dan allereerst die troostrijke zekerheid, dat Gij al onze zonden vergeeft, al onze grote en schrikkelijke zonden, die miljoenen zonden, die wij van onze vroegste jeugd af bedreven hebben, en die ontzettende zwakheid, die ons aankleeft ons gehele leven lang! Geef Gij ons een dankbaar gemoed voor alles, wat wij tot op de dag van heden uit Uw hand hebben ontvangen. Laat ons niet in trotse overmoed van U terugeisen, wat Gij ons naar Uw wijsheid hebt ontnomen, of onthouden, maar ach geef ons toch die allergrootst, weldaad, dat Uw genade ons genoeg zij! Ja wij smeken U, dat Gij, bij de volheid van ellende, van lijden en smarten die dit leven tot een gestadige dood maken, over ons wilt komen, als met een zee, met een stortvloed van Uw genade en barmhartigheid. Ja Heere, schenk ons dat, handel zo met ons, om Christus, Uws lieve Zoons wil."

Mijn geliefden! dat is een schoon, dat is een heerlijk gebed; dat is geen wens of begeerte, die uit ons hart oprijst, maar het is een gebed, dat de Heilige Geest ons heeft gegeven en geeft en daarbij is die Heilige Geest gelijk aan een liefhebbende moeder, die haar kind een geschenk heeft toegedacht, en juist daarom tot hetzelfde spreekt: "kom, vraag mij nu eens vriendelijk hier of daar om", terwijl zij de gave reeds in haar hand houdt, zodat de gave reeds lang gereed was, eer het kind er om kon vragen. Zo mijn geliefden is bij de Heere ook reeds alles toebereid, waarom wij Hem bidden.

Wij hebben hier in dat 14e vers dus een hoorn met overvloed, vervuld met genade en goedertierenheid, waarvan de hoofdzaak is: de vergeving der zonden, zowel voor onszelf, als voor onze dierbaren, want daarin alleen is de gelukzaligheid gelegen, zowel voor ons, als voor de onzen. En als wij die verkregen hebben, dan zullen wij gewis ook temidden van angsten en smarten het van ganser harte uitspreken: daar ik genade gevonden heb in Uw ogen, o mijn God! zo wil ik een psalm aanheffen U ter eer, en U zingen al de dagen van mijn leven; zoals ook de 89e Psalm begint:

*'k Zal eeuwig zingen van Gods goedertierenheên;
Uw waarheid 't allen tijd, vermelden door mijn reên.*

Nu zijn wij aan het 15e vers gekomen, daar lezen wij: *Verblijd ons naar de dagen, in dewelke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren, in dewelke wij het kwaad gezien hebben.*

Daarmede spreekt de gemeente het onverholen uit: "Heere God, Gij hebt mij hard geslagen en geplaagd, en lange tijd heb ik niets dan ramp op ramp beleefd."

Dat schijnt meer of min godslasterlijk te klinken, alsof de gemeente de Heere wilde beschuldigen, haar het goede onthouden te hebben. Maar iet was immers juist des Heeren liefde en trouw, die haar langs zulke wegen van kruis en druk geleidde. En juist dan, wanneer de Heere allerlei onheil, ja de helhond zelf op ons afzendt, openbaart Hij zich als de goede Herder, die Zijn schapen op de goede, eeuwig groenende en bloeiende heide hebben wil.

Er staat immers in deze 90e Psalm, vs. 7: *Want wij vergaan door Uw toorn, en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt.* Het is dus door Zijn toorn, dat wij vergaan, het kan niet anders dan dat Hij met Zijn slaande hand ons komt bezoeken, want in het gewone leven moet immers een herder ook wel eens zijn schapen, die zich op een vreemde weide zouden willen begeven, door de herdershond duchtig bij de oren laten pakken, omdat dit het enige middel is om hen te bewaren voor de giftige kruiden, die op die vreemde weide groeien, waarnaar zij hunkeren.

O, deze woorden uit het 15e vers bevatten zulk een heerlijke bede, want wat vernemen wij daaruit? Dit:

God brengt alles weder. Hij is de: grote Wederoprichter en Hersteller van alles, wat bedorven en verloren is. Dat weten wij immers uit de gehele Schrift: "Hij doodt, en Hij maakt levend." Zijn wij in waarheid naar God bedroefd, dan was Hij het, die ons het eerst opzocht en ons treurig maakte, en dan verstaat Hij het ook goed ons weer te verheugen en op te heffen uit het stof. Hij is het, Die ons wonden slaat, Die ons vaak het dierbaarste ontnemt, maar die ons dan ook weer tevreden weet te maken met Zijn wegen. Hij is het, Die ons in de benauwdheid brengt, om ten laatste ruime paden te maken voor onze voet. Hij is het, Die ons door allerlei nood, zorgen en smarten heen brengt, zó is Zijn trouwe leiding, maar Hij laat Zijn dierbare gemeente nooit of nimmer in de benauwdheid steken. Dit 15^e vers is dus een zeer eenvoudig en kinderlijk gebed, als wilde de man Gods, Mozes, zeggen: "Ach God, ach God, ik heb reeds zoveel geschreid voor Uw heilig aangezicht, ik heb het nog altoos aangenomen als uit Uw Vaderlijke hand, wat Gij mij van mijn vroegste jeugd af opgelegd hebt! Ach wil toch mijn tranen niet vergeten! U hebt immers gezegd: *dat Gij die allen telt en verzamelt in Uw fles.* "Ach, Heere! naar de dagen in dewelke Gij ons gedrukt hebt, wil ons ook verblijden! Dat ligt immers wel in Uw macht! Gij zijt toch immers geen harde God, Die Uw arme kinderen in de treurigheid dompelt om ze er voor eeuwig in te laten omkomen? Nee Heere! U hebt nog nooit een nacht laten komen, al was die ook nog zo zwart, of er is een schone morgenstond op gevolgd. U hebt nog nooit de duisternis zo duister laten worden, dat Uw vriendelijke zon niet daarna weer is opgegaan in haar volle pracht. O Heere! daarom verblijd ons weder, gelijk Gij ons bedroefd hebt".

Dit alzo is de inhoud van het gebed in vs. 15. Dit gebed geeft ons de Heilige Geest, het is de Heilige Geest, die ons leert, dat de Drie-enige God de bron is van alle vreugde en zaligheid. Ofschoon ik er toen nog weinig van begreep, heb ik het toch reeds als kind geleerd, dat de Heere eens tot Adam sprak: *ook zal u het aardrijk doornen en distelers voortbrengen.* Ik heb de waarheid dezer woorden aanschouwd in het huisgezin van mijn dierbare ouders, het gezien met hoeveel moeite zij door het leven kwamen, zodat vaak alles scheen om en om gekeerd te worden, in huis en hart. Ik heb in mijn later leven altoos weer hetzelfde ondervonden, en ik heb veel, wat mij dierbaar was, moeten verliezen. Maar als de Heere ons hart met Zijn algenoegzaamheid vervult, als Hij in waarheid ons hoogste Goed, ons eeuwig Deel en Erve is geworden kunnen wij dan niet rustig vragen: 'Hebben al die kastijdingen van 's Heeren hand ons geschaad? Heeft het ons waarlijk rampzalig kunnen maken, dat ramp op ramp ons trof? Zijn wij niet gewassen in het land onzer verdrukking? Of ontsproot niet dikwijls uit onze treurigheid die zoetste vreugde? Zaten wij niet vaak als radeloos voor onze geopende Bijbel en werden wij dan niet in het gebed gebracht, en vertroostte de Heere ons dan niet met die eeuwige troost: "Gij zijt Mijn volk en Ik ben uw God"?

Alles verloren, maar God gevonden, alles uit elkaar geslagen; maar God behouden als de vaste Rots om op te leunen tot in eeuwigheid. Het ene voor, het andere na, het liefelijkste, ja het allerliefelijkste, wat wij hier in het zichtbare mogen bezitten, het ontzinkt ons, maar dan is er toch nog een klein liefelijk vensterje naar Jeruzalem heen, en dat venstertje wil de Heere dan nog van tijd tot tijd wel eens ruimer en ruimer maken.

En ten laatste komt dan het einde, dan zullen wij het ervaren hoe trouw de Heere is, en dan zal het waar worden, waarop wij zo lange jaren gehoopt hebben, en zal het van de gezegende lippen van de Heere Jezus luiden: *Komt, gij gezegenden mijns Vaders, beërft het koninkrijk, hetwelk u bereid is van voor de grondlegging der wereld!*

O mijn geliefden! de zaligheid der vergeving der zonden geeft die weerklink in het hart, dat men vrolijk wordt gemaakt in de Heere, en dan opent de Heere ons ook de ogen, zodat wij niet langer blijven staren op wat ons ontnomen is, maar op de hand Desgenen, die het ons ontnam.

Nu volgt er in vers 16 tot aan het slot een gebed om openbaring des Loons, dat de Heere Zijn knechten beloofd heeft: *laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden.* Welke woorden in de grondtaal eigenlijk luiden: *laat Uw loon aan Uw knechten gezien worden.*

"Uw knechten", dat zijn zij, die de Heere dienen, niet om zichtbaar loon, maar die een ander loon op 't oog hebben, een loon daar boven, gelijk van Mozes, de schrijver van deze Psalm, Hebr. 11 : 26 geschreven staat: achtende de versmaadheid van Christus meerdere rijkdom te zijn, dan de schatten in Egypte; want hij zag op de vergelding des Loons.

Gods knechten, wat zijn dat toch voor mensen hier op aarde? O die vorsten Gods wandelen hier maar rond in een schamel, alledaags pak kleren, en gelden in de ogen der wereld voor niet meer dan een straatveger of asman. Deze knechten zendt God in de wereld, om Zijn lof te verkondigen, gerechtigheid te doen, Zijn Woord te handhaven, zich daarvoor in de bres te stellen. En tot loon hiervoor worden zij hier beneden gedood, of gesmaad, *belasterd, veracht en doodgezwegen*.

Zal het blad niet eenmaal omgewend worden? God belooft genade en ere, en God laat wat Hij begonnen is niet varen, maar Hij weet koninklijk Zijn belofte waar te maken. Want Zijn werk is volmaakt. Maar naar het zichtbare ziet het er wel eens uit, als ware de Heere een arbeidgever, die niet bij machte is Zijn knechten het loon uit te betalen, en dan worden zij nog des te meer door de wereld gesmaad en vertrapt. Des Heeren loon, het loon van Sions arbeid, is dat Hij hen toch eens brengt naar Zijn belofte: "die Mij eren, zal Ik ook eren".

Maar van dit tot ene brengen, van deze eerkroon schijnt dikwijls niets te komen, zij blijft vaak lang uit, zodat juist het tegendeel schijnt te geschieden van hetgeen de Heere beloofd had. Daarom hebben wij hier het gebed: *laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden*, d.i. het genadeloon, dat Gij aan Uw knechten beloofd hebt. Met dit gebed beduidt dus de Heilige Geest, die dit gebed aan de ware gemeente Gods op de lippen legt: "Uw Evangelie o Heere, Uw waarheid wordt gesmaad en belasterd en ten onder gehouden, maar nochtans, waarheid blijft waarheid. Daarom, o Heere, wil het zó maken, dat Uw waarheid, die in het graf wordt gemetseld, heerlijk uit het graf moge verrijzen, opdat Uw zwakke knechten niet mogen bezwijken in de hitte van de strijd, maar dat het voor hemel en aarde openbaar worde: *zij hebben een getrouwe Heere en Heiland*. Dan worden de tegenstanders, lasteraars en smaders plotseling met hoon en smaad bedekt, zodat in stad en land hun ijdel beeld veracht wordt, en zij met schande en schaamte ten ondergaan.

Daarentegen verheft Hij Zijn lieflijk aangezicht over Zijn arme knechten, zodat het ook voor de wereld openbaar wordt: *dat Zijn dienstknechten van de levenden God!* Ja, dan wordt onze mond vervuld met lachen, en onze tong met gejuich, dan zegt men onder de heidenen: de Heere heeft grote dingen aan dezen gedaan! Dan gaat het volgens de dichters:

Al ligt de waarheid in het graf, ...

Al wat haar drukt, het moet er af!

Als ik echter door de wereld verworpen en buiten gestoten wordt, dan sta ik niet alleen, en dat is nog het zwaarst te dragen, dan liggen ook mijn kinderen onder de veroordeling en de banvloek der wereld, want de Gemeente Gods heeft ook haar kinderen, wier lot voor tijd en eeuwigheid haar zwaar op het hart weegt.

Daarom volgt er ook op het gebed: "Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden, en Uw heerlijkheid over hun kinderen." Dat wil zeggen over de kinderen der gemeente. Daarmede bidt de gemeente, dat God Zich ook moge ontfermen over, en Zich verheerlijke aan haar kinderen, dat dus het Woord des Heeren meer en meer Zijn loop neme, en God in Sion geprezen worde van geslacht tot geslacht. Ja! dat bidt de gemeente, dat als het een eind zal genomen hebben met de verdrukkers en vervolgers van Gods kerk, haar kinderen daar mogen staan, gezegend inwendig met de vreze van Zijn Naam, en uitwendig met allerlei welvaart.

En dat gebed, mijn dierbare gemeente! ... ook ik heb het vaak voor u gebeden. Veel wonderen hebben wij reeds tezamen beleefd, en des Heeren arm is nog niet verkort, er kan nog meer heil over ons komen. Want als men aan een pomp staat, en men blijft aan 't pompen, zo vloeit er water en blijft er

water vloeien; en waar ik met mijn stem roep tot de Heere, daar verhoort Hij mij ook van Zijn heilige berg, zodat ook van boven, van de hoge hemel, afkomt wat ik gebeden heb.

Verder hebben wij nog in het 17^e vers: *de liefelijkheid des Heeren onzes Gods zij over ons.*

Dat wil zeggen: "Ach Heere, mijn God! ik zou U zo graag om iets vragen, maar ik denk altoos, wat ik vraag, is te kinderachtig, te dwaas, dat U er acht op zou willen slaan. Nee Heere, ik wil U met mijn kleine bezwaren en aangelegenheden niet lastig vallen. Gij hoge God in de hemel, als ik denk, welk een gruwelijk zondaar ik ben, dan heb ik immers niets van U te verwachten, dan dat Gij mij met Uw bliksemstralen en donderslagen ver van U wegdrijft."

Er is immers wel eens een oude vader of grootvader! die de kinderen brommend wegstuurt, als zij hem om, iets vragen.

Nu bidt echter de gemeente Gods: "O Heere wees gij niet alzo gezind! Verdiend heb ik het zeker, dat Gij op mij toort en tot mij spreekt: "Komt gij mij al weer lastig vallen? Ik heb nu geen tijd!" Maar nochtans, zo bidt de gemeente: "Laat Uw liefelijkheid en niet Uw toorn over ons zijn!"

Indien nu de Heere alzo gezind is, indien Hij vriendelijk is - en anders zou Hij ons immers door Zijn Heilige Geest dit gebed niet gegeven hebben - dan rekent Hij ons ook niet toe, wat wij misdreven hebben, dan vergeeft Hij ons ook onze zonden, dan werpt Hij die in een zee van eeuwige vergetelheid en genade, dan vloeit Zijn hart over van liefde en genade, en dan ziet Hij daarbij op een ander Kind, en om de wil van dat Kind is Hij de arme bidder genadig. Gelijk een grootvader vriendelijk is tegen zijn geliefd kleinkind, wiens trekken hem de trekken voor de geest roepen van een dierbare zoon, of een dierbare dochter, die ontslapen zijn. Zo ziet ook onze God in de hemel op Zijn gezalfde Koning, op Zijn geliefd Kind Jezus Christus, en om Diens wil, en om Diens wil alleen, is de Heere ons vriendelijk en genadig, en neemt de angst van ons weg, en de bange vrees, dat Hij op ons toornen of schelden zal. Nu is het de Heere Zelf, Die ons in onze zwakheid dit gebed geeft, en Die ons leert bidden: "De liefelijkheid des Heeren onzes Gods zij over ons".

Als wij dat bidden, bidden wij tegelijkertijd: *bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja! het werk onzer handen bevestig dat.* "Bevestig Gij", dat wil zeggen: "Leg Gij Zelf o Heere, de grond, het vaste fundament, waarop wij arbeiden, opdat onze arbeid wel gelukken mag en gezegend zij, want zonder Uw zegen is immers alles te vergeefs? Wij kunnen immers niets uitrichten met hetgeen Gij ons geeft en gebruiken het maar alleen om te verkwisten en te bederven, zo Gijzelf het niet verhoedt. Want wij hebben geen oog voor de hoge waardij van Uw gaven, zodat wij het vergeten, telkens weer vergeten, dat één verfrissende, lavende teug water Uw Zoon Jezus Christus Zijn dierbaar bloed heeft gekost! Uit onszelf begrijpen wij er niets van, dat zonder Uw zegen Uw gaven ons evenmin kunnen gedijen, als de arbeid onzer handen, zonder die zegen kan gelukken." Onder deze "arbeid onzer handen" behoort allereerst, dat wij bij de onze de ware vreze en kennis Gods zoeken aan te kweken door ernstige en vriendelijke vermaning. Maar o! hoeveel breekt daar niet af, zodat wij vaak in bittere smart en droefenis des harten mogen uitroepen: *het is alles te vergeefs!*

Dit gebed behoort ook thuis in de kerk, bij de verkondiging van het Woord, dat de mensen voorgehouden worden de ware weg der zaligheid. Het behoort ook bij de wereldlijke regering thuis, in politie zaken, in het burgerlijke leven, in onze gehele handel en wandel. Dat alles noemt de Heilige Geest hier met deze eenvoudige woorden: "het werk onzer handen." Want al ons werken, al ons slaven en draven, hoe welgemeend ook, is ijdelheid der ijdelheden, zo de Heere niet komt, er de enige Grondsteen onder legt, en alles Zelf regeert en bestiert naar Zijn allerheiligste wil. Daarom hebben wij hier dit gebed: Lieve Heere God, verleen ons de genade, dat wij op het door Uzelf gelegde fundament van Uw genade en barmhartigheid, arbeiden en werken, bidden, vermanen en troosten, totdat wij eenmaal met vreugde ingaan in Uw heerlijkheid. En wij het met onze ogen aanschouwen: *God! Gij hebt Uw Woord niet tevergeefs laten komen.* Hij, de Heere zij met u, dierbare gemeente! Hij houde Zelf in uw hart dit gebed levendig, dat tegelijkertijd een belofte is. Amen.

6. Psalm 92

De blijde zondagsviering⁹

Wij overdenken de 92ste Psalm, niet om enkel te weten wat deze inhoudt, maar veeleer met de begeerte, genade bij God te vinden om elke zondag, die wij op aarde nog beleven mogen, in ons hart en met de onzen als dag des Heeren hoog te houden, ja hoger te houden dan andere feestdagen, die God ons geeft, zoals daar zijn: kerkelijke of bijzondere huiselijke feestdagen zoals geboorte- en trouwdagen. Wanneer wij deze Psalm recht ter harte nemen, dan zullen wij de dag des Heeren - met het oog op al hetgeen de Heere ons daarop te doen en te genieten geeft - houden voor de hoogste en beste van alle dagen.

Het is een Psalm op iedere sabbatdag, op elke dag des Heeren, en ofschoon de hele Psalm getuigt van de rust, welke de gelovige in Christus heeft, zo heft deze Psalm stellig de viering van elke dag des Heeren, waarop telkens zes gewone werkdagen volgen, niet op, totdat wij de eeuwige sabbat na dit aardse leven vieren, doch hij bevestigt en handhaaft deze viering voor alle tijden op wel zeer lieflijke wijze. De Psalm valt in drie delen uiteen of liever: hij heeft drie keerpunten.

- Ten eerste: in de verzen 1-6 looft de gelovige de Heere voor het werk dat Hij hem op deze dag te doen gegeven heeft, en prijst dit werk.
- Ten tweede: in de verzen 7-12 spreekt de gelovige in een kinderlijk gebed zijn vertrouwen uit, dat de Heere het degenen die dit werk gering achten en hen om dit werk aanvechten, niet zal doen gelukken.
- Ten derde: van het 13e tot het laatste vers spreekt hij het vol vreugde voor de Heere uit, welk een geluk en duurzame welstand hij voor zichzelf en voor allen, die Gods wil doen, daaruit ziet voortspruiten, dat dit voor de sabbat bestemde werk gedaan wordt.

Voor vandaag overdenken wij de eerste zes verzen.

"Een Psalmlied op de sabbatdag." Dat is een kostelijke zaak, de Heere te danken en Uw Naam lof te zingen, o Allerhoogste; des morgens Uw genade, en des nachts Uw waarheid te verkondigen, op het tiensnarig instrument en op de luit, met spelen op de harp. Want, Heere, Gij doet mij vrolijk zingen van Uw daden en ik prijs de werken Uwer handen. O Heere, hoe groot zijn Uw werken! zeer diep zijn Uw gedachten". Psalm 92: 1-6

De 92ste Psalm heet "een Psalmlied" of: Psalm en lied, en wel "op de sabbatdag", en kondigt ons dus al van te voren aan, welk een blijde dag, welk een dag van vreugde de sabbatdag is, een dag om de Heere te eren met gezang en snarenspeel.

Ik breng dit onder uw aandacht, omdat er velen zijn, die niet goed weten wat met deze dag aan te vangen, en menen dat deze daartoe bestemd is, dat een mens zijn lichaam op die dag kwaad zou doen, of zijn hoofd zou laten hangen gelijk een bieze, of een zak en as onder zich zou spreiden, zoals in Jesaja 58: 5 gezegd wordt van het vasten, hetwelk de Heere Zich zou hebben verkoren. Om deze reden en ook om andere redenen zien verscheidenen tegen deze dag, als hij gekomen is, op, bestemmen deze dag om uit te slapen en zijn blij, als het maar weer avond geworden is. Weer anderen menen, dat het een geschikte dag is om te luieren of om vleselijke genoegens na te jagen. Uiteraard weet degene, die de Zoon niet heeft vrijgemaakt (Joh. 8: 36), die dus niet weet, dat een christen tot vrijheid

⁹ Deze preek is al eerder verschenen in een zgn. KOHLBRUGGE-reeks, onder redactie van Dr. W. Balke en Dr. S. Gerssens.

Deze uitgave kwam tot stand onder auspiciën van de *Vereniging tot Uitgave van Gereformeerde Geschriften*. Deze Vereniging heeft in haar fonds nog verscheidene geschriften van Kohlbrugge ter beschikking. De catalogus kan aangevraagd worden bij Echo, Johan van Oldenbarneveltlaan 19, 3818 HA Amersfoort, tel. 033-61 19 49. (Uitgeverij Boekencentrum B.V., 's-Gravenhage)

geroepen is, de dag des Heeren niet te waarderen.

Of David deze Psalm gedicht heeft of een ander, doet er niet toe, het zij ons genoeg te weten, dat de heilige mannen Gods gesproken hebben, gedreven door de Heilige Geest, en dat de christenen van de eerste eeuw van onze jaartelling, toen zij de boeken van het Nieuwe Testament nog niet hadden, in deze Psalm de aanwijzing gevonden hebben, hoe zij elke dag des Heeren hadden door te brengen; waarmee dan de uitvlucht, dat de sabbatsviering oudtestamentisch zou zijn, als onheilbrengend wordt afgewezen.

De auteur van deze Psalm is zeer zeker vrij geweest van het vierde gebod, in de zin zoals de apostel Paulus in zijn brief aan de Romeinen, hoofdstuk 7: 4-6, ons onderricht aangaande het vrijgemaakt zijn van de wet in het algemeen. Want indien hij van het gebod niet vrij geweest ware, dan zou hij een zo blijde Psalm op de sabbatdag niet gemaakt hebben. Hij heeft het ervoor gehouden vrij te zijn van de dienst der zonde, van de mammon-dienst, maar niet van de dienst van zijn God. Hij heeft het ervoor gehouden vrij te zijn van slaafse inachtneming van deze bijzondere dag. Maar hij heeft zijn vrijheid niet opgegeven om deze dag als een vreugdedag voor het aangezicht des Heeren vast te houden. Zoals hij ons in het opschrift de sabbatdag aankondigt als een blijde dag, *als een dag van gezang en snarenspeel*, zo looft hij nu in de verzen 1-6 de Heere voor het werk, dat Hij hem op deze Zijn dag te doen gegeven heeft, en prijst dit werk.

Het bevreedde u niet, dat ik hier van "werk" spreek. *Zes dagen*, zo spreekt de Heere, *zult gij uw werk doen*. De dag des Heeren is een rustdag. Echter, ofschoon God rust van al Zijn werken, toch laat Hij deze werken voortaan niet hun eigen loop hebben. Hij zit integendeel, zeer zeker niet werkeloos in de hemel. Hij onderhoudt en regeert voortdurend al Zijn werken ons ten goede en wordt deswege in de hemel geprezen door al Zijn heilige engelen. Nu geeft Hij ons van telkens zeven dagen één dag, waarop wij Hem loven, danken en prijzen mogen gelijk de engelen in de hemel. Dat is ons werk, hetwelk Hij ons op Zijn dag te doen geeft, opdat wij het lied leren zingen, dat de zaligen eeuwig zingen, en ook opdat wij gesterkt en bemoedigd worden voor de daarop volgende werkdagen, om onze arbeid met alle moed in God en met vast vertrouwen op Zijn zegen en bijstand opnieuw aan te vatten.

Daarvoor nu, namelijk, dat de Heere op de sabbatdag zulk een werk te doen gegeven heeft, looft Hem de Psalmdichter, door aldus aan te heffen: "Het is goed", of zoals Luther vertaalt: "Dat is een kostelijke zaak". Dat klinkt als wanneer een kind in de handen klapt en het uitjubelt: "O, dat is goed, dat is kostelijk", als zijn ouders hem een blijde dag aankondigen en hem vertellen, welke vreugde zij hem in hun goedheid en liefde op deze dag denken te bereiden. "Dat is goed", "het is een kostelijke zaak", wil dus zeggen: hoe schoon, hoe aangenaam, hoe hartverheffend, hoe vrolijk, hoe moedgevend is dit; ja hoe verlicht het alle zorgen en belooft het een goede toekomst!

Welnu, bij zulk een "hoe goed is het" of "dat is een kostelijke zaak" wordt de zondag licht en gaat voor ons op als een blijde dag; er is ons nu eens een werk aangewezen, niet door de nooddrift van het lichaam en ons leven, ook niet door mensen. Er wordt ons geen last opgelegd om door het leven te komen, integendeel, er wordt ons een werk opgedragen dat geen werk is, maar een waar genieten, een zingen en spelen en vrolijk- zijn voor het aangezicht des Heeren. Wie, die het weet, dat hij zonder de Heere niets kan doen, wie, die zes dagen lang zich veel moeite geeft om zichzelf en de zijnen met God en met ere te onderhouden, zal niet instemmen met de woorden: "O, dat is goed, dat is een kostelijke zaak; vandaag mogen wij ons verblijden voor het aangezicht des Heeren en de zorgen ter zijde stellen"? Dat is toch zeer zeker een goed en aangenaam werk: voor 's Heeren aangezicht blij te zijn. Daarvoor willen wij de Heere loven, dat Hij ons in plaats van de zure arbeid van gisteren en morgen, een maaltijd bereidt voor Zijn aangezicht en ons geeft om in feestkledij te wandelen in Zijn Koninklijke hof, onder de geur van Zijn palmbomen, om aldaar gespijzigd te worden met Zijn edelste vruchten en gelaafd met honing en wijn.

Dit alles geniet en smaakt de auteur van deze Psalm op de sabbatdag, en hij spreekt het voor land en volk en voor de gehele gemeente uit, welk een voortreffelijk werk de Heere ons op de sabbatdag te

doen gegeven heeft, en prijst nu dit werk in het bijzonder. Hij vertelt ons, waarin het bestaat en wel hierin: "de Heere te danken en Zijn Naam lof te zingen".

Hebben we daartoe geen redenen te over? Is de Heere niet de Oorsprong van al het geschapene? Heeft Hij ons niet het aanzijn geschonken? Zijn wij dan iets zonder Hem? Zijn wij dan niet naar Zijn Naam genoemd en moet deze Naam dan niet door ons geheiligd worden? Doet Hij niet alles, wat Hij aan ons doet, om Zijns Naams wil? O, het is met ons afgelopen, wanneer Hij Zijn hand van ons aftrekt, of wanneer Hij geen woord en trouw houdt! En is Hij niet de Hoogste, de boven alles en allen Verhevene, van Wie wij met alle schepselen afhankelijk zijn? *Spreekt Hij, zo is het er; gebiedt Hij, zo staat het er!* Is Hij niet de Algenoegzame, de enige Schenker van alle zegen, de oorsprong, de rijke bron van alle goeds? O, dat is goed, dat is een kostelijke zaak, de Heere te danken, Hem te loven en Zijn verheven Naam te belijden, Hem aan onszelf en anderen voor te houden als Degene in Wiens hand alle zegen en welstand, vrede en rust, ja alle denkbare uitredding gelegen is. Ja, het is dierbaar goed en een kostelijke zaak, omdat daardoor onze ziel ophoudt op het zichtbare te zien, en alles er anders gaat uitzien wanneer wij God de Heere danken en Zijn Naam lofzingen. Want wij kunnen God niet loven voor Zijn weldaden, wij kunnen het voor Hem en ook voor onszelf en anderen niet uitspreken, dat Hij de Heere en de Allerhoogste is, zonder tegelijkertijd - zelfs te midden van het zwaarste lijden - met het vertrouwen in Hem vervuld te worden: Hij zal het maken! Ook kunnen we Hem niet loven zonder dat Hij Zijn boom in overvloed opent en Zijn goedheid, macht en hulp toont. Zo kunnen wij ook Zijn Naam niet lofzingen, zonder aanstonds indachtig te worden, wat Zijn Naam - Hij is immers de Almachtige - vermag, en welke zaligheden daarin opgesloten liggen en ons verkondigd worden, daar toch Zijn Naam "Heere" is, een Heere Die ook doet, wat Hij belooft, een God van volkomen zaligheid.

De zanger deelt de sabbatdag in twee delen, in morgenuren en in nachtelijke- of avonduren. "Des morgens", zo zegt hij, en "des nachts", Wij mogen dit niet vergeestelijken, want hij bedoelt de werkelijke morgen en de werkelijke avond van de sabbatdag. Waarmee moeten wij dus de morgen van de sabbatdag tot onze vreugde aanvangen en waarmee deze dag in gelijke vreugde eindigen? Het Psalmwoord zegt het ons: daarmee, dat wij des morgens de genade of de goedheid des Heeren, en des avonds Zijn waarheid verkondigen.

Van dit verkondigen lezen we in Psalm 9 (vs. 12): "Looft de Heere, Die te Sion woont, verkondigt onder de volken Zijn daden" En in Psalm 66 (vs. 16): "Komt hoort toe, o gij allen die God vreest, en ik zal vertellen wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft". Dit verkondigen geschiedt door de openbare prediking en het gemeenschappelijk aanroepen van de Naam des Heeren. Eveneens daardoor, dat men het zichzelf en de zijnen tot onderwijzing van de kinderen en de onwetenden, en tot versterking des harten van hen, die met ons daarvan weten, voorhoudt en steeds weer in herinnering brengt - waarbij men dan zelf nieuwe moed verkrijgt voor de toekomst - wat men bij het horen van de preek en bij het lezen van het Woord Gods leert en bevestigd vindt. Terwijl men inzonderheid ook getuigt van hetgeen men uit eigen ervaring geleerd heeft, hoe God de Heere genadig is, en hoe Hij altijd gedaan heeft en nog steeds doet wat Zijn heiligen van Hem begeren.

Want dat is immers Gods goedheid, dat Hij zó genadig is, dat Hij niet alleen het dagelijks brood geeft, maar ons ook van de boze verlost heeft en voortdurend verlost, gelijk wij daarvan in een Psalm zingen:

*Maar de Heer zal uitkomst geven,
Hij, die 's daags Zijn gunst gebiedt.
'k Zal in dit vertrouwen leven
en dat melden in mijn lied.*

Deze goedheid Gods verheerlijkt zich aan ons niet alleen door al het geschapene, maar ook daardoor, dat Hij al Zijn goedheid in Christus Jezus aan ons voorbij laat gaan (Ex. 33: 19 en 22); en o, wie zal deze goedheid ten volle kunnen peilen? Het is immers alles goedgunstigheid van het ogenblik af, dat

God ons uit louter goedheid tot Zich trok (Jer. 31), ja van de wieg tot het graf. In Psalm 136 zingen wij daarvan met de woorden: "*want Zijn gunst alom verspreid, zal bestaan in eeuwigheid*". Vandaar ook de vreugdebetuiging in Psalm 36 (vs. 8 en 9): "Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God! zodat mensenkinderen onder de schaduw van Uw vleugelen toevlucht nemen. Zij worden dronken van de rijke goederen van Uw Huis, en Gij drenkt ze met wellust, als met een stroom."

Deze goedertierenheid laat zich het beste verkondigen aan de morgen van de Sabbatdag, omdat de mens 's morgens nog niet vermoeid is door de last van het zichtbare in de loop van de dag, en het hart, de geest en het geheugen alsdan nog ontvankelijk en fris zijn. Men heeft een nacht achter zich, maar ... ook een nacht vóór zich, namelijk de uren, waarin de zon naar de kim neigt, totdat ze is ondergegaan. Alles in dit leven wordt weer met de nacht bedekt, maar Gods waarheid blijft. Gods waarheid is echter de waarheid van Zijn beloften; deze vervult Hij alle getrouw bij de Zijnen, en wanneer de beloften, wanneer de voorzeggingen uitblijven, verbeid ze nochtans: ze zullen gewis komen. Daarom heet het in Psalm 100: "De Heere is goed, Zijn goedertierenheid is in eeuwigheid en Zijn getrouwheid van geslacht tot geslacht". En in Psalm 117: "Looft de Heere, alle heidenen, prijst Hem, alle natiën; want Zijn goedertierenheid is geweldig over ons en de waarheid des Heeren is in eeuwigheid. Hallelujah!" Terwijl we in Psalm 42 lezen (vers 9): "De Heere heeft des daags Zijn goedertierenheid toegezegd, en des nachts zing ik Hem en bid tot de God mijns levens". O, hoe goed is het toch, des daags te wandelen in Zijn goedertierenheid, en zich tegen de verschrikkingen van de nacht neer te vlijen op Zijn waarheid! De Bewaarder Israëls slaapt noch sluimert; Hij is de Wachter en de trouwe Behoeder in de nacht.

Dat biedt waarlijk een veelomvattende stof tot werken op de sabbatdag: Gods goedheid en onze zonde, verkeerdheid en verdraaidheid; Gods waarheid en onze onbetrouwbaarheid en ontrouw. De arbeid op deze dag noem ik een werk van uitwisselen, van teruggeven en ontvangen. God de Heere neemt alles wat ons beangstigt, smart en kwelt, ja al het onze, van ons af, neemt het voor Zijn rekening, en leert ons in het Woord der Belofte Zijn genade en Zijn waarheid aannemen.

Zo is het dan een vreugdevol werk, dat de Heere ons op de sabbatdag te doen heeft gegeven, een werk, dat onder gezang en geklank geschieden mag met een muziek, zoals de wereld die niet kent. Dit werk mag verricht worden onder begeleiding van zulk een muziek, waardoor de slappe handen versterkt en de struikelende knieën vastgesteld worden, ja, waarbij de kreupelen springen als een hert en de tong der stommen juicht (Jes. 35: 3 en 6). Daarom heet het verder: "*Om te verkondigen Zijn genade en waarheid op het tiensnarig instrument en op de luit, met spelen op de harp*, waarmee werkelijke muziekinstrumenten bedoeld worden, zoals ook in Psalm 144: 9 en Psalm 150: 4: "Looft Hem met snarenspeel en orgel". Als men echter zulke muziekinstrumenten niet bij de hand heeft en ook de gave van het zingen niet bezit, dan hore men, wat de apostel Paulus ons leert in Kolossen-zen 3: 16, "en zinge de Heere in zijn hart."

Zó is het goed, zó is het een kostelijke zaak. Dit danken en loven, dit verkondigen van de genade en waarheid des Heeren, met een Psalm, met een lied, sterkt ons voor de komende zes werkdagen, verdrijft de zorgen voor ons levensonderhoud en wapent ons tegen allerlei boze begeerten en geestelijke aanvechting. Ja, waarlijk, het is goed, het is een kostelijke zaak. Dankend roept de dichter het daarom in vers 5 uit: "Want, Heere, Gij doet mij vrolijk zingen van Uw daden en ik prijs de werken van Uw handen".

Nu kan het zijn, dat de Almachtige in de voorgaande dagen droefheid over ons gebracht heeft, of dat zelfs heden de bezoeking van elke dag extra zwaar op ons drukt, en de vooruitzichten voor de komende dagen verschrikkelijker zijn dan ooit tevoren in ons leven. Is er nu in het geheel niets, dat wij daartegenover kunnen stellen? Is er geen grond in het verleden, is er voor het heden geen God, geen vreugde meer in de hemel voor u en volstrekt geen hoop meer voor de toekomst was er dan niet dikwijls des avonds geweest en des morgens gejuich? Toen Jakob door Pniël ging, rees de zon hem op. - Zou de dichter van deze Psalm dan geen lijden gekend hebben? - O, het is niet moeilijk om uit het

elfde vers te bewijzen, dat deze Psalm in de hete smeltkroes der ellende en der aanvechting gezongen werd.

"Gij hebt mij verblijd", zo staat er eigenlijk volgens het Hebreeuws, in plaats van de woorden: "Gij doet mij vrolijk zingen", Gij hebt mij verblijd, en zo zult Gij mij verblijden. Van de wieg af hebt Gij mij louter vreugde bereid; wat ook mij als kind tot vreugde heeft gestrekt, het kwam alles van U, Heere. Gij hebt mij verblijd, toen ik nog onbekeerd voortliep en ik vernam, welk een blijdschap er in de hemel voor de engelen Gods is over één zondaar, die zich bekeert. Gij hebt mij verblijd, zo dikwijls als ik het uitriep: "Doe mij vreugde en blijdschap horen; dat de beenderen zich verheugen, die Gij verbrijzeld hebt" (Psalm 51: 10).

Gij hebt mij verblijd "met Uw daden". 'Gij hebt U o zo dikwijls tot mijn vreugde aan mij geopenbaard in allerlei nood van lichaam en ziel, door de ganse schepping, zoals zij mij ten dienste stond en tot hulp was, door al Uw genade, waarmee U al mijn zonden achter Uw rug wierp, en waardoor U mij gereinigt hebt en nog reinigt van al mijn vuilheid! - O, ik juich het luide uit - zij het dan ook midden in mijn smarten van dit ogenblik - terwijl ik overdenk hoe Gij mij zo menig Eben-Haëzer (Steen der hulp) hebt doen oprichten en mij met de wonderen van Uw almacht, genade en trouw hebt omgeven, hoe Gij alles zo wijs en genadig over mij beschikt hebt, opdat niet mijn wil, maar Uw wil geschiede. O, mijn God, nee, Gij kunt en zult niet laten varen de werken Uwer handen!'

*Doch gij, mijn ziel, het ga zo 't wil,
Stel u gerust, zwijg Gode stil.
Ik wacht op Hem, Zijn hulp zal blijken (Psalm 62).*

Bij de overdenking van alle machtige daden des Heeren, daden van almacht, van verlossing naar lichaam en ziel; bij de overdenking van al Zijn werken, die Hij alle zo voortreffelijk geordend heeft naar Zijn raad, en dat ten goede van de Zijnen - zowel voor hun natuurlijk als voor hun geestelijk leven -, roepen wij het met de Psalm uit: (vers 6) "O Heere, hoe groot zijn Uw werken! zeer diep zijn Uw gedachten!"

Welke een oneindige macht, welk een wijsheid, welk een rijkdommen van goedheid en Koninklijke mildheid behoren daartoe: de dingen, welke niet waren, zó tevoorschijn te roepen, als zij zijn, en de dingen, die zichzelf niet onderhouden noch regeren kunnen, zó te onderhouden en te regeren, als zij onderhouden en geregeerd worden. Schijnt soms de zon zonder God? Komen dan maan en sterren op zonder Zijn bevel? Komen ook vruchtbare regen en het wollen kleed van rijm en sneeuw zonder Hem? Of blijven de hemelen uitgespannen en de aarde in haar stand zonder Zijn Woord? Is het niet Zijn raadsbesluit: "Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaiing en oogst, en koude en hitte, en zomer en winter, en dag en nacht niet ophouden" (Gen. 8: 22)? O, en wij, wij leven, roeren en bewegen ons in Hem. Gezondheid en ziekte, rijkdom en armoede worden ons alléén door Hem toegeschikt. Bij Hem berusten de zegen en de vloek. Het hangt uitsluitend van Hem af dat koningen en vorsten regeren, dat koninkrijken bestaan of omgekeerd worden, dat steden bloeien of verarmen, dat de landouwen een rijke korenoogst geven, of dat er hongersnood komt (Psalm 65: 10-14). Het hangt van Hem af, of er arbeid is en men daarmee succes heeft, dan wel of men om brood moet bedelen, en alle overvloed is zonder Hem ontoereikend. Zijn dan Zijn werken niet groot, wanneer wij bedenken, hoe Hij alleen het alles doet, al laat Hij ook heel wat door mensen doen? Zijn Zijne werken niet groot, wanneer wij bedenken, hoe de mens met zijn kunst, vlijt, verstand en kracht - zonder Hem zelfs niet het geringste vermag? En bovenal, hoe groot zijn Zijne werken in de verlossing Zijns volks van al hun zonden en van alle geweld des duivels, alsook van al hun vijanden; hoe worden deze werken door de gemeente erkend en bezongen in de 89ste Psalm, vers 7 en 8 berijmd.

En gaan zijn gedachten niet zeer diep? Ach, wat zijn de gedachten, overleggingen en besluiten der mensen toch oppervlakkig, bekrompen, slechts berekend op situaties van het ogenblik. De mensen kunnen immers niet aan alles denken; allerm minst kunnen zij bedacht zijn op omstandigheden, die

zich tevoren nog nooit hebben voorgedaan en die zij ook volstrekt niet in hun macht hebben. Hoe dikwijls moeten degenen die menen erg verstandig te zijn, het tot hun schande bekennen: "Ia, daaraan heb ik niet gedacht; wie kon zó iets vermoeden?" - De alléén wijze God echter heeft diepe gedachten, gedachten dieper gaande dan de ondoorgrondelijke bodem der zee. Zijn gedachten gaan over alles, over het verleden, over het heden, en over de toekomst. Alles ligt voor Hem geopend. O, wèl ons, dat Zijn gedachten hoger en dieper gaan dan de onze! Zijn gedachten zijn gedachten des vredes over Zijn volk, gedachten van duurzame welstand, ware rust, welgegronde goedgunstigheid, en van eeuwig leven. Tot deze gedachten behoort nu ook dit, dat Hij het degenen die Zijn sabbat houden en bij het werk van de sabbat blijven, een tijdlang laat vergaan zoals het de kinderen Israëls verging in Egypte, toen zij door de Farao onderdrukt werden, totdat het blad werd omgeslagen, zoals wij in een volgende preek zullen zien.

Dit alles, wat u tot zover vernomen hebt, mijn geliefden, wordt u nu dáárom voorgehouden, opdat gij het werk, hetwelk gij op de sabbatdag te doen hebt, beschouwt als een koninklijk werk. En wanneer u daarbij blijft, moet u de sabbatdag een blijde en vrolijke dag zijn. Wèl hem, die de Heere des sabbats daartoe vrijgemaakt heeft! Amen.

"Een verstandeloze beseft dit niet, en een dwaas slaat er geen acht op. De goddelozen groeien als het gras, en alle kwaaddoeners bloeien, totdat zij verdelgd worden in eeuwigheid. Maar Gij, o Heere, zijt de Allerhoogste en blijft eeuwig. Want zie, Uw vijanden, o Heere, zie, Uw vijanden zullen omkomen; en alle kwaaddoeners moeten verstrooid worden. Maar mijn hoorn zal verhoogd worden als die van een eenhoorn, en ik word gezalfd met verse olie. En mijn oog zal zijn lust zien aan mijn vijanden; en mijn oor zal zijn lust horen aan de bozen, die zich tegen mij stellen. De rechtvaardige zal groeien als een palmboom, hij zal wassen gelijk een ceder op de Libanon. Wie in het huis des Heeren geplant zijn, zullen groeien in de voorhoven onzes Gods. En of zij al oud worden, zij zullen nochtans bloeien, vruchtbaar en fris zijn. Zodat zij verkondigen, dat de Heere recht is, mijn toevlucht, en er is geen onrecht in Hem". Psalm 92: 7-12

Wij vervolgen op deze dag des Heeren onze overdenking van de 92ste Psalm, en behandelen allereerst de woorden van vers 7 tot en met 12. Ik zei reeds in de vorige preek, dat de gelovige in dit gedeelte van de Psalm in een kinderlijk gebed zijn vertrouwen uitspreekt, dat de Heere het niet zal doen gelukken degenen, die het werk dat de Heere Zijn mensenkinderen op de sabbatdag te doen heeft gegeven, gering achten en de gelovigen om dit werk aanvechten. Aldus lezen wij: "Een verstandeloze beseft dit niet, en een dwaas slaat er geen acht op. De goddelozen groeien als het gras, en alle kwaaddoeners bloeien, totdat" (dat is: opdat) "zij verdelgd worden in eeuwigheid".

Een verstandeloze is iemand, die als het vee leeft en zich daar over niet wil laten bestraffen; derhalve zal hij dan ook als het vee wegsterven, als hij zich niet bekeert; gelijk er staat geschreven in Psalm 49 (vs. 21): "In het kort, wanneer een mens in waardigheid is en geen verstand heeft, dan vaart hij heen gelijk het vee" en wederom lezen wij in dezelfde Psalm (vs. 12-14): "Hun binnenste gedachte is, dat hun huizen eeuwig duren, en hun woningen van geslacht tot geslacht, en zij hebben grote eer op aarde. Nochtans kunnen zij niet blijven in hun waardigheid, maar moeten vergaan gelijk het vee. Dit hun doen is enkel dwaasheid; nochtans prijzen hun nakomelingen het met hun mond". Evenmin als het vee iets weet of weten kan van het werk van de sabbatdag, evenmin weet een verstandeloze er iets van. Hij leeft voor zijn buik om gevoed te worden tot op de dag der slachting, gelijk de apostel Paulus aan de Filippenzen schrijft (3: 18 en 19) "Velen wandelen, van wie ik u dikwijls gezegd heb en nu ook wenende zeg, dat zij vijanden zijn van Christus' kruis; wier einde is het verderf, wier God de buik is, en wier eer te schande wordt, welke aardsgezind zijn?"

Het zijn dus de Sadduceeën van alle eeuwen, die noch in een God, noch een geest, noch een opstanding geloven. Zulk een verstandeloze beseft het niet, hij weet er niets van en heeft er in het geheel geen kennis aan, welk een vrolijk werk de Heere de Zijnen op Zijn dag te doen heeft gegeven. Hij weet niets van zijn zonde en ellende, niets van de verlossing waarmee God Zijn volk verlost; zo

heeft hij er ook geen besef van, de Heere op Zijn dag te danken. Hij vindt in de nood, ingeval deze hem treft, allerlei helpers, totdat hij er ten laatste geen enkele meer heeft. Hij weet niets van de schoonheid der Wet, niets van het koninklijk voorrecht, dat God Zijn mensenkinderen geeft, zich op de dag des Heeren voor Zijn aangezicht te verblijden. Doordat hij zich in zijn eigenwaan voor wijs houdt, komt het nooit in hem op, dat er blijdschap in God is, welke alle blijdschap te boven gaat, en dat juist de dag des Heeren er daarvoor is om deze blijdschap te genieten.

"Gij verheugt mijn hart, hoewel genen veel wijn en koren hebben", zegt David in de vierde Psalm. De vreugde van een verstandeloze is wijn en koren te bezitten en daarvan te genieten in de roes van het ogenblik; en hoe dikwijls hij ook in smart daarover moet neerliggen, hij zal deze aardse goederen steeds weer opnieuw najagen, totdat hij niet meer kan; de blijdschap in de Heere háát hij, omdat hij ze niet kent. Het is zo waar, wat de apostel Paulus schrijft: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, zij zijn hem een dwaasheid" (1 Kor. 2: 14). Daarom meent de verstandeloze, dat hij zijn geest geheel vrij heeft gemaakt en geheel in overeenstemming met het gezond verstand handelt, wanneer hij zichzelf en anderen ontslagen acht van het vierde gebod en zich ontdoet van de vreugde in God op de dag des Heeren. O, hoe verstandeloos is zulk een verstandeloze, die met de boeien van zijn eigen lusten te koop loopt als ware dat vrijheid! 't Blijft immers waar: "Wie de zonde „doet, is een dienstknecht van de zonde".

Nog slechter is een dwaas er aan toe! Een verstandeloze weet niet beter, en hij geeft zich niet uit voor een heilige, maar een dwaas weet beter, en wil voor een heilige worden aangezien. Want dat is een dwaas; die naar het vlees wandelt en zich daarom vleselijke voorstellingen maakt van God en Zijn werken. Zulke dwazen zijn de Farizeeën van alle tijden; met de mond zijn dezen zeer gesteld op de letter der Wet, maar hun hart is er verre van al de dagen huns levens van hun boze werken te rusten, de Heere door Zijn Geest in zich te laten werken en alzo de eeuwige sabbat reeds in dit leven aan te vangen. Toen onze Heere Jezus Christus in het vlees op aarde wandelde, is maar al te duidelijk gebleken, hoe zij de 92ste Psalm verstonden: met de mond hielden zij streng vast aan de sabbat, en met diezelfde mond lasterden zij de Zoon des mensen, de Heere van de sabbat, die gekomen was om de vermoeiden en belasten rust te geven voor hun ziel. Zij zeiden van Hem, die de sabbat gaf en op de sabbat niets dan goed deed, toen Hij een blindgeborene de ogen opende: "Die mens is niet van God, omdat hij de sabbat niet houdt" (Joh. 9: 16). Ja, zij zochten Hem te doden, omdat Hij op de sabbat een man gezond had gemaakt, die acht en dertig jaar lang ziek gelegen had aan het badwater Bethesda, zoals wij lezen in Joh. 5: 16.

Zo weet een dwaas alleen maar van de letter der wet en van het offer. Met zijn offer zal hij het klaar spelen om God niets schuldig te blijven. Daarop beroemt zich zulk een met zichzelf ingenomen, welgedane dwaas; zij doen, wat zij slechts denken, zoals er in Psalm 73: 7 staat. Zij haten het getuigenis: "Ik wil barmhartigheid en geen offer". "Wee u, Schriftgeleerden en Farizeeën, gij huichelaars, gij, die de munte en de dille en de komijn vertient, maar het voornaamste in de Wet nalaat, de rechtvaardigheid, de barmhartigheid en de trouw!" (Matth. 23: 23). Een dwaas is een gewaand rechtvaardige uit werken; hij is te vet geworden in zijn doen en daardoor te traag om naar de waarachtige Waarheid om te zien; veeleer vervolgt hij haar en tracht haar te vuur en te zwaard of door heimelijke vervolgingen van de aarde te verdelgen, omdat hij zijn dwaasheid voor de alleen zaligmakende waarheid houdt. Hij is dus een dwaas; want hij slaat er geen acht op, dat de rechtvaardige door zijn geloof leeft, niet zichzelf. prijst, geen eigen roem heeft, maar de Heere alleen dankt en looft en juist zó tot alle goed werk toegerust is, terwijl de dwaas er niet van wil weten, dat hij tot alle goed werk onbekwaam is, ja veeleer een afkeer heeft van God en alle goede mensen. Hij slaat geen acht op hetgeen de Heere in Psalm 95 gezegd heeft: "liet zijn lieden, wier hart altoos de doolweg wil, en die Mijn wegen niet willen kennen; zodat Ik zwoer in Mijn toorn: Zij zullen tot Mijn rust niet komen". Zulke lieden willen God slechts loven, wanneer zij werken hebben; zij verstaan en bespeuren er niets van, hoe de armen van geest God loven, ofschoon dezen tollenaars en zondaars zijn; zij bemerken niets van Gods daden, van Zijn daden en wonderen in schepping, onderhouding en genade, doch willen slechts hun doen laten gelden.

Beiden nu, de verstandeloze en de dwaas, veroorzaken de rechtvaardige allerlei droefenis en aanvechting. Déze verwerpt en verkettert hem, omdat hij naar Geest wandelt en juist zó de wet vervult; géne bedreigt hem en de zijnen met ondergang, omdat hij zich getrouw en in ware vreze Gods aan het geschreven Woord houdt. Déze benauwt hem uit boosaardigheid, géne uit onwetendheid.

Waarmee zal de rechtvaardige zich troosten? Hij vindt troost in hetgeen hij verder in kinderlijk vertrouwen op de Heere uitspreekt. Sommigen verbinden het achtste vers met het zevende en verstaan het in deze zin: Een verstandeloze beseft dit niet, dat de goddelozen groeien als het gras, enz. De Hebreeuwse tekst daarentegen duidt ons deze woorden aan als de taal van het geloof en het vertrouwen der rechtvaardigen. Wij vertalen daarom het achtste vers aldus: *"Wanneer de goddelozen groeien, (zo groeien zij) als gras, en wanneer zij bloeien, allen, die ongerechtigheid doen, zo (bloeien zij) opdat juist zij verdelgd worden in eeuwigheid"*.

Goddelozen zijn diegenen, die verkeerd wandelen, die alles wat goddelijk, waar en recht is, van zich werpen, die zich door Gods Geest niet meer laten bestraffen en zich in euvelen moed van de eeuwige wetten Gods ontdoen. Het woord komt met de volle zwaarte van zijn betekenis voor in de geschiedenis van Korach, Dathan en Abiram, die voor zichzelf, hun vrouwen en hun kinderen liever hun vrijheid van doen en laten behielden, dan dat zij de hemelsblauwe snoertjes aan de hoeken van hun klederen bevestigden. Vergelijk Numeri 15: 37-41. Zij wilden niet erkennen dat zij wandelden naar het goeddunken van hun hart en de begeerte van hun ogen najaagden, Daarom vergaderden zij zich tegen Mozes en Aäron en schreeuwden hun toe: "Laat het u genoeg zijn; want de gehele gemeente is overal heilig", en wilden Gods bewind aantasten. Toen sprak Mozes tot de gemeente, zeggende: "Wijkt toch van de hutten van deze goddeloze mensen". Vergelijk Numeri 16.

Wat hier in onze Psalm nu verder het woord kwaaddoeners betekent, leren wij het beste uit de brieven van de evangelist Johannes, o.a.: 1 Joh. 3: 4-10 en 18; 3 Joh. vs. 9 en 11. Allen die niet uit God geboren zijn, welke schijn zij ook aannemen, zijn verdraaid en verkeerd; en zoals zij zijn, zo is ook hun doen; men heeft van hen niets dan ongerechtigheid te verwachten, en waar zij maar kunnen, ruimen zij de rechtvaardige uit de weg. Nu gaat het de goddelozen en kwaaddoeners weliswaar niet altijd naar de begeerte en de wens van hun vlees, want zij dragen toch allen een boze doorn in zich om. Maar wanneer het hun naar de wil van het vlees gaat, spreekt de gelovige, terwijl hij door hen miskend, versmaad, belogen en vervolgd wordt, zijn kinderlijk vertrouwen op God uit, dat de Heere het hun niet zal doen gelukken. De Heere verlicht de ogen van Zijn aangevochtenen, zodat zij de goddeloze en kwaaddoeners niet met gelijke munt betalen, zelfs dan niet, wanneer dezen de zetel der ere en de rechterstoel bezetten, terwijl de rechtvaardige uitgeschud en van alles beroofd, in boeien moet wegwijnen. En al ergert de rechtvaardige zich ook een ogenblik aan de Heere en komt hij daardoor tot wankeling, toch wordt hij door Gods vertroosting telkens weer opgericht.

In deze Psalm hoort en ziet men als het ware de goddelozen groeien en de kwaaddoeners bloeien. 'Dat is niet een gewoon groeien en bloeien, maar hier kunnen de goddelozen zich daarop beroemen, dat het hun vergaat naar Psalm 72 (vs. 7): "Te zijner tijd zal de rechtvaardige bloeien", en naar vers 16: "En zal groeien in de steden". Er ontbreekt niets. Er is een vette bodem, vruchtbare regen, zonnearmte en een paradijsachtige wasdom; - en wat op de daken groeit, wordt van verre gezien, en de hemel ten spijt bouwt Ezau zijn nest boven in de rotsen en bespot het Israël Gods in het dal en zijn sabbatpsalm. Maar wat leert ons de gewijde geschiedenis en wat de latere geschiedenis der volkeren, steden en afzonderlijke gezinnen? Of hoe lang hebben Pilatus, Herodes en Kájafas nog geregeerd, nadat zij de Heere van de sabbat hadden veroordeeld? Of wat hebben wij nog dagelijks voor ogen, wanneer wij maar om ons heen willen zien? Alles ontwikkelt zich weldra zo, dat het waar blijft, wat de Heere van de sabbat tot de Farao zei in Exodus 9: 16, en wat wij lezen in Psalm 37: 34-39 en Psalm 73: 18-20: "Want Gij plaatst hen op gladde steilten en stort hen te gronde; hoe worden zij zo plotseling vernietigd". Wèl ons, wanneer wij zelf niet zo verstandeloos en zo dwaas zijn om niet te geloven, dat de Heere Zijn eeuwige ordinantiën wel zal weten te handhaven. Hoe berooft degene, die

zich daardoor laat ontmoedigen, dat het hem ondanks het houden van het gebod des Heeren zo slecht gaat en dat de verachters van dit gebod zo groeien en bloeien, zichzelf van alle sabbatsblijdschap! Door zulke aanvechting worden wij gemakkelijk overmeesterd, als wij niet in het heiligdom binnengaan en op Gods daden letten, alsook op Zijn gedachten, welke zo grondeloos diep zijn. Toen Asaf zo aangevochten werd, beled hij: "Ik moet wel een dwaas zijn en niets weten, ja ik moet wel als een redeloos dier voor God zijn".

In zulke aanvechting moet onze dichter ook hebben verkeerd. Maar wèl ons, wanneer ons, gelijk hem, het oog verlicht en het hart in kinderlijke overgave aan God verruimd wordt, zodat wij vol vertrouwen mogen zeggen: "Wie zal ons kwaad doen, terwijl wij het goede navolgen?" en bij het vrolijk werk blijven, dat de Heere ons op Zijn sabbat in genade te doen heeft gegeven! "Zo God voor ons is, wie zal tegen ons zijn?" "Welgelukzalig is hij, die Gij, o Heere, kastijdt en die Gij leert door Uw wet, opdat hij rust hebbe, als het kwalijk gaat, totdat de goddeloze de kuil bereid wordt", Ps. 94: J2 en 13. De Heere zit immers hoog genoeg om het hoogmoedig drijven der mensenkinderen, die zich tegen Zijn ordinantiën verzetten, te schande te maken, en Hij behoudt toch wel het veld om tegenover hemel en aarde te bewijzen; dat Hij de Heere en de Allerhoogste is, en dat Zijn Woord Zijn Woord blijft, en dat Hij de op Hem gevestigde hoop der rechtvaardigen niet beschaamt.

Daarom heet het in onze Psalm in het 9de vers: "*Maar Gij, o Heere, zijt de Allerhoogste en blijft eeuwig*". En aldus spreekt de rechtvaardige in het 10de vers zijn hoop uit, die hij op de Heere gevestigd heeft: "*Want zie, Uw vijanden, o Heere, zie, Uw vijanden*", - hij herhaalt het om aan te duiden, dat hij zéker van de zaak is - "*zij zullen omkomen en alle kwaaddoeners moeten verstrooid worden*". Inderdaad, allen, zonder uitzondering, de één hierheen, de ander daarheen, welk vast verbond zij onder elkaar ook gesloten hebben. Want God is rechtvaardig in al Zijn wegen en werken; daarom heet het in de 76ste Psalm: "Wanneer mensen tegen u woeden, legt Gij eer in; en als zij nog meer woeden, zijt Gij ook nog toegerust".

Terwijl de hoop levendig gehouden wordt, houdt de aangevochtene smekend bij God aan om een teken van genade en goedgunstigheid jegens hem. Dan heet het: "Wees Gij mij slechts niet tot een verschrikking!", Jer. 17: 17. "Heere, Gij zijt mijn sterkte en kracht, en mijn toevlucht in de nood", Jer. 16: 19. "Doe mij ten goede een teken, opdat die mij haten het zien en zich schamen, dat Gij mij bijstaat, Heere, en mij troost", Psalm 86: 17.

En wat hij krijgt af te smeken, wordt hem tot een belofte in de nood, zoals wij lezen in onze Psalm, vers 11: "*Maar mijn hoorn zal verhoogd worden als die van een eenhoorn: en ik word gezalfd met verse olie*".

In deze woorden drukt hij zijn diepe nood en harde aanvechting uit, zoals het ook heet in de 89ste Psalm, vs. 40: "Gij versmaadt het verbond van Uw knecht en werpt zijn kroon ter aarde". Want waar de hoorn verhoogd moet worden, daar is hij immers op dit ogenblik diep vernederd en in het stof geworpen. Op zijn beurt vat de aangevochtene moed in God, midden in de zee van angst, dat hij omhoog zal komen, dóórdringen en tot ere komen, getooid met de wonderen van een trouwe Helper in de nood. Want het geloof wordt voortdurend van de overwinning verzekerd en weet, dat de Heere degenen, die Hij rechtvaardig gemaakt heeft, ook tot ere brengt, doordat zij Zijn Naam wezen en Zijn wil doen. Daarom staat er geschreven: "Hij verhoogt de hoorn Zijns volks. Al Zijn heiligen zullen loven, de kinderen Israëls, het volk, dat Hem dient. Hallelujah" (Ps. 148: 14). En wederom: "De Heere heeft een welbehagen aan Zijn volk, Hij helpt de ellendigen heerlijk" (Ps. 149: 4).

Wanneer God de Zijnen verhoogt, dan worden zij door niets op aarde in heerlijkheid geëvenaard, - zoals niets de schoonheid, het heerlijk wit van de hoorn van de eenhoorn evenaart. De zekerheid van zijn verhoging heeft echter ieder kind van God tevoren door de Geest der genade en der vreugde in God, doordat deze Geest hem binnenleidt in het wonderbare heiligdom van zoveel Koninklijke beloften en hem deze beloften zó schenkt, dat hij het weet: die zijn alle voor mij. - Dat is het, wat de Psalm zegt: "Ik word gezalfd met verse olie", en dan krijgt hij de verzekering, dat hij het zelf nog

beleven zal, ja het met zijn ogen zal zien en met zijn oren horen, dat zijn vijanden en allen die zich tegen hem stelden omdat hij bij het goede volhardde, ten onder gaan.

Zijn vijanden noemt hij hen echter in de zin van Psalm 139: 20-22, en zijn lust noemt hij de voldoening, welke elke vriend van God daarover heeft, dat diegenen, die de aardbol en de kerk Gods op een andere baan willen leiden, dan waarop God de Heere, zelf tot welzijn der mensenkinderen beide met Zijn gebod gezet heeft, met hun doen worden vernietigd.

En wat nu deze woorden van het twaalfde vers aangaat - ook degenen, die terwille van het getuigenis van Christus en terwille van de geboden Gods hun tijdelijk leven moesten laten, hebben de vervulling ervan gezien en gehoord zelfs op de gerechtsplaats. Een soldaat kan immers de bevochten overwinning zien en horen, ofschoon hij, door het moordend staal getroffen, met zijn bloed zijn leven voelt wegvloeien en ziet wegluchten.

Nu volgt het derde deel of het slot van de Psalm, waarin de gelovige het voor de Heere vol vreugde uitspreekt, welk een geluk en duurzame welstand hij voor zichzelf en voor allen die Gods wil doen, daaruit ziet voortspruiten, dat het voor de sabbatdag bestemde werk gedaan wordt. Dat hij dit voortspruiten ziet, ligt echter niet in het werk op zichzelf, als zou hij het daarin zien, doch hij ziet dat alles in God, de Algenoegzame, die hij dankt en looft. Hij prijst de ordinantiën Gods en het heil dat hij daarin ziet voor allen die bij deze ordinantiën blijven. Daar gaat het toe als naar Deuteronomium 4: 5-8, en zoals de koningin van Arabië tot Salomo zei: "Zalig zijn uw mannen, en zalig zijn deze uw knechten, die altijd voor u staan en uw wijsheid horen".

De gelovige ziet in de Heere alle volheid, in het houden van Zijn gebod alle loon, en spreekt daarom in vs. 13: "De rechtvaardige zal groeien als een palmboom, hij zal wassen gelijk een ceder op de Libanon".

Dit is een ander groeien dan het vorige. Voor "groeien" staat hier weliswaar hetzelfde woord als in het achtste vers, maar daar heet het "als het gras", hier "als een palmboom"; - dáár: "zij zullen bloeien, opdat zij verdelgd worden", hier: "hij zal wassen", prachtige scheuten krijgen, "gelijk een ceder", "Kan ook de bies opwassen, als ze niet vochtig staat, of het gras groeien zonder water? Als het bloeit nog voordat het afgemaaid wordt, verdort het eer men hooi maakt. Zó gaat het allen, die God vergeten, en de hoop der huichelaars zal verloren zijn", zo lezen wij bij Job, hoofdstuk 8: 11-13. Zien wij daartegenover, wat Bildad, als een andere Bileam, profeteert in hetzelfde hoofdstuk vers 7: "En wat gij in het begin weinig gehad hebt, dat zal daarna zeer toenemen".

Wat in de Psalmen onder een rechtvaardige verstaan wordt, weten wij uit de woorden: "Abram geloofde God, en dat rekende Hij hem tot gerechtigheid". Zulk een rechtvaardige ondervindt het, hoe God van hem een mens maakt, die in Zijn geboden wandelt en zó bij het geloof volhardt. Dan zijn de beginselen nog in de gezonde bodem verborgen en onaanzienlijk als een mosterdzaadje, maar daarna is er een bloeien en een wasdom als van een palmboom en een ceder. Nemen wij dit uitwendig, dan bevestigt deze waarheid de woorden en gewisse beloften van onze Heere Jezus Christus, waarmee Hij ons toezegt, dat, wanneer wij om Zijnentwil alles prijsgeven, wij met de vervolgingen alles honderdvoudig terug krijgen; nemen wij het naar de inwendige mens, dan wilt gij allen, die dit hoort, het wel bedenken en ter harte nemen wat deze uitspraak inhoudt. Want met dat rechtvaardig-zijn is men spoedig klaar, doch om de wasdom bekommert men zich weinig. Men verkeert echter in een zeer dodelijke toestand, wanneer men zich streelt met het kruis en niet worstelt om de heerlijkheid die daarna komt. De uitwendige wasdom is evenwel van de inwendige wasdom afhankelijk. Hoort toch en neemt ter harte hetgeen de apostel Paulus schrijft in Kol. 3: 12-14, Fil. 2 : 1-4 en Ef. 4: 15-20.

Wij kunnen ditmaal niet blijven staan bij het beeld van de palmboom, waarvan de Perzen in hun gedichten niet minder dan driehonderdvijftig deugden bezingen, en evenmin bij het beeld van de ceder. Het zij ons genoeg te weten, dat deze bomen, evenals ook onze eikenbomen, niet zo spoedig omhoogkomen, groeien en wassen als het gras, maar dat daar jaren overheen gaan. De palmboom is, kort gezegd, een waar sieraad, een schone boom, die met kracht naar boven groeit; vergelijk hiermee Hooglied 7: 7. - Hij wast op in gerechtigheid, dat is: recht op, met opgericht hoofd en haat alles wat

krom en scheef is. Hij heeft alle merg en levenskracht in het hoofd, en zo is zijn hart hooggelegen; daarom: láát hem zijn kroon, anders sterft hij. Onder alle langlevende bomen leeft hij het langste, vergelijk Jes. 65: 20 en 22. Hoe sterker druk hij van boven ondervindt, des te meer wast hij op naar boven, geen last doet hem buigen of houdt hem omlaag. Hoe ouder hij wordt, des te krachtiger wordt hij. Hij is een boom der overwinning. Bij een andere gelegenheid nog iets méér over de palmboom, De ceder is de vorst van alle bomen, is ook een sierlijke boom, die recht omhoog groeit; zijn hout is bijzonder welriekend en voor alle goed werk geschikt. Hij wast langzaam, wordt allengs sterker, heeft steeds nieuwe bloesems, oude en nieuwe tegelijk. Zijn hout is oliehoudend en daardoor tegen verrotting bestand. Nu is het gemakkelijk, dit alles en wat we verder nog van beide bomen zouden kunnen zeggen, op de rechtvaardige toe te passen; maar dit te wéten alléén, is ijdelheid en blindheid. Wél ons, wanneer wij het zó op onszelf toepassen, dat wij uit de vruchten verzekerd worden van ons geloof en zó de eerste Psalm in de praktijk verstaan. Het gaat er om, dat wij Christus door een oprecht geloof zijn ingeplant; dan zullen wij vol vreugde instemmen met de woorden van onze Psalm: *"Wie in het huis des Heeren geplant zijn, zullen groeien in de voorhoven onzes Gods. En of zij al oud worden, zij zullen nochtans bloeien, vruchtbaar en fris zijn"*.

Van ditzelfde getuigen ook de verzen 15 en 16 van de 71ste Psalm, terwijl zulks in de verzen 17 en 18 van de Heere wordt afgesmeekt. Het beeld is ontleend aan de tempel des Heeren met zijn ruime voorhoven, alwaar vele schone bomen stonden. De dichter is echter geheel vervuld van de bloesempracht, van het vruchtbaar en fris-zijn van alle rechtvaardigen, nadat hij tevoren het groeien en bloeien van de goddelozen en van alle werken der ongerechtigheid heeft moeten aanzien. Laatstgenoemden mogen weliswaar groeien, toch zijn ze niet vruchtbaar; zij mogen bloeien, toch blijven zij niet lang fris, maar vergaan spoedig. Hier echter wordt het geprezen, dat de rechtvaardigen oud worden, en nochtans vruchtbaar en fris blijven.

Het huis des Heeren is hier de eeuwige genade Gods, verheerlijkt door de Messias, Christus. Daarin geplant zijn wil zeggen, daartoe van de Vader verordineerd, uit de wereld uitverkoren en in de grond van eeuwige liefde overgeplaatst zijn door de hand des Vaders, door de Geest des geloofs. De Heere heeft gezegd. "Iedere plant, welke Mijn hemelse Vader niet geplant heeft, zal worden uitgeroeid". Daarmee is dan ook het tegendeel uitgesproken: Elke plant, welke Mijn hemelse Vader geplant heeft, groeit, is vruchtbaar en blijft. Van dit geplant zijn in het huis des Heeren lezen wij allerlei waarschuwendende en vertroostende dingen in de Heilige Schrift, bijvoorbeeld in Joh. 15: 1-7 en Ef. 2: 10, alsook in Zach. 3: 7.

De hoven of voorhoven Gods zijn de vergaderingen der kinderen Gods, waar slechts enigen van hen, al zijn het er ook maar twee of drie, in de Naam des Heeren samen gekomen zijn. De "Gemeente der rechtvaardigen" worden zij in de eerste Psalm genoemd. Zij groeien in deze voorhoven, niet door eigen kracht, het wordt hun van de Heere gegeven.

"In de voorhoven onzes Gods" heet het, en wel van die God, van Wie Jesaja getuigt (25: 9): "Deze is onze God, wij hebben op Hem gewacht, en Hij zal ons helpen".

"En of zij al oud worden", zo gaat de gelovige verder, "zij zullen nochtans bloeien, vruchtbaar en fris zijn". Daarmee is niet gezegd, dat alle rechtvaardigen oud worden. Indien hun echter een lang leven beschoren is, dan gaat het hun naar de belofte uit Jes. 46 (vs. 4): "Ik zal u dragen tot in de ouderdom toe, en totdat gij grijs wordt. Ik zal het doen, Ik zal steunen en dragen en redden". Dat bloeien, vruchtbaar en fris zijn hebben wij hier echter vooral geestelijk te nemen, namelijk dat het aan hen geestelijk bewaarheid wordt wat wij in Jozua 14: 11 lezen van de lichaamskracht van de 85-jarige Kaleb, die overigens ook niet van de kracht en gezondheid des geloofs ontbloot was: "Ik ben nog heden ten dage zo sterk als ik was op die dag, toen Mozes mij uitzond". Dat is een bloeien in de genade, al menen zij ook daarmee opgehouden te hebben; een vruchtbaar zijn met het getuigenis, al menen zij ook niets meer te kunnen voortbrengen; een fris zijn in het getuigenis der Waarheid, al kunnen zij voor hun gevoel niet meer zo vooruit als vroeger. Dit alles doet de kracht des Heeren, welke in de zwakken machtig is; dit alles doet het onvergankelijk zaad des Woords, hetwelk in hen

blijft; de Heilige Geest, die niet van hen wordt weggenomen; het geloof, dat in hen niet ophoudt.

En dáárom is dit alles een krachtige en troostrijke prediking van de volharding der heiligen, die hun klederen gewassen en wit gemaakt hebben in het bloed des Lams. Waarin nu in het bijzonder het bloeien, vruchtbaar en fris zijn, zelfs in de hoge ouderdom bestaat, getuigt het laatste vers van de Psalm: "*Zodat zij verkondigen, dat de Heere rechtvaardig is, mijn rotssteen, en in Hem is geen onrecht*".

Met deze verkondiging komen zij nooit klaar; zij gaat met hen mee door de dood heen in de zalige eeuwigheid. Rechtvaardig is Hij, de Heere; ja, waarlijk, dat is Hij! Hij behoudt alleen de overhand en wordt door al Zijn heiligen - al hebben zij te midden van zoveel nood Hem ook menigmaal gewantrouwd - gerechtvaardigd in al Zijn woorden, wegen en werken. Hoe recht en goed, hoe betrouwbaar is en was immers alles, wat Hij gezegd en beloofd heeft! O, Hij was en is een rotssteen; men vluchtte daarheen en zag zich gered. Mijn rotssteen, zegt de gelovige. Want zoveel ervaring versterkt hem in het geloof, hetwelk de Heere voor zijn rotssteen houdt, - en in Hem was en is geen onrecht. Het was nooit onrecht van Hem, toen Hij ons zó leidde, als Hij ons geleid heeft, ons zóó verootmoedigde, als Hij ons verootmoedigd en gekastijd heeft. Hier komen wij niet in aanmerking. Hij heeft alles wél gemaakt!

Een kostelijke, heerlijke Psalm, deze Psalm op de sabbatdag. Zó vindt men rust, zó verkwikt men de vermoeiden". Amen.

7. Leerrede over Psalm 93¹⁰

gehouden op 19 november 1848

Zingen voor de preek:

Psalm 66: 6-8

Psalm 67: 1

In dit morgenuur willen wij met elkaar een Psalm overdenken. Het Psalmboek immers is een echt troostboek en het is tegelijkertijd een apotheek die rijk voorzien is van medicijnen voor iedere ziekte van de ziel. Als iemand in grote nood verkeert en tot de Heere bidt: 'Ach, verlicht toch mijn lijden!', dan mag hij vrijmoedig deze apotheek binnengaan en zonder te betalen elk medicijn dat hij maar nodig heeft, helemaal voor niets, meenemen. De Arts der zielen heeft Zélf alles betaald en wat Hij aan geneesmiddelen voorschrijft, heeft altijd een goede uitwerking gehad. Zijn medicijnen hadden nooit schadelijke gevolgen, maar brachten genezing bij iedere ernstige ziekte. Nooit was er een ziekte nóg zo hardnekkig of een patiënt nog zo wanhopig, of Hij wist er raad op. Maar het wonderlijkste is: Hij heeft in Zijn apotheek altijd een medicijn tegen de dood bij de hand, zodat, als iemand door de dood overvallen wordt en hij moet uitroepen: 'Ik moet sterven... !' hij ogenblikkelijk nieuwe krachten ontvangt, ervaart en voor Zijn God Psalmen begint te zingen als hij dit medicijn toegediend krijgt! Wat is het waar wat de gemeente zegt: 'Majesteit en luister zijn voor Zijn Aangezicht. Sterkte en glorie geven de toon aan in Zijn heiligdom.' (Psalm 96:6).

Is er iets wat heerlijker en vreugdevoller is voor het Aangezicht van de Heere dan een mens die gezond geworden is door het geloof? Hoe heerlijk en schitterend staat daar voor Hem de uitverkoren schare die, door alle tijden heen, toch allemaal uit grote verdrukkingen komen! Hoe heerlijk en schitterend staat daar de hele raad van de zaligheid voor Hem die Hij volbracht heeft voor Zijn gemeente; de hele orde des heils waarin Hij mensen, die in zichzelf verloren zijn, een plaats geeft! Hoe heerlijk en schitterend staat daar voor Hem de troon van de genade! Wat een heerlijkheid en majesteit is er te zien, als iemand die door de satan en de wet aangeklaagd wordt, voor deze troon vrijgesproken is op grond van een gerechtigheid die door Hém, de Heere Zelf, is bewerkt. En hoe heerlijk straalt de overwinning en schittert daar voor Hem de kroon die Hij geeft aan allen die bij de genade volharden! En wat gaat het er indrukwekkend aan toe in Zijn heiligdom en hoe wordt Zijn Naam er verheerlijkt! Want aan de Heere is immers alle macht gegeven en Hij toont die macht in de genezing van allen die de ziekte van de zonde in zich dragen. En hoe toont Hij die macht ook daarin, dat Hij hen bij de geschonken gezondheid bewaart. Hoe wordt Hij bij dit alles geprezen, omdat Hij alles tot stand brengt door Zijn wijsheid, ontferming, genade en waarheid voor allen die in Hem geloven! Hoe dient dit alles tot de verheerlijking van Zijn eer, van Zijn Naam die alleen heilig is! Laten we daarom met onze harten het heiligdom van de Heere binnengaan. Laten we met onze beladen harten de voorraadkamer van Zijn apotheek binnengaan. Laten we met eerbiedige harten, verlangend naar troost, in Zijn tróostboek binnengaan.

En daar lezen we dan in Psalm 93:

De Heere is Koning; Hij is schitterend in Zijn majesteit; de Heere is bekleed met koninklijke luister en Hij heeft een Rijk gesticht zo ver de wereld zich uitstrekt. Hij heeft het zo gebouwd dat het altijd zal blijven bestaan. Van toen af staat Uw troon onwankelbaar; Gij blijft voor eeuwig. Heere, de waterstromen verheffen zich, de waterstromen verheffen zich bruisend, de waterstromen heffen zich op in grote golven. De golven in de zee zijn hoog, zij gaan bulderend tekeer, maar de Heere in de Hoge is nog groter. Uw Woord is een goede, betrouwbare leer. Heiligheid is de luister van Uw huis, voor eeuwig. (Vertaling vanuit Luterbijbel)

¹⁰ In het Duits verschenen als: Der verheißene Christus. Vertaald door drs. G.P. Olbertijn; uitgave 1991, Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen

We zien in dit lied het volgende:

1. De gemeente looft haar Heere, omdat Hij Koning geworden is. Zij bewondert Zijn schitterende majesteit en de grootte en de prachtige bouw van Zijn Rijk.
2. De gemeente richt, bij het zien van de luister van haar Koning, het oog op Zijn heerschappij die onwankelbaar en eeuwig is.
3. Zij klaagt Hem alle verdriet waardoor ze overweldigd wordt, maar tegelijk looft ze haar Koning, omdat Hij toch meer kan dan alle stromen van moeite en zorg.
4. Zij prijst, nadat ze redding gevonden heeft, Zijn Rijksgeboden en de heerlijkheid van Zijn paleis.

Zingen: Psalm 96: 6

1. De gemeente looft haar Heere, omdat Hij Koning geworden is. Zij bewondert Zijn schitterende majesteit en de grootte en de prachtige bouw van Zijn Rijk.

‘De Heere is Koning’, of: ‘Hij is Koning geworden’. Dat kan en zal van Christus gezegd worden door ieder aan wie dit door de Heilige Geest geopenbaard is. Het wordt aan hém geopenbaard die lange tijd naar de vrijheid, waarmee Christus vrijmaakt, verlangd heeft. Daar gaat een hard en benauwd leven aan vooraf; eerst is zo iemand lang getiranniseerd in het huis van de wet en aan het: ‘gij zult dit...’ en ‘gij zult dat...’ om allerlei dode werken te doen kwam maar geen einde. Zo iemand heeft er zolang naar verlangd om tegenover God een goed geweten te hebben. Maar, hoe het ook geprobeerd werd, uit het vlees wilde de Geest niet voortkomen. En intussen kon zo iemand maar niet loskomen van de macht en de heerschappij van de zonde en de voortdurende last daarvan. Vandaag liet de zonde alles weer instorten wat gisteren met de beste bedoelingen opgebouwd was. Alle duivels maakten het de arme strijder moeilijk, ze speelden hun wrede spel met hem en maakten hem doodsbenauwd. Ziel en lichaam kwijnden weg en de ware en levende Heiland bleef verborgen. Een vaag vermoeden van een vrijheid die hij van-horen-zeggen kende, was er wel en hij riep er soms om, maar de nood steeg zo hoog dat hij bang werd om te moeten sterven. Maar zie, opeens, daar verklaart God hem die in zo’n grote nood verkeert, die maar in het stof kruipt, die maar geen troost kan vinden, rechtvaardig voor Zijn troon.

En op dat ogenblik dat de ziel het Lam in het oog krijgt ..., *het Lam Dat haar zonden gedragen heeft en haar gewassen heeft in Zijn bloed*. Het Lam Dat haar bevrijd heeft van de heerschappij van de wet die niets anders kan dan eisen en veroordelen, het Lam Dat haar verlost heeft van de last en de onreinheid van de zonde en van de angst waarmee de helse machten haar pijnigen, daar, op dát moment klinkt een luide stem: *De Heere is Koning!* Het juk is van de schouders afgenomen en in stukken gebroken, de machten die mij aanklaagden zijn ontwapend, de zonde en haar macht is teniet gedaan, de werken van de duivel zijn vernietigd en de banden van de dood en de boelen van de wereld zijn verscheurd. ‘Mijn Heere heeft vrede voor mij tot stand gebracht door het bloed van Zijn kruis’.

Nadat Hij nu de reiniging van onze zonden heeft bewerkt op Golgotha, is Hij opgevaren naar Zijn troon in de hemel, heeft Hij ons in Hem tot koningen en priesters gemaakt en van nu af is alles aan Hém onderworpen. Zo is de Heere Koning; zo is Hij Koning geworden, Zijn gemeente ten goede, tot hulp en heil van Zijn gemeente en tot bescherming van alle ellendigen, armen en verlorenen die ernaar uitzien, dat Hij over hen zal regeren.

Zonder ophouden echter is de gemeente van de Heere, die alleen maar uit noodlijdenden en hulpbehoevenden bestaat, aan allerlei aanvechtingen van de kant van de duivel, van de zonde en van de wereld en aan allerlei moeite en leed blootgesteld. O, hoe wordt die gemeente dan getroost door deze openbaring: *De Heere is Koning!* Dat roept zij uit als ze, met haar hart hiervan beneden vandaan opgetrokken wordt naar omhoog, waar ze de Heere ziet in Zijn Rijk van vergeving van de zonden; ze prijst Zijn hoge majesteit en belijdt het: ‘Hij is schitterend in Zijn Majesteit’, dat wil zeggen: ‘Hij heeft Zich met koninklijke luister bekleed!’ Dat nu is Zijn heerlijke luister, dat Hij over alles en allen

Koning is. Hij zit naast Zijn Vader in Zijn troon en aan *Hem is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde*. Hij is de Erfgenaam van alles. Genade, leven en zaligheid heeft Hij voor de Zijnen verworven. Waaraan Hij genoeg beleeft, daaraan beleeft de Vader het ook. Als Hij zonden vergeeft, genade uitdeelt, het leven geeft en de kroon uitrekt, dan heeft de Vader dat ook gedaan. Hij beschikt over de eeuwige zaligheid, opdat Zijn gemeente daaraan deel zal hebben. Alles moet Hem dienstbaar zijn tot welzijn van Zijn gemeente en alles moet meewerken ten goede van die gemeente, opdat niets haar zal scheiden van de liefde van God in Hem. Nemen we dat ter harte tot onze troost en laten we het nog eens zeggen: 'De Heere is schitterend in Zijn Majesteit'. Want Hij heeft inderdaad geweldige majesteit en luister al de Zijnen ten goede, die, gebonden als ze zijn, op Hém hopen.

Nee, Hij gaat nu niet meer Zijn weg als 'een worm en geen man, een spot van de mensen en veracht door het volk'. Hij hangt nu niet meer aan een kruis. Hij is niet meer in het graf. Hij is opgevaren naar de hemel en heeft de gevangenis waarin wij vastgehouden werden, gevangen genomen. En nu leeft en regeert Hij daar boven als een genadige, goede, trouwe, machtige Koning. Niets kan ons meer gevangen houden en neerdrukken als we in Hem geloven en ons in de nood van onze ziel naar Hém uitstrekken. Geen wet die veroordeelt, geen zonde, geen duivel, geen nood kan Hem tegenhouden om Zijn ellendigen haastig te hulp te komen, om naar doodzieke zielen genade van Zijn lippen te laten toestromen en om hun die aangevochten worden de kus van de vrede te geven.

Laten we toch niet langer aan de twijfel van onze harten toegeven, alsof Hij ons het Rijk niet zou binnen of willen geven. Hij heeft het voor Zijn gemeente als erfenis gekregen van de Vader En de gemeente belijdt: 'Hij heeft een Rijk gesticht'. Wij beginnen ook weleens aan iets, maar het gelukt ons niet, als Hij niet met ons begint. Wat Hij begonnen is, dat zal Hém zeker gelukken. Hij heeft een Rijk gesticht; Hij is ermee begonnen, een Rijk van genade, van vergeving van zonden, van eeuwige verlossing. En sinds Hij daarmee begonnen is, zal ieder rijk dat zich tegen Hem verzet het moeten opgeven. Daarom zal het rijk van de duivel, van de wereld, van alles wat zichtbaar is, van de eigengerechtigheid, van het ongeloof de overwinning niet behalen. En alle arme zondaren die zo graag verlost zouden willen zijn van de hel en van de dood hebben goede hoop dat het niet lang meer zal duren, of ze zijn verlost naar ziel en lichaam. Het is voor Hem een erezaak om Zijn Rijk uit te breiden en om van allen die in verdrukking en ellende leefden onderdanen van Hém te maken, al bevinden ze zich nu nog zo ver weg en wonen ze nog zo ver van Jeruzalem vandaan. Zo ver de wereld zich uitstrekt wil. Hij immers regeren met Zijn Woord en Geest, met de koninklijke heerschappij van Zijn genade. En zal dit Rijk ook blijven bestaan? Luister wat de gemeente zegt: Hij heeft het zó gebouwd, dat het altijd zal blijven bestaan.

Ons rijk, het rijk van Adam, was niet zo gebouwd, dat het altijd kon blijven bestaan. In het rijk van de wet was alles afhankelijk van onze daden. In dat rijk ging het om: *Doe dat en gij zult leven*. Maar het dóen van de goede wil van God bleef achterwege en wat niet gedaan moest worden, namelijk: God verdenken van kwade bedoelingen, dát werd gedaan. En nadat deze kwade gedachte vruchtbaar geworden was, baarde ze de zonde en de zonde baarde de dood.

Maar het Rijk van Christus is zó gebouwd, dat het altijd zal blijven bestaan, want de heerschappij van Zijn genade is eeuwig. Eeuwig is de gerechtigheid waarmee Hij rechtvaardig maakt. Hij geeft vrijspraak van alle zonden. Waar Hij geloof schenkt, daar zorgt Hij er ook voor dat dit geloof niet ophoudt. Waar Hij Zijn zalving geeft, de zalving van Zijn Geest, daar blijft die voor altijd. Waar Hij leven geeft, daar geeft Hij éeuwig leven en het offer dat Hij gebracht heeft, geldt voor eeuwig. Hij is Hogepriester in eeuwigheid; Hij heeft bewezen eeuwig Hogepriester te blijven en Hij roept hen tot leven die als Zijn onderdanen eeuwig Zijn heerschappij zullen aanschouwen. Dat zal de duivel hun niet kunnen ontnemen. Daarom ook zegt de gemeente:

2. Van toen af staat Uw troon onwankelbaar; Gij blijft voor eeuwig.

Wat voor omwentelingen er ook op aarde bij de verschillende volken en in de verschillende landen en koninkrijken plaats mogen hebben, het dient allemaal om het voor iedereen zichtbaar te maken:

de troon van onze Heere Christus staat onwankelbaar vast! Alle wederwaardigheden zullen de bergen, de bomen en het groene gras geen schade kunnen doen: de bergen blijven wel staan, de bomen houden niet op vrucht te dragen, het frisse, jonge groen zal altijd weer de landen bedekken en de akkers geven in alle tijden toch steeds hun opbrengst. Alles ligt in de handen van onze Christus; met Zijn bloed heeft Hij, alles onder Zijn heerschappij gebracht; alles moet aan Zijn bevelen gehoorzamen. Alles moet ertoe bijdragen, dat Zijn gemeente op aarde veilig bewaard blijft en dat het Rijk van Zijn genade zich door alles heen des te meer zal uitbreiden. Alle listige plannen van de duivel en van de antichrist om aan Zijn Rijk afbreuk te doen, zullen niet slagen. Overal zal Hém hulde worden toegebracht. De stad van God, waar Hij Koning is, zal zeker altijd blijven bestaan. Hij zal in Zijn wijsheid, waarmee Hij de wijsheid van de wereld tot dwaasheid maakt, ervoor zorgen, dat er altijd zullen zijn die het onder Zijn scepter goed zullen hebben. En als we dan de majesteit en de luister van onze Koning in het oog krijgen, dan straalt ons de onwankelbaarheid van zijn eeuwige heerschappij tegen. Hoe en wanneer dat Rijk dan zo onwankelbaar gefundeerd is? We lezen: *Van toen af...* en dat wil zeggen: Van toen af, dat tot Hem gezegd werd: 'Zit aan Mijn rechterhand, tot Ik Uw vijanden als een voetbank onder Uw voeten zal leggen', (Psalm 110) staat daar de troon van de genade, de troon van onze Koning Christus onwankelbaar. Alle aanvallen van de hel zullen Zijn troon niet omver kunnen werpen: Hij blijft regeren! Of met andere woorden: Van toen af, dat Gij voor ons gestorven bent, zijn wij mét U voor de wet, de zonde en de wereld gestorven en is het uit met hun macht, is het met hun tirannie voorgoed gedaan. Van toen af geldt alleen Uw offer en in dat offer zijn wij voor eeuwig volmaakt. Van toen af spreekt Uw bloed, het bloed van het nieuwe verbond: 'Laat deze niet in het verderf komen. Hij zal verlost zijn. Ik heb verzoening voor hem gevonden'. (Job 33) Van toen af, dat Gij opgewekt zijt uit de doden, hebt U voor ons eeuwige gerechtigheid verworven. Van toen af zal alleen die gerechtigheid geldig zijn in de ogen van God en in die gerechtigheid zal een mens, een zondaar, rechtvaardig zijn zonder de werken van de wet, uit het geloof alleen. Van toen af heeft de dood zijn prikkel verloren en zullen dood en graf ons niet meer kunnen vasthouden. Van toen af zal het nieuwe leven in ons heersen, het leven dat U voor ons verworven hebt; en dat leven zijt Gij Zelf voor ons. Van toen af dat U bent opgevaren hoog boven alle hemelen en Uw plaats hebt ingenomen aan de rechterhand van de Majesteit van God, kan geen macht onze zaligheid meer blokkeren en U zult ons bij de verlossing die U verworven hebt beschermen en bewaren. Van toen af zult U de toegang tot Uw troon over een altijd nieuwe, verse en levende weg voor ons open houden, zult Gij Uw Geest als een onderpand tot ons zenden en ons, ellendigen, redden uit al onze ellende. Voor ons, armen, zult U altijd een open oor hebben in onze nood en U zult ons rukken uit de wijde muil van de angst waaraan geen einde schijnt te komen en Gij zult voor ons de tafel aanrichten om in alle rust te genieten van al het goede in overvloed.

Wie zal dan niet bij het zien van dit onwankelbare Rijk van Zijn genade en van Zijn onwankelbare troon vrolijk uitroepen: *Gij, Heere Christus, Gij blijft voor eeuwig!* Of kan iemand soms het aantal levensjaren noemen van Hem door Wie de zon van de eeuwige genade opgegaan is en om Wiens wil God in de hemel Zijn trouw bewaart?

Laten we het boek van ónze levensgeschiedenis eens opendoen. Voor ons geldt: Wij waren nog niet geboren, toen waren we al verloren. In zonden werden we ontvangen, in verkeerdheid verwekt. We namen toe in jaren, maar ook in zonden en dwaasheid, en niemand van ons vroeg uit zichzelf naar genade bij God. Niemand van ons had er erg in, dat hij in de muil van de dood en van de duivel lag en onder de eeuwige veroordeling. Niemand van ons vroeg naar God. Het behaagde God ons uit vrije goedheid te laten omkeren, ons naar de Koning der gerechtigheid en des vredes toe te trekken en in Hem aan ons gratie te verlenen. En toch, ook sinds die tijd ...: wat een leger van zonden, overtredingen, ongeloof, gebrek aan dankbaarheid, hardheid van ons hart en allerlei verkeerdheden! Maar dat alles wist onze Koning al. Hij wist wat voor maaxsel we zijn. En voordat wij nog geboren waren, heeft Hij Zijn bloed gegeven voor ons; heeft Hij een begin gemaakt met Zijn Rijk van bevrijding uit alle slavernij van de duisternis en van de zonden.

En wilt u weten waarop dit alles rust? Eeuwige, eeuwige liefde is het geweest, dat Hij voor ons een Rijk heeft gesticht, dat Hij gefundeerd heeft in Zijn eigen bloed. Eeuwige, eeuwige liefde is het geweest, dat Hij ons heeft willen kennen, toen wij Hem nog niet kenden en dat Hij ons heeft willen opnemen in het Rijk van Zijn ontferming en daarin voor ons de goederen van eeuwig heil heeft klaargelegd. Ja, toen het de Vader voor alle tijden behaagde om ons, verlorenen, weer tot Zich te nemen, toen zei Hij tot Hem: *Gij zijt Mijn Zoon*; en toen nam de Zoon het op Zich het werk van de verlossing te volbrengen. Wat Hij nu in alle eeuwigheid op Zich genomen heeft - tot uw troost mag het u, vermoeiden en beladenen, gepredikt worden - dat zal wis en zeker een werk zijn dat eeuwige waarde heeft. Daarom ook is Hij onze eeuwige Leraar, onze eeuwige Hogepriester, onze eeuwige Koning en alles wat zich tegen óns keert, keert zich tegen Hém. Daarom, het zal nog maar kort duren en alles wat ons drukt en kwelt, dat alles zal tegen onze Koning geen stand houden.

3. Laten we al onze klachten maar voor Zijn Aangezicht brengen, zoals in onze Psalm de gemeente

dat ook doet met deze woorden: *Heere, de waterstromen verheffen zich, de waterstromen verheffen zich bruisend, de waterstromen heffen zich op in grote golven. De golven in de zee zijn hoog, zij gaan bulderend tekeer.*

Juist als we in nood zijn, als angst, moeite en aanvechting ons belagen, is het voor ons zo'n grote troost om de heerschappij en de heerlijkheid van onze Koning Christus in het oog te krijgen. Dan pas en ook dan alleen maakt de Geest deze waarheid, dat Christus Koning is, echt levend in onze ziel, zodat we alle troost daarvan ontvangen als we door het vuur heen moeten. De wet die ons veroordeelt is niet eeuwig, de zonde is niet eeuwig, de duivel en de wereld zijn niet eeuwig, maar de Zoon van God blijft in eeuwigheid. Aan alle lijden naar lichaam en naar ziel komt eens een einde, maar deze eeuwige troost blijft bestaan voor allen die aangevochten worden: Christus heeft van eeuwigheid tot eeuwigheid onze verlossing onwrikbaar vastgemaakt. De Heere verzadigt de zielen van hen die naar Hem hongeren en dorsten met Zichzelf. En zo leren zij Hem kennen als hun grote Ontfermer, Die hen leidt aan Zijn Hand zoals een trouwe, wijze herder zijn schapen leidt. Intussen hebben ze geen andere gerechtigheid dan die van het geloof; geen andere gerechtigheid en toevlucht dan Christus Zelf. Maar dan krijgen ze ineens te maken met de vijandschap en door die ervaringen worden ze tot de Heere gedreven om Hem aan te roepen en zich aan Hem vast te klampen. Want zodra u inziet, dat de Heere Koning is, dat Hij Zich met heerlijkheid bekleed heeft, dat Zijn troon onwankelbaar vast staat, zult u ook een ontelbaar aantal van Zijn en uw vijanden te zien krijgen. De Heere is in de hemel, maar u bent op de aarde midden tussen de vijanden. Nu gaat het erom te weten, dat Hij ook voor u Koning is, dat ook voor u Zijn troon onwankelbaar vast staat, dat Hij ook voor u de zoon van Zijn eeuwige genade heeft laten opgaan, dat Hij ook voor u gekroond is, ook u verlost heeft en bij de verkregen verlossing zal beschermen en bewaren, want de zaak van de arme en ellendige is ook tegelijk de zaak van Koning Christus. Daarom klinkt er opeens een luid geroep: 'Heere, Gij zijt het nu juist Die ik bedoel. U alleen kunt in deze nood helpen en redden. Nu is het tijd om Uw macht te bewijzen. Hier kunt Gij Uw trouw en Uw genade groot maken!'

En daar zijn ze dan, *de waterstromen*: kruis en moeite, angst en nameloos leed, oude en nieuwe zonden en verzoeking, vervolging van de kant van eigengerechte mensen, van vijanden van Christus en daarbij nog allerlei nood in ons gezinsleven en lichamelijke zorgen. Het ziet ernaar uit alsof de hele Wereld zich tegen óns alleen heeft gekeerd. Volken en naties verenigen zich tot een wilde stormvloed om het getuigenis van het geloof in Christus weg te vagen. Hemel, aarde en hel schijnen samen te spannen om door de vele slagen die maar niet ophouden de ellendige te doden. De waterstromen verheffen zich; ze komen tot aan de voeten en de arme bevindt zich ineens met allen die hem lief zijn en met alles wat hij bezit als op een dijk die door de stormvloed ondergraven is. Er is geen ontkomen meer aan en je hoort z'n luide geroep: *Heere!* Maar de stormwind van de hel overschreeuwt het gebed. En de waterstromen worden steeds hoger en machtige golven verheffen hun daverende stem: 'We zullen je meesleuren! Voor jou is er geen zaligheid en geen redding!' Daar hoort men opnieuw roepen

en schreeuwen: *Heere!*, maar de bruisende golven overstemmen alles; ze willen alle geweld van de wereld over hem heen storten. Hier en daar worden er al meegesleurd. De golven rijzen omhoog als een rotswand. 'Zal Hij dan niet komen om te redden?'

Alles in de hemel zwijgt en u bent alleen in uw nood. Daar schieten uit inktzwarte wolken bliksemflitsen langs de hemel, de wateren slaan bulderend stuk tegen de dijk waarop u staat. Alles wordt weggeslagen. Alles ligt daar vernield en verwoest door de vreselijke branding. Straks bent u verloren in diepe wateren. U hebt tevergeefs geloofd. De duivel is koning!

Nee, nog niet: Het wormpje van Jakob dat 'Heere' roept, dat 'Abba' schreeuwt, kan niet vertrappt worden: "Als gij door het water gaat, zal Ik bij u zijn, zodat de stromen u niet zullen laten verdrinken." Onze Koning Christus heeft deze belofte altijd trouw vervuld en Hij zal die vervullen voor al Zijn ellendigen! De vele waterstromen kunnen de liefde van Christus niet uitblussen en hen die Hij levend gemaakt heeft niet laten verdrinken.

Daarom prijst de gemeente opnieuw haar Koning, omdat Hij machtiger is dan alle stromen van nood en verdrukking bij elkaar. Daarom zegt ze ook: *'Maar de Heere in de Hoge is nog groter'*. Daarom moet niemand die de banier van het kruis, het schild van het geloof heeft opgeheven tegen alles wat tegen Christus ingaat en tegen allen die Christus geen Koning van genade, vrede en gerechtigheid willen laten zijn de moed verliezen. Het zal Gog en Magog niet gelukken om de stad waarvan Christus Koning is in te nemen. Niemand die getuigt van de gerechtigheid van het geloof en zich vasthoudt aan de genade en ook van niets anders wil weten moet de moed verliezen. U mag in alle omstandigheden blijven geloven en alléén maar geloven en het op dit geloof laten aankomen, u die zo graag met Hem vrede zou willen sluiten. En wie met zijn hand geschreven heeft: *'Ik ben des Heeren'*, die laat dat maar rustig staan, herroep het niet, al gaan alle duivels tegen u tekeer. Wat kunnen immers alle waterstromen van zonden, van lijden, van nood en dood beginnen tegen hem die zich alleen aan Christus zijn Koning vasthoudt? Ze mogen zo hoog komen als ze willen: *Volhard in het geloof!* Ze mogen tot aan uw borst komen. Ja, tot aan uw kin: Blijf maar roepen! Komen ze tot aan de lippen? Wees maar stil en zucht tot de Heere! Hoe hoog ze ook komen, ze zullen Hem Die daarboven op Zijn troon zit niet wegspoelen. —

En dit is Zijn koninklijke wil: 'Geef hier, hel, nood en dood! Laat los, wereld! Wees stil, trotse golven! Waar Ik ben, daar zal ook Mijn dienaar zijn!' En zo heeft Hij uit de afschrikwekkende diepte weggerukt allen die in hun verlorenheid tot God riepen en Hij heeft hun de definitieve overwinning gegeven, juist toen ze dachten dat de slag verloren was.

4. *Hij geeft de vermoeiden rust en de gemeente die de verlossing ervaren heeft, prijst de rijksgeboden van de Heere en de heerlijkheid van Zijn paleis met de woorden: 'Uw Woord is een goede, betrouwbare leer. Heiligheid is de luister van Uw huis, voor eeuwig'.*

Weet u welke geboden en regels er in het Rijk van God gelden? Luister, ik zal ze u noemen: u, die daar ligt in uw bloed, u zult leven! Komt tot Mij, u allen die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven! Wie de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft heeft het eeuwige leven! De Zoon des mensen is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren is! Mijn schapen geef Ik het eeuwige leven, zij zullen niet verloren gaan en niemand zal hen uit Mijn hand rukken! Roep Mij aan op de dag der benauwdheid, Ik zal u uitredden en gij zult Mij eren! Alles wat gij bidt in Mijn Naam, dat zal Ik doen! De poorten van de hel zullen Mijn gemeente niet overweldigen! Wie in de Zoon gelooft, stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien! Wie in de Zoon gelooft, die komt niet in het oordeel! Geen veroordeling voor hen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest! In Mij zult gij uw toevlucht vinden! Ik heb Mijn heerlijkheid op u gelegd en Ik verordineer u het koninkrijk, zoals Mijn Vader aan Mij het koninkrijk verordineerd heeft!

En nu komt het bij het Woord van Christus alleen op geloof aan; Zijn getuigenissen verkondigen het ons: *door het gelóóf zijt gij rechtvaardig!* En als er iemand gaat geloven, dan komen ook de duivel en de wereld er op af; de duivel om zo iemand onder allerlei zonden te bedelven, de wereld met haar twijfel,

met haar wet, met haar zogenaamde heiliging en ze storten zich op hem die nieuw-geboren is, die pas is gaan geloven en zijn zwakke hart is het zo eens met de duivel en de wereld en brengt hem in grote twijfel door gedachten over de toorn van God en van eeuwig oordeel. Daar komen dan nog nood, smaad, miskennen en verwerping bij, het kruis met de spijkers en met de doornenkroon, gevolgd door duisternis, eenzaamheid en dood. En hij die gelooft heeft midden in de hevige aanvechtingen de moed niet meer om te zeggen: *'Uw Woord is een goede, betrouwbare Leer'*, want alles om hem heen schreeuwt: *'Het is een dwaalleer! Het is dweperij!'*

Maar in die strijd is Koning Christus bij hem! Al worden de golven van de zee nog zo hoog, al bulderen ze nog zo angstaanjagend, hij, arm en ellendig als hij is, verloren in zichzelf, hij kan dit geloof en die genade niet loslaten en roept het uit: *'Kom ik om, dan kom ik om! In de Heere heb ik gerechtigheid en sterkte. Ik weet anders niets, ik kán anders niets. Aan Hém moet ik de wet en de heiligheid overlaten. Ik houd me aan Hem vast!'*

Maar het lijden van binnen en van buiten wordt erger, het krijgt de overhand. De dood pakt alles af, de duivel spot met hem, gooit hem tot over z'n oren in de zonde en stort hem in de nood. - Maar de Heere is er, opdat het geloof niet zal ophouden. - En tenslotte lijkt het tóch nog allemaal een verloren zaak: Ahasvéros heeft immers het bevel gegeven, dat allen die tot de nakomelingen van de Joden behoren vermoord zullen worden! En heeft Paulus niet gezegd: *'Wij waren in grote zorg zelfs van ons leven?'*

Maar zie: De Koning, Wiens Naam is Jezus, spreekt: *'Nu zal Ik verschijnen in majesteit! Nu zal Ik de eervolle overwinning behalen!'* Hij rijst op - Zijn vijanden en allen die Hem haten slaan op de vlucht! En ... niet tevergeefs heeft hij geloofd; zoals hij geloofde, zo is het gegaan. - Hij, de Heere, geeft toch tenslotte aan al Zijn Davids rust van al hun vijanden en van de hand van Saul! - In Hém zijn we meer dan overwinnaars en ... de duivel is een leugenaar! *'Uw Woord, Christus, Uw Woord van geloof is de goede, betrouwbare leer!'*

Laten we nu nog een blik slaan in *het paleis van de Koning!* Aan alle werken van het vlees, aan alle heiligheid en gerechtigheid die we in eigen kracht probeerden op te bouwen is een roemloos einde gekomen! Het enige, echte goede werk is daar waar het geloof is. Daar is een heiligheid die de wereld niet kent. In die strijd van het geloof is het hun die in die worsteling betrokken zijn te doen om de verlossing van de zonden, om de ware heiligheid, want de heiligheid van het vlees is toch enkel vuilnis en onreinheid. Maar nu het paleis van de Koning: *Daar is alles heilig en nog eens heilig:* de fundamenten van het huis, de muren, de torens, het dak, de kamers, alles is vol heiligheid, alles straalt en glanst van een heiligheid die geen einde heeft en die ook nooit uit dit huis kan worden weggeroofd. Alles, ja, alles in dit paleis is volgens het plan van de eeuwige Geest en naar Gods hart gebouwd en ingericht. Alles is zo gemaakt dat het volkomen goed is in Zijn ogen.

De duivel moet zich schamen als hij daarop nog wat aan te merken heeft en de wereld net zo. Maar voor de gelovige geldt: Hij heeft het zich nooit zo heerlijk, zo schitterend kunnen voorstellen als hij het nu in werkelijkheid in het huis van zijn Koning te zien krijgt. En in dat huis is hij nu binnengegaan door het geloof. En hij moet het toegeven: ik had nooit gedacht, dat dit allemaal in het geloof opgesloten lag! Hoe heb ik toch zo dwaas kunnen zijn om zo hoog op te kijken tegen de aanvechting dat er na het geloof nog iets door mij gedaan moest worden om rechtvaardig, heilig en zalig te worden! *'Nu belijd ik, dat het waar is, o mijn Koning, dat U, om mij heilig te maken, alleen maar wilde dat ik zou volharden in het geloof. En wat is het goed, dat U ervoor gezorgd hebt, dat ik het geloof heb behouden. Daar ligt nu de wereld die zo vijandig tegen mij deed: verloren in haar eigen onreinheid en U geeft het mij dat ik mag stralen in Uw heiligheid. Hoe trouw hebt U mij verzekerd van de waarheid van Uw Woord: 'ik heb Mijn heerlijkheid op u gelegd' (Ezech. 16) - Wilt u dat ook in het verdere van mijn leven doen en mij dragen tot ik oud en grijs geworden ben, tot U mij ten volle verlost zult hebben uit het lichaam des doods en de kroon van gerechtigheid op mijn hoofd zult zetten, die U voor mij verdiend hebt in Uw bloed, in Uw overwinning.'* Amen.

8. Psalm 94: 15-20 ¹¹

Troost, ondanks de stoel der schadelijkheden

VOORZANG, Psalm 13: 3-5.

*Aanschouw mijn ramp, verhoor mij, Heer!
 Ai, zie op al mijn lijden neer!
 Verlicht, mijn God, verlicht mijn ogen,
 En laat Uw goedheid niet gedogen,
 Dat mij de slaap van de dood verteer'.*

*Opdat de vijand, die mij haat,
 Niet juich' in mijn bedrukten staat,
 Mij nooit van God verlaten noeme,
 Noch in mijn wank'len, zich beroeme,
 Dat mij hun overmacht verslaat.*

*Maar, in dit smartelijk verdriet,
 Mistroutwt mijn hart Uw goedheid niet:
 Nee 't het zal zich in Uw heil verblijden.
 Ik zal de Heere mijn' lofzang wijden,
 Die mij genadig bijstand biedt.*

Mijn geliefden!

Het is nog niet lang geleden, dat wij u spraken over de goede werken desgenen, die in waarheid gelooft. Wij wezen er u op, dat, wat wij ook na ontvangen genade, voor goede werken houden, het gewoonlijk niet zijn; wat de wereld goede werken noemt, en als zodanig hemelhoog verheft, zijn het nog minder. Want dat alles zijn werken, hoe voortreffelijk ook in menig opzicht, waarin het onverstandige vee van het veld ons nog ver overtreft. Ik herhaal het, mijn geliefden! alle goede werken, die de wereld, ook de Christelijke wereld, als zodanig voorschrijft en roemt, zijn werken, waarin wij arme, diep gevallen Adamskinderen, nog ver worden overtroffen door het vee van het veld. Indien wij het woord van de Heere raadplegen, kunnen wij het overal lezen, dat de ware goede werken niet naar eigen keuze van de mensen geschieden, maar dat zij de vrucht zijn van 's Heeren leidingen en wegen met de Zijnen. Het is God de Heere Zelf, die de waarachtig goede werken voor de Zijnen voorbereid heeft, opdat zij in dezelve zou wandelen (Ef. 2: 10.). Hij is het, die ons midden in goede werken zet, opdat wij zouden zijn tot roem en prijs van zijn grote Naam. Maar, als dat geschiedt, dan weten wij zelf niet, dat wij goede werken doen, ja, al hebben wij een goede consciëntie voor God en mensen, nochtans weten wij niet, dat wij goede werken doen. Veeleer worden wij hard aangevochten in het binnenste van het hart of onze werken, onze weg, ons leven wel in waarheid de Heere welbehaaglijk zijn. Want wij weten immers, dat "dit alleen goede werken zijn, die uit een waar geloof, naar de wet Gods, Hem ter ere geschieden en niet, die op ons goeddunken of menseninzettingen gegrond zijn" (Heidelbergse Catechismus Vraag en Antwoord 91). Ja, naar de heilige wet Gods, zowel naar de eerste, als naar de tweede tafel daarvan. De goede werken van de eerste tafel zijn toch immers allereerst, dat wij de levende God ook voor de levende God houden, en Hem zo eren, dat wij, *'eerder al schepselen laten varen, dan in het allerminste iets tegen Zijn heilige wil, ons*

---

¹¹ Uitgeverij S. N., ca 1870

geopenbaard in het Evangelie doen.' Als de Heere God echter een mens een goed werk geeft te doen, dat in waarheid met de allerheiligste wil van de Heere overeenstemt, dan komt zo'n mens spoedig in een kwaad gerucht. En is het een vorst of een ander voornaam persoon, die van de wereld hoog geplaatst is, om zich aan hem te wagen, dan duurt dit toch maar zolang, tot dat de wereld haar kans veilig ziet. Maar in een kwaad gerucht komt zulk een kind van de Heere nochtans van stonde aan. Nu, de ware discipelen van de Heere verheugen zich daarover, als over een erekroon! Want het volk van de Heere is een verborgen volk, het zijn de heiligen des Heeren, en alleen in de hemel zijn zij bekend. Maar op aarde gelden zij weinig, mogen niets te beduiden hebben, en staan bij de wereld in een kwaad gerucht.

Daarenboven worden zij zwaar aangevochten, of dat, wat zij gezegd en gedaan hebben, of het getuigenis, dat zij hebben afgelegd in de Naam van de Heere, wel werkelijk in de Naam des Heeren geschiedde en afgelegd werd. Zo werd Baruch aangevochten. Ja, men beweerde, hij was anders wel een goede man, maar hij had zich door die harde profeet Jeremia laten opzetten, om zulk een brief aan de Koning Jozakim te schrijven. Ja, de aanvechting kan zó hoog gaan, dat zulk een Baruch wel zou wensen, indien het mogelijk was en hoewel hij het anderszins ook niet wil, alle stappen die hij gedaan heeft, ongedaan te maken; alles wat hij gezegd heeft, te herroepen en alles weer op de oude voet terug te brengen. O, was in zulke tijden de wereld maar wijs, wist zij maar van de zwakheid en vreesachtigheid van 's Heeren kinderen in haar eigen belang partij te trekken! Maar in haar overmoed stelt de wereld haar eisen dan veel te hoog. En ziet, er is één zaak, die de ziel, al is zij nog zo hard aan gevochten, niet prijs kan geven: dat is de eer en grote Naam des Heeren! Van ver heeft de ziel iets gezien, dat haar meer waard is, dan de gehele aarde, en dat voor haar zielsogen heerlijker is dan alles wat deze wereld een menskind aanbieden kan, om van 's Heeren wegen af te wijken. In deze benauwdheid wordt de ziel door God Zelf vastgehouden om van gerechtigheid te getuigen, en gerechtigheid te doen.

Maar zulk een getuige Gods blijft daarom toch een arm en ellendig menskind, wie alles, wat menselijk is, aankleeft, en die zo zwak is, dat er uren zijn, waarin men Hem wel zou kunnen omblazen. Wat hij sterk is, is hij sterk in de Heere, wat hij moedig is, is hij moedig te midden van strijd en aanvechting. Maar uit zichzelf weet hij raad noch uitkomst te vinden. God, de Getrouwe, die hem in Christus Jezus geschapen heeft in goede werken, die geleidt hem op de weg, en weet alles zo voor hem te besturen, dat hij eindelijk stervend de voeten uitstrekt en uitroept: "op Uw zaligheid wacht ik, o Heere!"

Zo gaat het bovenal die getuigen Gods, die tot een bijzonder doel van de Heere een roeping in de wereld hebben ontvangen. Maar zo gaat het ook elk kind van God hier beneden. Uit de afgrond van de verlorenheid worden zij gered, zij hebben de gerechtigheid lief, en juist daarom worden zij gehaat. Zij moeten vooruit in deze wereld, vooruit in dit leven, en dat, waar zij naar streven, wat zij bezitten, wat zij verlangen en verkrijgen, is zo geheel verschillend van wat de kinderen van deze wereld beogen en najagen. Want Gods kinderen kennen in werkelijkheid, al is het hun dikwijls zelf niet duidelijk, geen hoger goed dan God. En daar de Heere hun hoogste en dierbaarste Goed is, verwachten zij ook al hun heil van Hem alleen. Hij geleidt hen zó dat zij als levende getuigen daar staan tegenover de schijnheiligheid en ongerechtigheid van de wereld. Op 's Heeren weg komen zij nu meer dan eens in de smeltkroes van de ellende, en dat laat de Heere toe, ja, Hij beschikt dat, opdat 's Heeren woord, *het Woord des Heeren* voor hen blijve, heden en morgen, eeuwig levend, eeuwig nieuw en fris, en dat zij zelf ook als levende getuigen van de waarheid Gods blijven staan, tegen alle ongerechtigheid van mensen in.

Maar wanneer nu Gods kinderen zo in de smeltkroes van de ellende zijn geworpen, kunnen zij dan juichen, en hebben zij er verstand van alles God op de hand te leggen, hun gehele zaak Hem toe te vertrouwen?

Ach nee, voortdurend worden zij heen en weer geworpen, voortdurend door allerlei stormen heen en weer gedreven, door allerlei angsten voort gezweept, ja, voortdurend is het hun heet in de hitte van de smeltkroes!

Dat zien wij ook in onze lieven broeder David, waar hij in de 94ste Psalm spreekt:

Welgelukzalig is de man, o Heere, die Gij tuchtigt, en die Gij leert uit Uw wet, om hem rust te geven van de kwade dagen; totdat de kuil voor de goddelozen gegraven wordt. Want de Heere zal Zijn volk niet begeven en Hij zal Zijn erve niet verlaten. Want het oordeel zal wederkeren tot de gerechtigheid. En al oprechten van hart zullen hetzelfde navolgen. Psalm 94: 12- 15.

En vers 17: *Ten ware, dat de Heere mij een hulp geweest ware, mijn ziel had bijna in de stilte gewoond.*

En vers 18: *als ik zeide: mijn voet wankelt; uw goedertierenheid, o Heere! ondersteunde mij.*

En dan zegt hij in vers 19, 20: *Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben uw vertroosting mijn ziel verkwikt. Zou zich de stoel van de schadelijkheden met u vergezelschappen, die moeite verdicht bij inzetting?*

David's gedachten of zoals Luther dit vertaalt 'bekommernissen' gingen daarover, wie dan eigenlijk goede werken gedaan, wie werkelijk op Gods weg gewandeld, wie werkelijk recht en gerechtigheid beoefend had. Hij in Christus Jezus, óf de valse broederen. Want die zaten op het hoge paard, en schenen in alles het recht aan hun kant te hebben, en beweerden dit ook luide. Zij zagen op alles van hun ingebeelde hoogte neer, spraken uit hun Vaticaan de banvloek uit over ieder, die hun in de weg stond. En David, ... David alléén moest aller zondenbok, alleen de verkeerde en onrechtvaardige zijn. Maar, hoe hard hij ook aangevochten werd, één zaak wist David, en dat spreekt hij in het 20ste vers uit: *zou zich de stoel van de schadelijkheden met u vergezelschappen, die moeite verdicht bij inzetting?* Het woord *stoel* beduidt hier leerstoel of zetel van de macht, gelijk men ook van de 'heilige stoel' spreekt, waar men de Rooms-paapse regering mee bedoelt. Nu was het de Heere Zelf, die David in Zijn heilige wet onderwezen had. Hij had hem geleerd, God lief te hebben boven alles. Waar de liefde Gods in het hart is uitgestort door de Heilige Geest, daar heeft men een afkeer van alles wat daarmee in strijd is. Deze stoel nu, deze 'stoel van schadelijkheden' waarvan in vers 20 sprake is, legde alles geheel anders uit, dan David het van de Heere Zelf geleerd had, toen die hem in Zijn school nam, en in Zijn waarheid onderrichtte. David kon het niet eens worden met de uitleggingen en inzettingen van deze 'stoel van schadelijkheden,' hoe dikwijls hij dat ook beproefde. Hij wilde, hij kende niet, en al pogingen daartoe aangewend, mislukten voortdurend.

Toen begon David in zijn hart te denken: 'Heere God! hoe ligt de zaak toch? Bent U met deze, die mij tegen staan, of met mij? Ik weet het vaak zelf niet, meent hij. Naar alles wat mijn ogen zien, schijnt het wèl dat Gij met hen zijt "die moeite verdichten bij inzetting" vers 20b. Maar Heere, dat kan toch niet waar zijn? Heere God, dat kan toch niet waar zijn! Daarom wil ik maar stilletjes wachten en U verbeiden, en de onderste weg gaan. Want immers: *het oordeel zal wederkeren tot de gerechtigheid.* Gij zult u immers nooit en nimmer vergezelschappen met de stoel van de schadelijkheden. En wat deze leren en uitleggen, is niet in overeenstemming met Uw gerechtigheid.'

Maar, al sprak David dit uit in zijn hart toch waren de gedachten of bekommernissen binnen in hem vermenigvuldigd! Maar daar hielp de Heere hem genadig overheen. Want hij spreekt immers in de verleden tijd, als hij zegt: "Als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden, hebben Uw vertroosting mijn ziel verkwikt."

Geliefden! Ik denk, dat deze woorden voor ons, indien wij God vrezen en op Zijn genade hopen, en wij ze in waarheid voor onszelf gevonden hebben, kostelijke, heerlijke woorden zijn al de dagen van ons leven, maar allereerst ook voor onze tegenwoordige tijd.

"Ik had veel bekommernissen in mijn hart", zo vertaalt Luther deze woorden, die in het Hebreeuws echter luiden, zoals onze Statenvertaling die heeft: "als mijn gedachten binnen in mij vermenigvuldigd werden." De ziel van de mens is voortdurend aan het denken. Zo ook Davids ziel, en zij heeft ook gedurig zo haar eigen overleggingen en overpeinzingen. Voor dit woord 'gedachte' of 'overleggingen' heeft men in het Hebreeuws hetzelfde als voor 'boomtakken'. Stel u nu de ziel van de

mens voor als een boom waaraan twee sterke takken zijn, namelijk: verstand en wil, en aan deze takken ontelbare twijgen en bladeren.

David wil zeggen: ‘ik was met al mijn verstand als een voortgejaagde ree, dat op en neer draaft, als een paard dat zijn ruiters afgeworpen heeft, en nu teugelloos daarhenen holt. De gedachten wilden in mij niet tot stilstand komen, voortdurend was ik bij mezelf aan het overleggen: zo of zo moet het gaan. Dan was ik met mijn gedachten onder de mensen, dan waren mijn gedachten weer meer of min bij de Heere. Nu eens bij de zichtbare, dan weer eens bij de onzichtbare dingen. Nu verdiepte ik mij eens in het woord van God, dan was ik weer geheel vervuld van de woorden en verhalen van mensen, zodat het binnen in mij kookte en golfde als de baren van de zee, wanneer de storm daar overheen jaagt. Ik dacht aan niets dan aan verloren gaan, aan verloren zijn voor eeuwig! Maar hoe kan dan Gods woord waar worden? Hoe kan dan deze of gene belofte, die Hij toch zo duidelijk beloofd heeft, in vervulling gaan? Ach, het is onmogelijk dat van mijn verwachtingen nog ooit iets komt. Want met mij gaat de Heere immers een geheel verkeerde weg op!’

En de wil, de menselijke wil, beproefde deze stroom van gedachten ten goede te leiden, naar God heen, in ‘s Heeren woord. Maar, maar, ... wat vermag de menselijke wil in de storm van de aanvechting? Kan de menselijke wil de veelheid van de gedachten aan een keten vastklinken? Nee, dat vermag de wil niet, en eindelijk wil hij zelf niet meer. Uit deze twee sterke takken verstand en wil spruiten nu ontelbare twijgen en bladeren, dat wil zeggen, allerlei overwegingen en hartstochten. Nu gelooft men, dan is het weer gedaan met alle geloof en hoop; nu vervult liefde, dan weer haat de onstuimig voort gejaagde ziel; nu wordt het vaste besluit genomen stil te zijn en zich in alles te onderwerpen, dan bruist alles weer op; nu wil ik vast op God vertrouwen, dan is weer alles weg, en niets dan angst en wantrouwen vervult het hart.

Dat waren zo de *gedachten*, die in Davids binnenste *vermenigvuldigd* werden. ‘Deze gedachten zegt David, plaagden mij niet zo eens nu en dan, zodat ik er een dag of een halve dag ook bezwaard liep, nee, deze gedachten, deze bekommernissen werden binnen in mij vermenigvuldigd, en zij lagen lange, zeer lange, als een zware last op mijn ziel.’

Want Geliefden, waarom was het David dan toch te doen? Ik lees wel in Gods woord, dat hij in zijn koninklijke waardigheid, en juist vanwege die waardigheid, hard bestreden werd van al kanten, maar om die koninklijke waardigheid, om zijn troon en kroon op zichzelf, was het hem niet te doen. Maar hij wist, dat men hem nooit zo fel zou bestreden hebben, was het niet *een stoel van de Heere Jezus Christus* geweest, waarop hij gezeten was. En was het daarom niet zeer loffelijk van David, was het niet in hem te prijzen, dat hij er alles op zette, om ook koning over het volk van de Heere te blijven? Daarboven, wie kan het tijdelijke zo van het hemelse scheiden? In de kloosters moge men dit de armen mensen leren, in Gods kerk zeker niet! Het was David te doen om het waar- worden van Gods woorden en beloften. Daarom is het de armste weduwe, die God vreest, is het de armste wees ook te doen. Want helaas, deze ‘stoel van de schadelijkheden’, waarvan hier sprake is, staat overal hoog.

Komt, dan laat Hij ons Zijn dierbaar woord openslaan, en vanuit dit Woord spreekt Hij Zelf tot de ziel in het holste van de nacht, in de bangste uren! Als de Heere komt, dan fluistert Hij het de ziel toe bijvoorbeeld, wat wij in het 14de vers van onze Psalm lezen: “Want de Heere zal Zijn volk niet be- geven, en Hij zal Zijn erve niet verlaten.” Of: “Ik zal u onderwijzen, en u leren van de weg, die gij gaan zult. Ik zal raad geven; mijn oog zal op u zijn.” Psalm 32 vers 8. Of: “Vrees niet. Want Ik ben met u, zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God, Ik sterk u, ook help Ik u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand van Mijn gerechtigheid!” (Jesaja, 41 vers 10). Of: “Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn en door de rivieren, zij zullen is niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken (Jesaja 43, vers 3). Of: “Gij verdrukte, door onweder voortgedrevene, ongetrooste, zie, Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen, en Ik zal u op saffieren grondvesten. En uw glasvensters zal ik van kristallijnen maken, en uw poorten van robijnstenen, en

uw ganse landpaal van aangename stenen. En al uw kinderen zullen van den Heere geleerd zijn, en de vrede uwer kinderen zal groot zijn. Jesaja, 54 vers 11-13. Of: "Ik, Ik ben het die u troost; wie zijt gij, dat gij vreest voor de mens die sterven zal, en voor eens mensenkind dat hooi worden zal? Jesaja 51 vers 12.

En het gehele woord van God, dat nog zo-even voor de ziel een gesloten boek was, omdat zij weigerde getroost te worden, vat zich als het ware, in één enkel woord samen, en dat woord daalt dan in de ziel, en terwijl het in de ziel neerdaalt, heeft het veelvuldige werking.

Dan verneemt zij het: 'God leeft! Hij is uw God! De Heere verstoot u niet! Ik heb uw tranen aangezien, en uw gebeden helemaal niet verworpen! De Heere zal u haastig verlossen! Ik delg uw zonden uit als een nevel, en uw misdaad, als een morgenwolk!'

Zó komt de Heere, en is als het ware, bedroefd met de ziel, zodat de ziel het voelt. Hij is tot mij gekomen in mijn deerniswaardige toestand, wat die toestand dan ook mag zijn. Een kind heeft niet de bezwaren te torsen, die David neerdrukken, maar nochtans verkeert David in de elfde hulploze toestand als een kind.

Dan voelt de ziel het medelijden van de Heere. Dan weet de Heere ook middelen en wegen, om te helpen, zodat Hij, ofwel het huis, dat men dragen moest, geheel van de schouders afneemt, óf moed en krachten geeft, om het nog langer daaronder uit te houden, wat de Heere welbehaaglijk is. Maar in de ziel daalt, hoe het ook ga, het zalige bewustzijn: eindelijk, eindelijk breekt de dag van de verlossing aan!

"*Uw vertroosting*" zegt David tot de Heere. Mensen, die in hun verdrukkingen door de Heere vertroost zijn geworden, kunnen soms heerlijk troosten, als zij daartoe verwaardigd worden. Zie, het is hun roeping andere te troosten met de troost, waarmee de Heere hen vertroost heeft! Maar, wegnemen wat eigenlijk de ziel kwelt, dat gaat aller mensen macht te boven. Geen mens vermag in de ziel van een andere mens dat licht te ontsteken, waardoor de ziel het zelf ondervindt en proeft, wat alleen goed en begeerlijk is, wat alleen het boze wegnemen, kan en het juk dat op de schouders drukt zacht maken kan. Waar de Heere troost daar is dat een voortdurend scheppende daad van Zijn Almacht. Want, om de Zijnen uit de diepte op te heffen en hen te plaatsen op de hoogten Zijns heils, daartoe oefent Hij Zijn gehele Goddelijke Almacht, evengoed als Hij die nodig had, om hemel en aarde te scheppen. Wanneer de Heere de ziel vertroost, doet Hij dat op zulk een wijze, dat al Zijn vertroosting, hoewel men ze niet aangrijpen, noch vasthouden kan, nochtans in de ziel blijven hangen. En op de bodem van het hart blijven ze in het verborgen liggen. Ze houden de arme mens ook staande, zodat hij vooruit komt op de weg, en over lijden, nood en dood heen wordt gezet, en leert verdragen en wachten. Maar dat is alleen het werk van de Heere, en dat het alleen Zijn werk is, dat weet niemand beter dan de Heere. Daarom doet hij het ook alleen! Hij geeft Zijn Woord en laat de ziel vertroosten. Maar Hij komt ook Zelf met Zijn Woord en vervult het hart met Zijn vertroosting, zodat de ziel daardoor verkwikt wordt. Ja, want, dat is een verkwikking, als de Heere ons vertroost! Waar de vertroosting van de Heere heenkomen, laat daar de duivel maar zeggen, wat hij wil. Want daar zien de beloften Gods ons zo vriendelijk en genadig aan, alsof een Koning ons vriendelijk en genadig aanblijkt en tot ons spreekt: wat weent u? Mijn halve koninkrijk zult u hebben! Zó verkwikken de vertroosting Gods de ziel, tegen al het kwade en neerdrukkende in. Zodat de ziel zelf leert inzien, het is heerlijk, het is goed, wat God met mij doet. Zó wordt het kwade, het smartende als het ware opgelost, en 's Heeren barmhartigheid drijft boven, zodat men zichzelf, zijn hele weg en alles overgeeft in de hand van de Heere en met dankzegging naar boven ziet en tot de Heere spreekt: Ja, Heere, tot heden toe hebt U alles wél gemaakt; dat zult U ook verder doen, Gij getrouwe God! Zodat alles goed zal uitkomen! Ja Heere, Gij zult alles wél maken. Ja, dat zult Gij doen! Amen.

9. Preek over Psalm 110: 4¹²

gehouden op 27 februari 1848

Zingen voor de preek

Psalm 110: 4-7

Heel troostrijk zijn de woorden die we lezen in de brief aan de Filippenzen, hoofdstuk 3:8 en 9: *‘Want ik acht alles schade in vergelijking met de overvloedige rijkdom van de kennis van Jezus Christus, mijn Heere, om Wiens wil ik alles schade gerekend heb en acht het voor drek, opdat ik Christus moge gewinnen en in Hem gevonden worde, zodat ik niet mijn gerechtigheid zal bezitten die voortkomt uit de wet, maar die voortkomt uit het geloof in Christus, namelijk: de gerechtigheid die door God aan het geloof toegerekend wordt’*. Het gaat er uiteindelijk toch maar om, dat we voor God kunnen bestaan, dat Hij ons niet zal veroordelen, maar ons zal opnemen in Zijn heerlijkheid. Maar daarvoor moeten we rechtvaardig zijn moeten we gerechtigheid bezitten. Nu is er tweërlei gerechtigheid: een gerechtigheid die het vlees daarvoor houdt en die toch alleen maar ongerechtigheid is in de ogen van God én er is een gerechtigheid die God voor gerechtigheid houdt, al wijzen vlees en verstand die af en al willen vlees en verstand die als ongerechtigheid verwerpen.

Nu, de gerechtigheid die voor God in aanmerking komt, wordt door het vlees voor gevaarlijk gehouden, want vlees kan alleen vastheid vinden in wat het ziet en in wat het in handen meent te hebben. Vlees kan niet vatten, dat alles in de hand van God ligt en dat alles louter en alleen afhankelijk is van Zijn Wil en Woord, van Zijn ontferming en vrije genade. Wie het nu bij het vlees niet meer kan vinden en het diep voelt, dat hij voor God alleen kan bestaan niet wat werkelijk goed is in de ogen van God, die zal het als een rijke troost ervaren gesterkt te worden in de hoop op die gerechtigheid. Dat is de gerechtigheid die volgens het Evangelie in de ogen van God werkelijk gerechtigheid is en die troost brengt met zich mee: vrede met God. En toch, soms blijft er van die troost zo weinig over, omdat het hart meent, dat het naast het geloof in Christus toch nog iets bijzonders moet hebben volgens de wet, bijvoorbeeld één of andere deugd of één of ander goed werk, al is het nog zo klein. En omdat ons hart daartoe geneigd is, verdwijnt Christus eruit. Maar dat moet niet zo zijn; Christus alleen, Hij moet in ons hart wonen! Daarom moeten we weten, dat Hij Heere is over wet, zonde, dood en duivel, zodat alles aan Hém onderworpen is, ja, dat Hij Heere is over leven en genade, dat Hij een Koning der gerechtigheid is en een Koning des vredes en dat Hij een Priester is op Zijn troon! De God van alle genade moge de prediking van vandaag daaraan dienstbaar maken!

Tekst: Psalm 110:4

‘De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: Gij zijt priester voor eeuwig, op de wijze van Melchizédek’.

Tussenzang: Psalm 111: 5

Het opschrift van deze Psalm vertelt ons wie de dichter van dit lied is. Maar bij welke gelegenheid de koninklijke profeet David deze Psalm maakte, kan niet direkt met zekerheid worden aangetoond. Opvallend is dat deze Psalm zoveel lijkt op Psalm 2 en bijna woordelijk terug te vinden is in de ‘laatste woorden van David’ (2 Samuël 23). Iedere aandachtige lezer, die nu deze ‘laatste woorden’ vergelijkt met de Psalm van vandaag, zal tot het inzicht komen, dat de 110^e Psalm niet alleen terug te voeren is

---

¹² In het Duits verschenen als: Der verheißene Christus. Vertaald door drs. G.P. Olbertijn; uitgave 1991, Uitgeverij De Groot Goudriaan, Kampen

op een schokkende gebeurtenis in het leven van David maar dat de Psalm ook tot de laatste liederen behoort die hij gedicht heeft.

We hebben ons voorgenomen de tekst op de volgende wijze te behandelen:

1. De woorden van de Heere tot onze Heere: 'Gij zijt Priester voor eeuwig, op de wijze van Melchizédek' in dat licht te zien waarin de apostel Paulus die zag en aan de Hebreëen voorhield.
2. De rijke troost die in deze woorden ligt opgesloten nader te overwegen.
3. Uiteen te zetten wat waarschijnlijk de aanleiding geweest is voor deze plechtige verklaring: 'De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen', opdat wij, die zozeer troost nodig hebben, ons daarover verheugen met eeuwige vreugde.

1. De Heilige Geest heeft duidelijk te kennen gegeven wat onze tekstwoorden betekenen: In de brief aan de Hebreëen heeft de apostel het, juist op grond van deze Psalm, uiteengezet, in het bijzonder vanuit het eerste boek van Mozes.

Intussen zitten onze ogen soms zo vol stof van de aardse, de zichtbare dingen, of – en dat komt nog het meeste voor – zo vol stof van onze eigenliefde en eigenwaan waardoor we denken wat te zijn, dat we er goed aan doen op ons zelf toe te passen wat de apostel schrijft naar aanleiding van de woorden: ... 'op de wijze van Melchizédek'. Hij zegt dan: 'Daarover zouden we veel kunnen zeggen, maar dat is te moeilijk voor u, omdat u nog zo onverstandig bent'. Wie dat nu op zichzelf toepast en zichzelf voor God aanklaagt vanwege zijn onverstand, die is niet ver van de volmaaktheid, dat wil zeggen: die komt tot het juiste inzicht. Maar wie koppig hij zijn onverstand volhardt en hem die hem wil onderwijzen boos antwoordt: 'Geef mij maar melk en geen vaste spijs', die mag weten dat op hem van toepassing is wat de apostel zegt: 'Die is onervaren in het Woord der gerechtigheid; hij is nog maar een klein kind'. De apostel zegt dit beslist niet om u te prijzen, zodat u zou zeggen: 'Ik wil ook alleen maar een klein kind zijn'. Nee, hij zegt dit om u te bestraffen, opdat u zich voor God zou schamen en uw schuld inzien, dat u nog steeds zo onervaren in het Woord van de gerechtigheid gebleven bent.

Hoort nu hoe de apostel Paulus door de Heilige Geest tot het inzicht gekomen is wat onze tekstwoorden betekenen: "Gij zijt Priester voor eeuwig, op de wijze van Melchizédek" (Hebreëen 5).

Ik behoef u niet te vertellen, dat het de apostel gegaan is zoals het niet ons allen is gegaan, of nog gaat, wanneer we de Heilige Schrift zonder honger en zonder dorst naar de gerechtigheid lezen. Wie geen honger of dorst heeft, kan door een prachtige boomgaard lopen zonder ook maar naar één appel of peer te verlangen, ja, hij zal de volgeladen bomen nauwelijks zien, omdat hij zijn hoofd vol heeft met andere gedachten. Maar wie van dorst versmacht, die speurt zó begerig naar vruchten, dat hij nog wel een mand vol vindt waar een ander zelfs geen enkele vrucht meer ziet. De apostel Paulus nu was een ijveraar voor de wet; het ging hem daarbij niet om zichzelf, maar om het Woord van God. Maar zolang hij dit deed zonder verlichte ogen van het verstand, droomde hij alleen maar van werken en offers en was hij, zo ijverig als hij maar kon, uit op reiniging en heiliging naar de voorschriften van het Levitische priesterschap. Hij ijverde voor de wet en toch leefde hij zonder wet. Nu weet u wat hem op de weg naar Damaskus overkwam en sinds zijn bekering werd hij - zoals we dat uit zijn brieven kunnen opmaken - steeds dieper ingeleid in de kennis van zijn eigen ellende en in de kennis van Jezus Christus. Het ging met hem net eender als het ons allemaal gaat als we deze weg kennen. Toen hij nu door vele aanvechtingen over wet, gebod en werken, over reiniging en heiliging heen uit de droom geholpen en met zichzelf totaal aan een eind gekomen was, toen vestigde de Geest van Christus met kracht zijn aandacht op de woorden van onze Psalm: "Gij zijt Priester voor eeuwig, op de wijze van Melchizédek."

Nadat nu de Zoon van God in hem geopenbaard was en de apostel in een hevige worsteling terechtgekomen was waarin de duivel alles op alles zette om Christus én het Levitische priesterschap naast elkaar te laten bestaan, toen overkwam de apostel wat we in het boek Genesis lezen: 'Toen hij nu door Pniël kwam, ging de zon over hem op'. De duivel komt op hem af met de woorden: 'Er staat toch geschreven' en met Mozes en met de wet om Christus en de eigen reiniging volgens de wet van

Mozes en volgens het Levitische priesterschap maar met elkaar te blijven verbinden. Maar hier in deze Psalm gaat het Woord van God, het Woord van zijn eigen Heere, stralend over hem op. 'Christus', zo roept hij uit, 'Christus is geen Priester volgens de wet van Mozes, op de wijze van Aäron. Zo'n priester moest, nadat hij mij gereinigd had, het houden van de geboden van God en alle reiniging en heiliging verder aan mij overlaten. Maar Hij, Christus, Hij is een totaal andere Priester en dat zal Hij blijven ook, namelijk: 'een eeuwige Priester, op de wijze van Melchizédek'. De apostel Paulus werd in zijn vreugde in de Heilige Geest, in zijn dorst naar gerechtigheid en in zijn strijd om dit woord vast te houden ertoe gedreven ogenblikkelijk het boek Genesis open te doen om na te gaan, wat de Heilige Geest ten behoeve van de gemeente daar over Melchizédek had laten opschrijven. En wat hij daar vond? Hoort, daar stond: 'Toen Abram nu terugkwam van de slag tegen Kedor Laomer en de koningen met hem, kwam de koning van Sodom hem tegemoet in het koningsdal. En Melchizédek, de koning van Salem, kwam met brood en wijn naar hem toe. Deze nu was een priester van God, de Allerhoogste, en hij zegende Abram en zei: 'Gezegend bent u, Abram, door de allerhoogste God, Die hemel en aarde tot eigendom heeft. En geloofd zij God, de Allerhoogste, Die uw vijanden in uw hand gegeven heeft. En Abram gaf hem de tienden van alles'. Zo staat het in Genesis 14.

Als iemand nu vol is van het besef van de heiligheid van het Levitische priesterschap, van de heiligheid van slachten en offeren voor de zonde, van het goddelijk gezag van de wetten aangaande reiniging en heiliging, zodat hij daarvan overal de sporen vindt, ook bij de aartsvaders, ja, zelfs bij Adam en zijn zonen; en als zo iemand in heel die offerdienst gerechtigheid, vrede, zegen en blijvende, eeuwige rust zoekt en die bij dit alles toch niet vindt en zijn geweten maar steeds door wet en gebod in het nauw gedreven wordt, dan vraag ik u: Hoe moet het dan zo iemand te moede zijn, als hij dit Schriftgedeelte leest en de Heere zijn hart ervoor opent? Wat zal hij verbaasde ogen opzetten als hij ziet hoe Mozes hier ineens een priester ten tonele voert, die de naam draagt: *Priester des Allerhoogste* en tegelijk: *Koning der gerechtigheid* en *Koning des vredes*! Een priester die aan Abram de zegen geeft, die van Abram de tienden ontvangt en van wie zelfs niet verteld wordt wie zijn ouders waren, ook niet hoe hij priester geworden is, ja, van wie we ook niets meer te weten komen over het einde van zijn leven! Dat is dan wel een zeer uitzonderlijke priester! Zijn priesterschap zou als openbare goddeloosheid verworpen moeten worden als de Heilige Geest hem niet als priester van de allerhoogste God een bijzondere plaats gegeven had. En nu zijn priesterschap van God Zelf zo'n aparte plaats in de Heilige Schrift gekregen heeft, blijft het ook voor eeuwig een bijzonder. een uitzonderlijk, ja, een uitnemend priesterschap.

Gerechtigheid voor God en vrede bij God, dát zoekt de apostel en dat zoekt ook iedere aangevochten ziel. Gerechtigheid en vrede moeten ook versterkt worden bij iedereen, ook al kan van iemand gezegd worden: 'Wij nu rechtvaardig geworden door het geloof, hebben vrede bij God door Jezus Christus'. Maar gerechtigheid en vrede vond de apostel niet zolang hij Christus en het Levitische priesterschap samen wilde laten gaan. En niemand vindt gerechtigheid en vrede als hij Christus én de reiniging volgens de wet met elkaar wil verenigen. Wat hij wel vindt, is het tirannieke, heerszuchtige bewind van de zonde en van de onvrede, maar de milde, koninklijke heerschappij van gerechtigheid en vrede vindt hij niet.

Een Middelaar tussen zichzelf en God moest de apostel hebben, moesten de Hebreeën hebben en wij moeten die ook hebben om de wil van God te kennen en door hem tot God te gaan. Het Levitische priesterschap op zichzelf brengt niet tot God, integendeel, het verwijden juist van God en het wekt vijandschap op en gerechtigheid en vrede kunnen hun heerlijke heerschappij niet uitoefenen. Dat ondervond de apostel en dat ondervindt iedereen die het bij de werken van de wet zoekt. En nu, hier in het Woord van God, hier vindt de apostel hem: *een Priester van de Allerhoogste*, die over de gerechtigheid te gebieden heeft, Die de gerechtigheid uitdeelt waar Hij maar wil, Die de vrede gebiedt en die schenkt aan wie Hij wil en Die, omdat Hij de Koning der gerechtigheid en des vredes is, alle ongerechtigheid en onvrede ver van Zijn stad weet te houden en die blijft instaan voor de gerechtigheid die Hij uitdeelde en de vrede die hij schonk.

2. Deze Koning der gerechtigheid is een Priester van God de Allerhoogste.

De Allerhoogste kan met Zijn wet doen en laten wat Hij wil. Hij kan tot priester maken wie Hij wil. Hij kan ook in Zijn almacht besluiten nemen over de aard van het priesterschap en omdat Hij deze koning tot Zijn priester gemaakt heeft, moet het Levitische priesterschap voor deze koning wijken. De Schrift vertelt ons niets over het begin of het einde van Melchizédeks leven. Dat is niet voor niets zo gebeurd. Wat hebben we immers ook met het vlees van Melchizédek te maken? Hij was toch ook een mens precies zoals wij. Maar van het grootste belang voor ons is te weten welk priesterschap voor God in aanmerking komt. De Schrift vertelt ons niet de geschiedenis van het vlees of hoe men dit ook noemen wil, maar ze geeft ons de geschiedenis van het eeuwig-blijvende Woord van God. Als drager van het Woord van God komt Melchizédek met dat Woord op één lijn te staan, wordt hij er één mee, neemt hij de plaats van dat Woord in. Als priester van de Allerhoogste heeft hij geen vader of moeder, geen voorgeslacht, geen begin of einde van zijn leven. Eeuwig is hij, zoals de Zoon van God, niet als mens, maar in het priesterschap dat hij bekleedde en zo leeft hij tot in eeuwigheid.

Begrijp me goed: Melchizédek heeft natuurlijk wel een vader en moeder gehad en voorgeslacht. Hij is zeker voor of na de dood van Abraham zelf ook gestorven. Maar de Schrift laat hem niet zien in zijn mens-zijn, maar in zijn ambt. Bij het Levitische ambt was er in ieder geval wel sprake van voorgeslacht, van vader en moeder, van begin en einde van het leven, want het Levitische ambt heeft volgens de Schrift een begin en een einde gehad. Maar volgens diezelfde Schrift heeft Melchizédek in zijn bijzondere ambt geen begin of einde. Dat ambt kwam niet voort uit de mens, maar uit God en blijft voor God geldig tot in eeuwigheid.

Maar als iemand zou denken: 'O, dan is Melchizédek tenslotte Christus', of: 'Melchizédek kan dan wel onze priester zijn', dan zeg ik u: Melchizédek is op zijn tijd geboren en gestorven; hij was een mens precies zoals wij. Maar zijn ambt heeft zo'n bijzonder karakter dat we daardoor het ambt van Christus, de Zoon van God, als onze Hogepriester helder voor ogen krijgen. Wat u daarmee aan moet? Ik zal het u zeggen: Allen die een zwaarbeladen geweten met zich meedragen en vanwege hun zonden door de wet, hun geweten, de duivel en de dood en door allerlei boze gedachten gekweld worden en toch niet de moed hebben de wet vaarwel te zeggen en enkel en alleen op Christus te vertrouwen, die mogen er alle troost uit putten. Want juist voor hen wordt er van Christus gezegd: 'Gij zijt een Priester voor eeuwig, op de wijze van Melchizédek', dat wil zeggen: 'Gij zijt en blijft een Priester Die Zijn ambt niet uitoefent volgens de wet, maar het karakter van Uw ambt is als dat van Melchizédek'.

Het heeft de Heilige Geest behaagd ons in Melchizédek een voorafschaduwing te geven van Christus tot troost van allen die gebukt gaan onder hun zwaarbeladen geweten. Ze laten zich in het nauw drijven door een verkeerde opvatting van de wet, omdat ze het nog niet beseffen, dat het Levitische priesterschap, of met andere woorden: het priesterschap van de wet, van de offers, van de werken, van het 'doe dit en u zult leven' een voorafschaduwing geweest is, een schaduw van het Lichaam van Christus. Ze denken, dat ze naast Christus ook nog de wet en haar werken moeten aangrijpen om zichzelf te reinigen van de zonde. Tegen hen moet het gezegd worden: In Christus zijn we volmaakt. Zij krijgen in het Woord van God Melchizédek te zien als eeuwige koning en priester, als uitdeler van vrede en zegen, van wie het Levitische priesterschap heeft moeten belijden: U bent het en wij hebben opgehouden te bestaan. Ze hebben in hem een afbeelding, een voorbeeld waardoor het hun duidelijk gemaakt kan worden, dat ze met de wet niets meer te maken hebben als ze zich aan Christus houden! Want wat Christus voor ons is met betrekking tot de wet, dat wordt ons in Melchizédek afgebeeld.

Het Levitische priesterschap op zichzelf zal niemand van ons in het nauw drijven, maar dat duet wel de letter van de wet als er gezegd wordt: 'Doe dit en u zult leven'. Ons leven moet dus helemaal overeenstemmen met de wet, met de tien geboden. En nadat we nu Christus hebben beleden, komt het toch in ons hart op, dat we deze tien geboden náást Christus er maar bij moeten nemen om, half door het volbrengen van de geboden, half door Christus in gerechtigheid en reinheid voor God te staan en om zo vrede bij God te hebben. De nood drijft ons dan tot Christus om ons alleen aan Hem te houden, maar de wet, ons geweten dat ons aanklaagt en de duivel zeggen: 'Uw Christus, aan Wie u zich houdt, Die doet het niet alleen. U moet het tegelijk bij de Tien geboden zoeken en uzelf zien te

reinigen, dat ziet u toch wel in. Want met al dat gepraat over Christus is er bij u en in u toch geen sprake van gerechtigheid en vrede'.

Om niet om te komen moet dan die arme tobber wel een houvast vinden in het Woord van God. Nu, dat houvast is dit: 'Als er in mij geen gerechtigheid en vrede is, dan moet ik zeker niet naar het Levitische priesterschap gaan, naar de wet en haar werken, maar dan moet ik me aan Hém houden Die door God de Allerhoogste aan mij gegeven is als Priester en Die over de gerechtigheid en de vrede heeft te gebieden en mij gerechtigheid en vrede kan en wil schenken. Die Priester nu is Christus, op de wijze van Melchizédek, en zo houd ik mij dan, als het mij te doen is om gerechtigheid en vrede, geheel en al aan Hem.'

Uw geweten, de wet en de duivel zeggen tegen u: 'Die Christus, op Wie je jezelf verlaat, is niet de echte priester van God, want God spreekt in Zijn Woord toch telkens over een priesterschap waarbij het gaat over "Doe dat... ", over werken en offers, een priesterschap dat op een zichtbare manier reinigt'. Dan hebt u alleen maar dit houvast: Hoewel God spreekt over zo'n priesterschap, toch houdt Hij ons hier in Zijn Woord een Hogepriester voor Die helemaal geen offers brengt en ook van werken van de wet geen weet heeft. Waaruit dat blijkt? Hieruit: Hij stelt aan Abraham geen enkele voorwaarde, maar brengt zelf brood en wijn mee en toch heet hij: *priester van God de Allerhoogste*. Zo doet ook mijn Christus volgens het Woord van God: Hij brengt geen offers, weet niets van de werken van de wet, maar Hij komt tot mij, die door menige hevige worsteling zo vermoeid en afgemat ben, met Zijn vlees en bloed. Hij heeft het niet over offers, maar Hij Zelf verkwikt mijn ziel

Het geweten, de wet en de duivel zeggen: 'Uw Christus, op Wie je vertrouwt, zal het niet redden; je komt er niet met Hem, als je jezelf niet eerst gereinigd hebt van je onreinheid volgens de wet. In de nood waarin je verkeerde, heb je wel uw Priester gevonden, maar wat wilt je nu eigenlijk met dat kale, naakte geloof van u? Christus is niet plechtig bij je binnengeleid, daarom zal Hij ook niet bij je blijven. Neem daarom de wet er toch bij; dan hebt u zowel het één als het ander'.

Maar dan hebt u opnieuw houvast in het Woord van God en kunt u het zeggen: 'Mijn Christus is Priester op de wijze van Melchizédek. Die is ook niet hier op - aarde zichtbaar binnengeleid als Priester en hij is wat het zichtbare leven betreft ook zo maar weer verdwenen, maar hij kwam van de eeuwige God en hij leeft voor Hem; zo ook kwam mijn Christus van de eeuwige God en Hij leeft voor Hem, zonder zichtbare vleselijke en wereldlijke pracht en praal. Bij het Levitische priesterschap, bij de werken, bij de reiniging van mezelf, bij de heiliging van het leven, nóóit heb ik blijvend houvast gevonden voor God, want voortdurend gooit de zonde ieder goed werk weer overhoop'.

Het geweten, de wet en de duivel zeggen: 'Waar wilt je dan blijven met de werken; horen die er dan niet bij? Kijk naar Abraham, de aartsvader en vader der gelovigen, die heeft toch ook het "Doe dat... " erbij genomen, want hij heeft zich besneden; dan moet je toch ook uw reiniging en heiliging ter hand nemen, anders baat uw Christus, op Wie je vertrouwt, je immers niets'.

Maar ook dan hebt u een houvast in het Woord van God: 'Op de wijze zoals Melchizédek was, zo is mijn Christus: Melchizédek ging Abraham tegemoet juist op het moment dat Abraham blootgesteld was aan de verzoeking om een deel van de buit van de koningen voor zichzelf te houden. In deze verzoeking ging voor Abraham een groot gevaar schuil, namelijk: Hij zou daarmee de koning van Sodom geëerd hebben boven God en erkend hebben dat hij, de heiden, Abraham, de gezegende van de Heere, rijk gemaakt had. Zo bewaarde Melchizédek Abraham voor zonde en zegende hem en terwijl hij hem zegende kreeg Abraham in die zegen zo'n overvloed te zien, dat hij zonder moeite de hele wereld kon versmaden. En zo doet mijn Christus nu ook: Hij bewaart mij ervoor dat ik het geloof zou kwijtraken, Hij behoedt mij voor de hebzucht, Hij zegen mij en Hij laat mij in Hem zo'n overvloed zien, dat ik uit die volheid de ene genade na de andere mag nemen en als het erop aan komt de hele wereld met al haar macht kan versmaden'.

Het geweten, de wet en de duivel zeggen: 'Maar de Godzaligheid die men met de ogen kan zien en met de handen kan tasten, het priesterschap met de werken, met het bevel: "Doe dat... ", met de reiniging van jezelf, heeft toch van Godswege zo'n belangrijke plaats in de wereld ingenomen, dat het tot een algemeen geloof is geworden en je gaat daar maar eenzaam en alleen je weg en je hebt niets

zichtbaars in handen; daarom is uw Christus niet de Levende Die stand zal houden, want Hij zal tenslotte voor ons priesterschap moeten buigen en zich overgeven'.

Maar dán hebt u dit houvast in het Woord van God en kunt u zeggen: 'Mijn Priester Christus is Priester op de wijze van Melchizédek: Zoals door Abraham heen Levi aan Melchizédek de tienden heeft moeten geven in plaats van die van Melchizédek te ontvangen, zo moet ook het Levitische priesterschap van de zelf-reiniging buigen voor mijn Priester Christus en tenslotte belijden, dat Hij alleen de Priester is Die alles volbrengt en Die in eeuwigheid volmaakt heeft allen die door Hem tot God gaan"

Uit wat ik u heb voorgehouden, geliefde gemeente, wordt het u duidelijk wat voor een troost de apostel Paulus gevonden heeft in Psalm 110 en in Genesis 14. En vooral, wat voor een troost voor u daarin te vinden is, voor u die zo dorst naar de troost van het evangelie. Wanneer dus de Vader tot de Zoon zegt: 'Wees Priester voor eeuwig, op de wijze van Melchizédek', dan verklaart de Vader daarmee, dat het Levitische priesterschap en daarmee de wet van 'Doe dat...' én de zelfgekozen werken én de zelf-heiliging én alles waardoor een mensenkind meent God aan zijn kant te kunnen krijgen door offers en gaven – al is het dan ook naar Zijn bevel – afgeschafte zijn. En Hij verklaart plechtig en in het openbaar, zodat hemel en hel en alle volken op aarde het horen, dat Zijn lieve Zoon de enige Middelaar is tussen Hem en ons. Hij, de Vader, verklaart, dat Hij de eeuwige Hogepriester is, Wiens doen en laten Hem welgevallig is en dat Hij de enige is aan Wie de heerschappij over de gerechtigheid en de vrede is toevertrouwd. De Vader verklaart, dat Hij, Wiens priesterschap eeuwig bestaat, de enige is Die zegen overvloedig uitdeelt en dat Hij de trouwe Herder is Die Zijn kudde leidt op de rechte paden van God. En dat Hij het is voor Wie alle gerechtigheid van het vlees – hoe die zich ook in z'n doen en laten fundeert op het Woord van God – zich zal moeten buigen en dat Hij het is aan Wie die gerechtigheid schatting zal moeten betalen, omdat Hij Koning is over alle daden die naar de Geest van God, die naar de waarachtige wil van God zijn. En met het betalen van die schatting zal zij, de gerechtigheid naar het vlees, moeten belijden, dat Hij het alleen is, namelijk: een eeuwige Koninklijke Priester en een priesterlijke Koning naar Gods hart. En dat zullen het gebod, het vlees en de duivel Hem nooit kunnen afnemen.

We hebben de betekenis van de woorden: 'Gij zijt Priester voor eeuwig, op de wijze van Melchizédek' tot onze troost gehoord. Het zijn woorden van de Vader tot de Zoon.

3. *Laten we nu nog overwegen welke aanleiding er waarschijnlijk geweest is voor de plechtige verklaring:* 'Dat heeft de Heere gezworen en het zal Hem niet berouwen', opdat wij, die zo verlangen naar troost, ons met eeuwige vreugde daarover zullen verheugen.

Geliefde gemeente! Toen nu Salomo de regering over het rijk zou aanvaarden en dus koning over Israëel zou worden, drong Adonia naar voren en liet zich tot koning uitroepen. Zij die vol waren van hun eigengerechtigheid en de Judassen, van wie Joab er één was, hielpen Adonia daarbij. Maar op dat moment kwam de moeder van Salomo naar koning David toe en zei: 'Mijn heer, gij hebt aan uw dienstmaagd gezworen bij de Heere, uw God: uw zoon Salomo zal na mij koning zijn en op mijn troon zitten. Maar zie nu: Adonia is koning geworden en mijn heer de koning, gij weet daar nog niets van'. Daar stond ze nu voor de koning, de arme Bathseba, met lege handen en de dreiging van de dood achter zich.

Adonia nu had ossen en gemest vee en veel schapen geofferd en hij had alle zonen van de koning uitgenodigd en ook Abjathar, de priester en Joab, maar Salomo niet. En toen nu die arme Bathseba met lege handen en met de dood vlak achter haar hielen daar voor de koning stond, toen zwoer de koning en het berouwde hem niet: 'Ik zal vandaag doen zoals ik gezworen heb: Salomo zal koning zijn'. En Bathseba antwoordde: 'Geluk voor mijn heer de koning voor eeuwig!' (1 Koningen 1:28-36). Hoe zal David er toch toe gekomen zijn om te schrijven: 'De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen', terwijl er toch vóór die tijd nergens in de Schrift over zo'n eed van God iets te lezen valt?

Nu, dit is zeker: hij kwam daartoe door openbaring van de Heilige Geest. Toen de Heere hem eerder

door Nathan had laten zeggen: ‘De Heere zal voor u een huis bouwen; Ik zal uw nakomeling na u doen opstaan; Die zal voor Mijn Naam een huis bouwen en Ik zal de troon van Zijn koninkrijk voor eeuwig bevestigen’, toen begreep David onmiddellijk, dat dit betrekking had op Christus. Hij zei immers tegen God in zijn gebed: ‘Gij hebt wat het huis van Uw knecht betreft gesproken over de verre toekomst. Dan zal het gaan naar menselijke wijze, maar ook over - God de Heere Die in de hemel woont’. Omdat hij dus in Salomo een voorafschaduwing van Christus zag als de waarachtige Koning der gerechtigheid en des vredes, zo werd hij er door de Heilige Geest van verzekerd dat de eed die hij aan Bathseba zwoer - ‘Uw zoon Salomo zal na mij koning zijn’ - uit het hart van zijn Vader in de hemel kwam! En dat deze eed betrekking had op Christus Die uit hem zou voortkomen! Op dat moment zag hij ook door de Heilige Geest wat voor een verzet er zou komen van de kant van hen die met de wet rondlopen en een priesterschap van het vlees in stand houden - zoals trouwens ook van de kant van de duivel -, een verzet tegen Christus, de Koning der gerechtigheid en des vredes, Wiens hele macht gefundeerd is op Zijn priesterlijke daden naar de wil van God in Geest en in Waarheid. Toen hij het zag, zei hij (na de eed aan Bathseba) door de Heilige Geest met het oog op Christus en vanuit Christus: te Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen: *‘Gij zijt Priester voor eeuwig, op de wijze van Melchizédék’*.

Wat is het toch eigenaardig, dat het geen woorden van Christus zijn; dat er niet staat: ‘De Heere heeft aan Mij gezworen: Gij zijt Priester...’, maar dat het woorden van David zijn en dus woorden van de gemeente tot Christus: ‘De Heere heeft gezworen en het zal Hem niet berouwen’.

Maar zo is het immers naar het leven getekend. Iedere arme zondaar, wiens beenderen gebroken zijn in het huis van de wet en die door het Evangelie getroost wordt, die weet het toch door de Heilige Geest dat de Christus, op Wie hij vertrouwt, hem door de Vader gegeven is. En door de Heilige Geest klinkt in zijn binnenste steeds weer: Niet: ‘Moge ik lang leven!’ maar: ‘Leve de Koning, mijn Koning Christus!’

En als we zo hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, als we zo afgemat en uitgeput zijn onder het priesterschap van Aäon, door de werken en door het gebod, wat hebben we het dan nodig om te weten – en daarin ook door de Heilige Geest bevestigd te worden – dat het waar is: Geen Adonia, geen priester Abjathar, geen overste Joab, geen engel, geen duivel, geen wet, niets, helemaal niets, noch hoogte noch diepte, noch verleden noch toekomst zal ons onze Koning ontroven of het Rijk van Hem afnemen.

Wat is het dan nodig te weten, dat geen geweld, geen macht of autoriteit, of die nu van boven of van beneden komt, machtig genoeg is om onze Koninklijke Hogepriester ook maar een strobreed in de weg te leggen, en dat niets of niemand hem de macht ontnemen kan om ons Zijn leven te geven in ruil voor onze dood, Zijn gerechtigheid in ruil voor onze ongerechtigheid, Zijn vrede in ruil voor de onvrede van ons hart! Niets kan ons scheiden van Zijn liefde waarmee Hij ons heeft liefgehad! Zijn zegen is van kracht tegenover iedere vervloeking, tegenover iedere veroordeling. De wet kan alleen maar zegen beloven op voorwaarde dat we die zegen waard zijn en niet zondigen. Maar de zegen van onze Priester is een eeuwige zegen; een zegen waarmee Hij ons opzoekt midden in de goddeloosheid waarin we onze handen zouden uitsteken naar de ongerechtigheid; een zegen waarmee Hij ons bewaart voor iedere goddeloosheid die anders uit ons zou voortkomen; een zegen die ons kracht geeft om de hele wereld te verachten en tegen de dood en de duivel, die ons willen meeslepen in de poel van de afgrond te zeggen, ja, het midden in hun gezicht te zeggen: ‘Christus is hier!’ En tenslotte is het een zegen die ons ervan verzekert, dat we Hem eeuwig zullen zien zoals Hij is.

De Heere God in de hemel is machtiger dan ons geweten dat ons aanklaagt, dan de satan die tekeer gaat, dan de wet die veroordeelt, dan de dood die ons bedreigt met de ondergang. Wij zijn verloren, dat weten we, als Christus niet zou blijven, als Zijn Rijk, het Rijk waarin Hij gerechtigheid en vrede uitdeelt, niet zou blijven bestaan, als Zijn Priesterschap, waarvoor het priesterschap van Aäon opzij moet gaan, niet voor altijd voor God zou blijven bestaan. Maar nu weten we het en het is ons genoeg: Hij blijft, want Hij is Priester en Koning krachtens de eed van God en op grond daarvan blijft Hij het

eeuwig. De Heere heeft het gezworen en daarom zullen de Adonia's, de Abjathars, de Joabs, wet en duivel, dood en wereld, wat ze ook ondernemen en welke schade ze ook aanrichten, het toch moeten opgeven en ze zullen ondergaan en voor eeuwig in de dood tot zwijgen gebracht worden. Maar onze Koning Salomo zal leven en dat zal de Heere niet berouwen. Want wet en zonde, duivel en dood, ze hebben Hem geen winst opgeleverd, het priesterschap van Aaron, het gebod, het heeft Hem geen voordeel gebracht en het heeft Zijn Naam niet verheerlijkt. Maar onze Priester en Koning heeft Zijn Naam wel verheerlijkt en verheerlijkt die in eeuwigheid, omdat Hij met Zijn zegen de armen en ellendigen van God redt uit de hoogmoed van Sodom, uit het koningsdal van Gomorra. 'Het kán Hem niet berouwen en het zál Hem niet berouwen, dat onze Christus Koning en Priester is, want Hij alleen is machtig om Zijn Naam, de roem van Zijn genade hoog te houden tot in eeuwigheid, naar het raadsbesluit van God, zodat voor Hem het allersierlijkste huisraad ter ere van Hem gemaakt is uit wat niets is!

Wij zijn verloren en weerloos, maar hoort: in het leger achter onze Veldheer, onze Leidsman tot zaligheid, waar we Hem volgen in witte kleding die Hij ons heeft aangetrokken, daar klinkt maar steeds in ons die Hem liefhebben een stem van de Geest, van het gebed, van de worsteling tegen de antichrist en zijn machtig leger: 'Gij zult de overwinning behalen, o schitterende Held. Trek op o Held, ter verheerlijking van de waarheid en om de ellendigen te behouden bij het recht en Uw rechterhand zal wonderen doen. Trek op, o Held, U zult overwinnen; wij volgen U op uw overwinningstocht over wet, dood, hel en afgrond heen tot we met U zullen staan in de poorten van de stad, die U gefundeerd hebt in Uw bloed. Dat heeft de Heere gezworen en het zal Hem niet berouwen, Gij zijt het en wij volharden met U!'

O, hoeveel zou er nog te zeggen zijn over onze Melchizédek en waarom is het toch zo moeilijk om te geloven dat Hij door de Vader gegeven is en dat zelfs met een eed!

Wie is er onder u die de diepte van zijn verlorenheid voelt en die vanuit die diepte tot God schreeuwt, bijna blind en doof voor iedere stem die u troosten wil door het lawaai van zijn eigen verdorven hart en de razernij van de duivel? Kom toch hier: Hoor en onthoud toch wat uit het hart van de Vader voortkomt: geen wet, geen werk, geen reiniging van uzelf kan u redden, maar dat zal de Vader niet berouwen, nee, dat zal Hem lief zijn en u zult voor eeuwig gered zijn. Hoe dan? Uw zonde op het Lam! Dan bent u sneeuwwit in de blinkende heerlijkheid van Zijn priesterschap en dat priesterschap zal zeker standhouden voor God. Amen.

Psalm 110: 3

10. PSALM 117

GEZONGEN:

Psalm 50 vers 5, 6.

Psalm 117: 1

Wij behandelen in dit avonduur de kortste van de Psalmen van het Israël Gods, die aldus luidt:

“Looft de Heere, alle heidenen; prijst Hem alle natiën! Want zijn goedertierenheid is geweldig over ons, en de waarheid des Heeren is in der eeuwigheid! Hallelujah.”

Mijn Geliefden.

Deze Psalm, is (om mij eens zo uit te drukken) niet van de hemel gevallen, maar door een mens gemaakt, die zichzelf tot de heidenen en natiën heeft gerekend, bij wie het dus met de roem van Abraham en van de werken gedaan was. Door een man die aan Mozes en aan de wet gestorven is, en sterft door de heerlijkheid welke hij aanschouwt voor de Troon van genade. Voor zichzelf heeft hij niets meer nodig, en hij heeft alleen die Heere voor ogen, die zich genoemd heeft en nog noemt: *De Eerste en de Laatste; Die is, Die was, en Die komen zal*; Christus de Heere! Voorts is het een man die spreken en getuigen kan van Gods genade. Hij moet dus een tijd gekend hebben, dat hij buiten de genade leefde, maar ook een ogenblik waarop deze genade hem te machtig geworden is. En hij kan er van getuigen, dat zij niet opgehouden heeft en niet ophoudt bij hen, die op haar hopen en op haar vertrouwen. Zeer dikwijls echter moet hij verschrikkelijk zijn ter neergeslagen, als hij bemerkte dat alle mensen leugenaars waren, en dat hij zichzelf op zijn eigen waarheidszin en oprechtheid niet kon verlaten. Menigmaal is hij geplaagd en gekweld bij de gedachte of de Heere God, die bij deze en gene gelegenheid Zijn woord wél had waar gemaakt, ook verder Zijn waarheid zou bevestigen.

En niet zelden is hij voor zich en voor andere zo wanhopend geweest, dat hij dikwijls moet gedacht hebben: *nu kom ik om*. De macht en het geweld van de vijand is te sterk; hier zijn omstandigheden, die zó verschrikkelijk zijn, dat er aan Gods genade en aan de vervulling van Zijn belofte niet meer te denken is, Het is hier gedaan; een stroom van zonden stort zich uit over andere en over mij; een stroom die niet te keren is. Echter spreekt hij toch dit uit: *dat de genade en waarheid regeert*, dat is, met andere woorden, dat zij niet ophoudt alles te besturen hoewel het ogenschijnlijk geheel anders is. De woorden in het Hebreeuws geven te kennen, dat deze genade en waarheid is als een man, als een man in de volle betekenis van het Woord, die wederstaat al wie hem aanvalt, die zich niet laat buigen noch breken. Die de storm het hoofd biedt en tegen al zijn vijanden wijze maatregelen neemt zodat hun aanslagen mislukken. Deze genade en waarheid is dus mannelijk; dat is, sterk, in staat om al list en geweld van de vijands te schande te maken. Zij is hem als een stroom, die zich over rotsblokken naar beneden stort, zich baanbreekt door bergen heen, de landen van al natiën en volken besproeit, en zich steeds meer en meer verbreedt.

Onze Psalm is dus door zulk een man gemaakt. En hij brengt heidenen en natiën een heerlijke boodschap. Hij zegt niet: “De genade en waarheid van de Heere regeert over Israël, of over Jakob.” Nee, maar: “Looft de Heere al heidenen, prijst Hem al natiën. Want Zijn genade, Zijn waarheid regeert over ons, dat is, over u heidenen, over mij en over al kinderen van Israël, die met de heidenen en natiën één Heere loven.” En waarom moeten zij Hem verheerlijken en prijzen? Niet om Zijn almacht, niet omdat Hij zon, maan en sterren gemaakt heeft. Nee, dat heeft hij nu niet op het oog. Maar hij richt zijn blik op de heidenen en op de genade. Hij ziet dus van de een kant volken verstoken van de genade, heidenen verstrikt in hun bijgeloof, natiën omgeven door duisternis, en zichzelf midden onder hen, maar van de andere kant een stroom van Goddelijke genade en waarheid.

Het is dus een Psalm door een mens gemaakt. Geen engel heeft hem van de hoge hemel tot ons mensen gesproken, of hem ons met geklank van een geweldige bazuin doen vernemen. Maar deze woorden worden eenvoudig en natuurlijk gezegd door een mens, die de Heere voor ogen heeft. Wat hinderen hem de heidenen en natiën op zichzelf als de Heere er slechts is? En deze Heere regeert van het kruis. Zijn bloed is werkelijk niet te vergeefs vergoten. En als de Vader tot Hem gezegd heeft: “Gij zijt Mijn Zoon; eis van Mij, zo zal Ik U de volken tot een erfdeel geven, de einden der aarde tot een bezitting,” zal het ook wèl daarbij blijven! Hij heeft de genade verkregen, genade voor het geboete menselijk geslacht. En wat Hij verworven heeft zal Hij ook wel op zijn tijd weten te verheerlijken. Voor het uiterlijke laat hij de heidenen en natiën bij hun wetten, zeden en gebruiken, maar Hij verandert de harten, Hij verbreekt ze met Zijn genade, waarmee Hij ze te sterk is, en overtuigt hun gemoed door Zijn waarheid, die zo machtig is dat al leugengeesten de vlucht moeten nemen.

De Psalm, die wij heden behandelen mijn geliefden, is de kortste van allen, maar hij zegt zeer veel. Hij is juist daarom zo kort samengevat om het de mens toch duidelijk te maken dat de zaak zo staat: veel omhaal van woorden is niet nodig; slechts dit éne moet geschieden: *De Heere moet verheerlijkt worden omdat Zijn genade en waarheid tot in eeuwigheid over ons heerst.* En dit is een rijk en onuitputtelijk woord. Maar nogmaals, een mens heeft het gezegd, geen engel. En waarom ik hierop zo telkens terugkom? Opdat u verstaan en begrijpen mag, dat geen menselijke kracht of geschiktheid iets kan tot stand brengen, dat God zich niet aan de omstandigheden stoort, maar dat Hij zijn boden uitzendt, die als mensen spreken wat in Gods hart is; wat waarheid is, niet alleen in de hemel, maar ook op aarde. En wat komen zal, wat het is en hoe het zijn zal.

De man die de maker is van deze Psalm begeeft zich niet tot het vleselijke Israëel, niet onder de wet van Mozes; niet tot de offers, hoewel God ze heeft geboden, maar hij rekt zich tot de heidenen en verkondigt het luide zodat alle heidenen en Israëel het mogen horen en vernemen: ‘Dat alles waar gij u op toelegt doet het niet; hier moet genade zijn en waarheid, die regeren en houden niet op, prijst daarom de Heere en looft Hem.’

Dat heeft de maker van onze Psalm gezien, dat is, hij heeft het ondervonden. En terwijl hij de voornaamste van de zondaars en van de heidenen geweest is voor Gods troon, zo wantrouwt hij toch niet hoewel hij inziet dat de toestand wanhopig is aan Gods genade en waarheid. Maar hij zegt dat God toch het stuurrad nog in de hand heeft, dat Zijn genade en waarheid toch nog eenmaal zullen overwinnen. Maar heeft hij er dan, terwijl hij die heidenen voor zich zag, niet aan gedacht, dat zij eerst moesten bekeerd worden, voordat hij met deze Psalm tot hen kon komen?

Nee, integendeel! Voor alle dingen moest hij met deze Psalm tot hen komen en getuigen. Hij is de Heere! En dat doet hij ook.

Dit heeft hij geloofd en ook gepredikt! En zo is het ook uitgekomen. Waar zijn de afgoden van de heidenen gebleven? Zijn zij niet al achter elkaar ter neer gestort? Waar zijn al verschillende Pausen? Want er is niet alleen in Rome een Paus, maar er zijn ook onfeilbare bij de andere volken; wat hebben zij kunnen doen? Meent u dat de Ultra-montanen slechts hier en in andere steden van het Rijk woelen? Nee, ook onder de heidenen worden ze gevonden. Want de duivel heeft overal zijn trawanten, om de mensen in de duisternis te doen blijven. Maar de Mens Christus Jezus is gepredikt onder al de volken en natiën. Zij die ondankbaar zijn geweest hebben Hem verworpen. Maar zij hebben Hem toch gehad. Zij echter, die hun afgoden hebben laten varen, hebben het voor lichaam en ziel kunnen ondervinden dat Gods genade telkens nieuw is, dat Zijn waarheid en trouw geweldig is als een stroom.

Waar is Mozes? Waar zijn Wet? Zij is afgeschaft in het geweten van alle Heiligen Gods die sedert achttien eeuwen geleefd en in het Evangelie geloofd hebben. Zo is deze Psalm in de wereld gekomen. De man gelooft wat er in staat: De Heere bestaat, en Hij alléén, geen andere naam onder de mensen moet geloofd en geprezen worden! Dit heeft hij geloofd, omdat hij het ondervonden heeft en nog steeds ondervindt: waar alles uit en voorbij schijnt te zijn, daar, juist daar komt de genade weer op de meest onverwachte wijze. Honderdmaal heeft hij gewantrouwd of God niet zou ophouden met Zijn

genade daar, waar de zonde zo groot was geworden. Maar het is zoals Paulus schrijft: “Waar de zonde meerder geworden is daar is de genade veel meer overvloedig geweest.” Dit heeft hij geloofd, en het is uitgekomen zoals hij geloofd heeft.

Van wie heeft hij de Psalm? Van de Heilige Geest? Ja, maar niet zo alsof deze als door een trechter hem de Psalm had ingegoten. Maar hij heeft de woorden van Mozes en de Profeten voor waar gehouden en er op gesteund als op zijn enige troost in leven en in sterven. Hij predikte dus niet als een geleerde, maar als een mens die van deze zaak zeker is, dat het wat Gods genade en waarheid betreft, zo met de heidenen en natiën gelegen is.

Het is dus Gods Woord, gegeven door de Heilige Geest, maar van de lippen van een mens die wèl vroeger Mozes, de Tien Geboden, de Joden en hun zeden liefhad, wie dit echter nu alles is ontvallen. Die niets meer over heeft gehouden dan de Heere. Die het ondervonden heeft dat Hij een Heere is die wonderen doet, Die geprezen wil zijn, tegenwoordig evenals vroeger. De Kanaänietische vrouw zei: “Ja, Heere maar ook de hondkens eten de broodkruimels, die vallen van de tafel hunner Heeren!” ‘U bent toch zulk een rijk Heer, en hebt brood in overvloed, geef mij toch een weinig van de broodkruimels: dan ben ik geholpen!’ Hij wil geprezen zijn zoals door hen die riepen: “*Jezus, Gij Zoon Davids, ontferm U over ons!*” Geprezen dus voor Zijn genade, geloofd voor Zijn waarheid! God kan Zijn waarheid niet te schande maken; wat Hij Zijn volk beloofd heeft, trekt Hij nimmer terug. En als Hij zegt: “Vrees niet, want Ik heb u verlost. Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen; wanneer gij door het vuur zult gaan, zult gij niet verbranden, en de vlam zal u niet aansteken,” dan houdt Hij ook trouw Zijn woord en neemt daarvan niets terug.

“Zijn goedertierenheid is onvermoeid,” zegt een Psalm. Welk een merkwaardige wijze om zich uit te drukken. De Heere God zegt dus nimmer: “Ik ben nu te moe, thans kan Ik u niet helpen!” Maar Hij is altijd als een druif, die wanneer u ze drukt, druppelen schenkt die u sterken ten eeuwige leven. Komt slechts tot deze Rots en u zult ondervinden welk heerlijk water er uit stroomt. Proeft het en uw ogen zullen dadelijk verlicht worden.

Wat zijn wij gewoon te doen? Het is ons eigen, steeds te luisteren naar woorden van mensen. Altijd letten wij op hetgeen deze of geen Vorst of Koning, hetgeen de Paus, hetgeen de Wet van Mozes zegt: “Hier een weinig en daar een weinig!” Nu hier hebben wij ook de woorden van een mens. Deze woorden heeft hij van God, maar door de praktijk. Hij spreekt uit eigen ondervinding, en zegt: “Weg met uw werken, die God niet heeft bevolen; weg met uw afgoden die ogen hebben en zien niet; oren en horen niet; voeten en gaan niet. Hier is de Heere, Looft Hem! En al staan de muren van Jericho ook nog zo onwrikbaar, wanneer de Heere slechts geprezen wordt, storten zij in één ogenblik ter aarde.

Looit de Heere voor Zijn heilige wonden, voor Zijn vergoten bloed! Looft Hem voor al het lijden, al smarten die Hij om onzentwil heeft uitgestaan. Looft Hem om al Zijn wonden, al Zijn tranen, al Zijn genadige woorden. Dankt er Hem voor dat Hij hier op aarde heeft willen komen en een kind worden; dat Hij onze krankheden op zich genomen en onze smarten gedragen heeft; dat Hij dood, duivel en hel overwonnen, de ketenen van de hel en de banden van de dood voor ons verbroken heeft. Looft Hem voor het woord van Zijn genade, voor Zijn heerlijke beloften. Looft de Heere voor alle dingen en zegt: “Ach God, ik verdien Uw genade, Uw goedheid niet, maar U bent daarin onvermoeid!” ‘s Avonds leg ik mij neer en bid: “*Almachtige God, Heere Jezus Christus, verkwik mij met een zachte slaap; behoed mij en de mijnen voor ziekte; geef dat ik spoedig inslaap, dat de zorgen mij niet kwellen, smarten mij niet opwekken uit de slaap.*”

En dan sluimer ik in en kan niets meer doen, kan mijn huis, mijn eigen hart niet meer besturen; kan er niets tegen doen dat ik door akelige dromen verschrikt wordt. Wanneer ik dan ‘s morgens weer wakker wordt, dank ik de Heere, dat Hij mij gedurende de nacht heeft geholpen, dat mijn huis niet

gedurende mijn rust in vlammen opging, dat Hij mij niet zwaar heeft bezocht, of mij troost en sterkte in mijn bezoeking heeft gegeven. Want Hij alleen heeft alles wel gedaan. In één ogenblik kan Hij geven wat Hij wil: nu vorst, dan weer dooiweer; nu regen dan zonneschijn. Hij heeft ook de hart en van de vorsten in Zijn handen, en leidt ze als waterbeken.

Ach, mocht ik toch opmerkzaam zijn op Zijn woord, blijven wachten op deze Heiland, bescheiden en zachtmoedig mijn weg gaan, Hem steeds voor ogen houden, Gods vrees altijd in het hart dragen, en mijn lied en Psalm zingen:

*Dood, duivel, Leven, Genade,
Alles heeft Hij in zijn hand.
Hij kan behouden
Alle die tot Hem komen.*

Maar mijn arm hart! Wat komt er al niet uit dit menselijk hart: ondankbaarheid, ongeloof, toorn, verkeerdheid evenals bestond de Heere niet meer. En wij morren en klagen. Dat weet een heidenkind; dat weet hij, die niets méér zijn wil dan een heidenkind. Maar wat staat mij dan te wachten? Wee mij: God zal Zijn genade van mij wegnemen, zal Zijn woord aan mij niet houden. Want ik ben in Zijn ogen een gruwel! Maar dan, opeens komt deze Psalm u weer voor de geest, en daarbij blijft het voor alle kinderen Gods, voor alle Heiligen: "Looft den Heere Hallelujah." Amen.

11. EEN UITBREIDING OVER PSALM 119: 33-40

Deze preek werd gehouden op 7 november 1863¹³

HEERE, leer mij den weg Uwer inzettingen, en ik zal hem houden ten einde toe. Geef mij het verstand, en ik zal Uw wet houden; ja ik zal ze onderhouden met ganse harte. Doe mij treden op het pad Uwer geboden, want daarin heb ik lust. Neig mijn hart tot Uw getuigenissen, en niet tot gierigheid. Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien; maak mij levend door Uw wegen. Bevestig Uw toezegging aan Uw knecht, die Uw vreeze toegedaan is. Wend mijn smaadheid af, die ik vreeze, want Uw rechten zijn goed. Zie, ik heb een begeerte tot Uw bevelen; maak mij levend door Uw gerechtigheid. PSALM 119: 33-40

Heere, wat al genadige inzettingen geeft Gij Uw volk, wat al rustgevende en zaligmakende bepalingen volgens Uw eeuwig raadsbesluit. Ja, Uw volk moet het goed hebben, want alles wat het nodig heeft hebt Gij voor dat volk bestemd en van U ontvangt het alles. Dat was Uw inzetting, dat als de Tabernakel met al zijn gereedschap vervaardigd en opgericht was, alles met de heilige zalf moest gezalfd worden, opdat wij weten dat Gij alles voor ons zalft, dat Gij ook ons gezegend Hoofd en enige Hogepriester hebt gezalfd en ook ons zalft. Dat was Uw inzetting, dat een ieder die een doodsbeen aangeraakt had met het water der ontzondiging moest gereinigd worden. Dat zijn Uw inzettingen, dat Uw volk door U alleen gerechtvaardigd, geheiligd en bij de verworven zaligheid bewaard wordt. Leer mij nu de weg die Gij met Uw volk houdt om hen bij de inzettingen te bewaren. Leer mij die weg, waarin wij ondervinden dat wij zonder U niets vermogen, leer mij die weg, want ik kan die van mijzelf niet vinden. Ik kan die ook niet voor de rechte weg houden en ik ben er ook telkens weer af. Leer mij die weg in welke Gij ons in onszelf al armer, ellendiger, zondiger en hulpbehoevender maakt, opdat wij het geenszins bij onszelf zoeken, maar integendeel hoe minder wij het in en bij onszelf vinden, te meer ons geloof leven en in geloof aan Uw inzettingen vasthouden. Leer mij zo, dat ik het bij mijzelf iedere keer opnieuw geheel opgeef, zo zal ik de weg waarin Gij mij tot Uw inzettingen leidt, namelijk dat ik alleen door U moet afgewassen, gerechtvaardigd en geheiligd worden, ten einde mijns levens toe bewaren en daarop getroost en zalig sterven.

Geef mij het verstand, en ik zal Uw wet houden; ja ik zal ze onderhouden met ganse harte.

Och Heere, ik zou U zo graag liefhebben, zo graag in gedachtenis houden wat Gij mij leert van de weg Uwer inzettingen; ik zou zo graag daarbij blijven! Alles wat Gij mij leert is tot mijn zaligheid. Uw ganse wet strekt geheel tot mijn voordeel, het is alles tot mijn geluk. Heere, ik zou zo graag met een onverdeeld hart aan Uw leer en onderwijzing blijven hangen zonder dubben, aarzelen of twijfeling. Maar ach, ik ben zo blind en zo doof, het is of ik geen ogen en oren heb en mijn hart is als steen. Telkens kom ik er met mijn domme 'Ja-maars' tussen. Ik wil zien waar ik moest geloven en het in mijn hand houden wat ik van dag tot dag aan Uw bestuur, leiding en onderwijs moest overlaten. Ik ben gelijk een paard, gelijk een muilezel, die geen verstand heeft. Ik meen telkens weer dat ik het doen moet en dat als ik het niet doe er niets van komt. Ik vergeet telkens dat ik niets ben en al mijn doen niets is en op niets uitloopt dan op zonde en zondigen. Zo komt uit mijn hart slechts onverstand voort, zo wordt Uw wet niet gehouden maar overtreden en in plaats dat ik met geheel mijn hart Uw wil, Uw leer en wet liefheb, druist mijn hart ertegen in.

Och genees Gij mij, blinde, doe mijn ogen open dat ik zien mag, geef mij verlichte ogen mijns verstands, opdat ik mijzelf mag zien in mijn nietigheid en de nietigheid van alles wat ik mij tot een wet maak en waarvan ik in mijn waan van wijsheid de vervulling wil doorzetten en opdat ik dan U mag zien in de grootheid van Uw wijsheid, goedheid, genade, ontferming en barmhartigheid met

---

¹³ Te Amsterdam bij Scheffer & C°

dewelke Gij bij mij blijven wilt. O, als ik U zo zien mag, dan houdt mijn wijsheid en waan van moeten en kunnen op, dan word ik zo arm als een bedelaar die wel aan de deur van Uw genade bedelen moet omdat hij nergens anders wat krijgen kan.

Geef mij verstand om te zien dat ik zonder Uw woorden en onderricht in de eerste de beste groeve val, van de ene zonde op de andere kom. O, doe mij verstaan dat in Uw leer en gebod alleen mijn leven, mijn rust, zielsvrede en waar levensgenot en blijdschap is. Dan werp ik mijn wet, hoe te handelen en te wandelen, weg en onderhoud de Uwe. Dan is mijn hart niet verdeeld tussen mijn wil en waan van kunnen en Uw wil en het geloof aan Uw macht, maar dan verlaat ik mij met mijn ganse hart op hetgeen Gij zegt en heb Uw Woord lief en blijf in Uw woorden, ziende dat daarin alleen al mijn heil staat.

Doe mij treden op het pad Uwer geboden, want daarin heb ik lust. Ik heb gedwaald als een verloren schaap, zoek Uw knecht, want Uw geboden heb ik niet vergeten.

Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen, dat vind ik niet. Ik heb een vermaak in Uw wet naar de inwendige mens, maar ik zie een andere wet in mijn leden welke strijdt tegen de wet mijns gemoeds, en mij gevangen neemt onder de wet der zonde, die in mijn leden is (Rom. 7: 22, 23). Het pad van Uw geboden is een door al Uw heiligen betreden pad, het is de rechte, de Koninklijke weg. Op dat pad zou ook ik graag treden, maar ach ik ellendig mens, het lichaam des doods houdt mij tegen. Ik kan er niet op komen, op dat pad, ik kan er de voet niet op gezet hebben of er verheffen zich bergen van zwarigheden. Onvast in mijzelf weet ik niet hoe te gaan, noch wat te kiezen of te doen; de handen des harten zijn slap, de knieën struikelen. Vervul Gij toch genadig bij mij Uw belofte: "Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u, en Ik zal maken, dat u in Mijn inzettingen zult wandelen, en Mijn rechten zult bewaren en doen." Maak Gij mijn hart vast door Uw genade, want of ik al lust heb in Uw geboden, zo is er toch in mij geen kracht tot doen en tot lijden. Maar omdat ik er lust toe heb, zo vat Gij mijn hand, ja neem mij op met al mijn dubben en zet mij op Uw pad en doe er mij op treden, opdat ik zo het einde bereike waartoe Gij mij geroepen en uitverkoren Hebr. O mijn God, ik belijd het voor U dat ik lust heb tot Uw geboden en toch het pad niet op wil waarop zij gehouden worden. Ik heb daartegen allerlei averechtse gedachten, ik wil niet verootmoedigd worden onder Uw hand, opdat Gij mij groot maakt. Het is Uw genade dat ik lust heb tot Uw geboden, want hoe dikwijls druis ik ertegen in, het hoogmoedige hart wil niet breken en allerlei verkeerde overleggingen zoeken mij mee te sleuren om mij aan Uw geboden te onttrekken. Maar ik erken het dat Uw geboden enkel genade, enkel liefde zijn en dat daarin alleen mijn leven en mijn behoudenis staat, daarom heb ik lust tot Uw geboden. En nu ik daar lust in heb, stop Gij mijn oren toe voor alle toverwoorden van de satan en van de mensen en neem Gij door Uw Geest mijn hart zo in dat ik telkens kies, wat het geloof leert en vaste treden doe met mijn voeten. De brede weg behaagt aan het vlees; geef het mij naar de Geest te wandelen, opdat ik die brede weg blijmoedig verwerpe en in geloof, hoop en liefde U navolg op Uw pad, dragende in geduld het kruis dat Uw trouw mij dagelijks oplegt.

Neig mijn hart tot Uw getuigenissen, en niet tot gierigheid.

Och Heere, wat is de verwachting des huichelaars als hij zal gierig geweest zijn, wanneer Gij zijn ziel zult uittrekken? (Job 27: 8). En toch, zulke huichelarij ontdek ik in mijn eigen hart. Ach, hoe zeer is dat steeds tot alle boosheid geneigd! Wat vind ik al vervloekte afgoderij in mijn hart om rook en wind en ijdelheid na te jagen, om in het zichtbare, in geld en goed mijn steun te zoeken. Telkens tovert de duivel mij grote dingen voor, het groot en machtig worden om mij op winstbejag schipbreuk te doen lijden. Telkens wil hij mij van Uw pad wegtoveren; ik zal eigenwillig mijn kruis afwerpen, behoef geen kruis meer te dragen. Zo zoekt hij mij dan met een van Uw woorden, die hij vals uitlegt, hoog in de lucht te zetten en mij uit mijn Goddelijk beroep, waarin Gij mij gezet hebt, en uit Uw Goddelijke ordinantiën weg te krijgen. Ach, wanneer zal ik mij geheel en al met lust en liefde tot de nederige dingen voegen en niet naar hoge dingen trachten. Wat al boze begeerten zijn er in mijn hart! Heere, hoe heb ik het duizendmaal verdiend dat Gij in Uw rechtvaardige toorn mijn hart aan die boze

begeerten overgaf. Maar ach, laat mij niet aan mijzelf over, opdat ik niet het kwade kieze waar Gij mij het goede voorhoudt, zo ik luister naar het kwade en niet luister wanneer Gij mij voorhoudt het leven en de dood. Ach, als de begeerlijkheid ontvangen heeft, zo baart zij de zonde en de zonde, als zij voleindigd is, baart de dood.

Daarom, ontferm U over mijn hart en neig het tot Uw getuigenissen, opdat ik niet mijn ongeluk en de eeuwige dood kieze.

Verlaat mij niet, geef mijn hart niet aan Uw rechtvaardig oordeel over opdat het geen dwaasheden bega. Neig Gij het, anders zal het liefhebben wat te haten is en wat mij verderft. Gij Heere, Die de harten formeert, kent mijn hart. Zo Gij het maar overbuigt tot Uw getuigenissen, zo is het daartoe overgebogen. Heere, leer mij aan U en aan Uw getuigenissen genoeg hebben. Gij hebt toch gezegd: "Zijn brood wordt hem gegeven, zijn wateren zijn gewis." In Uw Woord staan hemel en aarde, staat al mijn welzijn. Alles ligt alleen aan Uw zegen. Gij, Die mij de zaligheid van mijn ziel geeft, Gij kunt en zult mij ook niet onthouden wat mij voor dit leven nodig is. Buig mijn zin en wil en al mijn genegenheden dáartoe over, dat ik Uw getuigenissen houd voor begeerlijker dan goud, ja dan veel fijn goud en dat ik niet door de oude slang Uw Woord mij uit de hand laat toveren, die schat, waarin alle schatten liggen. Dat ik niet naar de wereld grijpe, die slechts een waterbel is, maar veelmeer dáárbij blijve, dat Gij mij gezegd hebt dat ik eten mag van alle bomen in de hof waarin Gij mij geplaatst hebt, doch niet eten mag van de boom der kennis van goed en kwaad.

Wend mijn ogen af, dat zij geen ijdelheid zien; maak mij levend door Uw wegen.

Geef mij de genade, Heere, dat ik geen lust heb in alles wat mij zonder en buiten Uw Woord, beroep en weg aangeboden en voorgetoverd wordt, of wat de begeerlijkheid van mijn hart mij als wenselijk en begeerlijk voortvoert. Geef mij genade dat, daar ik het gemaakt heb gelijk moeder Eva van wie Gij getuigt: "De vrouw zag, dat die boom goed was, en dat hij een lust was voor de ogen" en Gij mij zo genadig geweest zijt mij mijn afval van U te vergeven, ik nu mijn ogen afwende van de boom der begeerlijkheid. Ach, als de bekoring opkomt, dan word ik er zo door ingenomen, zó door verbijsterd dat ik als dood ben voor U, voor Uw gebod, voor Uw weg en Uw beloftenissen. Maar Gij hebt nooit Uw volk vergeten of verlaten. Blaas Gij dan de rokende vlaswiek weer aan. Maak Gij levend wat sterven zou, maak mij levend in blijde geloofsroem, dat ik met alle vrijmoedigheid zeggen mag De Heere is mij een Helper en ik zal niet vrezen wat mij een mens zal doen." Sterk mij dus en maak mij standvastig en onbeweeglijk in elke strijd door Uw wegen. Bewaar en bescherm mij, terwijl Gij door het licht van Uw Geest die wegen voor mijn ogen blootlegt en ze mij indachtig maakt, zowel als de wegen die Gij tot hiertoe met mij gehouden hebt, als ook die Gij met al Uw heiligen van oudsher gehouden hebt. Waarlijk, er is nog nooit één beschaamd of te schande geworden die op U, de levende God, vertrouwd heeft. Des mensen hulp, wijsheid en raad is ijdelheid, maar welgelukzalig is hij, die de God Jakobs tot zijn hulp heeft. Gij maakt de doden levend en roept de dingen die niet zijn, als waren zij er. Het meel van de kruik zal niet verteerd worden en de olie der fles niet ontbreken als de God Israëls er de hand aan houdt. Zo geef mij dan genade, dat ik hart en ogen aftrekke, ja trek Gij ze zelf af van alles wat op Uw Woord niet is gegrond en dus niets dan een ijdel ding is. Dat ik weg, middel en uitkomst aan U overlaat, Die de alleenwijze God zijt en mij niet zult doen dwalen of verkeerd uitkomen, zo ik van Uw wegen geloof dat ze volmaakt zijn.

Bevestig Uw toezegging aan Uw knecht, die Uw vreze toegedaan is.

Heere, ik ben Uw knecht, Gij hebt mij U tot een eeuwig eigendom gerantsoeneerd. Gij hebt mij van al mijn banden verlost. U alleen wil ik dienen; ik kan geen knecht van mensen wezen en wil het ook niet wezen. U alleen wens ik te vrezen en geen mens. Nu heb ik in de bestrijding waarmee zij mij bestrijden, namelijk dat ik bedrogen zal uitkomen met mijn geloof, niet mijn blijven bij Uw geboden en dat ik er bij zal omkomen of arm worden, geen andere grond waarop ik sta en bouw dan Uw Woord en belofte. Geef mij nu genade dat ik dit Uw Woord, dat ik Uw gebod in alle standvastigheid en in alle verzekering des geloofs voor Uw Woord en gebod houd, opdat ik zo blijf bij de vreze van

Uw Naam. Ach, wat is er al niet in ons en om ons heen dat ons bedreigt en aftrekt van Uw Woord en gebod. Hoe licht vergeet ik dan Uw toezegging of ben er bekommerd over of Gij ze wel vanwege mijn zonden houden zult. Mijn God, wees mij genadig, dat, hoe veranderlijk ik ook ben, ik U en Uw Woord en belofte voor onveranderlijk houd.

Wend mijn smaadheid af, die ik vreze, want Uw rechten zijn goed.

Ach Heere, ik werp op mijzelf alle smaadheid door mijn zonden en dan smaden mij mijn vijanden en zeggen: “Ha, ha, zo hadden wij het graag. Waar is nu uw God?” Waar Gij Uw toezeggingen hebt gegeven, daar schijnen die uit te blijven. Gij schijnt de weg der verkeerdheden met mij te gaan, zodat ik er al dieper onder raak in plaats dat ik er volgens Uw Woord bovenop kom. Zo lasteren dan de vijanden, overdekkende mij met hoon: “Hij heeft op de Heere vertrouwd, dat Die hem nu helpe.” Heere, zulke smaadheid vrees ik, het gaat toch alles om Uw eer. Smaadt men mij, zo smaadt men Uw werk, Uw doen, zo smaadt men Uw waarheid, Woord en trouw. Hebt Gij niet gezegd: “Die Mij eren, zal Ik ook eren?” Geeft Gij niet genade en ere? Zo wend dan mijn smaadheid af want er is geen oorzaak dat men mij smaadt. Uw rechten, Uw bezoeken, Uw kastijdingen zijn goed, zij zijn mij zeer goed, zij dienen mij tot zaligheid. Zó als Gij mij hebben wilt, zó vormt Gij mij; zó als Gij mij zetten en leiden wilt, zei zet en leidt Gij mij, daar zal geen vijand wat op mogen aanmerken. Maar zorg Gij dan ook voor Uw eigen eer. Want met een doodsteek in mijn beenderen honen mij mijn wederpartijders als zij de ganse dag zeggen: “Waar is uw God?” Immers zijn Uw oordelen met barmhartigheid gemengd.

Zie, ik heb een begeerte tot Uw bevelen; maak mij levend door Uw gerechtigheid.

Och Heere, ik heb Uw slagen en kastijdingen verdiend, maar zie mij aan in mijn jammer en in mijn ellende. Heere, wat moet ik doen, wat wilt Gij dat ik doen zal? Ik heb een ware honger naar Uw Woord, een ware dorst naar Uw gerechtigheid. Och, onthoud mij dat Woord niet. Ik wil graag alles doen wat Gij wilt dat ik doen zal, maar ik gevoel mij zo dood, zo arm, zo zonder enige kracht; daarom maak mij levend en verkwik mijn arme ziel daardoor dat Gij mij mijn overtredingen vergeeft, mijn misdaad toedekt en mij mijn ongerechtigheid niet toerekent, maar mij daarentegen Uw gerechtigheid toerekent en schenkt. Zie, als Gij dat gedaan zult hebben, dan zal ik aan Uw hand Uw weg en niet de weg van de mens gaan, dan zal ik door de genade van Uw Geest Uw wil doen. Ach, het hart gaat er door Uw genade immers naar uit, maar de kracht ligt alleen in Uw gerechtigheid waarin Gij allen opneemt die Gij met het ware geloof begenadigt.